vlad
mușatescu

aventuri aproximative

roman

◆◆◆

cartea românească

VLAD MUȘATESCU

AVENTURI APROXIMATIVE

VLAD MUȘATESCU

AVENTURI APROXIMATIVE

roman

★ ★ ★

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ

1987

Coperta de *V. Olac*

SUMAR

(deloc aproximativ, pentru anunțarea aventurilor din paginile ce urmează) :

PREMIUL I — CU CUNUNĂ / Serbări școlare, de sfîrșit de an, 9, Săru' mîna, coană mare !, 13, Călătorie spre centrul pămîntului (cam ca-n Jules Verne), 15.

OASPEȚI DIN NOAPTE CĂTRE FAPTUL ZILEI / Popasul bidiviilor, 19, „Prăpădul Solobodei", 23, Oamenii beznei, 26, Bătrînul și marea (omenie), 30.

VETERANUL ȘI ISTORIA / Muncă de cartier, pînă la Cățelu, 34, Tovarășa Maria, 39, Cum își pierde omul busola ?, 41, Istoria magazinului „istoric" (doar pentru începuturi), 44, Un om printre oameni și glicine, 51.

PE „ARGEȘ" ÎN SUS (în jos, în toate direcțiile) / Chemarea sîngelui (în sistemul circulator și-n suflet), 55, Pe vechea „șușea" a Piteștilor, 61, Zile și nopți de pomină, 64, Machetă nouă, altă revistă !, 70, Reîntîlniri cu năluci, 72, „Întoarcerea poetului la uneltele sale" !, 79, Despărțire lentă, agale și blajină — însă temporară, 82.

ÎN VIZITĂ LA PALAT / Reclamagiu la 15 ani, 88, Greu se mai cîştigă un bănuţ !, 93, Niţă Pitpalac — junior, 96.

TOTUŞI, TANTI RALIŢA TRĂIEŞTE ! / Anunţul mortuar, 101, Enigmele de la Clonţu, 105, Mai există şi-alt gen de miracole ! (mult mai terestre), 112.

„SOARELE RĂSARE NOAPTEA" / „Căruntul" de la cenzura militară, 116, „Prăvălia diavolului", 121, La capătul liniei !, 125.

BERBECUŢUL (slab de înger) / Copilaş cu două mame, 127, O viaţă mai frumoasă ca-n basme !, 133, Love Story — dar mai multe, 135, Love Story II (la altă treaptă a spiralei), 139, Sfîrşit de capitol, 142.

CE SPUI, FRANŢ ? / Nu era pistruitat, nici roşcovan ci, pur şi simplu, slăbănog, 148, „Ulcerul nu merge de multe ori la apă !", 155, „Locuinţa mea de vară e la ţară", 160, Regizor total, dar şi-al dracului... de încăpăţînat !, 166, Timpul trece, plătim vama, noi cu drag muncim..., 170, Frenezia făr' de sfîrşit..., 173.

SCHIMB DE EXPERIENŢĂ / Spre soarerăsare, 176, Tentativa de trecere a frontierei (reuşită, însă legal), 178, Primire în două faze — mai întîi deloc şi-apoi fierbinte, 182, Balerin solist — de excepţie !, 187, Folclor autentic — însă lejer „modernizat", 190.

ZAVEDEI — SUTĂ DE LEI ! Am nevoie de-un fac-totum. vă rog !, 192, Eppur si mouve ! (dar nu se ştie cum), 195

OMUL DIN SINGAPORE / Baladistul bine temperat, 201, Rondul de noapte, 204, Breakfast — recital, pentru fumat pipa păcii !, 208.

CVARTET PENTRU PIAN, VIOARĂ, BARITON ŞI LACRIMI / Poiana-Mare, pîn' la Calafat, în doi timpi şi trei mişcări, 210, Chef în sînul familiei Pistol, 213, Muzică de cameră, 216, Zbor de noapte, 219.

CUMPĂNA APELOR / Excursie în grup (restrîns), 221, Trenuleţul de păpuşi, cu vagoane fără uşi, 223, La vînătoare de mure şi fragi, 226, Ultimul tren spre Gun-Hill, 229.

„HAI DIRIDAM !" / Uite-o şi pe Adina !, 233, O lume întreagă în picioare, la picioarele sale, 237, Apărarea îşi retrage cuvîntul !... 241.

TERIFICII OLD-BOYS / Mai la nord de noi înşine, 244, Clubul-bijuterie, 246, Sportul şi gimnastica întăresc dinamica ! 249, Meciul secolului, de groaza şi nebunia lumii, 253, Rezultate pozitive, 259, Anul sportiv, în finală old-boys, 262, Forţe noi, intensiv reîmprospătate, 266.

UN MONUMENT PENTRU VEŞNICIA NEAMULUI / Poetul fără nume, 269, Adunarea fiilor satului, 272, Rădăcini, adînci, puternice, multiramificate, 277, Dascăli de limbă şi şcoală românească, 280.

PREMIUL I — CU CUNUNĂ

SERBĂRI ŞCOLARE, DE SFÎRŞIT DE AN

Terminasem cu bine, fără probleme grave, clasa a treia. Primară. Ba şi mai mult, întrucît tata Eftimie (babacu), aflase cum că voi fi şi premiat, lucru de care nu-l credeam străin, fiind prieten de şpriţ cu directorul nostru, familia exulta de bucurie. Spre mirarea mea. Care ştiam precis ce-mi umblă prin cap. Şi că, de era să fie pe-ăle drepte, ar fi fost mult mai folositor să repet anul. Pentru a mi se înţepeni mai bine, în mintea mea slabă, pusă numai pe drăcovenii, bruma de cunoştinţe insuficient acumulate.

Totul era de-acuma tardiv. Şi urma să mă pregătesc serios. Pentru festivitatea înmînării cununii. Şi-a premiului. În cărţi moralizatoare. Cumpărate de-ăl bătrîn. Evenimentul avea să se producă la teatrul orăşenesc, pe-atunci existent doar ca sală pentru turneele bucureştene, şi care se afla chiar deasupra băii comunale. Ei bine, tocmai pe-această scenă, nu a băii, ci-a teatrului, aveam să mă dau în spectacol. Ca recitator, mai întîi, şi-apoi ca membru al echipei de dansuri.

O săptămînă întreagă, instruit de babacu, am studiat intensiv cîteva poezii. Care, din nefericire, dînsului îi plăceau nespus, iar mie nu-mi intrau deloc în memorie. Mai ajutat cu cîte-o scatoalcă după ceafă, mai încurajat şi de Ongliţa, maică-mea, care mă hrănea peste poate, pentru întărirea ţinerii de minte, numai cu cacao cu lapte şi miere pe pîine unsă cu unt (în straturi de-un deget), ajunsesem să mai reţin cîte ceva. Din fiecare poezie, un fragment ce-mi plăcea în chip osebit.

După-amiezele, alte chinuri. Mă expediau la repetiţii cu sarmalele şi pifteluţele în mine. Acolo, la şcoală, intram pe mîna

domnişoarei Dina Iliescu. Învăţătoarea mea şi prietena bătrînului. La mare secret. Să n-afle tîrgul şi, mai ales, Ongliţa.

Supărată, probabil, pe taică-meu, care nu se prezentase cu prăjiturile solicitate, sau n-o plimbase la Trivale, cu trăsura, scotea şi untul din mine. Deşi-l consumasem la ceaiul de dimineaţă. Punîndu-mă să joc, de ieşeau scîntei de sub picioarele mele, „Alunelul".

De fapt, de ce să nu recunosc, era singurul dans ai cărui paşi izbutisem să-i reţin. Nu ştiu ce se-ntîmpla cu picioarele mele, însă mă mişcam ca buşteanul. Era şi normal, ţinînd seamă de cît vîrîse maică-mea în mine, la prînz. Ca să-mi impulsioneze şi sistemul muscular. Mi-era şi teamă să nu-mi plesnească pantalonaşii. De cînd mă aflam la regim de întremare, nu mai puteam încheia nasturii de sus.

Şi ce pantalonaşi frumoşi aveam ! De ciobănaş. Întrucît, conform ideilor personale ale domnişoarei Iliescu, echipa noastră urma să evolueze în costume populare. Pastorale. Iar costumul meu, comandat de maică-mea la madam Batu, o croitoreasă din vecini, trebuia mai în fiecare seară modificat, probat. Fiindcă zilnic creşteam. Mai ales în circumferinţă. Spre încîntarea Ongliţei şi disperarea doamnei Batu.

Nu-mi displăceau vizitele zilnice, în nocturnă, la croitoreasa maică-mii. Fetiţa ei, Tuţa, mi-era colegă de clasă. Dar şi de dans. Pe post de băciţă. Drăguţă foc.

Aşa că, probarea nesfîrşită a pantalonaşilor ce mereu se strîmtau îmi convenea de minune. În timp ce madam Batu şi Ongliţa treceau în atelier, ca să modifice crăcuţii şi brăcinarele iţarilor, eu şi cu Tuţa rămîneam la joacă. În sufragerie. Tratîndu-mă cu „minciunele", nişte prăjituri crocante, pitite de mă-sa în bufet, să nu le vază clienţii.

Pe scena teatrului, cînd mi s-a înmînat coroniţa aceea, de premiant, confecţionată la bucătărie din frunze uscate de dafin, lauri proaspeţi negăsindu-se, pînă ce-avea să mi se înmîneze şi premiul propriu-zis, respectiv cărţile cumpărate de tata Eftimie, mi-am luat de pe cap cununa şi-am început să ronţăi din ea.

Asistenţa, compusă numai din părinţi, notabilităţi didactice locale, plus elevii nepremiaţi, a izbucnit într-o salvă de

hohote de rîs. Alarmînd-o pe Iliasca. Domnișoara învățătoare, neizbutind să dea de pachetul meu cu cărți, era convinsă că lumea își rîdea de dînsa. Fistîcită, n-a mai căutat ceea ce mi se cuvenea, ci mi-a pus în brațe toate premiile pe care le avea la îndemînă. Smulgîndu-mi cununa de la gură, și îndesîndu-mi-o la loc pe cap. De fapt, pe gît, pînă-n bărbie. Lipsind o bună parte din frunzele de dafin, coronița se lărgise. Astfel încît, nemaifiind probleme, am mestecat-o mai departe. Cu mîinile ocupate de maldărul de volume.

Sala, și mai dihai, numai că nu sărea în aer. Datorită uralelor. Cărora, deși mi-erau dedicate mie, le-a răspuns domnișoara Dina. Înclinîndu-se adînc.

Cînd mi-a venit rîndul să mă „produc", recitînd poezia aleasă de taică-meu (însă împreună cu domnișoara Dina, într-o ședință comună), eram pregătit. La perfecție. Ca să le-o plătesc tuturor. Dar cu osebire Iliascăi. Care mă chinuise ca pe hoții de cai. Promovîndu-mă la echipa de călușari. „Alunelul" părîndu-i-se insuficient pentru calitățile mele.

De îndată ce-am pătruns în arenă, ca să-i zic așa, publicul m-a recunoscut. Răsplătindu-mă cu urale și aplauze furtunoase. Spre bucuria învățătoarei. Care mă urmărea din culise, cu inima cît puricele.

Cu-o altă coroniță pe cap, preluată de la cel care se-alesese cu premiul al II-lea, și cu pachetul de cărți sub braț, m-am înclinat înaintea asistenței (destul de anevoios, încît mă strîngeau ițarii de-mi ieșeau ochii din cap), și am demarat, declamînd cu patos și glas pițigăiat :

„Pe drumul de costiță,
ce duce la Bahlui,
la castel, în poartă,
cine bate-un cui ?
— Avînd cruntă soartă,
eu sînt, dragă mamă,
fiul tău speriat,
eu, și de la școală,
mă întorc premiat !
Mai lungă-mi pare calea,

acum, la-ntors acasă,
şi-o să fie mare jalea,
dar mie nici că-mi pasă !"

Şi aşa mai departe. Urmărind probabil să arăt că „poezia" nu rimează doar cu „sărăcia", ci şi cu „prostia". Spre deplina uluire a asistenţei. Care a aplaudat îngăduitoare, dîndu-şi seama că avea totuşi în faţă nu un viitor poet, dară numai un băieţel cu capul aiurit.

În ciuda succesului (pe care mi-l imaginam real şi formidabil), dobîndit cu sudoarea frunţii, Iliasca, în loc să rîdă, mîndră de elevul ei, plîngea cu sughiţuri. Acuzîndu-mă că-i deteriorasem prestigiul.

I l-am refăcut însă rapid, cînd am evoluat cu echipa „călu-şarilor".

În vreme ce un nefericit de lăutar zdrăngănea la un ţambal găunos, hodorogit şi dezacordat, urmărind linia melodică a celebrului joc, noi, cei unsprezece membri ai echipei, compusă exclusiv din „bărbaţi", înarmaţi şi cu ciomegele necesare, tropăiam şi ţopăiam ca înnebuniţi pe podiumul scenei. Majoritatea uitasem paşii.

Şi-am pornit să utilizăm cu precădere bîtele. Bătînd cu ele în scîndurile duşumelei, de se cutremura toată scena. Şi-apoi, rotindu-le prin văzduh, ca pe nişte toroipane, am avut prilejul să otînjim, fără voie, cîţiva colegi de clasă şi de echipă. Cum unul din ei, ca să se ferească de lovitura bîtei, s-a lăsat pe vine, mi-am adus aminte că exista şi-o asemenea figură în jocul „călu şarilor". Şi-am procedat aşijderi. Atunci s-a produs catastrofa. La care, dealtfel, mă şi aşteptam.

Mi-au plesnit pantalonaşii. Speriat, am spart jocul, strigîndu-le băieţilor :

— Fuga-n dosul culiselor, hai !

Şi-am izbutit să dărîmăm şi decorurile din mucava pictată. Cu nişte brazi falnici, scăldaţi de razele unui soare din vopsea galbenă. Care, insuficient de uscată, ne-a colorat şi pe noi. Încît arătam ca nişte gălbenuşe de ouă. Sparte.

Rezultatul celor organizate de mintea mea pusă pe năzbîtii, a fost din cele mai neașteptate. Tata Eftimie a rupt-o cu Iliasca, s-a împăcat cu Ongliță, plecînd să-și petreacă împreună vacanța de vară la Govora. Pe mine lăsîndu-mă singur, ca pedeapsă. La Pitești. În grija bunicilor.

Nici că se putea mai mare pedeapsă !

Casa bunicilor, de pe strada Libertății, era pentru mine raiul pe pămînt. Grădina, loc de joacă de excepție, gîrla Doamnei la doi pași, iar podul magaziei lui Tatapetre burdușit de cărți nemaipomenite.

Din cînd în cînd, o mai întindeam și prin oraș. Să-l văd pe Nicușor Becescu. Coleg de clasă și prieten. Taică-său, colonel medic, era unul din cei mai falnici bărbați ce-mi fusese dat să admir vreodată. Înalt, dolofan bine, bătînd peste suta de ocale, ale cărui partide de vînătoare (la iepuri, potîrnichi, prepelițe și fazani), întreprinse pe luncile Argeșului și-ale Doamnei, intraseră în analele nescrise ale orașului. De cîte ori mă vedea cu Nicușor, striga la nevastă-sa :

— Coană dragă, ia dă-le copiilor ceva de-ale gurii !

Doamna Becescu, tot atît de reprezentativă ca și soțul, ne îndopa cu nenumărate bunătăți, printre care, mai niciodată, nu lipseau sarailiile, baclavalele și susan în zahăr caramel.

Prea mult nu stăteam la Nicușor Becescu. Taică-său îl ținea din scurt, punîndu-l să-nvețe pe rupte. Îi plăcea și lui să citească, mă refer la băiat. Cunoștea și franceza. O și vorbea, o și citea. Iar în bibliotecă îl avea pe Jules Verne, marea mea pasiune, în original. O faimoasă și splendidă ediție de opere complete. Format mare, cartonată și bogat ilustrată. Muream de necaz că nu mă puteam alege decît cu uitatul la poze. Totuși, întrucît poseda și volumele apărute la „Georgescu-Delafras", l-am rugat pe bunul meu prieten :

— Măi Nicușoare, împrumută-mi și mie cîteva Vernuri ! Că n-am apucat să fac rost de toate...

— Îți dau ! Dar cu-o condiție. Să-i zici „săru' mîna" bucătăresei...

— De ce ?

— Sînt tare curios să văd ce-o să facă. De cînd e la noi, cred că nu i-a spus nimeni o vorbă frumoasă... Şi tare-aş vrea să se simtă şi ea, măcar o dată, cucoană şi doamnă, în cel mai rău caz !

— Gata ! Pentru Jules Verne, sînt în stare de orice !

Nicuşor mi-a împrumutat „Copiii căpitanului Grant", „20.000 de leghe sub mări" şi „Robur cuceritorul". Iar întrucît Maria, femeia lor din casă, venea către noi cu-o farfurie plină cu sarailii, abia scoase de la cuptor, am aşteptat amîndoi, nerăbdători, să vedem care va fi reacţia bietei femei pe care toţi o bruftuluiau.

De îndată ce mi-a pus într-o farfurioară vreo cinci bucăţi de sarailie, scăldate în sirop de trandafiri, ştiind cît de mult le preţuiam, am profitat de ocazie şi i-am mulţumit, spunîndu-i :

— Sărut mîna, coană mare !

Mirată, m-a privit lung, ca şi cum ar fi dorit să-şi dea seama dacă am vederea în regulă, apoi mi-a replicat :

— Măi băiete, păi nu-s eu doamna colonel ! Mare oi fi eu, dar cocoană ba !

— Ba eşti, coană Mărie, fiindcă eşti femeie, şi toate femeile trebuiesc respectate ca nişte adevărate doamne. Aşa să ştii !

— Mersi, maică ! Poate pe lumea-ailaltă, dacă dă cel de Sus, voi ajunge şi eu să fiu servită la masă de îngeri, cum îi servesc eu pe doamna şi pe domnul colonel... Că, dacă nu era dînsul, să mă scape de la moarte, tăindu-mi rău din foale, nu mai trăiam. De-aia nu i-am mai părăsit şi-am rămas să-i slujesc şi să le cresc şi copilu', pe năpîrstocu' ăsta de Nicuşor ! Că eu l-am alăptat, încă din scutece...

Nicuşor Becescu a rămas adînc impresionat. Mai tîrziu, trist, mi-a spus îngînat :

— Nu-ţi mai împrumut cărţile !

— De ce ? Doar mi-ai făgăduit...

— Ţi le dau de tot ! Să fie ale tale...

Le-am luat. Fără să pricep de ce-l apucase dărnicia pe Becescu. Coleg silitor la carte, însă de multe ori tăcut şi închis în sine.

Cînd aflaseră că nepoţelul lor era pedepsit, şi li se povestise şi motivul ce determinase sancţiunea, nenea Vasile, fratele lui taică-meu, locotenent-medic, şi proaspăta sa soţie, tanti Rodica, se amuzaseră copios. Iar tanti Rodica, femeie frumoasă de s-o pui în cadră, cum se zicea în proza romantică, dar şi profesoară de română, îmi ceruse să-i procur neapărat un exemplar al „capodoperei" mele. Ca să-şi distreze, probabil, prietenii familiei. Cînd se-ntîlneau la sindrofii şi soaréle.

Nea Vasile, mult mai atrăgător decît tata Eftimie, care nici el nu era bărbat de lepădat, părea o copie perfectă a lui Garry Cooper. Celebrul actor american. Taică-meu semăna ca două picături de apă c-un alt artist de film — Hans Albers. Neamţ. Altă mîncare de peşte !

Tînăra pereche, recent căsătorită, i-a spus, în timpul mesei de seară, lui Tatapetre :

— Tăticule şi dom' Petre, ţi-l luăm pe Vlad. Plecăm la Tekirghiol, pentru două săptămîni. Dacă se supără Eftimie, ne scapi de gura lui ?

— Păi da' na ! Îndrăzneşte el să-mi zică ceva, cînd o auzi că m-am învoit să-l duceţi şi pe Vlad la mare ? Numai s-aveţi grijă să nu păţească ceva copilu' !

N-am păţit nimic. Ci-am trăit ca-n sînul lui Avram. Plaja plajă, scalda scaldă, soarele prăjea blînd, bronzîndu-mă peste tot. La vîrsta mea, nici nu era cazul să umblu în chiloţi de baie.

Au păţit-o ei, din păcate.

După ce prînziserăm la Mamaia, la restaurantul unui hotel de lux, unde servisem o fantastică varză cu carne, bine scăzută şi rumenită, nea Vasile, ocupat s-o cucerească pe Rodica, şi să-şi termine sticla de vin, m-a rugat :

— Măi Vladule, ia chiloţii mei, şi du-te de clăteşte-i în apa mării, să se cureţe de nisip ! Faci asta pentru mine ?

— Cum să nu ? Te dezbraci aici sau te duci la toaletă ?

— Mă fleţule, e vorba de chiloţii de baie, ăia din sacoşă !

Peste vreun ceas, după ce isprăvisem treaba, cu bine, mă-ntorceam la masa fericiţilor.

— Ei, i-ai clătit ?

— Mda ! Cred că s-au clătit... Însă nu știu cît de bine, fiindcă mi i-a smuls un val din mînă. De-aia am întîrziat atît, tot căutîndu-i prin apă...

Supărat că-l lăsasem despuiat, în ziua următoare fiind invitați la Mangalia, la o partidă de înot, nea Vasile m-a anunțat :

— Mîine ai să rămîi acasă ! Nu te luăm cu noi... Cine știe ce pocinog mai faci și-acolo !

Acolo, la Mangalia, ce să-i fac ? Am avut grijă să mă descurc la Tekirghiol. Rămas singur, în vila închiriată de tinerii soți, m-am jucat mai toată ziua. Reușind ca, în jur de orele patru, să lichidez trei pepeni uriași, din cei șase cumpărați de unchiu-meu. Nesătul încă, și dorind să-i și pun la rece, i-am slobozit cu ciutura, unul cîte unul, în puțul din curtea vilei. Odată cu lansarea la apă a ultimei piese, am lansat și ciutura. Scăpînd-o din mînă. Mai exact, scăpînd din mînă lanțul cu care era legată de roată.

Înciudat, am recurs la salvarea pepenilor. Ciutura, nu era o problemă. Avea să urmeze și ea. Și, bezmetic și trăsnit cum eram, la cei nouă anișori aflați în posesia mea, am purces să cobor către fundul puțului. Agățat de lanțul de care atîrnase ciutura.

Ajuns la nivelul apei, am găsit imediat pepenii. Pluteau. Ca niște submarine. Adică, jumătate în apă, jumătate la suprafața ei. Numai ciutura se dusese la fund. Totuși, mai dînd din picioare, la un moment dat am găsit-o. Nici apă nu era prea multă în puț. Maximum 60 cm. Iar ciutura se afla lîngă mine, lipită de-un perete al fîntînii.

Cutremurat la gîndul că, de-ar fi fost vorba de puțul din ograda bunică-mii de la Poiana-Mare, care măsura, numai de la oglinda apei și pînă la fund, vreo zece metri, iar pînă la fața acesteia, încă vreo zece, alta ar fi fost situația, am simțit că îngheț. Ce-i drept, nici apa curților din Tekirghiol nu era termală.

Și, înspăimîntat, pe vremea aceea mai purtînd în mine unele rămășițe de misticism, am început a recita, în gura mare : „Doamne, Doamne, cerești tată, tu pe mine nu mă-uita ! Eu sînt mic, tu fă-mă mare, și..." Mai departe uitasem cuvintele, învățate de la Maica-Mare. Mai înfricoșat, fiindcă s-ar fi putut supăra cel de Sus, neonorîndu-l barem cu poezia ce-i fusese dedicată,

cîndva, de nu se ştie cine şi cînd, am purces să urlu. De-astă dată adresîndu-mă celor de-afară, care s-ar fi putut afla prin curtea vilei :

— Domnilor, doamnelor, scăpaţi-mă de-aici !

După vreun sfert de ceas, răstimp în care răguşisem bine, am avut impresia c-aud glasuri. Mai mult decît sigur, sosiseră de la Mangalia nea Vasile şi tanti Rodica. Şi-am răcnit şi mai tare :

— Nea Vasile, nea Vasile !...

Însă nea Vasile se giugiulea cu nevastă-sa. Deoarece le distingeam chicotele şi pupăturile. Cu ecou. Deci, erau chiar lîngă puţ. Şi-am repetat :

— Nea Vasile, mă nea Vasile, scoate-mă din puţ !...

Auzindu-mă, în sfîrşit, am zărit chipul lui unchiu-meu profilîndu-se lîngă ghizdul fîntînii, niţel plecat spre mine. Probabil zărindu-mă, l-am auzit strigînd :

— Unde eşti, Vladule, că nu te văz bine ? Adică te văz, dar nu-mi dau seama unde eşti ! În apă, sau sub apă ?

— În găleată ! i-am precizat eu. Acuma sînt chiar cu picioarele pe buza ciuturii...

După ce-a încercat să coboare în puţ, realizare neîncununată de succes, întrucît nu-ncăpea, m-a întrebat, aproape zbierînd de disperare :

— Vladule, m-auzi, Vladule ?

— Te-aud !

— Atunci e bine ! Înseamnă că nu te-ai înecat ! Aşteaptă încă niţel, că s-a dus Rodica după ajutoare. Mai întîi să mă scoată pe mine de-aici, c-am rămas înţepenit, şi după aia om vedea ce se mai poate face şi cu tine...

Pînă să se rezolve problemele de la suprafaţă, am început, încurajat, să mi le rezolv singur pe-ale mele, de jos. Izbutind, cu chiu cu vai, să leg lanţul de toarta ciuturei.

După ce l-au eliberat din strînsoare pe nea Vasile, vecinii (cei care săriseră într-ajutor), au strigat şi la mine :

— Mai eşti acolo, băieţel ?

— Mai sînt ! Unde-aţi fi vrut să plec, spre centrul pămîntului ?

— Obrăznicătură, suie-te-n ciutură ! Acum te tragem şi pe tine afară... Să te ia unchiu-tău la poceală, fiindcă ne-ai spurcat apa din puţ !

— Atunci rămîn mai bine aici, dacă-i pe bătaie !... Ce zice nea Vasile, mă bate sau mă iartă ?

A trecut un timp. Probabil pentru consultări. Şi mi-au răspuns tot salvatorii din vecini :

— Nu zice nimic ! Şi nici nu poate... I-am sucit rău piciorul, şi se vaietă !

— Atunci să vă bată pe voi ! Să vină tanti Rodica, să-i spun ceva...

Peste mai puţin de-un minut am deslușit chipul mătuşă-mii. Care mi-a dat toate asigurările de rigoare :

— Vladule, n-avea nici o grijă ! Vasilică n-o să mai poată bate pe nimeni, decît peste vreo cîteva zile. A mai dat vreodată în tine ? Nu ştii cît te iubeşte ? Dacă nu ţinea la poama de nepotu-său, nu-l mai lua la mare, să ne facă atîtea boacăne...

Convins, am încălecat pe pepenii vîrîţi în ciutură, şi m-am lăsat extras din puţ. Pepenii nu păţiseră nimic. Erau reci, taman buni de mîncat !

OASPEȚI DIN NOAPTE CĂTRE FAPTUL ZILEI

POPASUL BIDIVIILOR

În noaptea aceea de vară tîrzie, înăbușitor de fierbinte, mai că n-apucasem să-nchid ochii. Și, torturat de arșița zilei precedente ce se prelungise și asupra ceasurilor de după miezul-nopții, mai către crăpatul zorilor ieșisem din casă, tiptil, să n-o trezesc pe nevastă-mea, ca să mă răcoresc nițel plimbîndu-mă prin livadă.

La Tîncăbești, unde verile-s nespus de calde, venise să steie la noi și Illonka, soția lui Francisc Munteanu. Nemaiputînd suporta dogoarea orașului, pe strada lor pînă și zidurile casei frigînd ca niște cuptoare, considerase bojdeuca noastră de la țară drept o minune a naturii. Mult mai acceptabilă decît apartamentul din blocul în care locuiau, pe Dimitrie Orbescu. Era și ceva adevărat într-asta, întrucît casa noastră era ridicată din chirpici și cărămizi nearse, ceea ce-i conferea un oarecare spor de izolare antitermică. Mă rog, părerea Illonkăi. A mea fiind total opusă. Totdeauna, pe-asemenea caniculă, preferam muntele. Dar în anul acela mă resemnasem să aștept toamna la Tîncăbești.

Spre uimirea mea, care îmi imaginam că-s unicul vizitator al livezii, dinspre poartă am zărit-o alergînd pe Illonka. Doar în cămașă de noapte. Și, dînd cu ochii de mine, s-a pitit pe după un cireș, de unde mi-a strigat :

— Coane Vlăduț, fugi repede la șosea !

— De ce, ca să nu te văd în pielea goală ?

— Vorbește prostii... N-am cămașă la mine ? Dar avem musafiri, și trebuie să-i primești matale ! Nu vreau să mă arăt și lor, așa cum este...

Privind în direcția porții, aflată la vreo sută de metri de „vila“ mea, am fost nevoit să constat că ceva se mișca pe-acolo.

Mai mult de-atît, întrucît obişnuiam să-ncui, în fiece seară, portiţa de lîngă prunul plin de gogoloaie cît oul de gîscă, fiind şi-un soi mai rar, ce se chema „D'Agent", cu carnea fructului aurie şi zămoasă, am identificat şi-o siluetă mătăhăloasă, care se străduia să sară peste gard.

Ştiind că risca o seamă de neplăceri, i-am strigat :

— Stai locului şi nu te avînta, c-ai s-o păţeşti !

Din păcate, era tardiv. Individul îşi trecuse un crac peste cuşma gardului, şi rămăsese cu celălaltul de cealaltă parte. Incapabil să mai întreprindă vreo mişcare. Din motive de sîrmă ghimpată. Cu care-mi „bandajasem" crestele lănţeţilor. Sperînd să mă apăr, astfel, de hoţi.

Prea mă lăudaseră cetăţenii din mahalaua de pe şleaul Ploieştilor :

— Nu-s în tot satul pruni c-ai matale ! Nenorocire mare, cît sînt de încărcaţi... Nămol de poame, nu altceva...

Înţelesesem aluzia, şi-mi luasem măsurile necesare de precauţie. De aceea striga la mine tipul rămas înfipt în gard :

— Hai mai repede, nea Vlăduţ, de descuie poarta, să mă scoţi din belea.

Cînd am fost la vreo zece metri de portiţă, l-am recunoscut pe cel aflat la ananghie. Şi-am exclamat încîntat :

— Ce mai faci, măi Tavi, te-ai gîndit să mai treci şi pe la mine ?

— Deocamdată, vezi prea bine ce fac ! Scapă-mă din ghimpii ăştia, şi ţi-oi zice eu ce-i de zis... Mai ales că nu sînt singur ! Şi toţi o să-ţi lăudăm măsurile de siguranţă, prin care te fereşti de prieteni...

În următoarele minute, după ce descuiasem portiţa, şi-ajutat de oaspeţii din faptul zilei îl desprindeam pe Octavian Stoica din ghearele sîrmei ghimpate, mi-a părut rău că zăvorîsem intrarea în ogradă.

Aş fi putut pierde o întîlnire de pomină. Căci vizitatorii erau de cea mai distinsă calitate. Un grup de scriitori, întorcîndu-se de la o întîlnire cu cititorii. Care avusese loc la Ploieşti. Oraşul de baştină al lui Nichita Stănescu, care se număra şi el printre cei dornici de-un popas la iarbă verde. Cinci la număr, cu toţii. În afara lui Nichita şi-a lui Tavi

Stoica, mai făceau parte din oaspeții mei de fapt de ziuă și Jenică Mandric, Grigore Hagiu, precum și soția acestuia.

Pe cînd Tavi își examina pantalonii, Nichita m-a îmbrățișat spunîndu-mi voios :

— Bătrîne, ne primești bre, să ne-odihnim o țîră la matale ? Sîntem frînți de oboseală și morți de foame... Și-un posmag de ne dai, tot o să te binecuvîntăm !

— Mai încape vorbă, dom' Nichita ? Sînteți invitații mei... Mergem spre casă, și numaidecît o pun la treabă pe bulgăroaică să pregătească ceva de-ale gurii ! Haidem, ce mai așteptăm ?

— Stai nițel, bre, să-l trezim pe Jenică ! mi-a cerut Nichita.

— Cum așa, doarme la volan ? De mult ?...

— Cred că de pe la Potigrafu-ncoa !

— Și-a condus mașina dormind ?

— Ce te miri, bătrîne ? Are reflexe cu totul neobișnuite... Ba, aș zice că mînă mai bine mașina cînd cucăie ! Har dumnezeiesc, nu-altceva.

Refăcînd priză cu realitatea, Mandric și-a frecat ochii, m-a privit atent și, deodată, a izbucnit într-un hohot de rîs fericit :

— Ha, ha ! Hai, că-i bună ! Păi știți voi băieți, ce grădină are Grasone ? Ne trage bulgăroaica de nevastă-sa o salată de roșii, cum n-ați mai mîncat în viața voastră ! Ghiță, dă jos cu Tavi lada...

Nu era cine știe ce mare problemă, să le umplu o ladă cu roșii. Aveam un soi formidabil, din sămînță adusă de la cumnatu-meu, care făcea niște tomate monstruoase. Unele, atingînd chiar și-un kil !

Însă Ghiță Hagiu și cu Tavi Stoica extrăgeau din portbagajul „Hillmanului" lui Jenică o ladă plină. Cu sticle de bere.

— E „Radeberger", Grasone ! m-a informat Mandric. Am luat-o de la „Berbec", s-avem cu ce ne-astîmpăra setea pe drum...

— Dar d-ale mîncării n-aveau pe-acolo ? Căci, în afară de salată și ouă fierte, nu prea aș arăta a posesor de fripturici...

— Mai bine, bătrîne, că sîntem sătui de-atîta carne, a intervenit Nichita. Să ne mai înfruptăm și din roadele pămîntului !

Nevastă-mea, prevenită de Illonka, se și afla în grădină. Culegînd roșii pentru oaspeți, castraveți și ardei grași, din cei uriași, zișî „Bot de vițel"...

Nichita și Mandric, fără să mai stea pe gînduri, s-au repezit și ei printre straturi, să se bucure culegînd tomate din vrej cu mîna lor. Fericiți ca niște copii, mușcau de-a dreptul din roșii, ca și cum ar fi fost mere.

Stoica, Ghiță Hagiu, soția lui și Illonka au ajutat-o pe Penke la prepararea celebrei salate oltenești. Lucrată, fiind și mulți, într-un lighean alb de plastic. Din roșii tăiate-n rondelete, ceapă verde, ardei gras, castraveți, ulei cu duimul și, deasupra, peste o jumătate de kil de telemea dată pe răzătoare.

Iar eu, pe de altă parte, am dat iama în cămară și, din cinșpe ouă, am confecționat o omletă uriașă. Cît o roată de „Trabant". În care am fărîmat și vreo două căpățîni de usturoi.

— N-am știut că există și-atari minuni pe lumea asta ! a afirmat Nichita, cînd isprăviserăm cu masa.

După care, ridicîndu-se de pe scaun, a sărutat mîna nevesti-mii.

— Domniță, ce să-ți dărui pentru primirea pe care ne-ai organizat-o atît de dulce ?

Penke, fîstîcită de prezența lui Nichita, pe care-l prețuia și-l admira, întrucît îl știam de vecin cu noi, trecînd adeseori pe Intrarea Domnească, o ulicioară ce da în Calea Moșilor, i-a spus intimidată :

— Un autograf, dom' Nichita, și nimic mai mult...

Poetul, în plină transă datorită aerului pur și verdeții din preajmă, și-a scos o cariocă din buzunarul cămășii și-a așternut patru versuri. De-a dreptul pe zidul șoprului. Semnîndu-le, apoi.

Uimit de rapiditatea cu care-și executase făgăduiala, l-am întrebat :

— Le-ai „compus" chiar acum, pe loc ?

— Vino să-ți dau un pup ! Sînt din ultimul volum, ce trebuie să-mi apară și care se cheamă „Un pămînt numit România".

Pe la zece, avînd în vedere că sosiseră cam în jur de cinci, în zori, Mandric dădea s-adoarmă din nou și nici ceilalți nu se lăsau mai prejos. Numai Nichita Stănescu rezista. Inexplicabil. Manifestînd un dor ciudat de-a se așterne la povești.

Pe Ghiță Hagiu și pe nevastă-sa i-am orînduit în patul nevesti-mii, pe Mandric și pe Tavi Stoica i-am culcat pe banca de sub șopru, unde mîncaseră, lărgind-o prin alăturarea lăzii cu sticle de bere (de care nu se atinseseră), iar eu și cu Nichita ne-am refugiat în livada din spatele casei. Unde-am pornit să stăm de vorbă, tolăniți pe iarba de sub gutuiul cel mare.

„PRĂPĂDUL SOLOBODEI"

— Ce-oi fi zicînd de noi, că ți-am căzut pe cap la asemenea oră, cînd nici nu se crăpase de-a binelea de ziuă ?

— Dom' Nichita, i-am răspuns eu, nu sînteți cei dintîi care mă surprindeți în atari momente ! Mi s-a mai întîmplat. Și-ncă de nenumărate ori. Sînt, îndeobște, un matinal, iar uneori îmi place să hălăduiesc și noaptea... Așa am dat, odată, peste bădia Cămilar !

— Care ? Eusebiu Camilar ?

— Exact ! Prin 1948, sau '49, tocmai îi editasem, ca tehnoredactor, la Editura de Stat, romanul „Negura"... După ce. cu un an înainte, îi apăruse „Valea hoților". Cu care avusese o mulțime de necazuri. Neplăcînd unui critic cu autoritate. Nemeritată.

— Și ce căta noaptea prin oraș ?

— Asta l-am întrebat și eu... Mirat că bate Calea Moșilor, de la un capăt la altul, știind că locuia prin altă parte a orașului. Și nu numai atît, însă purta sub braț un fel de boccea, pășind cu fruntea plecată arar și îndesat, după cum îi era și felul, în pofida gerului de-afară... Căci, am uitat să-ți spun, eram cam după Crăciun, cînd căzuse peste București un ger de spaima lumii. Mă rog, în ce mă privește, posedam o motivație. Nevastă-mea era în spital, operată de apendicită, și-n casă nu-mi găseam pic de liniște... De-aia umblam lela !

— Bine, și ce ți-a răspuns ?

— Mai întîi mi-a spus bună-seara, deși zorile dădeau să apară... Fiind cam către ceasurile patru și jumătate, dinspre dimineață. Apoi m-a întrebat de sănătate. Ceea ce-am făcut și

eu, dealtfel. Şi mi-a zis, destul de mîhnit, de parcă ar fi căpătat de pomană : „Mi-au trimis neamurile de la Udeştii Bucovinei de-ale porcului, şi-acum car bocceluţa după mine, ca un amărăştean... Acasă mi-i ruşine să mă duc cu ele, şi nici să le-arunc nu se cade ! Ce zici, ce-oi fi eu, de-am ajuns să mă feresc de ochii alor mei, de-aici, cu darurile celor de-acas' ?"

Şi i-am povestit nerăbdătorului Nichita ce-a fost mai departe. Eusebiu Camilar era un om mărunt, îndesat şi bine hrănit, dornic să pară arţăgos, fără să fie decît ceea ce era în realitate, adică un bărbat din partea de sus a Moldovei, bun şi înţelegător. Iar caracterul blajin cred că-l posedase din totdeauna. Mai ales după cum am dedus din cele ce mi-a spus la mine acasă, unde-l invitasem la căldurică :

— Mulţam frumos, măi copile, că m-ai poftit la matale... Dealtfel ne cunoaştem mai de demult, şi-ar fi trebuit să te invit eu să-mi cinsteşti pragul... La toate cărţile m-ai ajutat, ocupîndu-te de ele. Iară eu, care o tinereţe întreagă am tras mîţa de coadă, lăsîndu-mă umilit şi obidit de mai toţi marii acelor vremuri, să n-am atîta bună simţire, încît măcar să-ţi mulţumesc ! Dreptu-i, au ba ? Norocul meu c-am avut lîngă mine, în acei ani, o femeie cum nu se mai găsesc. O ştii pe nevastă-mea ?...

— Pe care din ele, bădie ?

— Pe-a dintăi, pe Magda ! Magda Isanos.

— Poeta ? A fost soţia dumitale ?

— A fost...

— Dar era un talent nemaipomenit ! Şi o fiinţă pătrunsă de-un democratism pe care şi-l exprima neobişnuit de deschis...

Pe Camilar, pesemne, porniseră să-l podidească amintirile, deoarece i s-au aburit geamurile ochelarilor. Ştergîndu-şi-i cu-o batistă, privea la mine fără să mă vadă.

— Mare adevăr grăit-ai ! Era şi mai talentată, şi mai bună decît mine. Tot ce-a mai rămas bun în mine, de la Magda mi se trage. Mereu am stat alături în faţa necazurilor, încurajîndu-mă clipă de clipă, spunîndu-mi : „Las' c-or să vie şi timpurile noastre ! Care-or să-nceapă de la anul unu..." Nu era o democrată, cum zici matale, ci o adevărată comunistă ! Fără să fi fost membră de partid. De-aia mi-s atît de bolnav astăzi, şi umblu tehui prin oraş, fiindcă îmi lipseşte Magda...

— Dar ce te doare, bădie, de spui că eşti bolnav ?

— Sufletul ! N-ai înțeles ? După ce mi-a făcut praf „Valea hoților", tot ăla... criticul, știi despre cine-i vorba... vrea să schimb și „Negura", după capul lui... De era Magda în viață, nu s-ar mai fi încumetat ! Eu-s moale, și mă las dus, dînsa n-ar fi îngăduit una ca asta... Era o luptătoare !

Cunoșteam belelele de pe capul bădiei Eusebiu Camilar chiar de la sursă. Cu-atît mai mult cu cît cineva, din conducerea Editurii de Stat, mă avertizase să dau la topit zațul „Negurii", întrucît romancierul avea să scrie o nouă versiune. Mult îmbunătățită și revizuită.

Ținînd să-l încurajez, l-am întrebat :

— Bădie, bem o ulcică de vinișor la ora asta ?

— Dacă-i bun, vinul trebuie băut la orice oră !

Și, dîndu-și jos paltonul, a pornit să despacheteze bocceaua cu de-ale porcului și să depună conținutul pe ziarul ce se găsea întins pe masă... Erau de toate acolo. Și tobă, și caltaboș, și șorici, și cîrnați de casă gata prăjiți. Nestînd de lemn Tănase, am scos numaidecît tacîmuri și farfurii, și l-am iscodit :

— S-aduc pahare mici, sau mai măricele ?

— Dispari de-aici cu-asemenea idei... Vinul se bea din ulcică, sau bărdăcuță, iar de tacîmuri și farfurii nici că s-aud ! Din tinerețe, am rămas cu-obiceiul țărănesc de-a mînca de-a dreptul pe-un ziar, fiindu-mi scîrbă de birturile și bombele de lîngă tîrguri... Pentru țăran, mai curat e jurnalul ! Ajuns la oraș, vede în el un soi de ștergar, pentru așternut bucatele aduse de-acasă...

În clipele următoare, făcînd rost și de două ulcele, pe care le țineam în casă mai mult pentru băut mustul, toamna, bădia și-a scos un briceag din buzunarul pantalonilor și-a purces să taie bucățele bucățele tot ce fusese în bocceluță. Pînă ce se ridicase un adevărat munte pe centrul ziarului. Speriat, l-am întrebat :

— Trebuie să dăm gata tot ce-i aici, în fața noastră ?

— D-apăi cum, măi copile ! Ce-om fi noi, bărbați sau muieri ? Toarnă vin, să văd cum sună !

I-a sunat bine. Era un alicante, adus de la Podul Turcului. Și, pînă-n jur de prînz, răsesem totul. Și măruntaiele porcului de la Udeștii Bucovinei, și damigenuța de 5 litri. Cu lichidul acela gălbui și melodios.

Bine dispus, bădia a ținut să precizeze :

— Vezi măi, așa-și prețuiesc merindea țăranii mei ! Întocmai ca turmele oamenilor din „Prăpădul Solobodei". Pe care scrisu-l-am anume întru pomenirea suferințelor lor de băjenari pribegi... Și-am să mai scriu, cît oi mai avea de trăit pe-acest sfînt pămînt !

OAMENII BEZNEI

Nichita Stănescu, răstignit pe rogojină, mă ascultase atent. N-apucase să-l cunoască pe Eusebiu Camilar. În schimb, îl citise. Iar cel mai mult îi plăcuse „Prăpădul Solobodei".

Și avea chef de povești. De ascultat, nu de spus. Nu mai țin minte cum a venit vorba despre un om ciudat. Și minunat. În felul lui.

— Ionu Drăzleți era o mîndrețe de bărbat... L-am cunoscut la Craiova, unde lucram împreună la administrativul regionalei de partid. Ceferist și ilegalist, suferind de boala adevărului, fusese încadrat la serviciul auto, deși, cu meritele sale de om permanent aflat în urmărirea agenților de la Siguranță, ar fi putut ocupa și-un loc mai în față... N-a acceptat ? L-au ținut alții deoparte ? Nu știu. Mereu îi lua în bețe pe cei ce se dădeau mari comuniști, deși se-ncadraseră în partid abia în ultimul timp... După mine, cred că avea și-un pic de dreptate. Căci să vezi ce s-a-ntîmplat mai tîrziu...

— Ia zi-i ! m-a îmboldit Nichita.

Într-o noapte, cred că prin '46, m-am pomenit cu el în „ospeție".

— Ce-i cu tine, nea Ionuț ? l-am întrebat văzîndu-l cam tulburat.

— Ascultă mă, m-a luat el pe scurtătură, tu ai încredere în mine ?

— Cum să nu ?

— Atunci lasă-mă să rămîi peste noapte la tine...

— Foarte bine... Mă și duc să-ți fac patul !

— Nu-mi faci nici un pat ! Că n-am venit să dorm, ci să stau la pîndă...

Ţineam mult la el. Avea bunul obicei să-ţi spună verde-n faţă tot ce credea. Cum proceda, uneori, şi cu mine, luîndu-mă la rost :

— Mă băiete, deşi te băgaşi în partid cam de curînd. (Asta era obsesia lui.) Ar fi bine să mai caşti şi tu ochii...

— La cine, nea Ionuţ ?

— La ăi de s-au vîrît sub plapuma noastră, cînd au văzut că bate vîntul dintr-altă parte... Fii atent ! Că nu tot ce zboară se mănîncă. Eu ţi-o spui, care am văzut multe !

De data asta, am ţinut să aflu ce anume-l frămînta. Şi l-am iscodit :

— Ia zi-i, nea Ionuţ, pe cine pîndeşti ?

— Pe unu' ! Şi-ncă unu' care ne poartă sîmbetele... Nu-ţi pot spune numele, ca să n-o păţeşti şi tu cumva. Se face că lucrează pentru noi, iar nopţile se-ntîlneşte cu foşti poliţai. Iar unul din ei, fostul comisar Dănacu, stă chiar pe strada ta... Adineauri, cînd m-am furişat la tine în curte, se îndreptau spre casa lu' Dănacu. Pe cît mi-s eu de vlăjgan, cît o prăjină de rufe, nu-mi vine a crede să nu mă fi observat. Că doar mă găseam înaintea lor. Iar după ce m-am pitit în spatele gardului tău, au intrat în ograda poliţaiului. De parcă nici nu m-ar fi văzut. Ce-i ciudat însă, e faptul că nu s-a aprins nici o lumină în casa ăluia... Şi-atunci mi-am zis: ori mă pîndesc ei pe mine, aşteptînd să apar din bezna nopţii, ori trebuie să-i pîndesc eu pe ei, să aflu ce pun la cale...

S-ar fi zis că Drăzleţi delira. Însă nu era cazul. Cît activase în ilegalitate, agenţii nu reuşiseră niciodată să pună mîna pe dînsul.

Am stins lumina din bucătărie şi, la flăcăruia unei lumînări, l-am ospătat cu ce-aveam şi eu prin casă. La ora aceea. Un dărab de pîine, o bucăţică de brînză uscată şi două cepe mari cît pumnul.

Isprăvind de mestecat ultima bucătură, Ionu m-a privit în ochi, spunîndu-mi :

— Măi băiete, eu plec ! Mă duc să văd ce se petrece în ograda lu' Dănacu... Şi iartă-mă dacă te-am deranjat în toi de

noapte. Iar mîine, de-ai să mă mai vezi la regională, să nu-mi vii pe cap să mă iei la întrebări. Căci s-ar putea să fim observaţi... Am să-ţi spun altă dată, mai la fereală, ce-a fost şi cum a fost !

Nu mi-a destăinuit niciodată ce păţise în noaptea respectivă. Dimineaţa, în curtea regionalei, l-am examinat de la distanţă. Avea un ochi vînăt şi şchiopăta. Însă i-am dat ascultare şi nu m-am repezit la el să aflu amănunte. Căci ceva se-ntîmplase, totuşi.

Deoarece, la şedinţa operativă de după-amiază, şeful administrativului anunţase adunarea că oamenii ce nu se prezintă la lucru disciplinat, respectînd ora şi munca, nu mai aveau ce căuta în secţia condusă de el.

Ori, chiar în ziua aceea, era dat absent unul din şoferii serviciului auto. Fapt comunicat de şeful garajului. Spunînd un nume oarecare, al unui individ pe care, cred, nu-l văzusem niciodată la faţă.

Drăzleţi, în colţul său, asculta totul fără să mişte nici măcar din pleoape.

Peste ani, căutîndu-mă la Bucureşti, în Calea Moşilor, ca să-mi ceară nişte cărţi de citit, cu împrumut, l-am întrebat :

— Ce mai faci, nea Ionuţ ? Cum de ţi-ai adus aminte de mine ?...

— Am citit o carte scrisă de tine şi-am vrut să ştiu ce mai ai de gînd să publici... Eu, ce să fac ? O duc bine. Sînt maistru la „Griviţa Roşie", îmi văd de familie, şi mai mă ocup şi de-ale mele !

— Adică ?

— Tot cu ochii pe el... Acuma-i cineva, în piaţa Oborului, unde vinde găini umflate cu mălai. Mălai de la el. Ca să fie cît mai grele...

— Cine-i ăsta, „el" ? N-are nume ?

— Pentru mine, are ! Pe tine, nu te interesează... Tac-su, plevuşcă în slujba Siguranţei de pe vremuri, m-a urmărit ani de-a rîndul, din '38 şi pînă-n '45, cînd, cu toate că nu mai era ce fusese, încerca mereu să-mi vie de hac. Ăsta nu ne ura, fiindcă aşa-i cerea meseria, ci se lăsa îmboldit de răul din

adîncul măruntaielor sale. Era om din satul meu, știa ce-nvîrt printre muncitorii de la atelierele cefere-ului. Și mai știa și ce-l așteaptă, dacă izbuteam să-l dau în gît. Ei bine, ăsta-i amarul meu. Că n-am izbutit s-o fac. Se strecurase peste tot, ba pe la social-democrați, ba pe la liberalii lu' Guță Tătărescu, bătîndu-se cu pumnii în piept că o viață întreagă fusese democrat pînă-n măduva oaselor...

— Și de ce-ai tăcut, și n-ai luat legătura cu organele de specialitate ?

— N-am tăcut ! Însă cînd să-l înhațe, ca să-l ia la întrebări, omul meu se făcea nevăzut, lăsînd să i se piardă urma... Și-am încercat de unul singur să dau de el. Zadarnic. De cîte ori îl zăream, imediat dispărea din localitate, ca să-și ia zborul la ai lui. Care-l piteau în cele mai îndepărtate colțuri ale țării. Mai sînt unii care nu ne iubesc, și se ajută între ei. Din fericire, mai toți îs hoaște bătrîne și li s-au cam tocit colții... Și-mi pare rău c-au scăpat nepedepsiți la timpul lor ! Asta-mi macină sufletul și nu-mi dă pace. Deși, dacă stau și gîndesc bine, nu mai cred să prezinte vreo primejdie... Acuma-s neputincioși !

— Zici însă că-i în piață, și se procopsește pe seama lumii...

— Păi nu-i el, ci fi-său !

— Și ce-ai cu el, atunci ? Speri să dai de urma lui tată-său, cu ochii la progenitura lui, care poate să fie altfel de om...

— Greșești, măi băiete... Tac-su, chiar de-o fi în viață, nu mă mai interesează. Dar motănelul, care bate și el la vreo cincizeci de ani, a născocit alte feluri de-a ne pune bețe în roate... De-aia sînt mereu la pîndă. Mai mult ca să-mi dau seama de ce le trece prin cap !

Nichita nu obosise deloc ascultîndu-mă, căci l-am auzit întrebînd :

— O figură aparte, și Ionu ăsta, al tău ! Are ceva în cap... Dacă a fost atîta vreme prigonit de Siguranță, nu crezi c-a rămas cu boala neîncrederii în oameni ?

— S-ar putea să fie și asta. De aceea am spus și eu cuvîntul „obsesie". Dar, la drept vorbind, există oameni și oameni. Nu-s toți vrednici de încredere... Dacă te iei după oricine, atunci o pățești cam urît. Asta o știu de la Tatapetre, bunicu-meu...

— Mai ai răbdare să-ţi povestesc şi de necazul ce-a dat peste bătrînul meu bunic ?...

— Dacă n-aş avea, aş dormi şi eu buştean, ca băieţii pe care i-ai culcat în aşternuturile tale... Ce-a fost cu Tatapetre ?

Ce i s-a întîmplat lui bunicu-meu, atunci, în vara lui '44, parcă prin iunie sau iulie, mi-a fost dat să aflu de la tanti Raliţa. Mătuşă-mea bună, şi marea pasiune a lui Tatapetre. Numai dînsei i se mai destăinuia. Din cînd în cînd. Cu prilejul boacănelor, mai acătării, pe care le săvîrşea, în virtutea neţărmuritei sale bunătăţi.

Întocmai ca şi mine, într-o noapte fierbinte, încît de-abia îţi mai puteai trage suflarea, Tatapetre pornise să umble lela prin livada din fundul grădinii. După cum vezi, pare-se că sindromul acesta de noctambulism motrice de la dînsul mi se trage. Ca şi multe alte hibe, sau eventual şi lucruri bune. Ca, bunăoară, plăcuta patimă a cetitului şi povestitului.

Îngrijorat de evoluţia situaţiei de pe fronturi, unde doi dintre băieţi, militari activi, se aflau cam prin prima linie, înjura (în gînd) de mama focului.

Cînd taman da să se-apropie de gardul de la capătul locului, cel dinspre terasamentul căii ferate, deodată i se pare că-i cineva încîlcit în mărăcinişul împrejmuirii. Căci nu din lănţeţi era palanul livezii ci din tufe de lemn cîinesc.

— Care eşti, mă, acolo ?

— Om bun, moşule !

— Moş să-l faci pe tac-tu, nu pe mine, care mi-s bărbat în toată puterea... Sau nu vezi bine ?

— Păi nu se vede, că-i beznă !

— Dacă-i beznă, atunci ce cauţi să-mi calci ograda ? De ce n-ai luat-o prin faţă, aşa cum îi stă omului bine...

Punînd mîna pe-o creangă uscată, aflată la-ndemînă, Tatapetre s-a apucat să bată întreg şirul de tufişuri, ca să dea de tîlhar. Întrebînd în acelaşi timp :

— Unde eşti, mă ? Spune mai iute, c-altminteri îţi crăp capu' fără să vroi !

În loc de răspuns, a auzit o trosnitură. Apoi a urmat un şir de bălmăjeli :

— Capu' meu !... Pocnit tare, nene... Doare rău, curge sînge, mor !

Identificînd, astfel, locul unde era tîlharul, bunicu-meu s-a repezit la el să-şi dea seama care-i situaţia. Părîndu-i rău că-l otînjise pe mişelul ce intenţiona să-i fure poamele din livadă, sau mai ştii ce altceva, poate chiar din bătătura unde erau coteţele păsăretului.

În cele din urmă, scormonind cu ciomagul prin mărăcini, cu care prilej i-a mai croit vreo cîteva bîte, l-a găsit. Zăcînd la poalele tufărişului. Trăgîndu-l de picioare, pentru a-l scoate mai la vezeală, mogîldeaţa a purces iarăşi să mormăie :

— Omorît pe mine, nene... Nu mai bate ! Şi nu trage de picior, că-i lovit rău...

Bătrînul, înduioşat, s-a plecat asupra individului şi s-a străduit să vadă cu cine are de-a face, aprinzînd un chibrit. Cînd, la luminiţa acestuia, şi-a dat seama că e un om în uniformă, l-a şi luat la întrebări :

— Ce caţi noaptea, măi omule, prin curţile noastre, în loc să stai la postul tău ? Ce uniformă-i asta, de vînător, sau de aeroplanist ?

Abia la al patrulea sau al cincilea chibrit aprins, bunicu-meu a zărit crucea încîrligată de pe tunica soldaţilor nemţi. Şi-a spus mulţumit : „Bine c-am apucat să pocnesc şi eu pe-unu' din nemţoii lu' Şticler ! Că aschimodia voastră de firer ne-a băgat la belea..." Şi l-a întrebat pe militar ce căuta acolo. Fără să ezite prea mult, neamţul i-a oferit toate lămuririle necesare. Informîndu-l că-i bănăţean, de-al nostru, luat cu forţa în armata nemţească, datorită unor duşmani din sat, care se aflau în fruntea organizaţiei naziste a etnicilor germani. Şi că, văzînd că războiul este pierdut, iar nemţii tot fugeau din faţa ruşilor, se hotărîse să dezerteze din regimentul său, dislocat provizoriu la o cazarmă din Piteşti.

— Şi-ncotro o porniseşi ?

— Către casă ! Noaptea ascuns prin curţi sau păduri, iar ziua căutînd să prinz un tren de marfă, care să mă ducă pînă în apropiere de Timişoara... Acolo, mă descurcam eu !

Bunicu-meu, trecînd de partea dezertorului, l-a ajutat să-şi recapete verticala, şi-apoi l-a condus pînă lîngă magazia a mare, unde l-a pus la adăpost. În pod. Urmînd să-i aducă o bucată de brînză şi nişte pîine, poate şi slană.

După ce l-a hrănit și i-a pregătit un culcuș, unde să mai aștepte cîteva zile, pînă ce se vor potoli lucrurile, căci ăia, de la regiment, precis aveau să declanșeze o operație de căutare a dezertorului, l-a mai iscodit o dată :

— Mai sînt și-alți bănățeni în unitatea voastră ? Poate izbutesc să le dau de veste că ești la mine, și să vină și ei aici...

— Ferească Sfîntu să faci una ca asta, măi nene, că mă nenorocești ! a exclamat înfricoșat oaspetele de noapte al bătrînului. Ăia-s cîinii care m-au pîrît, de-am fost încorporat fără voia mea, și-atît așteaptă, să-mi vie de hac...

Renunțînd la intențiile sale de destabilizare a trupelor germane, bunicu-meu și-a văzut de treabă. Și-a stat liniștit, în banca lui. Avînd grijă de Hans, zi de zi, aducîndu-i pe-ascunselea de-ale gurii. Cam la vreo patru zile de la instalarea dezertorului, s-au ivit pe strada Libertății și primele uniforme ale camarazilor bănățeanului. Care, metodic, cercetau curte cu curte, în căutarea dispărutului.

Cînd au pătruns și-n bătătura lui Tatapetre, s-au și răstit la dînsul :

— Hei, țigan român, văzut soldat german ?

— Cum să nu, domnule țigan neamț ! C-auz vorbind pe limba noastră... Ceea ce-nseamnă că sînteți de pe la noi, din țară !

— Porc bătrîn, cum îndrăznești faci la noi români țigani ? Unde-i camaradu' ? Omorît la el, ca să termine mai repede războiul ?

— Ho, mai încet, herr porc tînăr și prost ! l-a repezit mînios Tatapetre. De ce să-l omor pe bietul om, dacă s-a dus și el să-și facă nevoile ?

Trei găligani erau. Iar cel mai înalt în grad, nici una nici două, i-a ars lui bunicu-meu o plamă de era să-l doboare la pămînt.

— Unde face nevoile, că te-mpușc ? Spune mai repede !...

— Jignit de moarte, cu obrazul în flăcări, bătrînu i-a informat rapid. Arătîndu-le, lîngă cocina porcului, o veche privată dezafectată, a cărei hazna fusese acoperită cu corzi de vie, rămase de la tăierile de-anul trecut.

Fără să mai aștepte lămuriri suplimentare, grupul s-a repezit către instalația părăginită și cu scîndurile putrezite de

ploi. Lîngă ea, oprindu-se brusc, şeful a răcnit cît îl ţineau plămînii :

— Hans, ieşi afară numaidecît ! Trădător afurisit... Dacă nu apari imediat, te trecem prin baionetă !

Neprimind nici un răspuns, gradatul le-a făcut un semn alor săi, şi, montîndu-şi cu toţii cuţitele de la centură la gîtul ţevilor de carabine, au asaltat cojmelia. Năpustindu-se asupra ei cu baionetele să-l ucidă pe trădătorul de Hans.

Bineînţeles, pereţii n-au rezistat. Iar falnicii oşteni s-au prăbuşit, laolaltă cu scîndurile putrede şi armele în mînă, de-a dreptul în găvanul haznalei. Care, se-nţelege, nu mai era golită de mult. De cînd fusese scoasă din funcţiune.

Nemţoii au purces să răcnească, cerînd ajutor. Tatapeter, cum îi spunea Hans, şi-a văzut mai departe de treburi. Şi-abia spre seară, s-a hotărît să-l viziteze pe vărul Gingherea, comisar-şef la circa din capul străzii. Căruia i-a spus totul.

A doua zi, comisarul s-a prezentat la casa bunicilor, însoţit de un căpitan de la regimentul nemţilor. Căruia îi reclamase actul de jaf premeditat al unor soldaţi din unitatea germană care vruseseră să fure porcul unui cetăţean din mahalaua pendinte de circa aflată sub conducerea lui. Căpitanul a-nghiţit gălușca şi a dispus transportarea celor trei înnămoliţi, sub stare de arest, la spitalul militar.

Tot vărul Gingherea s-a ocupat şi de preluarea lui Hans, predîndu-l comenduirii oraşului. Care l-a păstrat la răcoare, pînă în momentul eliberării de sub jugul fascist.

— Bătrîne, mi-a spus Nichita cînd am terminat şi cu ultima istorisire de ce nu pui, bre, pe hîrtie toate chestiile astea? Cel puţin, zic eu, bunicu-tău e vrednic să intre în orice roman... Ca personaj principal !

L-am ascultat. Scriind, peste ani, „Contratimp". Unde Tatapetre îşi are locul de onoare.

MUNCĂ DE CARTIER, PÎNĂ LA CĂŢELU

Prin '49, nevastă-mea se angrenase serios în activitatea cu femeile. Nu mai ştia ce-i aia casă, iar eu uitasem ce-i o masă. În familie. De cîte ori o-ntrebam pe Manţi (unguroaica pe care-o adăpostisem la noi, întrucît nu-şi făcuse încă rost de-un sălaş în care să locuiască ceva mai legitim, cu Tudor, omul ei, pînă una-alta nedespărţit legal de fosta soţie, căreia îi mai făcuse şi-un copil), pe unde-o mai fi bulgăroiaca de Penke, aceasta îmi răspundea invariabil :

— E plecat la tovarăşa Homoş, face mobilizare !...

— Ce mobilizare ?

— La citit ziar...

Necunoscînd, în amănunt, în ce constau mobilizările astea, la citit ziarele, mai apucam, uneori, noaptea tîrziu, cînd reapărea nevastă-mea, să aflu despre ce era vorba. Entuziasmată, mai ales fiindcă avea un succes nebun pe lîngă gospodinele din mahalaua noastră, a Căii Moşilor, mă informa pe cînd îşi bea ceaiul „de noapte" :

— Măiestrică, e ceva formidabil să le vezi pe femeile noastre, multe din ele neştiutoare de carte, cum ascultă cu gura căscată ce scrie „Scînteia"... De-aici, de la neştiinţa lor, a pornit iniţiativa organizaţiei noastre ! Tare deşteaptă. Căci, fiind ocupate cu casa, bărbatul şi copiii, n-au prins mai nimic la cercurile de alfabetizare. Şi-atunci le citim noi, în fiece după-amiază, în casă la deputatul de stradă, „Scînteia" respectivă... Adică, iartă-mă, din ziua respectivă. Ca să fie la curent cu ce se întîmplă în ţară şi peste hotare. Căci trăim zile mari, după cum cred că-ţi dai şi tu seama !...

— Mari, însă nici într-atît, încît să nu te mai vadă omul cu săptămînile. Cînd vii tu, dorm, căci oi fi şi eu obosit, de cît

avem de lucru la Editura de Stat ; cînd plec eu, dis-de-dimineață, atunci dormi tu, fiindcă ai zăbovit pînă tîrziu, cu Homoșoaica, la mobilizări... În definitiv, de ce mai aveți nevoie să le mobilizați, de vreme ce le interesează știrile din ziar ?

— Ca să recrutăm noi aderente la organizația de cartier. Care capătă extindere, primind și-alte sarcini...

— Ei, nu mai spune ! Nu erau suficiente cele cu cititul „Scînteii" ?

— Uite că nu ! Bunăoară mîine, în jur de orele două cînd ies oamenii din schimb, trebuie să mă duc la Cățelu... Ca să-l sprijin pe doctorul Berteanu. Care trebuie să le țină o conferință... Despre igiena muncii ! Ceea ce, după mine, nu-i deloc rău. Omul, cît trăiește, mereu învață ceva nou...

— Mîine zici ? Păi, copilă bună, ce-i facem cu musafirii pe care i-am invitat de ziua ta... Ai uitat că vom fi în două noiembrie ?

— N-am uitat. Eu. Tu să nu uiți... Faci rost de ceva de-ale gurii, iar Manți mi-a promis c-o să prepare ea totul !

— Care tot ?

— Ce-ai să aduci... Nițel parizer, niște cartofi prăjiți, ceva vin, mă rog, ce-ți mai trece și ție prin minte. Eventual, dacă tot ți-ai amintit că-i ziua mea, poate și vreo cîteva flori...

— Că doar n-o să le servească Manți salată de tufănici... Bine, mă descurc eu. În orice caz, cată să fii acasă mai devreme. Căci, în jur de orele opt, încep să apară și oamenii noștri !

Vreo cîțiva s-au ivit și mai înainte. Ajutat numai de Manți, care dorea să se dovedească utilă, întrucît reușisem să-l bag pe Tudor al ei magazioner la editură, apelînd la Aszody, fiindcă el mi-o plasase pe Manți, ne așezasem în jurul mesei. Așteptînd sosirea celorlalți, a sărbătoritei, dar, mai ales, a lui Manți. Pe care o trimisesem să facă rost de niște vin. Avînd grijă să-i atrag atenția :

— Manți drago, te duci la depozitul de vinuri, de la Latină, și iei cinci kile ! Însă numai din cel de 6 lei, pentru musafiri... Că sîntem pe drojdie cu banii !

Dînd din cap că-nțelesese situația, plecase și nu mai venise. În schimb, veniseră cîțiva prieteni și, pe la opt și-un sfert, apăruse nevastă-mea. Împreună cu doctorul Berteanu. Pe care-l

invitase la masa noastră festivă. Care, de bine de rău, reprezenta totuşi ceva. Căci făcusem rost nu numai de parizer, dar şi de-un kil de tobă, confecţionată mai mult din şorici, aspic şi piele. Foarte groasă. Probabil din burtă de vacă. Iar Manţi se-ntrecuse pe sine, preparîndu-ne, în loc de cartofi părjiţi, o salată orientală. 50% cartofi, 50% ceapă. Restul, oţetul şi uleiul nu mai contau. Întrucît nu prea se găsea în casă.

— Ei, doctore, cum a fost primită conferinţa matale ?... A mers ? l-am luat la întrebări pe Berteanu.

— De mers cred c-a mers ! Chiar foarte bine... Pînă ce-a venit trenul. Atunci, cînd încă nu-mi terminasem de citit cele şaizeci de pagini, publicul a părăsit imediat sala... Navetişti care, fiindcă înţeleseseră totul cum trebuie, riscau să piardă ultimul mijloc de-a ajunge pe la casele lor. Dacă nu mă ajuta tovarăşa matale, transmiţîndu-mi bilete după bilete, prin care mă impulsiona să vorbesc mai repede şi mai pe scurt, rămînea iumea să doarmă la uzină... Însă ne-am orientat de minune. Fiindcă principalul am apucat să-l spun. Concluziile, cine ştie, poate vor forma obiectul unei alte conferinţe...

— În nici un caz la Căţelu, doctore ! l-a întrerupt Penke. La altă fabrică, unde să nu fii recunoscut. C-altminteri nu mai garantez pentru integritatea matale fizică... Cine te-a pus să vorbeşti patru ore de-a rîndul ? Au fost ele lucruri gîndite, dar patru ore !?

— Voi, de la organizaţia de femei... Nu mi-aţi cerut să spun tot ce ştiu despre igiena muncii ? Şi ştiu, doar mi-s medic, destul de multe, slavă Domnului !

Cînd a pus accentul pe „domnului", a dat buzna în „sufragerie", dealtfel unica noastră cameră, Manţi a noastră. Care, în gura mare, a anunţat :

— Domnu', nu găsit la mine vin de musafiri... Are numai de 9 ! Dat de la Tudorică cinşpe lei... Împrumut ! Şi cumpărat pachet drojdie, încă patru lei, ca să fie polu' !

Să-mi vie rău, nu-altceva. Mă făcuse de rîs. Noroc că eram cu toţii prieteni buni, şi nici ei nu trăiau ca-n rai, trai pe vătrai. Fapt lesne constatabil, apreciind după cadourile aduse nevesti-mii. Flori de toamnă tîrzie, rupte probabil din curtea bisericii Olari, din apropiere, un săpun de toaletă „Nivea" (pentru copii), două perechi de şosete şi-o pereche de mănuşi din aţică albă.

Încercînd să liniștesc atmosfera, ce mi se părea încordată, am declarat în gura mare, făcînd haz de necaz :

— Dacă am ajuns s-o sărbătorim pe Penke cu vin vărsat, de 9, în loc de 6, înseamnă că stăm bine ! Atît de bine, încît de ziua ei i-am dăruit un poem. De douăşpe strofe... Vreţi să vi-l citesc ?

— Nu ! mi-a răspuns în cor asistenţa. Mai bine haidem să cîntăm...

— Ce, aţi înnebunit ? În loc să gustăm cîte cevaşilea, ce s-a mai găsit prin casă... De cîntat om cînta, însă la urmă, cînd vom fi gata cu masa festivă. Vom merge cu toţii la vitrina cofetăriei de pe bulevard, unde zac torturile nevîndute de săptămîna trecută, şi-o să intonăm, spre bucuria bulgăroaicei, „Mulţi ani trăiască !"...

Rîzînd, nu chiar atît de amuzată, lumea s-a pus pe mîncat. Apreciind la cel mai înalt nivel parizerul, toba şi salata „orientată" (cum îi zicea Manţi). Întrucît totdeauna destinul îţi sare într-ajutor cînd ţi-s boii pe ducă, am avut parte, la sfîrşitul festinului, spre minunarea lumii, şi de... tort !

Cineva sunase la intrare, Manţi se dusese să vadă cine ne deranja buna dispoziţie, şi se-ntorsese în braţe c-un pachet cît toate zilele. Învelit în hîrtie albă, şi legat cu panglicuţă galbenă. Şi mi s-a adresat mie, mai considerîndu-mă (totuşi) stăpînul casei :

— Domnu', adus Dumnezeu şi tort ! Cu taxiul... Dat la mine, şi nu cerut bani. Ce facem ? Ducem la cămară, sau dăm la prăpădiţi ?

— Ce-i cu tine, măi fată, vrei să-mpărţim vecinilor ca la pomană ?

— Nu pomană, dăm la domnii şi domnele de-aici ! Care tare prăpădiţi este... Mîncat tot, băut tot, însemne nu mai breze ca noi. Dacă punem tort pe masa, este în stare mănînce la el. Mai bine taie Manţi jumătate la bucătărie, şi-aducem aici. Aşa rămîne şi pentru Crăciun !...

— Lasă-l aici, că rezolvăm la faţa locului problema !

Apoi, întorcîndu-mă spre nevastă-mea, am şi luat-o la rost :

— Ia ascultă, măi copilă, cine-i ăla care-ţi trimite torturi ?

Nevenindu-i să-şi crează urechilor, bulgăroaica s-a roşit ca un gogoşar, răspunzîndu-mi îngînat :

— Nu ţi-e ruşine, măiestrică ? Să-mi zici una ca asta, şi-ncă faţă de prieteni !... În afară de tine, care n-ai avut o para chioară, şi-ai fi fost singurul în stare să mă procopseşti c-un tort de ziua mea, nimeni n-ar fi îndrăznit să facă una ca asta. Toţi mă ştiu că-s bulgăroaică şi, la cea mai neînsemnată necuviinţă, le crăp capul cu făcăleţul !...

— Ho, copilă bună, opreşte-ţi telegarii ! am încercat s-o astîmpăr. Mai bine hai să vedem dacă-i cumva şi vreun bilet, cu numele celui ce m-a depăşit, luîndu-mi-o înainte cu amărîtul ăsta de tort, care nici măcar nu-i făcut în casă, ci-i de la cofetărie !...

Nu era nici un bilet. Abia cînd am despachetat „coletul", pe hîrtia căruia scria „Athenée Palace", am dat peste o carte de vizită. Unde am putut citi : „Maria I. Popescu-Puţuri".

Nemaipricepînd nimic, am întrebat năucit :

— Cine-i persoana ?

Iar Penke mi-a răspuns, îmbujorată de fericire :

— Un om ! Mai bine zis, o tovarăşă de la circa de partid, care se ocupă de vreo cîteva săptămîni de îndrumarea noastră... O femeie c-un suflet cum n-am mai întîlnit !

— După gestul cu tortul, cam aşa s-ar putea spune ! Atunci să fie într-un ceas bun. Dă-mi cuţitul ăl mare, să m-apuc de ciobănit cadoul cel bine venit !

— Nici să nu-ţi treacă prin cap ! mi-a tăiat entuziasmul Penke, niţel cam repezită. Mai întîi să caut nişte lumînări, şi-apoi îl radem, după ce-o să suflu în ele şi-o să-mi cîntaţi „Mulţi ani trăiască !"...

Pînă ce să dăm de lumînările necesare, răscolind prin toată casa, inclusiv cămară, magazie şi bucătărie, tortul tot ne făcea cu ochiul. Dar nu prea mult timp, deoarece Tudorică al lui Manţi poseda o cutie întreagă. Din cele ce se utilizează la împodobirea bradului de Crăciun. Bune, şi-alea. Şi-a fost mare sărbătoare în casa noastră.

După parizer, tobă, salată „orientată", doar tortul ne mai lipsea. Şi încă unul confecţionat în laboratoarele de la „Athenée-Palace" !

Nu m-am lăsat, pînă ce n-am făcut pe dracul în patru s-o cunosc și eu pe darnica persoană. Care ținuse minte ziua de naștere a unei neînsemnate activiste de la organizația de cartier a femeilor. Era neapărat necesar să-i mulțumesc.

Și-a venit și ziua aceea.

Cînd o rugasem pe Penke s-o invite la o ceașcă de cafea. Și într-o după-amiază, cam în jur de cinci, m-am pomenit cu-amîndouă femeile. Atît tovarășa respectivă, cît și Penke.

Era o făptură tare cumsecade, modestă și radiind bunătate, nițel cam rotofeie. Normal, întrucît era moldoveancă. Chiar vorbind c-un lejer accent, specific graiului regiunii de la răsăritul țării.

Întrucîtva emoționat, o luasem tare :

— Stimată și scumpă doamnă, nu găsec cuvinte potrivite, cum bine zice maestrul Arghezi, ca să vă exprim recunoștința mea... Pentru darul făcut nevesti-mii !

— Trebuia să se gîndească și cineva la Penke, dacă matali nu ți-a trecut prin cap... Că nu-i soția mea, ci-a dumitale ! Și nu-mi zice doamnă. Că nu mi-s și nici nu vroi să fiu. Iar dacă te-ar auzi bărbatu-meu, s-ar supăra foc. Căci numai de pe urma domnilor a avut de pătimit !

— Îmi cer scuze... Dar nu-i prea lung și obositor „tovarășa Maria I. Popescu-Puțuri ?"... Mai bine am să mă adresez dumneavoastră numai cu „tovarășă" !

— Ba să-mi zici tovarășă Maria ! a ținut să precizeze activista de la circa de partid. Iar eu am să-ți spun Vlăduț, că nu sîntem din aceeași organizație, și-apoi, îmi place numele pe care-l ai... Ia spune-mi, în afară de editură, te mai ocupi și de scris ? Mi-a spus Penke c-ai tipărit vreo cîteva cărți... Pot să le citesc și eu ? Că și bărbatu-meu scrie... De toate. Și schițe, și nuvele, ba, acuma, vrea să facă și-un roman !

— Mă bucură ! N-am auzit pînă acuma de-un scriitor Popescu-Puțuri, și-mi pare rău că sînt silit să mărturisesc asta. Însă-i vina mea. Ce-a publicat ?

— Încă din '40, cînd eram amîndoi urmăriți de băieții de la Siguranță, a tipărit „Două paie la trei măgari", în care povestește, pe oltenește, întîmplări din satul său. Iar după război,

de îndată ce-a părăsit lagărul de la Tîrgu Jiu, a scos un alt volum, „Scrisori din lagăr". Unde arată ce-a trăit în perioada de detenție. Iar scrisorile mi-erau, în realitate, expediate mie... I s-a mai editat și „Eliminat din școală", peste un an. Tot despre tinerețea lui. Cînd, de pe atunci, luase legătură cu mișcarea comunistă...

Deodată, ca și cum mi s-ar fi aprins un bec în cap, am avut impresia că, parcă, totuși, nu-mi era străin numele de Popescu-Puțuri.

— Ia spuneți-mi, bre tovarășă Maria, soțul matale n-are cumva vreun frate la Craiova, activist la județeana de partid ?

— Are, cum să n-aibă... Pe Marin !

— L-am cunoscut foarte bine, și, dacă nu mă-nșel, chiar mi-a pomenit de-o rubedenie care scrie. Și, dacă mi-amintesc bine, chiar mi-a împrumutat cartea de povestiri, să mă veselesc cu pățănii specific oltenești... Deci, ce mai tura-vura, dînsul e !

— Mai mult ca sigur ! Ia să-mi dai cărțile matale, Vlăduț dragă, să i le arăt lui bărbatu-meu... În afară de asta, să-mi spui deschis cam ce vă lipsește din casă. Poate vă putem ajuta...

Ehei ! Multe ne lipseau. În special o mașină de scris mai de doamne ajută. Hodoroaga ce-o aveam, abia-și mai trăgea sufletul. Și, întrucît i se mai rupsese nu știu ce arc, care aducea carul cu sulul de cauciuc înapoi, acuma îl legasem cu-o sfoară, la capătul căreia atîrnasem polonicul din dotația bucătăriei. Și numai astfel funcționa. Mulțumitor. Însă mult mai anevoios.

După ce-am refuzat să mărturisesc că eram suficient de strîmtorați, i-am dăruit tovarășei cărțile mele. Toate, cîte îmi fuseseră editate pînă atunci. Și „Bobby Felix Făt-Frumos și motocicleta BMW", și „Magdalena și Tîrțoi", și „La sud de lacul Nairobi". Plus cele mai recente traduceri, lucrate împreună cu Penke, și tipărite de Editura de Stat, ca „Trenul blindat", „Motanul Epifan", „Pogonici-ariciul", și-alte multe broșurele. Cu dedicații, bineînțeles.

La vreo două săptămîni după întrevederea ‚semioficială" cu tovarășa Maria, timp în care nevastă-mea a continuat să lucreze cu dînsa, la circă, bătîndu-i la mașină hîrțogăria necesară activității de-acolo, tot într-o după masă am fost iarăși vizitați de ea.

Şi, luîndu-mă pe de departe, a ţinut să mă prelucreze :

— Uite ce-i, Vlăduţ, tovarăşul ţi-a văzut cărţile. Şi, mai ales, traducerile făcute de Penke, pe care doar le-ai stilizat. I-a părut rău că nu l-ai căutat niciodată, cît a fost secretar cu propaganda, la Municipiu, ca să staţi de vorbă şi să-ţi mai dea ceva poveţe folositoare, pentru scrierile matale... C-ar fi avut destule de spus !

— Să-mi precizeze tovarăşul ziua şi ora, şi mă duc oricînd la dînsul !

— Acuma-i prea tîrziu. A fost numit într-o nouă muncă, director general la „Agerpres"... Şi, cum doreşte să-ntărească munca de-acolo, mă lipsec eu de ajutorul lui Penke, şi i-o cedez. M-a şi rugat, dealtfel. Aşa că, avînd două salarii în casă, o să vă mai puneţi şi voi pe picioare ! Ai avea ceva împotrivă ?

— Şi ce-o să lucreze la „Agerpres" ? Telegrafistă sau la vreo staţie de radio-emisie... Ştiu eu dacă-i calificată pentru aşa ceva ?

— Măi Vlăduţ, agenţia de presă nu-i doar pentru telegrafiere sau emisii de ştiri ! La ei, după cîte mi-a spus, se strîng şi informaţii din toate ţările. Penke o să lucreze la traducerea ştirilor ce ne privesc, apărute în presa rusească şi bulgărească. O să fie redactor-translator... De-ar fi avut şi-o editură, te lua şi pe tine acolo. Dar n-au...

— Bun, tovarăşă Maria ! Ţi-o dau pe bulgăroaică... Şi-ţi mulţumesc din inimă pentru grija ce ne-o porţi...

CUM ÎŞI PIERDE OMUL BUSOLA ?

Cît i-a fost dat să lucreze ca redactor-translator, nevastămea s-a simţit în culmea fericirii. Îi plăcea munca pe care-o efectua, chit că nu mai făcuse aşa ceva în viaţa ei. Nici nu era însă din cale-afară de complicată. Avea sarcina să citească presa sovietică şi cea bulgară şi să culeagă tot ce se scria despre ţara noastră.

Plăcîndu-i de Penke, muncitoare mereu pe faţă, respectuoasă cu şefii şi disciplinată, directorul general a avansat-o.

Mutînd-o la secretariatul cabinetului. Unde, lucrîndu-se în trei schimburi, directorul general mai avînd şi doi adjuncţi, era nevoie de trei secretare serioase.

— Ei, cum e, copilă bună, să fii secretară la cabinetul unui director general ?

— Nu-i chiar raiul pe pămînt, cum îţi închipui matale, măiestrică !... Simt că-nnebunesc, răspunzînd la atîtea telefoane. Uneori, şi la trei aparate deodată ! Cînd să mai dactilografiezi, cînd să mai expediezi buletinele pe la ministere şi-alte organizaţii, cînd să-ţi mai tragi sufletul ?...

— Cum aşa ? Cînd vii acasă...

— Acasă ? Fă-mi cafele, pregăteşte-te de musafiri, spală, deretică, după cumpărături...

— Atunci schimbăm macazul ! Ca să-ţi uşurez muncile domestice, am să mă ocup eu de aprovizionare...

— Cred că macazul îl vor schimba alţii, bunăoară directorii mei. De mîine, secretarele de cabinet vor lucra tot în trei schimburi, însă prin rotaţie. O săptămînă dimineaţa, următoarea după-amiaza, iar cealaltă — de noapte ! Atunci să te văz pe unde-ţi mai scoţi cămaşa...

— Am s-o scot ! Şi nu numai atît, dar am să trec şi la munca de jos, am să le şi spăl, am să calc, iar, de va fi nevoie, căci precis va fi, am să şi gătesc... La ochiuri prăjite, nimeni nu mă-ntrece !

M-a întrecut totuşi bulgăroaica. Muncind pe spetite, cînd noaptea, cînd dimineaţa, cînd după-amiezele, izbutise performanţa să-şi piardă somnul. Din nu ştiu ce motive, devenise insomniacă. N-o mai ajuta nici un somnifer. Şi, pe zi ce trecea, îi cedau nervii.

Pînă cînd, într-o zi, cam în jur de prînz, primesc un telefon de la nu mai ştiu ce circumscripţie sanitară. Să mă duc de urgenţă, întrucît nevastă-mea se afla acolo, la o consultaţie, şi nu se simţea bine.

Mîncinoşi mari, şi doctorii ăştia !

Nevastă-mea plîngea în hohote, de peste patru ceasuri, iar dînşii afirmau că „nu se simţea bine". Cînd am văzut-o, tremurînd toată şi cu lacrămile curgîndu-i şuvoaie, am cuprins-o în braţe şi-am răcnit la cei trei sau patru doctori de-acolo :

— Ce i-aţi făcut, nefericiţilor, că vă omor cu zile ?

— Pe noi ? s-a supărat unul din ei, ceva mai ţeapăn. După ce ţi-ai omorît soţia, silind-o să muncească şi-acasă, peste puteri? Nu vezi că n-o mai ţin nervii ? Neapărat trebuie s-o trimeţi undeva la odihnă !

Întrucît sosisem c-un taxi, speriat de alerta declanşată de cei de la circa sanitară, n-am trimis-o nicăieri. Am luat-o acasă. Rămînînd lîngă ea. Pînă am reuşit să aflu ce se întîmplase.

— Te-a jignit cineva, de-ai pornit să plîngi în halul ăla ? m-am interesat, după ce-o silisem să bea un ceai de tei şi să-nghită trei „Extraverale". Spune-mi adevărul, copilă bună!...

— Nu mai era nevoie să mă jignească nimeni ! Mă simţeam atît de rătăcită şi buimacă, dacă nu-nchisesem un ochi toată noaptea, încît m-am dus să aflu ce am la doctorii de la circă... Şi ei mi-au dat de-nţeles că-s deranjată mintal ! Atunci am izbucnit în plîns...

Total nelămurit, am aşteptat pînă ce Penke a aţipit niţel, şi-am fugit la „Agerpres". Să discut cu directorul general.

Ion Popescu-Puţuri m-a primit imediat, interesîndu-se :

— Ce s-a întîmplat cu soţia matale ?

Era un bărbat înalt, cărunt, cu-o faţă prelungă şi niţel palidă ; avea ochi negri ageri şi nespus de calmi. Blajini chiar. Şi i-am povestit care era situaţia.

După ce m-a ascultat înţelegător, fără să scoată o vorbă, doar examinîndu-mă neîncetat, abia cînd am terminat cele ce-avusesem de spus, mi s-a adresat liniştit :

— Cred că tovarăşa mea, pe care ai cunoscut-o, ştie mai multe decît dumneata despre tovarăşa Penke... Avînd în vedere copilăria amărîtă pe care-a avut-o, cînd a fost obligată să muncească pămîntul, încă din zori, iar nopţile să coasă tot soiul de comenzi pentru cucoanele satului, ar fi trebuit să te gîndeşti că a acumulat mai multă oboseală decît îi este dat unui om să îndure. Aici s-a greşit. Nu ar fi fost cazul s-ascundă de noi că are tulburări cu somnul. De-am fi ştiut, o treceam într-o altă muncă. Acuma, uite ce-ai să faci. Am să telefonez imediat unor doctori neurologi, buni cunoscuţi de-ai mei, şi te duci cu tovarăşa la dînşii... Dacă au să constate ceea ce bănuiesc şi eu, plecaţi amîndoi la Breaza. Instituţia noastră are acolo o vilă pentru odihnă. Şi să rămîneţi cît recomandă specialiştii...

— Vă mulţumesc din inimă !

— Nu mie, ci soției dumitale, care răbdîndu-te lîngă dînsa, fără să-ți dezvăluie cît e de suferindă, și-a făcut sieși răul cel mai mare... De-aia vă trimit pe amîndoi la Breaza, ca să fii mai mult alături de tovarășa de viață !

ISTORIA MAGAZINULUI „ISTORIC" (DOAR PENTRU ÎNCEPUTURI)

La mulți ani după evenimentele de mai sus, cînd nevastămea se făcuse bine, însă sfătuită de doctori să trăiască în afara orașului, undeva la țară, iar eu îi dăruisem căsuța din Tîncăbești, nemaiștiind nimic despre familia Popescu-Puțuri, față de care mă comportasem ca un mizerabil, ocolindu-i, și din jenă și datorită faptului că-l lăsasem pe directorul general al agenției de presă fără secretară, într-o după amiază ne-am trezit cu-o mașină oficială la poartă.

— Vezi, omule, că știu și mahomedanii ceva, cînd spun că dacă nu vine muntele la Mohamed, se duce Mahomed la munte ? mi-a spus afabil Ion Popescu-Puțuri.

Apoi, întorcîndu-se spre „tovarășa Maria", vechea mea simpatie, i-a atras atenția :

— Chiar că-i cît un munte !... Ceea ce mă miră tare mult, de vreme ce are grădină unde să pună nițel mîna pe sapă și pe hîrleț. Numai mișcarea îl ține pe om în limitele normale. Din toate punctele de vedere. Regii, cîtă istorie mai cunosc și eu, de-aia n-au dus-o prea mult pe lumea asta, fiindcă munceau alții pentru ei... Ar trebui să mai slăbești puțin, măi băiete-cucuiete, sau dănace, cum se spune la noi, la olteni. Se ocupă vre-un doctor de sănătatea dumitale ? Dacă nu, îi telefonez lui Milcu !

— Ferească sfîntu' ! Vă rog mult, nu faceți așa ceva... Mai m-a văzut cîndva, acum vreo cinșpe ani, mi-a spus că-n minimum cinci am să mă curăț, dacă nu slăbesc... N-am dat jos din greutate, n-am murit și nici rău nu arăt. Datorită celui de Sus !

Popescu-Puțuri a surîs blajin, privindu-mă pieziș.

— De cînd ai devenit habotnic ? Din cărțile pe care ți le-am citit, păreai un ins normal, fără înclinații spre misticism... Și-mi

dezvălui această față a dumitale tocmai acum cînd am primit sarcina să mă ocup de „Institutul de istorie" de pe lîngă C.C. al P.C.R. ! Deci, trebuie să socot c-am picat prost ?...

Noroc c-a intervenit tovarășa tovarășului :

— Nu-l crede pe bărbatu-meu, nu-ți dai seama că-i pus pe glume, ca mai toți oltenii ?

Bineînțeles că nu-l luasem în serios. În primul rînd, fiindcă nu prea eram în relații bune cu mărimile de Sus, nefrecventînd nici religia dar nici biserica, iar apoi, fiindcă acuma știam mult mai multe despre Popescu-Puțuri. Nu în privința faptului că fusese numit director al „Institutului de istorie", ci asupra activității sale de vechi ilegalist... Cînd urmărit pretutindeni de agenții Siguranței, cînd internat la Tîrgu Jiu. În lagăr, iar nicidecum la vreun sanatoriu de lux.

După ce ne-am plimbat cu toții prin livadă, vie și grădină, ca să mă laud și eu cu ce izbutise să facă bulgăroaica dintr-o pîrloagă, transformînd-o într-un rai pămîntean, ne-am retras sub șopru. Să mai stăm la o cafea de vorbă. Maiestuosul veteran, instalat cu toate onorurile, atît datorită vîrstei cît și învolburatei sale vieți de pînă la sfîrșitul războiului, n-a acceptat, sub nici un motiv, să bea cafea, un pahar de vin sau, măcar, o țuiculiță. Refuzîndu-mă cu glas liniștit, grăind arar și cu vorbe bine cumpănite, mi-a spus doar atît :

— Nu-s băutor de cafele și-alte droguri! Dacă-mi poți oferi un măr sau o aripă de ciorchine de strugure, aia da, primesc...

Mirat, pînă ce Penke i-a adus cele dorite, l-am întrebat :

— Dar cum puteți scrie, lipsindu-vă de-un stimulent țeapăn, cum e cafeaua ? Toți marii scriitori s-au ajutat cu-asemenea nevinovate droguri, cum le-ați zis dumneavoastră. Balzac, bunăoară, bea pînă și-un litru de cafea pe noapte...

— Ei, măi băiete, ăla era Balzac, în vreme ce eu sînt eu. Un scriitor. Dacă am așternut pe hîrtie cîteva gînduri și povești, sub formă de nuvele sau romane, am făcut-o numai din nevoia de-a repune istoria în drepturile ei. Ca să se știe, atît de cei de-acum cît și de generațiile viitoare, cum au trăit țăranii din mijlocul cărora mă trag, precum și ce-au pățit aceia care au luptat pentru o lume mai bună... De fapt, am cam lăsat scrisul literar la o parte, și-acuma ostenesc asupra istoriei muncitorimii noastre, împreună c-un colectiv numeros, precum și-asupra istoriei noastre, în general... Căci unii vor s-o schilodească, născocind tot soiul de bîzdîgănii pe seama românilor !

Uitîndu-se la nevastă-sa, şi-obţinînd din priviri acordul ei, a continuat :

— Uite, măi băiete, de ce te-am căutat aici, în frumuseţea acestei grădini, ce-mi aminteşte de meleagurile natale, de la Puţuri-Castranova. Ne-am gîndit, toţi cei de la Institut, să edităm şi-o revistă de istorie, mai pe înţelesul maselor, în afara „Analelor"... Şi, ca să fie bine primită de public, am vrea să aibă şi-o înfăţişare cît mai atrăgătoare. Cu ilustraţii în culori, reproduceri de documente, în facsimil, cu articole interesante, atît din istoria noastră cît şi din cea universală, de care-am fost şi sîntem legaţi. Căci români au fost pretutindeni în lume, acolo unde s-a petrecut ceva mai osebit... Nu numai c-am participat la Marea Revoluţie din Octombrie, dar au existat români care au jucat un rol important şi-n războiul de secesiune, din Statele Unite. După cum vezi, nu sîntem nişte fiştecine...

— Şi nici n-o să fim ! am devenit brusc partizanul lui Popescu-Puţuri, care mă tulburase vorbind cu-atîta patimă. Dacă mă acceptaţi, sînt la dispoziţia dumneavoastră, să vă machetez revista istorică...

— Păi, măi Vlăduţ, a intervenit tovarăşa Maria, de-aceea am venit la tine. Căci i-am spus tovarăşului, „Nelule, îţi îmbracă Vlăduţ revista, de-ai să crezi că-i *Cinema*"...

Chicotind abia auzit, Popescu-Puţuri a replicat explicativ, atît pentru soţia sa cît şi pentru mine :

— Tocmai asta nu-i de dorit... Nu facem cinema cu istoria ! Avem nevoie de-o revistă serioasă... Care să-şi capete prestigiu printr-o prezentare grafică de înalt nivel, chiar artistică, corespunzînd întru totul conţinutului... Le-o place, nu le-o place unora, îi priveşte, însă noi trebuie să spunem adevărul ! Iar dacă-i şi înfăţişat mai acătării, cu-atît mai bine...

Frumoasă a mai fost şi istoria „Magazinului istoric" !

Mai ales a pregătirii primului număr. Pe care l-am pritocit şi l-am tot sucit şi răsucit, pînă m-au apucat toate năbădăile. Colectivul, pe-atunci aflat sub oblăduirea istoricului Titu Georgescu, cuprindea o serie de tineri pasionaţi de ştiinţa cunoaşterii trecutului, ca Stelian Neagoe şi alde Alex. Savu, sau un literat de valoare recunoscută, despre care habar n-aveam că-i profesor universitar, Dumitru Almaş, precum şi mulţi alţii, necunoscuţi mie.

În cele dintîi zile, pînă se punea la punct un sumar acceptabil, s-a lucrat ceasuri de-a rîndul în cabinetul lui Titu Georgescu. Un bărbat falnic, plin de vervă, entuziasmat de ideea lui Popescu-Puțuri de-a se edita un magazin istoric, cum rămăsese și titlul definitiv.

— Ce-i facem, maestre, o scoatem la capăt cu ce avem pînă acum ?

Asta după ce examinasem împreună cu tot colectivul materialele propuse pentru primul număr.

— N-aș prea crede ! îl informam eu, dezamăgit de sărăcia iconografiei... Am trebuință de enluminûri, stampe colorate, tablouri istorice celebre, în reproduceri color de cea mai bună calitate !

Și, arătîndu-le teancul de reviste similare străine, îngrămădit pe masa de ședințe, îl întrebam :

— Ce vreți, să apărem sub nivelul grafic al ăstora ?

— În nici un caz ! exploda Titu Georgescu. Știi ce, maestre, n-ar fi mai bine să telefonez la bufet, după niște sandvișuri și cafele ? Poate-ți vine vreo idee...

— Asta da, e-o idee ! îl aprobam eu, mai mult în glumă, dar luîndu-l si-n serios.

Căci, niciodată, de cînd ne tot întruneam și dezbăteam problemele și posibilitățile, nu ne lipsiseră cele necesare. Și numai astfel încurajat, am găsit ideea. Pe care-am expus-o colectivului :

— Oameni buni, am dat de ea !

— Care-i ? s-a interesat imediat Neagoe, pare-se cel mai tînăr de-acolo.

— Ca să nu fim mai prejos de străini, care au altă hîrtie, mult prea luxoasă, după mine, și-alte modalități de imprimare, adecvate hîrtiei pe care tipăresc, aș propune o formulă specific românească...

— E posibil ? s-a mirat Titu Georgescu.

— Chiar foarte ! Procedînd altfel decît ei... În loc de kunstdruck, adică hîrtie cretată, să apelăm la hîrtie offset albită ; în loc de policromii la mașini plane, să trecem la offset, ca modalitate de imprimare. Sistemul acesta are-o calitate deosebită, este mîngîios la privire, și nici nu-ți sare în ochi, prin culori stridente. Iar cel mai important, cel puțin asta-i părerea mea, ar fi să ne-alegem un format cu totul deosebit de-al străinilor...

— Și care-ar fi acesta ? a-ntrebat Savu.

— Formatul cărților școlare, de pe care am învățat istoria... Cam cît un abecedar de mare.

— Mda ! a rostit Titu Georgescu, căzînd pe gînduri. Va să zică, dacă am înțeles bine, nu optezi pentru formatul revistelor de tip „Cinema", „Flacăra", „Femeia", și-altele asemănătoare...

— Cîtuși de puțin... Fiindcă lumea trebuie să ne bage în seamă dintr-o ochire, fără riscul de-a fi confundați cu publicații de alt gen ! Puteți să-l întrebați și pe tovarășul din fruntea Istitutului...

Cunoscînd aversiunea lui Popescu-Puțuri față de-o penibilă alăturare a „Magazinului istoric" cu gazete ilustrate de tipul „Cinema", de cînd spusese, la Tîncăbești, că istoria nu-i cinema, eram sigur de răspunsul pe care avea să i-l dea lui Titu Georgescu.

Și chiar așa a fost. Cînd s-a întors de la șeful istoricilor, era voios și încîntat. Și-a decis, exclamînd :

— Gata ! Așa rămîne, cum ai propus... În două sau trei zile îți dăm articolele, sumarul definitivat și iconografia adecvată, și-i dai drumul la machetă... O faci aici, sau acasă ?

— Acasă ! Am nevoie de liniște... De rest, o să aibă grijă nevastă-mea. Cafele și sandvișuri !

Peste o săptămînă eram gata. Și-am telefonat la cabinetul lui Titu Georgesscu să-mi anunț sosirea. Cu macheta. Însă istoricul mi-a respins oferta :

— Stai acas' și nu mișca... Într-o oră sînt la matale Stelian Neagoe și Al. Savu. Mai avem ceva schimbări. Doar două materiale...

— Și-un singur material înlocuit, e suficient ca să-mi dea macheta peste cap ! l-am avertizat eu.

— Nu-ți face griji ! Se vor scrie altele, pe-aceleași dimensiuni...

Nu-ntr-o oră au sosit reprezentanții „Magazinului istoric", ci numai în jumătate. Venind cu mașina directorului „Institutului". Care ceruse să i se aducă macheta cu cea mai mare urgență.

Bineînțeles, așa cum mă primiseră și dînșii, la institut, tot așa i-am întîmpinat și eu. Cu cafeluțe și plăcinte cu poalele-n brîu. Cînd au identificat pe birou macheta, au uitat și de cafea

și de rest. Și mi-au cerut voie s-o răsfoiască, întrebîndu-mă în același timp :

— Cîte pagini au ieșit ?

— 184 ! i-am răspuns lui Al. Savu, cel mai îngrijorat dintre cei doi emisari. Care se și-apucase, urmărit peste umăr de Neagoe, să-ntoarcă foaie după foaie.

Pe cînd i-am silit să-și bea cafelele și să guste cîte-o plăcințică, a sunat telefonul. Imediat ce-am auzit vocea din microfonul agregatului, l-am recunoscut pe Popescu-Puțuri, care se interesa cum mă simt cu sănătatea, și, mai ales, dacă plecaseră băieții cu „Magazinul istoric" spre București.

— Chiar acușica se pregătesc de drum !

— Foarte bine ! Ei, ia spune-mi deschis, măi băiete, ce părere ai depre revista noastră ?...

— Dacă va fi imprimată așa cum am recomandat, și-n numărul de pagini pe care-l consider minim, cred că vom avea o gazetă cum n-a mai fost în țările românești...

— Bravo ! Înseamnă că te-am cîștigat pentru istoria neamului !... Imediat ce-apare, am să trec pe la voi, cu tovarășa mea, să-ți aduc un exemplar. Și-atunci să vedem ce mai zici !

Peste vreo două luni, parcă înspre primăvară, dacă-mi mai aduc bine aminte, eram în posesia numărului 1 al „Magazinului istoric". Adus chiar de șeful „Institutului de istorie". Care, avînd de urmărit lucrările de restaurare ale picturilor lui Grigorescu, se deplasa, împreună cu tovarășa Maria, în direcția mînăstirii Zamfira.

— Ei, cum arată ? s-a interesat Popescu-Puțuri, trăgînd cu coada ochiului spre mine.

De la mare distanță, înainte de-a porni să răsfoiesc revista, pagină cu pagină, îmi dădusem seama că era ceva în neregulă. Și-am zăbovit cu răspunsul. Rugîndu-i pe cei doi foști ilegaliști să ia loc cît mai comod, pînă le va aduce Penke niște mere. Știind că altceva nu obișnuiau să consume. Și-am purces să purec revista.

De ce să mint, arăta bine. Chiar foarte bine. Însă nițel altfel de cum o proiectasem și visasem. Avea mai puține pagini, era tipărită normal, la plane, iar nu la offset, mai schimbaseră, pe ici pe colo, anumite articole. Restul era întocmai ca-n viziunea mea. Mai ales formatul ! Nemaiștiind cum să-i spun vete-

ranului că nu rămăsese prea mult din frumusețea de machetă, am tăcut îndelung. Citisem, recitisem „Scrisori din lagăr" și cunoșteam prea bine ce soi de oameni fuseseră Maria și Ion Popescu-Puțuri. În vremuri întunecate, laolaltă cu ceilalți luptători din umbră, cei doi „făceau" istorie. Pe viu. Riscîndu-și viețile. Iar acum își continuau menirea. Dînsul, apropiindu-se de vîrsta unei venerabile senectuți, ocupîndu-se mai departe de istoria adevărată iar tovarășa, nici ea prea tinerică, ajutîndu-l să-și desăvîrșească opera.

Ca să nu-i mîhnesc, mi-am călcat pe inimă și le-am spus :

— Pesemne v-ați gîndit să nu pornim chiar cu surle și tobe, tipărind o revistă prea pompos, și-ați optat pentru formula actuală... E bine ! Păcat însă că n-are mai multe pagini. Barem vreo douăzeci în plus !...

Puțuri m-a privit stăruitor, mirîndu-se și dînsul de unde atîta înțelepciune în capul meu, de vreme ce mă declaram de acord cu reducerile operate, iar apoi, dîndu-și seama c-ar fi posibil să fiu mîhnit datorită faptului că nu mă mai consultase nimeni, m-a întrebat :

— Crezi că n-am fi dorit-o și noi mai bogată ?

— Nici nu-mi pot imagina una ca asta !

— Atunci e bine... Ceea ce este de spus, avem posibilitatea, acum, s-o spunem deschis. Chiar și-n mai puține pagini... Totul este că avem unde ! Iar ăsta-i lucrul cel mai important...

La plecare, cînd i-am condus, împreună cu Penke, pînă la poartă, Puțuri s-a oprit să mă-ntrebe :

— Au avut grijă băieții să-ți onoreze munca ?

— Nu-i o problemă ! Fiind prea ocupați, probabil au mai amînat nițel chestia în cauză...

— Aici n-ai dreptate ! Oricît ai fi de prins cu treburile, oamenii care ți-au fost alături nu trebuiesc niciodată uitați...

A doua zi, mașina directorului „Istitutului de istorie" claxona iarăși la poarta indimenticabilei mele ferme agro-literare. Era numai șoferul. Care-mi aducea un plic din partea „Magazinului Istoric". Cuprinzînd, în loc de manuscrise, ilustrații sau proiecte de sumar, un tenculeț de portrete. Cu mărețele chipuri ale lui Tudor din Vladimiri, Alexandru Ioan Cuza și Nicolae Bălcescu. Atît de noi și curate erau hîrtiile pe care fuseseră imprimate, încît am avut un simțămînt ciudat de jenă, gîndin-

du-mă că trebuia să mă despart curînd de ilustrele figuri, din necesităţi curente.

„O paşă, cît de darnic eşti !" m-am gîndit deodată la Coşbuc al nostru, poetul naţiunii, întrezărindu-l în spatele său pe Popescu-Puţuri. Care dorise să corecteze unele defecţiuni de memorie ale colaboratorilor săi.

Bineînţeles, i-am telefonat imediat ;

— N-am cuvinte să vă mulţumesc... Nu-i oare prea mult pentru umila mea contribuţie ?

— Niciodată nu-i prea mult, cînd istoria îşi acoperă datoriile ! mi-a răspuns glumind veteranul. Cînd vii odată pe la noi, să-mi vezi şi mie grădina ? Mi-a apărut şi-o cărticică, şi mi-ar părea rău să nu ţi-o dăruiesc...

UN OM PRINTRE OAMENI ŞI GLICINE

Întrucît tocmai îmi apăruse şi mie „De-a v-aţi ascunselea", am suit-o pe bulgăroaică în „Bombiţă" şi-am pornit, într-o după-amiază, să-i vizităm pe Maria şi Ion Popescu-Puţuri.

Deşi îmi dăduse adresa, i-am găsit destul de greu locuinţa. Cum îmi imaginasem că trebuie să stea într-o vilă somptuoasă, trecusem de vreo cîteva ori pe lîngă căsuţa sa, fără să-i acord vreo atenţie. Era o clădire mai veche, bine întreţinută, c-un etaj, însă destul de modestă. Ca dimensiuni.

Ne-a deschis tovarăşa. Poftindu-ne în living-room, cum se spune astăzi saloanelor de-altădată, ne-a mulţumit pentru panerăşul cu mere din livada noastră (Red Delicious), şi ne-a întrebat :

— Ei, copii, eu cu ce să vă servesc ? Ştiu că Penke n-a băut niciodată în viaţa ei cafea, aşa c-o să-i dau un suc de caise... Iar ţie, Vlăduţ, mă duc să-ţi fac o cafea mare şi groasă, tare şi dulce, de să te ridice de pe scaun, cum îţi place ţie să spui... Şi-am să-ţi dau şi-o ţigare, deşi la noi în casă nu se fumează. Însă mi-a zis tovarăşul că ţie ţi se îngăduie...

— Dar unde-i tovarăşul Puţuri ?

— Îngrijește de grădina cu flori... Știi ce ? Ia pachetul ăsta de „Pall-Mall" și du-te la dînsul. Am să-ți aduc și cafeaua acolo. Iar eu o să rămîn aici cu Penke, să mai vorbim de-ale noastre, de-ale femeilor. O să se bucure Nelu, cînd are să te vadă că-i admiri glicinele...

Mai mult nici nu mi-a trebuit. Înșfăcînd pachetul de „Pall-Mall", fără filtru și king-size, m-am și cărăbănit în grădina din spatele casei. De fapt, mă înspăimîntaseră și rafturile ticsite cu cărți de istorie, care acopereau pereții living-room-ului. Nu de-altceva, însă nu m-ar fi răbdat inima să nu le examinez, aproape pe toate. Căci, dintr-o simplă ochire, și depistasem sumedenia de rarități.

În grădină, unde am dat peste Popescu-Puțuri udîndu-și straturile cu flori, îmbrăcat într-o pereche de pantaloni scurți și cu bustul gol, m-am minunat, mai întîi, nu de glicinele, cîrciumăresele și crăițele de pretutindeni, ci de carnația vajnicului veteran. Nu m-aș fi așteptat ca, la vîrsta dînsului, s-arate astfel, ca un bărbat în toată puterea cuvîntului. Abia cînd l-am felicitat pentru aspectul grădinii, s-a oprit din operațiile de aspersare și m-a poftit să iau loc lîngă el, pe o bancă vopsită în vernil, destul de comodă și încăpătoare.

— Ei, mai te uiți prin „Magazinul" nostru ?

— Ba chiar îl și citesc, din doască în doască, fiind și abonat... Și sînt nevoit să constat că n-am dat banii de pomană. Mai mult de-atît, cumpăr regulat, cînd apare, și „Anale de istorie"... Editată tot de matale...

— Și care-ți place mai mult ? — s-a interesat zîmbind subțire veteranul care îndrăgea istoria și glicinele.

— Amîndouă. Iar uneori, parcă, mai mult „Analele"... Unde se pot întîlni și lucruri absolut senzaționale. Bunăoară, cum a fost numărul acela cu Marea Unire...

— Mda ! Greu număr... Însă am considerat necesară apariția lui, în pofida faptului că mai erau unii ce s-ar fi putut supăra. Ce să-i faci, de multe ori adevărul supără !

Văzîndu-mă cu pachetul de „Pall-Mall" în mînă, m-a îmbiat rîzînd :

— Haide, dă-i drumul și fumează ! Văd că-ți arde buza după o țigare... Uite-o și pe Maria mea, că-ți aduce cafeaua !

Lăsîndu-ne pe bancă, lîngă noi, tava cu ibricul de cafea, precum și două cești babane, i-a atras atenția soțului :

— Nelule, ceaşca ta-i plină, aşa că nu te uita pieziş la ibric... Ţi-am preparat o citronadă. Doar ştii prea bine că n-ai voie cafea, ceai şi alte droguri, cum le zici dumneata...

Cafeaua, ce să mai vorbim, era pur şi simplu „bubuitoare". Aşa că, la a doua ţigare trasă în piept, pînă ce şi-a sorbit Popescu-Puţuri citronada, m-am ocupat numai de licoarea mea şi de fumat.

Abia după aceea m-am încumetat să-l întreb :

— Tovarăşe Puţuri, aţi apucat Marea Unire ?

— Am trăit-o, măi băiete ! m-a informat dînsul cu glas neobişnuit de ferm şi tăios. Aveam vreo douăzeci şi ceva de ani pe-atunci...

— Deci, totul a fost aşa cum scrie în „Anale", de vreme ce-aţi fost martor ocular şi puteaţi garanta pentru autenticitatea articolelor publicate !

— Nu numai aşa cum stă scris, ci chiar şi mai mult ! mi-a răspuns.

— Şi nu v-a tentat niciodată să vă aşterneţi pe hîrtie memoriile ?

Veteranul m-a examinat surprins, apoi mi-a surîs, pentru prima oară în ultimele minute, spunîndu-mi oarecum îngîndurat :

— Înseamnă că nu mi-ai citit cărţile. Deşi-s intitulate schiţe, nuvele sau romane, de fapt toate sînt un soi de memorii, mai exact nişte scrieri autobiografice... „Două paie la trei măgari", asta-i copilăria mea, iar în celelalte e vorba de anii care au urmat. Şi-n „Se naşte întrebarea", şi în „Ideile nu mor nici în sicriu", ca şi „Vestitorii primăverii" şi „Orbecanii". Iar „Scrisorile cenzurate", ce mai sînt şi ele ?... Volumul nu se referă la viaţa mea şi-a Mariei ? Dacă vrei însă să-mi ceri „memorii", ca scrise de-un participant la evenimente, aşa ceva nu-s capabil a săvîrşi... Ar fi doar o însăilare de amintiri amăgitoare. Prefer să mă ocup de memoria istoriei, care este reprezentată de documente, iar nu de aşa zişi martori oculari ! De aceea, pentru o perioadă, care nu ştiu cît va mai dăinui, am renunţat chiar şi la literatură... Am lucruri mai importante de făcut şi de pus la punct. Care primează asupra scrisului meu de om de litere...

L-am mai reîntîlnit de nenumărate ori. Pe măsură ce înaintează în vîrstă, se angrenează şi mai avan în descîlcirea enigmelor (pentru unii) ale istoriei româneşti. Cînd veneau dînşii pe

la mine, la Tîncăbești, dornici de-un fir de iarbă verde și de aer curat, cînd îi mai vizitam și noi.

Trecut de optzeci de ani, este totuși în plină forță de muncă. Lucrează mereu. Pentru restabilirea unor adevăruri. Iar în „Magazinul istoric", cu prilejul marilor evenimente, scrie mai totdeauna articolul de fond.

Și-așa mi-a rămas, și-mi este întipărit în minte. Ca un veteran prins de mrejele istoriei. Renunțînd la o parte din propria-i operă, de dragul acesteia !

PE „ARGEȘ" ÎN SUS
(în jos, în toate direcțiile)

CHEMAREA SÎNGELUI (în sistemul circulator și-n suflet)

Cînd profesorul, la instigația lui Ioan Grigorescu, m-a examinat, luîndu-mi pulsul, tensiunea, ascultîndu-mi inima, plămînii și-alte organe, iar apoi mi-a lecturat atent rezultatele analizelor, l-am văzut căzînd pe gînduri. Erau orele șapte. Dimineața. Ce manie și pe profesorii ăștia, în special cei de la clinica de boli de nutriție și metabolism, să se trezească în zorii zilei, și să te convoace pe jumătate adormit ? Adormit eu, pacientul. Căci doctorul arăta tînăr și voios, plin de energie, ca și cum atunci ar fi ieșit de la baia de aburi, masat, ras, tuns și frezat. Ca bărbat, ce să mă plîng, era chipeș și falnic, binevoitor și plăcut interlocutor. De aceea a și găsit tonul cuvenit, pentru a-mi comunica :

— Mă gîndesc la situația dumitale. Care-mi ridică probleme. Asta e. Adică, nu e bine ! Ai 22 cu 13, o tensiune care poate duce oricînd la atac cerebral, infarct sau Bellu. Depinde ce preferi... Dacă nu iei măsuri de urgență, n-ai altă cale de ales. Gras ești, puls 120, ca un cazan sub presiune, cordul îți funcționează dezordonat, plămînii ți-s îmbîcsiți de tutun... N-ai mai fost pe la clinica noastră ?

— Da da ! Acum cinci ani... Cînd era condusă de profesorul Pavel !

— Și dînsul ce ți-a spus ?

— Tot felul de chestii... Că am diabet, că-s prea rotofei, hipertensiv și fumător sinucigaș ! Sinucigaș, eu, care sînt capabil să lucrez și cîte șaisprezece ceasuri în șir... Auzi vorbă !

— Vorbă de bătrîn înțelept ! Acuma, din păcate, stai și mai prost. De fapt, ce meserie ai dumneata, din moment ce mi te-a trimis Grigorescu, ești tot scriitor și gazetar ?

— Amîndouă ! Scriitor, şi gazetar, cum să spun, de-un tip aparte...

— Cum vine asta ?

— Machetez ziare, reviste ilustrate şi-almanahuri ! Deci, lucrînd în „sector", sînt şi eu, sper, ziarist...

— Ai fost ! — a ţinut să precizeze profesorul. Din clipa de faţă, abandonezi toate publicaţiile la care machetezi. Nu-i meserie pentru tensiunea matale. Mă şi mir că mai eşti în viaţă !... Şi nu admit nici un fel de amînare. Sper că ne-am înţeles. Te pui pe slăbit, am să-ţi stabilesc un regim dietetic ceva mai sever, şi-ai să vii săptămînal la control. Acum o să-ţi dau nişte anorexigene, care să te-ajute la suprimarea bulimiei.

Ştiind ce-i bulimie, încă de pe vremea cînd fusesem internat la „Parhon", nu m-am mirat deloc că mai sînt în viaţă. Dacă n-aş fi mîncat pe pofta inimii, eram de mult pe lumea ailaltă. Mort de inaniţie. Cumplită dilemă. Ori mori flămînd, ori sătul ! Şi-mi era tare greu să aleg. Însă mai aveam cîte ceva de făcut pe lumea asta, încît i-am declarat profesorului :

— De data asta, fiind şi oarecum mai în vîrstă, dau ascultare sfatului dumneavoastră ! Decît letala, prefer verticala...

— Corect ! Mergi la Dumitrescu, să-ţi dea treizeci de „Menocile", ultimul răcnet în materie de anorexigene. Suprimă brusc orice poftă de mîncare. Ne vedem săptămîna viitoare...

Asistentul profesorului, conferenţiarul Dumitrescu, mi-a înmînat amabil „Menocil"-ul, privindu-mă oarecum contrariat. Abia peste o săptămînă, cînd m-am prezentat (tot la 7 dimineaţa) în cabinetul profesorului, mi-a fost dat să-nţeleg uitătura conferenţiarului. Căci Mincu mi-a transmis următoarele indicaţii :

Opreşte „Menocil"-ul ! E-un mare scandal în presa germană, care-l consideră nociv... Văd c-ai slăbit corespunzător calculelor mele, iar tensiunea se-apropie de normal. Ai simţit ceva deosebit, luînd anorexigenul ?

— Bineînţeles ! Mi-a suprimat apetitul, mi-a suprimat pofta de viaţă, mi-a suprimat şi rezervele financiare, deoarece mi-am cumpărat din RFG, printr-un „TIR"-ist, treizeci de flacoane...

— Perfect ! Deci, au dreptate... Le arunci şi treci pe regimul prescris, fără să mai apelăm la produse de sinteză chimică. Ai să te bazezi numai pe voinţa dumitale. Sper, şi-ţi doresc din toată inima, s-o posezi !

— O posed ! Şi-ncă-n exces... M-am retras din presă, fiindcă, ce-i drept, eram mereu stressat din pricina termenelor, şi-acum stau liniştit. La ţară. Unde încerc să reiau literatura de care mă cam lăsasem...

Luînd cu mine noile indicaţii de regim dietetic, de astă dată mult mai detaliate şi supercalculate (în calorii, lipide, glucide, hidraţi de carbon, şi-alţi compuşi de chimie organică existenţi în personalitatea subsemnatului), m-am urcat la volanul „Bombiţei" şi-am demarat în trombă spre Tîncăbeşti. Unde-mi stabilisem reşedinţa agro-literară. La aer curat, în plină livadă, vie şi grădină. Fericit că mă izbăvise Dumnezeu (şi presa germană) de anorexigene. Nu numai că-mi suprimaseră totul, însă mă aduseseră într-o stare de-mi venea să umblu mereu, chiar şi noaptea, pe toţi pereţii, dacă nu şi pe tavan. Voinţă aveam, din belşug. Totul era să funcţioneze.

La Tîncăbeşti, aflîndu-mă în grija bulgăroaicei de Penke, nevastă-mea, care respecta cu sfinţenie (uneori exagerată) recomandările profesorului, am început să mă simt mai bine. Duceam o viaţă normală, fără termene de apariţie prevăzute cu sabia lui Damocles. Mîncam lejer, mai mult de frică. Să nu-mi plesnească vreun vas, cine ştie unde. În afară de „tratamentul de refacere", lucram zilnic. Băteam la „Erika" mea, cu milă, cîte-o pagină sau două. Traducînd „Misterul camerei galbene" al lui Gaston Leroux. Apoi, observînd că mă zgîrmau şi nişte idei proprii, oarecum premergătoare serialului „jocurile detectivului Conan Doi", am simţit nevoia să cuget mai aprofundat la ele. Şi-am căpătat curaj. Pornind chiar să întreprind unele marşuri. Pe jos, nu cu „Bombiţa".

Dealtfel, chiar profesorul şi conferenţiarul îmi recomandaseră. Ca fiind aducător de sănătate şi energie.

— Unde-ai întins-o, măiestrică ? mă întreba Penke, văzînd că-s înarmat cu bastonul. Ai obosit, tot bătînd la maşină ?

— Exact ! Mă-c să fac o plimbare...

Şi mă plimbam îndelung. Uneori chiar cîte două ceasuri. Mai întîi vizitam instalaţia sanitară, din fundul grădinii, unde păstram două pachete de „Kent", şi-mi încercam tirajul la plămîni. Să văd ce e cu fumatul. Era bine ! Satisfăcut că nu mă

lăsase aparatul respiratoriu, după două țigări treceam gardul la vecinul din spate.

— Ce mai faci, Lucică? o luam eu pe după leuștean. Tot la sapă, tot la sapă ? Tragi mahorcă, ai ? Nu mai lași țigara din gură... Nu-i deloc sănătos, ascultă la mine... Preferabil ar fi să bagi altceva în gură, bunăoară cîteva chiftele prăjite. Că amiroase pînă-n șosea, tigaia Vicăi. Din ce-s făcute? Vacă, porc sau berbec... Sau merge și pieptul de pasăre ?

Era coana Vica, nevastă-sa, o autentică artistă culinară, și știam de ce-i în stare. Auzindu-mă cum conversez cu Lucică, se ivea în pragul bucătăriei și mă poftea înăuntru :

— Maestre, hai să guști cu noi o-mbucătură ! Am niște chifteluțe fierbinți, de să-ți bați copiii, nu altceva. Din farș amestecat — vacă, porc, berbecuț și iepure de casă...

Ar fi fost nepoliticos să refuz. Gustam una sau două, rareori trei chifteluțe. Și porneam mai departe, la drum. Să-l vizitez și pe nea Bibi, cizmarul. Rămăsese văduv, își luase altă nevastă, și mereu își îneca amarul în niște plușată de pomină. Și din pricina răposatei, și din cauza celeilalte. Trăgeam o cană de cărțălău, și iarăși îmi luam valea. Spre nea Igoraș. Alt vecin cumsecade. Recent pensionat, se ocupa intens de vie, grădină și livadă, și-acuma se afla la prînzișor. Mi-era imposibil să-l refuz, cînd mă invita să ciugulesc și eu cîte cevașîlea. Mai ales că, dermatolog emerit, mă vindecase cîndva de-un prurit.

Abia la prînzul servit de Penke, conform rețetelor furnizate de clinica de boli de nutriție, mai mă săturam și eu. Și, după vreo două sau trei săptămîni, cînd m-am dus la profesor, acesta m-a felicitat :

— Bravo ! Vezi ce-nseamnă o viață rațională ? Dă-i înainte, tot așa. Deși n-ai slăbit impresionant, te afli totuși în limitele calculate de mine ! În curînd, ai să scapi și de tensiune, și de extrasistole, și de pulsul ăla nenorocit...

Profund convins de aprecierile profesorului, am ținut-o tot așa. Mai exagerînd, din cînd în cînd, pe ici pe colo. Spre stupefacția mea, greutatea nu-mi sporea. Păstrîndu-se în cadrul unei stabilități certe. Nu mai pricepeam nimic. Știind prea bine că păcătuisem. Din toate punctele de vedere. Ba fumasem mai multișor, ba trecusem la cinci chifteluțe, ba, cînd vizitam restaurantul de la „Casa Scriitorilor", mă repezeam la Șapira și-l rugam să-mi pună și mie zece mititei la grătar. Ca introducere

la cotletul de purceluș, tînăr și grăsuț, decedat în fragedă tinerețe.

Și mi-am zis, într-o bună zi, cînd începusem să lucrez la romanul „De-a v-ați ascunselea", fără să mai posed nici tensiune, nici probleme cardiace, nici salturi supraponderale :

— Mari doctori, domle, și-ăștia de la nutriție ! De la bun început au nimerit-o cu stressul... Deci, toate suferințele pe care le acuzam erau pe bază neurogenă. Adică, își aveau punctul de pornire pe scoarța cerebrală (cortex, medical vorbind), și nicidecum în altă parte. Machetarea la termene fixe, asta mă scosese din balamale...

Taman cînd ajunsesem la concluzia de mai sus, m-am pomenit chemat de Tom. Era la o masă cu alți scriitori. La cîțiva pași de mine :

— Nea Vlăduț, fii dulce, și hai de stai cu noi !

Fusesem coleg de redacție cu Tomozei, „prințul negru", cum îi spuneam eu, și țineam enorm la el. La revista „Cinema", unde lucrasem împreună, se purtase extrem de afabil cu mine. Ne-mprietenisem, oarecum, ba chiar mă și vizitase la Tîncăbești, cu soția. Unde-l găzduisem culcîndu-i pe-amîndoi în podul pivniței, deoarece li se păruse mai „rustic". Fără să țină seama de șoareci. De aceea, a doua zi, după cîteva meciuri de ping-pong, pe care-l jucam dumnezeiește, în pofida volumului meu, și mă bătuse tot dumnezeiește, el jucînd ca un campion, uitînd să mă avertizeze în privința asta, mă anunțase mai către apus :

— Din păcate, trebuie să vă părăsim chiar în seara asta. A fost frumos, ne-a plăcut atmosfera de rai, de-aici, însă trebuie să ne-ntoarcem la București. Ne-așteaptă mama, și n-aș vrea s-o supăr...

Băiat fin și subțire, gingaș ca micul prinț al lui Exupéry, nu pomenise o iotă despre hoardele minusculelor rozătoare.

Acuma, trebuia să-i răspund cu-aceeași monedă. Știindu-mă bolnav, n-aș fi dorit să mă vadă ingurgitînd cele comandate. Așa că, renunțînd la fleiculițe și măduvioare, m-am mutat la masa poetului „Mașinăriilor romantice". De cînd aflasem că, într-un anumit fel, era și muscelean de-al meu, îl prețuiam și mai avan. Astfel mi-a fost dat să cunosc, în seara aceea, ce mașinații romantice puneau la cale băieții de la masa lui Tom. Toți tineri, unu și unu. De vîrsta lui.

De fapt, nici mai mult, nici mai puțin, decît să scoată o nouă serie a revistei „Argeș", de la Pitești. Tom urma să fie redactor-șef, după cum i se propusese, și-acum își compunea echipa. Cînd m-a văzut că stau ca o momîie, lăsîndu-mi gura apă, și mă uitam năuc la farfuriile lor, Tom s-a interesat :

— Nea Vlăduț, deși văd că încă ești suferind, de vreme ce nu rîmnești la nimic, și păstrezi dieta ca un spartan, aș avea, totuși, o rugăminte. N-ai vrea să te ocupi de vestimentația noii serii, făcîndu-ne macheta pilot ? Fără să te obosești. Ai să fii invitatul nostru, cu masă și casă la hotelul „Argeș", unitate de categoria lux, și care servesc la restaurantul lor, cel mai elegant din oraș, chiar și menuuri dietetice... Ce zici ? Că băieții te iubesc și te respectă, știind ce-ți poate pielea în materie de machetare. Doar ai machetat mai toată presa noastră, pînă să te pălească maladiile despre care am aflat totul. Ne lași de izbeliște, sau te-așteptăm săptămîna viitoare la Pitești ?...

Emoționat, și-ncă din două pricini, mai întîi fiindcă mi-era un dor nebun de-o machetare, în care să nu-și vîre nimeni picioarele, iar în al doilea rînd pentru că țineam și eu, prețuindu-i, la băieții din jurul lui Tom, i-am răspuns pe loc :

— Precizează-mi ziua și ora, că sigur mă-nființez la Pitești. Acolo-s născut, acolo-i înmormîntat bunicu-meu, acolo mă trage și pe mine ața ! Sînt total de-acord. Și mă bucură că v-ați gîndît la mine. În ultima perioadă, de cînd am abandonat publicațiile care mă solicitau, mă simt ceva mai bine. Iar o singură revistă n-o să mă extenueze cîtuși de puțin. Aș zice că-mi face bine să machetez printre picături, cînd mai las la o parte lucrul la care trudesc în vremea din urmă...

— Și ce lucrezi, nea Vlăduț ? Nu cumva în vie, grădină și livadă ?

— Da' de unde ! De agricultură se ocupă Penke. Eu-s cu sectorul celălalt. Lucrez la un roman. Și i-ar prinde bine să zacă nițel, ca un vin bun pus la-nvechit. Pînă i se lasă drojdia...

Pentru a-i demonstra că-s iarăși zdravăn la trup și la minte, l-am rugat pe ospătar, că tot trecea pe lîngă noi :

— Scumpule, dă drumul comenzii de-adineaori !

Iar peste vreun sfert de oră, atacam con brio primele șarje. Spre încîntarea comesenilor. Care se bucurau, sincer, de revenirea mea. De-aia erau și-atît de zîmbitori. Probabil.

Scumpă nevastă și Penke. Niciodată nu se lăsase dusă cu preșul. Deși mereu mă făcuse să cred c-ar ține figura. De-aceea, în dimineața cînd am plecat spre Pitești, mi-a oferit la micul dejun un supliment de-o jumătate de ou fiert.

— Știu c-ai s-o iei pe vechiul drum al Piteștilor, de-aia nu-ți servesc altceva. Pe autostradă, dacă-mi amintesc bine, nu-i decît motelul de la kilometrul 36, iar mai departe doar... rezistența automobilistului.

Mare lucru și telepatia asta. De unde aflase c-o să folosesc pitoreasca și străvechea șușea, dacă nu citindu-mi în gînd ? Am tăcut mîlc, și-am consumat în pace și onor micul dejun. Un ceai de plante furajere dar medicinale, nițică brînză de „veci", o feliuță de pîine prăjită, plus jumătatea aceea de ou. N-am făcut mutre și zîmbre, ci am mîncat totul.

Cugetînd însă, totodată, la drumul ce-l aveam de parcurs. Presărat numai de bucurii. De tot felul. Și pentru auz, și văz, și pentru stomăcelul meu devenit atît de fragil și gingaș. Din motive de regim.

De cum am demarat în trombă, virînd spre Corbeanca, pentru a o lua pe scurtătura ce mă scotea la Chitila, am și aprins primul „Kent". Pitisem cinci pachete. În torpedou. Unde-am mai găsit, pusă probabil de Penke, și-o pungă de plastic, în care se aflau vreo cîteva mere. Gata curățate de coajă și tăiate-n bucățele. Presupusese c-o să am nevoie. Fiindcă știa că fumul de țigare îți amărăște gura.

După calculele mele, de bătrîn automobilist, trebuia să parcurg drumul în cel mult două ore și jumătate. Că nici „Fiat"-ul nu-i mașină de curse, și nici cauciucurile nu erau perfecte. Ca să nu mai vorbesc de motor. Cinci pene am avut în scurta-mi călătorie.

— De unde-ați preluat voi năravul ăsta nenorocit, măi frate, l-am întrebat glumind pe băiatul de la „Mătăsaru", să împrăștiați cuie prin ograda motelului ?

— Nu-s cuie, ci cuiuțe ! De la geamgii... Cînd înlocuiesc pe cele sparte, de bețivanii noștri locali, le-aruncă pe cele rămase. Risipitori, nenorocire mare, tovarășe, că nici ei nu-s mai breji !

— Bun, dacă-s numai cuiuțe, cum le-ai zis ! Atunci, pînă-mi schimb roata, pune-mi repede la tigaie niște cîrnăciori...

Peste vreo alți patruzeci de kilometri, iarăși pană. Tot de cauciuc. Noroc că, datorită unei experiențe îndelungate, obișnuiesc să umblu cu trei roți de rezervă la mine. Și, la un „auto-service" rural, instalat în curtea unui cetățean, mi-am vulcanizat camera. Ciuruită la „Mătăsaru". Și-am acceptat invitația șefului unității, unicul personal al atelierului, să gust cu el niște ficăței prăjiți. Aduși fierbinți, într-o tingire de aramă, de nevastă-sa. Care lucra la Titu. Unde-i celebra „Avicolă", condusă de doctorul Viorel Chiriță. Și-unde, la-ntoarcere, era musai să poposesc și eu. Fiind bun cunoscut, aș zice chiar prieten, cu mirificul personaj. Care, deși era medic veterinar, se purta nemaipomenit de uman cu oaspeții. De cîte ori nu l-am întîlnit acolo pe nea Tomiță Caragiu, vecinul meu de la Brătulești, venit să-și viziteze prietenul, cam în jur de pauza de prînz.

Peste ani, avea să mi se vorbească despre profunda omenie a doctorului, de către un cunoscut comun :

— Cinci zile a stat Viorel, cinci zile de-a rîndul, nedormit și nemîncat, cu obrajii scofîlciți de oboseală, în preajma dărîmăturilor de la „Continental", pînă avea să fie găsit Tomiță Caragiu. În după amiaza aceea, premergătoare cutremurului, fusese la fermă, iar doctorul îl implorase să doarmă la el, și să nu mai plece la București. Nu-l ascultase, motivînd c-avea întîlnire cu Bocăneț.

La Glîmbocata, pană de motor. Îmi sărise electrodul unei bujii. Iar mie mi-a sărit balamaua. Și-am cumpărat vreo cinci ocale de pere jambon, care numai la Glîmbocata pot fi găsite, să am ce ronțăi la drum.

Cînd am parcat „Bombița" înaintea sediului redacției „Argeș", aveam o întîrziere de-o jumătate de oră. Însă sfîrșisem și cu perele. Enervat de lipsa mea de punctualitate.

Și, plin ca un țîfoi, am luat contact cu plenul redacțional, tehnic și administrativ al noii serii. Care-a rămas cunoscută, în istoria presei literare, ca „seria Tomozei".

În biroul redactorului-șef erau adunați cu toții, în frunte cu acesta. Îmbrățișîndu-ne, Tom mi i-a recomandat pe rînd. Pe Cezar Ivănescu îl știam mai dinainte. Pe Dan Rotaru (poet, pe care-l citisem și-mi era, deci, cunoscut), pe Toma Biolan și pe

Popovici, veterani ai publicației, i-am văzut atunci pentru prima oară.

Nu știu de ce, însă am avut permanent impresia că domnește acolo o atmosferă sărbătorească, încărcată de sarcini electrice. Abia după ce-am răsfoit împreună cîteva ultime apariții, ca să-mi dau seama cum e-mbrăcat „Argeșul", mi-am dat seama că așteptau o părere „autorizată", un soi de expunere de principii, în privința viitoarei înfățișări a revistei. Mai ales cînd m-a întrebat Tom :

— Ei, ce zici, nea Vlăduț ? Mai merge așa ?...

Din moment ce-mi și formasem o opinie, i-am răspuns pe șleau :

— Ferească Dumnezeu ! Nici ca cum...

Tom a zîmbit, cunoscîndu-mă mai de mult, de cînd lucrasem laolaltă la „Cinema", și mi-a replicat blajin :

— Să-l lăsăm pe cel de Sus, și să vedem ce facem noi, cei de jos ! Există vreo posibilitate de-a provoca o „schimbare la față" vizibilă ?...

— Ce nu se poate pe lumea asta ! Trebuie, mai întîi de toate și-n primul rînd, să văd ce fel de tipografie aveți aici...

— Nu-i din cele mai faimoase !

— Totuși, aș vrea s-o vizitez ! Să văd ce litere au la dispoziție, atît pentru culesul textelor, cît, mai ales, pentru culesul titlurilor...

— Păi, a intervenit Popovici, după cum ai văzut, titlurile le putem desena !

— Aici e beleaua ! m-am exprimat eu. Nici o revistă modernă, de nicăieri și de niciunde, nu-și mai desenează titlurile. Rezultă, procedînd astfel, doar un kitch de cea mai joasă speță... Prefer să-mi aleg din regalurile tipografiei voastre, indiferent de calitatea artistică a familiei de literă, doar una singură. Cu care să culegem titlurile. Toate. Fără să umblăm, neapărat, după varietate... Eu aș zice să ne deplasăm chiar acum la institutul vostru poligrafic. Cu toții.

— N-ar fi rău, ca idee ! m-a aprobat Tom, susținut de ceilalți. Însă, din păcate, revista nu posedă mașină proprie, iar tipografia-i cam departe...

— Nu-i o problemă ! l-am liniștit eu. Vă duc cu „Bombița" mea...

După ce-am încărcat întreg colectivul în „Fieţel" (600), mirîndu-mă c-a încăput, m-am urcat şi eu. La volan. Atunci a trosnit (lejer) podeaua. Considerînd că (încă) nu-i nimic grav, am vrut să demarez în trombă. Cum îmi plăcea mie, ţinînd să mă dau măreţ cu maşinuţa subsemnatului. Măreţ am fost doar eu, deoarece „Bombiţa" n-a fost la înălţime. Abia s-a smucit niţel din loc, făcîndu-mă de rîs. Cu mirosul de ferodou ars pe care-l emana.

Luînd-o mai cu duhul blîndeţii, am izbutit s-o pun în mişcare, utilizînd mai mult viteza a doua. Şi-am ajuns la tipografie. Cu bine. Şi c-un amortizor niţel lăsat. Restul, absolut nevătămat. Cu excepţia lui Cezar Ivănescu, ieşit cam extraplat din maşină. Unde fusese stîlcit, vîrît între Rotaru, Biolan şi Popovici.

Mîndru de performanţa „Bombiţei", care fusese proiectată doar pentru patru persoane şi cărase şase, plus diferenţa mea de gabarit, am propus să intrăm în tipografie.

Şi-am izbutit-o şi pe-asta. Întrucît portarul, speriat de comisia ce le sosise pe cap, ţinuse neapărat să-l avertizeze pe director, iar pe noi să ne lase în sala de aşteptare. Care, tipografia neposedînd aşa ceva, a fost să fie în curte. Bună şi aia ! Dară lucrurile şi neînţelegerea s-au rezolvat rapid. Peste o jumătate de ceas eram primiţi de director. Un om extrem de simpatic. Cu-atît mai mult cu cît, nepricepînd mai nimic din cele relatate de portar, ne şi aştepta cu cafelele în cabinet. Pentru orice eventualitate.

După ce le-am dat gata, am purces la vizitarea zeţăriei. În ceea ce priveşte varietatea familiilor de literă — curat dezastru. Posedau cîteva garnituri de garamond, unele de elzevir, incomplete, şi mai multe din grupul bloc. Aici, l-am întrebat pe director :

— Maestre, cum staţi, în general, cu blocul ?

— Destul de bine ! Sînt la parter, apa curge şi căldură-i suficientă...

— Iartă-mă, dar mă refeream la literă, aveţi de toate mărimile ?

— A ! Dacă-i aşa, stăm şi mai bine. Că nimeni, nici cei de la ziar şi nici ceilalţi clienţi nu-s încîntaţi de bloc. Zic că-i prea negru şi gros.

— Excelent ! am exclamat eu încîntat.

— De ce să fie excelent, dacă-i atît de puțin solicitat ? Mai îmi fac planul doar cu celelalte ?...

— Mie doar blocul îmi trebuie. De la cel mai mic, pînă la cel mai mare. De astăzi înainte vei realiza planul cu depășiri... Toate titlurile din „Argeș" vor fi culese numai cu litera asta. Noi plecăm la redacție să le transmit colegilor punctul de vedere ! Așa că, dragul meu, îți mulțumesc, pentru primire și cafea, și să-mi zici cuțu de n-o să primești și prime !

— Deie Domnul !

— Nu știu cine-i domnul cu pricina, dar orice contabil e domn, mai ales cînd semnează tabelele de premiere... Lui să-i mulțumești, și, mai ales mie, care mă consider și eu domn !

— Adevăr grăit-ai, nea Vlăduț ! a chicotit Tom. Domn al machetării noastre, dar și-n alte cele. După cum vom vedea în tîrg. Mergem la masă. Iar la redacție ne-ntîlnim diseară. Să te-ascultăm...

— Cum adică, aveți pretenția să vă și cînt ceva ?

— Nici chiar așa mecanic să n-o luăm ! mi-a replicat redactorul-șef. Să ne povestești cum vezi revista noastră de-azi înainte. Să ne explici ce-i de făcut...

— Minunat ! Și ce comandăm ?

— Cîrnați pe varză călită ! În primul rînd. Apoi, dacă ți-o mai fi rîmnind inimioara și la altceva, se descurcă bucătarul. Arată întocmai ca matale. Mă refer, bineînțeles, la greutate și volum. Dar e și el un artist...

Într-adevăr, era. Un artist. Si-ncă mare ! Iubindu-l pe Tom, probabil de cînd preluase conducerea revistei, apoi și pe mine, de cum mă văzuse, ne-a servit celor de față, întrucît Popovici, Biolan și Rotaru plecaseră pe la căsile lor, locuind în Piteștiul pe care nu-l mai recunoșteam, niște cîrnați pe varză de excepție. Să faci apoplexie, în cazul cînd te lăcomești. Erau proaspeți, ca de casă, bine prăjiți, și rumeniți, iar varza fusese călită chiar în untura rămasă în tigaie, după prepararea lor pe plita mașinii de gătit.

Cu bere („Radeberger"), i-am ras pe toți. Spre amuzamentul convivilor, care știau de la Tom că-s condamnat la o dietă din cele mai severe. La care, după cum le-am mărturisit, renunțasem ad-hoc. Precizîndu-le :

— Măi fraților-cumnaților, omul cînd s-apucă de-o treabă, e nevoit să posede în el caloriile necesare ducerii ei la bun sfîr-

şit. Cu brînză de „veci" nu mai apare „Argeş"-ul, machetat de mine, cît îi lumea şi pămîntul. De-ar mai avea maestrul bucătar, puse deoparte, vreo bucăţică de cîrnat şi nişte varză, mai că le-aş păpa şi pe-ălea...

— Are băiatu' ! s-a auzit glasul bucătarului, încîntat de aprecierile la adresa sa. Imediat v-aduc ultima porţie. O păstrasem pentru mine. Dar, fiindcă am mai isprăvit vreo trei, v-o cedez din toată inima. Am inimă bună, ceea ce vă doresc şi matale. Dacă vă ţin baierele....

Cînd am dat gata şi darul artistului de bucătar, am oftat satisfăcut şi-am privit la Tom. Acesta, sesizîndu-mi uitătura bizară, m-a şi întrebat, parcă uşor speriat :

— Ce-i, nea Vlăduţ, mai pofteşti ceva ?

— Da, dacă nu-i cu supărare ! am cutezat eu.

— Aoleu ! Ţi-o fi foame ?

— Nu, dragă poete ! Că n-oi fi chiar un găulea. Însă te-aş ruga să mă duci la culcare. Ştiţi, totdeauna dorm după-amiaza, barem un ceas sau două, ca să prind forţe. Dealtfel, aşa mi-au recomandat şi medicii !

— Nu-i cazul să te scuzi, nea Vlăduţ ! Totul este pregătit. Am, aici, la hotel, o cameră cu două paturi. Unul îţi aparţine. Iar la noapte, cînd vom termina cu lucrul de la redacţie, ai să fii musafirul meu. Poţi să te culci în oricare din paturi îţi convine. Alegere lesne de făcut, întrucît au aceleaşi dimensiuni.

Deşi culcuşul era calculat pentru indivizi niţel cam subdezvoltaţi, avînd doar vreo 70 de cm. lăţime, iar eu aveam 80, am dormit buştean. Pînă la orele 17. Cînd m-a trezit Tom, spunîndu-mi :

— Ce-i cu matale, nea Vlăduţ ! Ţi-e cumva rău ? De-un sfert de ceas trag de mîneca pijamalei, ca să te scot din starea de catalepsie în care-mi păreai căzut...

— De-aia n-ai reuşit să mă aduci la realitate, fiindcă m-am culcat în cămaşă, fără să mai îmbrac pijamaua.

Tom a purces să rîdă în hohote, constatînd, după o verificare atentă, că trăsese de pijama, fără să fiu în ea. Avusesem grijă s-o vîr lîngă mine. Ca proptă. Să nu cad din pat.

La cinci şi jumătate, poate mai mult, eram întruniţi în cabinetul redactorului-şef. Popovici sau Rotaru, nu mai ţin bine

minte care din ei, adusese de-acasă și-un termos cu cafea neagră, știindu-mă, din spusele lui Tom, că-s cafegiu înrăit.

În vreme ce unii își sorbeau cafeaua, iar alții doar țigările, mi-am aprins și eu un „Kent". Nițel jenat, întrucît nimeni nu acceptase invitația de-a se servi din pachetul meu „domnesc". Și-am început să-mi expun părerile despre viitoarea machetă-pilot :

— Dragii mei, cred că avem posibilitatea de-a ieși cu bine din starea gravă în care se află prezentarea gazetei voastre. Mai înainte de toate, aș zice că-i nimerit să-i schimbăm capul... E vorba de capul desenat al revistei. Care arată oribil, lipsit de orice originalitate. Cu-atît mai mult cu cît e și desenat cu erori de grafie. Apoi, vom culege toate textele din gazetă numai cu literă dintr-o unică familie — bloc, sau gil. Iar titlurile desenate, care împopistrează revista întocmai ca zarzavaturile de pe taraba unui precupeț din piață, le vom elimina cu desăvîrșire. Vom culege cu blocul, negru și seminegru, pe care l-am găsit nefolosit de alții, în tipografie...

— Păi asta-i curată revoluție ! a exclamat îngrijorat Popovici. Ce-or să zică mai marii noștri ? Rămîne gazeta fără podoabe...

— Ba dimpotrivă ! Vom introduce vignete și desene artistice, executate de graficieni cu renume...

Pe la zece seara, cînd s-au încheiat discuțiile, învinsesem. Ajutat de Tom. Care-mi cunoștea activitatea de la „Cinema" și-alte organe de presă. Stabilindu-se ca, a doua zi, să întocmim un sumar, pe pagini de revistă, să mi se încredințeze materialele și să plec acasă, cu ele, pentru a mă apuca de machetă.

La masă am renunțat. Cu toții. Băusem cafea cu nemiluita, iar restaurantul era ocupat de-o nuntă. Și-am optat oftînd (sau am oftat optînd) pentru odihna de noapte. Așa că, împreună cu Tom, ne-am retras în apartamentele noastre, mai exact, în camera lui de la hotel. Aflată tocmai deasupra restaurantului. De unde răzbătea, prin podea, bubuitul orchestrei de dans. Nuntă mare, bal mare. Lumea era dornică să țopăiască în ritmuri cît mai zdupăite (twist și rock), să-și facă apreciate vocile, în momentele cînd, extenuată, orchestra se retrăgea să-și refacă forțele. Iar soliștii, dintre nuntași, porneau să cînte, fiecare în felul său, tot soiul de romanțe sau cîntece de pahar. Iar unii

din aceştia erau şi dotaţi, încît, cînd îşi dădeau drumul, începeau să zbîrnîie geamurile întregului hotel. De lux.

După ce ne-am vîrît în pijamale şi paturi, stingînd lumina, Tom m-a întrebat pe fondul muzical al orchestrei ce-şi reluase activitatea :

— Ce zici, nea Vlăduţ, o să iasă ceva ?

— În legătură cu nunta ? Vreo încăierare sau bătaie cumva ?

— Nu, măi fratele meu, referitor la machetă !

— În privinţa asta, nu-s motive de nelinişte. Iese. Precis iese. Nu ştiu cum va fi, dar cînd o să mă pun pe lucru, aşa-i la mine, ideile or să curgă. Din ce în ce mai valoroase. N-aş vrea să mă laud, însă douăzeci de ani m-am ocupat de machete... Şi n-a semănat vreo publicaţie cu alta. Deşi erau aranjate tot de mine. Dacă mi-ar fi mers şi cu scrisul tot aşa cum mi-a mers cu machetarea, astăzi eram om făcut !

— De ce n-ai mai scris nimic, de la „La sud de lacul Nairobi" încoace ? Cîndva te-ai lăsat antrenat şi de poezie, doar te-am văzut în unele gazete literare dinaintea războiului. Ce ţi s-a întîmplat ?...

— Am să-ţi povestesc altă dată, că-s multe de spus ! Dar acuma m-am reîntors la uneltele mele. Chit că, printre picături, am să-ţi machetez „Argeş"-ul tău. Nu-i suficientă o machetă pilot, ci va trebui să mă ocup de cel puţin şase sau zece numere. Ca să nu se deraieze cumva, şi să aruncăm peste bord cele cîştigate ! Între timp, se va găsi cineva care să preia din mers meseria... Iar eu am să-mi văd mai departe de prozele mele. Că la poezie am renunţat. Am convingerea că nu-s dăruit pentru lirică. Nu ştiu de ce...

Pe la trei din noapte încă mai stăteam de vorbă. De astă dată povestea Tomozei. Mi-a vorbit cu-o dragoste nespusă despre mama sa, pe care-o adora, despre muzele care concuraseră la geneza stihurilor sale, despre prieteni, despre cîte-n lună şi-n stele, ca să folosesc un clişeu literar învechit. Era un causeur dăruit, pe care, la ora aceea, îţi era imposibil să nu-l asculţi. În pofida acelor ceasornicului.

Totuşi, la un moment dat, cînd Tom ajunsese la un episod mai lent, m-am surprins sforăind. Stereofonic. Pe-o nară, emanînd sunetele joase, iar pe cealaltă, cred că dreapta, înaltele. Intocmai ca o combină muzicală HiFi. Iar cînd m-am trezit

definitiv, pe la opt și jumătate, faptul s-a produs datorită căderii mele din pat. Acesta fiind mult prea îngust pentru lățimea mea. Aș fi dormit și lîngă pat, pe jos, dacă nu l-aș fi auzit pe Tom, din baie, strigîndu-mi :

— Să fugim repede afară, că-i cutremur !

Iar în clipa următoare o zbughea spre ușa camerei. Numai în chiloți.

— Nu-i nici un cutremur ! l-am liniștit eu. L-am apucat pe cel din 1940 și știu cum se manifestă. Eu sînt cutremurul !

În vreme ce ne-mbrăcam, Tom mi-a transmis rugămintea :

— Data viitoare, n-ar fi rău să te legi de pat ! Și lasă-te de cutremure. Că-i posibil să te-nregistreze și cei de la institutul de seismologie, și-atunci va trebui să răspunzi...

De îndată ce-am lichidat și breakfastul alcătuit doar din niște ochiuri pe costiță afumată, bine prăjită și crocantă, ceva telemea cu roșii, și-o cafea tare, capabilă să te ridice de pe scaun, că eram sleiți de nesomn, am plecat spre redacție. Neuitînd să luăm cu noi și-un termos chinezesc, de două ocale, plin cu apă fierbinte. Ca, dacă va fi cazul, să ne putem prepara niște „ness"-uri.

Cînd s-au încheiat și lucrările de punere la punct a sumarului, dînd peste cap orînduirea, de pînă atunci, a înșiruirii paginilor, mutînd rubricile și fixîndu-le locul definitiv, am împachetat manuscrisele și le-am spus băieților :

— Peste două săptămîni sînt iarăși printre voi ! Aveți grijă de bucătarul de la „Argeș" să ne primească cu-aceiași cîrnați pe varză. Neapărat călită. Că, acasă, nu mai pup așa ceva. Doar în deplasare, îl mai apuc și eu pe Dumnezeu de-un picior. Deși-s ateu convins. Iar eu am să mă-ngrijesc de comandarea capului gazetei, la unul din cei mai buni graficieni, precum și de executarea unui set de vignete artistice, valabile la orice pagină, ca să nu mai avem nevoie de altele, pentru numerele viitoare... Acuma, rămîneți cu bine și fiți liniștiți, fiindcă mă simt onorat de cererea voastră de-a vă face macheta. Căci îmi iau „Bombița" și plec. De astă dată pe autostradă, ca să nu mai zăbovesc prin cine știe ce locante ispititoare...

Și totuși, la motelul de la kilometrul 36, unde mi-am făcut plinul, la benzină, mi-am făcut și eu plinul, încălcîndu-mi pro-

misiunea, cu niște crenvurști nemaipomeniți. Doar atît și nimic mai mult. Cinci perechi comandasem, la ele mă rezumasem. Să am, parțial, conștiința împăcată.

MACHETĂ NOUĂ, ALTĂ REVISTĂ!

Ajuns, cu bine, la Tîncăbești, chiar de-a doua zi m-am apucat de lucru. Penke îmi calcula manuscrisele, numărînd semnele de pe fiece pagină, iar eu schițam, cuprins de febrele creației, nenumărate ciorne de paginație. Bulgăroaica, făcîndu-i-se milă de mine și văzînd halul în care munceam, îmi suplimenta zilnic dieta. Ba cu cîte-un cartof copt, ba cu vreo jumătate de ou cleios, la micul dejun, ba cu plăcinte de mere, îndulcite cu zaharină. Dacă ați ști ce dulce-i preparatul acesta de sinteză chimică, înlocuitor perfect al zahărului, cred că n-ați mai folosi nicicînd altceva. Decît zahăr. Tabletele posedînd un gust aparte. Infernal.

— Măiestrică, a sosit Lucică Popa, — m-a anunțat nevastă-mea — cu capul revistei și vignetele! Mi se par excelente...

Încîntat și eu de vignetele și de „capul" realizat de Lucică, l-am pupat pe-amîndoi obrajii. Și l-am invitat la o lubeniță.

— Ce-i aia? s-a interesat nedumerit graficianul.

— Pepene verde, pre limba oltenească! Am păstrat unul, de vreo douăsprezece kile, special pentru a-l degusta împreună.

Bulgăroaica ne-a pus de masă sub șopru, iar eu m-am dus după pepene. În beci, unde-l țineam la rece. Din grabă, am sărit peste două trepte deodată. Și-am căzut spectaculos la poalele scării. De la vreo doi metri altitudine. Lubenița scăpase cu bine, deși nimerisem cu capul drept în burta ei. Și mă alesesem cu un cucui de excepție. De parcă mi-ar fi crescut o tărtăcuță pe scăfîrlie.

Cînd m-a văzut ieșind din beci cu lubenița în brațe și clătinîndu-mă, nevastă-mea m-a privit îngrijorată.

— Ce-ai pățit, măiestrică, ai gustat din țuică, de te bălăbănești așa?

Arătîndu-i capul și cucuiul, Penke s-a speriat. Și a luat

primele măsuri de urgență. Avînd grijă să pună lubeniţa pe masă, fixînd-o c-un făcăleţ. Apoi, luînd toporul din magazia de lemne, s-a reîntors la noi. Care-o priveam uimiţi, neînţelegînd ce-avea de gînd.

— Nu ţi-e bine, ce-i cu tine ? Crezi că nu sîntem în stare să tăiem monstrul cu cuţitul de bucătărie, şi vrei să-l spargem cu barda ?

— Lucică, i s-a adresat nevastă-mea graficianului, matale adă cuţitul, că toporu-i pentru măiestrică !

Niţel speriat, am întrebat-o bîlbîindu-mă :

— Ce-ai de gînd să-mi faci ? Nu-s şi-aşa destul de pedepsit, cu bolfa asta în vîrful capului !...

— Fii serios şi blajin, măi băiete, că vreau să-ţi vindec cucuiul !

— Cu toporul ?

— Exact ! Mai bine zis, cu latul lui. Doar ştiu că aplicînd un metal rece pe-un cucui, acesta dă imediat îndărăt. Avînd în vedere dimensiunile, şi-ale tale şi-ale bolfei, toporul mi se pare mai nimerit... Cuţitul nu-i suficient, şi-apoi aveam nevoie de el la masă.

Cînd mi-a pus fierul toporului pe cucui, am crezut că-n-nebunesc. De durere. Iar după aceea, fiind rugat să mănînc lubeniţa cu toporul pe cap, abia am fost în stare să termin o felie. În răstimp, însă, Penke şi Lucică lichidau monstrul în întregime. Şi m-a durut în suflet. L-aş fi mîncat şi singur, simţindu-mă capabil de-o asemenea performanţă. Din moment însă ce-l invitasem chiar eu pe Lucică, i-am lăsat în boii lor, sperînd să-i pedepsească cel de sus. Şi chiar aşa s-a şi întîmplat. Că toată noaptea s-au luptat cu revolta lubeniţei, care le pedepsea lipsa de echitate şi omenie. Deşi mă culcasem cu toporul pe cap, am dormit ca un dulce copil. Iar dimineaţa, mie îmi dispăruse cucuiul. Dar şi toporul. Găsindu-l abia mai tîrziu. Sub pat. Unde căzuse peste noapte. Spărgînd cristalele adăpostite acolo, lucruri de mare valoare pe care le primisem în dar de ziua mea.

Peste o săptămînă am telefonat la Piteşti, anunţînd redacţia că-s gata şi că a doua zi sosesc cu macheta.

— Şi noi sîntem gata ! mi-a transmis. Tomozei.

— Cum aşa ? Aţi mai făcut şi voi o machetă ? l-am întrebat lejer supărat.

— Cu varza. Călită și cu cîrnați prăjiți. De unde să se priceapă bucătarul de la „Argeș" la machetare ? Fiecare cu meseria lui... Te așteptăm nerăbdători, nea Vlăduț ! Și fii atent, vino pe autostradă, n-o mai lua pe la „Mătăsaru"...

— Nici o problemă ! La unsprezece sînt în fața redacției !

Am fost. De-o punctualitate britanică. Ceea ce, din totdeauna, m-a caracterizat. Mulțumit că-mi respectasem cuvîntul.

Colectivul redacțional s-a declarat și el, în unanimitate, mulțumit. De machetă. După ce, mai mult de două ceasuri, examinase pagină cu pagină, vignetă cu vignetă, rubrică după rubrică. Apoi, îmbîcsiți de fum de țigară și de cafele, ne-am hotărît să mergem la masă.

Iar cînd am lichidat și-ntreg stocul de cîrnați al restaurantului, eu contribuind esențial, l-am anunțat pe Tom :

— Dragul meu prinț negru, nu mai rămîn să-nnoptez la hotel. Mă așteaptă nevastă-mea. Trebuie să-ncepem culesul la vie. Urmează merii, prunii și-alte belele. Nu te superi, ai ?

— N-am ce face ! Deși-mi plăcea enorm cum sforăiai, și-ncă ce muzical, în vreme ce mă străduiam să-ți relatez mașinăria romantică a vieții mele de poet... Nu-i nimic. Ne revedem la macheta numărului următor... Apropo, să nu uit. Săptămîna viitoare, sîmbătă, te-așteptăm cu Penke, la noi, în București. Mama ține neapărat să ofere o masă de gală în cinstea primului număr din seria nouă a revistei. Mi-a făgăduit c-o să prepare, anume pentru tine, despre care i-am povestit totul și mereu, o fasole bătută de milioane, absolut dietetică. Neapărat să veniți !

REÎNTÎLNIRI CU NĂLUCI

Pe cînd mă angajam, ocolind clădirea Teatrului municipal, pe Calea Bucureștilor, fosta stradă a Libertății, unde-și avuseseră locuința bunicii, peste cine credeți că dau în capul străzii, venind dinspre biserica Sfîntul Nicolae, cu-o oală uriașă în mînă ?

Nici mie nu mi-a venit a da crezare ochilor. Însă era chiar dînsa. Mătușă-mea Marioara, sora lui tata Eftimie. Cea care, după cum am mai povestit cîndva, se ocupase, într-o oarecare măsură, de creșterea mea.

Oprind brusc „Bombița", chiar lîngă mătușă-mea, aceasta s-a speriat, scăpînd din brațe ciudatul recipient. Care, însă, n-a pățit nimic.

— Ce-i cu tine, Vladule, pe-aici ? Ce faci la Pitești ? Vrei să mă calci cu mașina, și să mă lași fără sarmale ?

Coborînd urgent din „Fiat", i-am sărutat mîna, lucru pe care nu-l mai executasem de ani de zile. De cînd rupsesem orice relații cu neamurile din orașul meu natal. Și m-am scuzat pentru frînarea ce-o înspăimîntase. Totodată, curios, întrebînd-o :

— Ai fiert sarmalele la biserică, sau mă-nșel eu ?

— Le-am dus la blagoslovit, păgînule, nu la fiert, că sînt pregătite pentru pomenirea morților noștri. A Mamiticăi și-a lu' Tătucu, precum și-a lu' tac-tu, bietu' Eftimie. Haide, nu mai sta, uitîndu-te la mine ca blegul de-altădată, încarcă-mă-n mașină, cu oala, și du-mă acasă. Rămîi să dormi la mine, că am unde. Acum stau la bloc, și-am suficient spațiu. Dacă se ține de cuvînt, poate vine și Ralița. Singura rubedenie care a ținut la Tătucu, și-a răspuns la invitație. Că băieții, Valică și ăilalți, Tică și Vasile, mi-au scris că-s ocupați... Or fi, n-am ce zice, dar ce mă fac cu-atîtea sarmale ?

— Le dai de pomană, ce altceva să faci ?

— Cui, mă nefericitule, că nu mai trăiește nimeni dintre cei ce i-au cunoscut pe răposați ? Decît să le-mpart unor necunoscuți, preferez să le mănînc singură. Pe toate. C-am fiert peste o sută !... Bine c-ai apărut și tu, ca printr-o minune, să mă ajuți la parastas, și să-mi povestești și mie ce-i cu Micușor al meu, de nu vroiește să-mi mai dea semn de viață. Spun unii că și-ar fi lăsat nevasta, cu copil cu tot, și că s-ar fi încurcat cu-o croitoreasă. Adevăratu-i, sau te-ascunzi de mine ?

Întrucît lumea începuse să se-adune în jurul nostru, curioasă să afle despre ce discutăm, proțăpiți lîngă oala cu sarmale, am invitat-o pe tanti Marioara :

— Sui în mașină, că ne facem de rîsul lumii. Nu-i vezi cum cască ochii la noi ?

Suirea în mașină, după cum s-a dovedit mai apoi, era o exprimare absolut improprie din partea mea. Căci, pe bune,

tanti Marioara, în afară de faptul că era suficient de mătăhăloasă, mai avea şi vreun metru şi optzeci (pe înalt). A trebuit să dau jos scaunul din faţă, să-l urc pe portbagaj, pentru ca mătuşă-mea să aibă unde-şi întinde picioarele.

Mai greu a fost cu coborîtul din „Bombiţă". Am fost nevoit s-o extrag în piese detaşate. Mai întîi piciorul drept, pe lîngă portieră, pe care mi-a şi strîmbat-o, dînd-o peste cap, apoi stîngul. Care n-a mai avut ce strîmba. Cînd i-a rămas în „Bombiţă" numai trupul supradezvoltat, acesta refuza orice mişcare de eliberare a spaţiului. Numai apelînd la cele două leviere, din trusa de unelte a maşinii, am fost în stare să determin o reacţie insolită a pachidermicei mătuşi. Care, urlînd ca muşcată de şarpe, s-a autoejectat. Ca printr-un miracol. Aflîndu-se acum pe stradă. Însă întinsă lată, pe trotuar. Cu kederele portierei pe după gît. Lăsîndu-mă fără garniturile de cauciuc ale uşii din spate, care etanşau perfect. Cum aveau să mai fie, după remontare, asta rămînea de văzut. Eu unul nemaifiind deloc optimist în privinţa calităţilor lor iniţiale.

— Mersi, Vladule, că m-ai scos din belea ! — am auzit-o vorbind pe tanti Marioara. De la cel mai de jos nivel. Acuma vezi ce-i cu sarmalele, că de ridicat cred c-ai să mă ridici tot tu. Dacă au rămas întregi fiarele alea, pe care le-ai folosit...

Enervat de defectarea portierei şi-a smulgerii kederelor, ca şi de faptul că-mi botezase maşinuţa „belea", dar şi curios să constat în ce stadiu mai erau sarmalele, mai întîi am căutat în „Bombiţă". Erau acolo. Întregi şi nevătămate. Numai că ieşiseră din oala ce se răsturnase, şi se răspîndiseră pe întreaga suprafaţă a podelei.

— Sarmalele n-au păţit nimic ! i-am comunicat mătuşă-mi bune. Din păcate, mai greu va fi s-adudăm zeama, căci s-a cam vărsat...

— Vezi-ţi de treabă, şi fii serios ! m-a liniştit tanti Marioara. Că mai am şi-acasă, în ceaunul de mămăligă. Tot vroiam să le mai dau un clocot...

După care, văzînd că mă apropii de dînsa, cu levierele zdravăn strîmbate, s-a pus singură de-a buşilea, în patru labe, şi-ntr-o clipită a fost la verticală.

— Hai s-adunăm repede sarmalele şi să le ducem în casă!... S-ar putea să fi sosit Raliţa, şi, dacă stă pe-afară, o ştii de ce-i în stare. Ne bălăcăreşte ca pe-o albie de porci...

Pe cînd culegeam cu grijă, bucată cu bucată, fabricatele mătușă-mii, afundați pe jumătate în „Bombiță", ne-am auzit deodată interpelați :

— Ce-nvîrtiți acolo, bestiilor, v-ați apucat de jefuit mașina bietului om ? Ieșiți numaidecît că imediat vă iau la poceală, hoților !

Deoarece nu avea posibilitatea de-a ne viziona decît din spate, cel care pornise să răcnească la noi și-a modificat pe dată opiniile. Cînd ne-a văzut la față. Prilej cu care și noi am putut identifica pe-apărătorul „Bombiței". Tanti Raliță !

Spre norocul nostru, izbutiserăm să umplem cu sarmale oala. Iar cînd a zărit-o, și-a exprimat zgomotos bucuria :

— Ia te uită, voi erați, nefericiților ! Ce bine-mi pare că vă revăd după atîta amar de vreme... Și pe tine, fa Marioaro, și pe bernebecul de nepotu-meu, care de atîta timp n-a mai dat ochi cu mine, uitînd unde-i bariera Vergului. Ce făceați în mașină ?

I-am răspuns pe loc, temîndu-mă ca nu cumva tanti Marioara să-i spună adevărul :

— Scoteam oala cu sarmale, adusă de la sfințire ! Sărut mîna, tanti Raliță, și iartă-mă că n-am mai trecut pe la tălică... Știi, o vreme am fost cam bolnav.

— Păi te cred. Dacă ești atît de lacom ! De cîte ori nu te-am povățuit să-mbuci încet, fără grabă, cum fac eu...

— Stai blînd, tanti Raliță, că de la stress mi s-a tras ! am încercat s-o lămuresc rapid, pentru a nu mă mai bate la cap. Că de înfulecat, le-nfuleca mai dihai decît mine.

— Mai lasă-mă cu stressu' tău, că și din ăla ai băgat în tine, pînă peste poate ! Trebuia să-l servești cu lămîie, sau cu sos remulat, ca să nu ți se aplece... Mă rog, om vedea noi ce-i de făcut. Am o rețetă de preparat stressu' ăsta, oceanic, ce-a apărut de curînd pe la noi, de-o să vă lingeți buzele ! Mai mă țineți mult aici ?. Mi-e o foame, de-aș mînca și bitum cu varză, nu numai sarmale...

Tanti Marioara, care tăcuse în timpul prelucrării, și-a dat și dînsa drumul la gură :

— Dar ce-i, fa Raliță, năvălesc turcii ? Ai nițică răbdare, că totu-i pe masă... Să mai dau o dată în clocot, sarmalele ăstea, și numaidecît o să fie mai gustoase, ca-nainte de ultima sfințire, din mașinuță. Hai, pune și tu osul, de ia-n brațe oala, s-o duci pînă-n prag, că eu trebuie să-l ajut pe Vlad, să-și poată

închide la loc ușa. Știi, i s-a cam turtit nițel fesu', cînd am dat-o peste cap...

Observînd că tanti Ralița începe să arate din ce în ce mai contrariată, atît din pricina „sfînțirii numărul doi", a sarmalelor, cît și datorită faptului că n-o solicitam pe dînsa, mecanic auto de excepție, la remedierea „Bombiței", i-am luat-o înainte:

— Încarcă sarmalele, tanti Raliță, și du-le, cum ți-a spus tanti Marioara, că, aici nu-i decît un fleac de treabă. Care, tehnic vorbind, nu-i de demnitatea matale !...

Convinsă doar pe jumătate, mătușă-mea m-a lăsat cu tanti Marioara. Și-a plecat cu oala în brațe. Din cînd în cînd, totuși, aruncîndu-și o privire asupra conținutului, ca apoi să-l adulmece, părîndu-i-se ceva suspect. Normal, dealtfel. Întrucît era posibil să fi emanat și-oarece miros de benzină de 90 Co. (cifra octanică).

Tanti Marioara, fără să mă mai aștepte, a trîntit portiera la loc. Lăsîndu-se apoi și cu toată greutatea peste ea. Încît am rămas cu kederele în mînă, iar ușa arăta bombată pe invers, înspre interior. Dîndu-mi seama că nu mai putea fi deschisă decît la un auto-service, am zvîrlit garniturile în mașinuță, am montat rapid scaunul, coborîndu-l de pe portbagaj, și-am trîntit și eu portiera mea, a șoferului. Uitînd cheile înăuntru, în blocul de contact. Nu-mi făceam griji, fiindcă mai aveam o dublură. În servieta adăpostită în portbagajul din față. A cărui capotă, de cînd mi-o reparase, cîndva, tanti Ralița, nu se mai închidea niciodată definitiv.

La praznic, ambele mele mătuși s-au dovedit la cea mai mare înălțime. Prin refierbere, sarmalelor le pierise mirosul de benzină. Iar celelalte bucate, printre care și celebrele „pifteluțe" manufacturate de tanti Marioara, au izbutit să mai calmeze spiritele. În pofida damigenuței cu vin de Drăgășani, băutura preferată a lui nea Ionică Podașcă, și-a sticlei cu trăscău de Mătău, leacul din totdeauna al lui Tatapetre. Care, la ora aceasta, se apropiau de nivelul mării, nemaiavînd lichid decît pe fund.

— Mai ia o pifteluță, Vladule, și zi bogdaproste ! — mă îmbia tanti Marioara, cu ochii sticlind.

Mătușă-mea Ralița, care lichida ultimele sarmale, neuitînd să rostească, la fiece sarma ingurgitată, cuvenitul „bogda-

proste", încît aproape răgușise, doarece îl spusese, cel puțin, de vreo douăzeci de ori, ne-a avertizat :

— Fa Marioaro, și mă bernebecule, dacă vreți să se-odihnească-n pace răposații noștri, neica Pătru, bieții Ionică și Eftimie, și, mai ales, țața Caterina, Mămițica și Maca-Maia voastră, lăsați-mi și mie cîteva pifteluțe, că-ncă n-am gătat cu sărmăluțele... Să le fie țărîna ușoară !

— Cui, tanti Raliță, am cutezat eu s-o întreb, sarmalelor, sau celor duși dintre noi ?

— Tuturor ! mi-a răspuns dînsa cu gura plină. Dacă-ți arde de glume, taman în clipele astea de reculegere, află că te pocnesc de nu te mai vezi, mă pișpirică. Cu mine ți-ai găsit să te pui ?... Și mai lasă-n pace rămășița aia de Drăgășani, că mîine, cînd ai să mă duci și pe mine au să-ți ieie ăia carnetul...

Bineînțeles, ne-am culcat abia către miez de noapte. Întru pomenirea alor noștri, jucarăm vreo cincizeci de partide de table, „la purcică", adică prin rotație.

— Ce mult îi plăcea lu' Tătucu să joace tablele ! mai rostea, din cînd în cînd, tanti Marioara, pe jumătate adormită. Eram cea mai căutată partineră a lui...

— Aiurea ! îi tăia macaroana tanti Raliță, cu bujori de trăscău în obraji. Numai cu mine-și găsea bucuria luptelor pe viață și pe moarte. Și, dacă țineți să vă zic una bună, să știți că neica Pătru mă iubea. În mare taină. Fără să-mi fi spus vreodată ceva, și neîndrăznind să se-atingă de mine. Și-așa, era cu vreo douăzeci și cinci de ani mai mare, și nu s-ar fi cuvenit să-mi facă figura...

— Ce vorbești tu, fa Raliță ? s-a trezit deodată tanti Marioara. Crezi că taman pe tine se-apucase să te-ndrăgească, cînd avea cîte-o fostă ibovnică în mai toate mahalalele ? Vezi-ți, fa, de treabă, că nu-i cu putință. Trăii s-o auz și pe-asta ! Auzi, tu... Să-mi mai fii și mamă !

Tanti Ralița nu-i răspunse la provocare, ci se mărgini să zîmbească subțire. După care propuse :

— Haidem la culcare, că-i tare tîrziu !

Se-nțelege că-n noaptea aceea am dormit un somn chinuit, bîntuit de coșmaruri. Visînd „Bombița" transformată în scroafă, și hrănindu-se cu sarmale și pifteluțe din carne tocată.

Dimineața, după un mic dejun frugal, compus din două căni de lapte cu cacao și nițică pîine prăjită, demaram spre autostrada ce duce la București. Călătorie realmente coșmarescă. Mult mai dihai decît în vis.

Dificultățile începuseră de la pornire. Cînd mă străduisem s-o instalez pe tanti Ralița, de-aproximativ aceleași dimensiuni cu mătușă-mea Marioara, în scaunul din dreapta mea. Întrucît n-avea spațiu să-și întindă picioarele, i-am spus enervat :

— Dă odată scaunul mai în spate, și-atunci ai să-ncapi !

Tanti Ralița, ascultătoare, și fără să dea semne de agresivitate, a tras de manetă, rămînînd cu ea în mînă și arătîndu-mi-o mirată.

— Și-acum ce-i fac ?

— Proptește-ți picioarele pe podeaua din față, și-mpinge!

În secundele următoare, am fost silit s-asist la dezmembrarea parțială a „Fiețelului". Scaunul ieșise de pe șarniere, și lunecase pînă-n fundul „Bombiței", încălecînd nițel peste bancheta dorsală. Iar mătușă-mea nimerise cu capul în plafon, turtindu-l spre exterior, cam vreo zece centimetri, iar un picior îi trecuse dincolo de podea. Desfundînd-o.

— Dă-i drumu', și nu-ți face probleme ! m-a liniștit tanti Ralița. Am să rămîn cu stîngul la aer, iar dacă mi se-ncinge și dreptul, îi mai trag podelei una, să mă țină minte, și poate îl scot și pe el la aerisire.

Plin de draci, am mînat ca la cursele de formula I, atingînd, uneori, și 70 de kilometri la oră. La sosirea noastră, înaintea casei mătușă-mii, din bariera Vergului, a trebuit să iau bonfaierul și să tai tabla podelei. În jurul picioarelor bătrînei. Căci, după cum prea bine prevăzuse, tabla cedase și-n dreptul celuilalt picior.

Luîndu-și rămas bun, tanti Ralița mi-a mulțumit :

— Mai treci pe la mine, băiețelule ! Pe căldură, pînă-n toamnă, aș zice să nu-ți faci la loc podeaua. După mine, realizează o climatizare perfectă. Las-o așa, că-i mai bine. Cine știe, poate ne va fi dat să mai mă duci o dată la Pitești...

— De ce ?

— Ca să-i facem o bucurie Mărioarei și s-o-mpăcăm ! Nebuna e-n stare să-și închipuie că mi-i fiică vitregă. C-o duce mintea !

Nu i-am răspuns nici da nici nu, ci m-am grăbit să dispar. Şi-am luat-o pe şoseaua de centură, de la Colentina. Nu era exclus să mă-ntîlnesc cu dînsa şi-n oraş. Totu-i posibil cu tanti Raliţa.

„ÎNTOARCEREA POETULUI LA UNELTELE SALE" !

Odată ajuns acasă, am scos din birou manuscrisul romanului, pe-atunci fără titlu, şi-am anunţat-o pe bulgăroaică :

— Copilă bună, pînă sîmbătă să nu mai fiu deranjat. Mă pun serios pe lucru. De machetat am machetat, mi-am făcut hatîrul şi-a ieşit bine. Acum e timpul să-mi văd şi de menirea mea !

— Dar de ce numai pînă sîmbătă ?

— Pentru că sîntem invitaţi la Tom ! Maică-sa vrea să te cunoască, în carne şi oase, nu numai din povestirile lui fiu-său...

— Şi cu regimul dietetic ce-i faci ?

— Tot ce-am făcut şi pînă acum... Îl ţin. Cînd se poate. Cînd nu, nu !

— Biiine ! Să nu-ţi pară rău...

— N-aş prea crede ! am liniştit-o pe nevastă-mea.

Şi, într-adevăr, n-am avut de ce să-mi pară rău.

Pe la unsprezece, Tom ne-a primit în apartamentul său, de pe Magistrală, recent dobîndit, în calitate de chiriaş, anunţîndu-ne :

— Mama ne-aşteaptă pe la douăsprezece şi jumătate. Cu masa. Dînsa locuieşte cu un etaj mai sus şi-o să prînzim acolo. Pînă atunci, vă prezint bogăţiile mele.

Şi-a purces să ne-nfăţişeze raritătile din bibliotecă, obiectele ce-i împodobeau locuinţa, tablourile şi desenele achiziţionate de la pictori şi graficieni prieteni, colecţia numismatică, şi-alte multe încîntătoare mici bogăţii. Dintre care, în afara ediţiilor bibliofile, cel mai mult mi-a plăcut, stîrnindu-mi chiar admiraţia, o roată de căruţă, sau de car, cu spiţele şi obada

vopsite în roşu sîngeriu, iar restul într-un verde închis, bătînd spre culoarea măslinei.

Cu măsline am inaugurat şi pantagruelicul prînz oferit de doamna Tomozei. Care, mult mai tînără decît îi era vîrsta, se mişca vioaie şi vorbăreaţă prin casă.

Dumnezeule, şi cîte bunătăţi ne pregătise ! Cînd am ajuns la fasolea bătută sau făcăluită cum i se spune prin unele părţi ale ţării, pur şi simplu am înlemnit. Aşezată pe două platouri mari, cu ceapă prăjită deasupra, presărată cu boia şi înotînd în ulei, amirosind lejer a usturoi, numai că nu-mi făcea cu ochiul, vrînd să-mi grăiască : „A ta-s, scumpule !" Emoţionat de-atîta frumuseţe, am iubit-o, metaforic vorbind, la modul pătimaş. Consumînd, de unul singur, cred că vreo trei farfurii.

— Poţi să mai serveşti, dragule, că nu balonează ! E făcută dintr-un neam anume de fasole, cu bobul cît degetul, căruia i-am curăţat coaja...

Şi-am mai luat o porţie. Neştiind că urmau nişte rotocoale de berbec, grăsuţe şi înăbuşite bine la cuptor, pînă se frăgezeau seară ca ugeru' de văcuţă. Totuşi, şi eu, şi bulgăroaica, pentru a nu jigni gingaşul suflet al amfitrioanei, n-am dat pace nici fripturii. Cu-atît mai mult cu cît nevastă-mea, ca orice făptură din neamul ei, preţuia nespus carnea de batal. Şi-am ţinut-o, tot aşa, pînă-n seară.

După această masă de neuitat, reîntors la Tîncăbeşti, cu forţe inexplicabil sporite, mai ales că nu păţisem nimic din pricina fasolei, m-am aşezat băţos la lucru. Băţos, oarecum spus, deoarece luasem cîteva ocale mai mult, şi nu aveam posibilitatea să dactilografiez aplecat. Din motive de abdomen. Defecţiune pe care-am remediat-o urgent, trecînd pe-un regim sever. Numai iaurt, brînză de „veci" şi fructe. În special piersici, osebit de diuretice.

Romanul parcă se aşternea singur pe hîrtie. Între timp, la vreo lună după apariţia primului „Argeş" (seria cu Tomozei redactor-şef), l-am machetat şi pe-al doilea.

Abia peste vreo şase sau şapte numere, l-am rugat pe Tom să treacă asupra altcuiva plăcuta sarcină a prezentării grafice.

Ne-apropiam de toamna anului următor, ploua cu nemiluita, iar cu romanul o cam încurcasem. Nu-mi mai mergea mîna. Iar „Bombiţa" îmi crea probleme. Avea atîta rugină, încît

mi-era și frică să mă mai sui în ea. În afară de asta, augustul ce se apropia de sfîrșit se dovedise nemaipomenit de ploios. Potop după potop, zi și noapte. Simțeam umezeala pînă sub piele.

Culmea era că, după două luni, prin noiembrie, meșterii tinichigii pe care-i angajasem să-mi repare tabla „Bombiței" la domiciliu, încă nu erau gata, mereu asigurîndu-mă :

— Maestre, nu-i oxigen, dar dacă ne faci matale rost, în trei zile sîntem pe fîrșitelea !...

Necăjit că fusesem silit să culeg via sub șiroaiele ploii, care nu se îndura de bieții struguri, vîrînd mucegaiul în ei (bothrytis fuckeliana), că mustul zăcea în butoaie, refuzînd să se limpezească, le-am făcut pe plac. Și-am pornit să telefonez. Prietenilor. Să aflu dacă are careva din ei oxigen. Aveau. Însă-n plămîni. În tuburi, nu. În cele din urmă, m-a ajutat cooperativa meșteșugărească din localitate. Plătind un tub cît o rachetă Pershing. Mă rog, n-aveam altă soluție.

— Bun oxigen, mi-a spus tinichigiul, însă mai trebuie și carbid !

— Și de ce nu mi-ai spus de la bun început, cînd te-ai plîns de oxigen ?

— Păi atunci, cînd v-am zis de oxigen, aveam.

— Și unde-i acum ?

— În groapă ! L-am azvîrlit, că-l plouase și nu mai era bun de nimic. Ne dați de veste cînd aveți și carbidul, și imediat venim la lucru !

La un moment dat, pe cînd mă chinuiam să găsesc și carbid, mi-am dat seama cum se făcuse de se alterase celălaltul. Vrînd să văd care-i situația mustului, și de ce se-ncăpățînează să zacă pe drojdie, am constatat, spre stupefacția mea și-a bulgăroaicei, că se evaporase în proporție de minimum 30%. Am cercetat butoiașele, am probat canelele, ne-am uitat atent la fiecare doagă în parte — nimic. Nu zemuia pe nicăieri. Bîntuit de-un gînd amar și negru, m-am repezit la groapa cu carbid. Era plină. Cu carbid colorat. În roșu. Mustul fiind din Muscat Hamburg.

— Nefericiții, de-aia se cîcîie de-atîta timp, ca să ne guste mereu vinul ! Pesemne, erau și ei supărați că încă pișcă la limbă. Și, sătui de-atîta dulceață, și-au răsturnat paharele peste carbid...

— Bravo, măiestrică ! m-a felicitat nevastă-mea. Curat detectiv, nu altceva. Mîine coborîm butoaiele în beci...

Am făcut-o şi pe-asta. Stîlcindu-mi laba dreptului. Dar şi sucindu-mi degetul mare, de la mîna stîngă. Pe care-l vîrîsem în vrana polobocelului pe post de dop.

Iar ploaia nu-nceta. Amărît de viaţă şi de faptele marilor meşteri, de-altfel un fel de consăteni de-ai mei, fiind din Ciofliceni care aparţinea aceleiaşi comune, m-a pălit o scîrbă de tot şi de toate, încît am abandonat romanul şi-am trecut absolut inexplicabil la poezie.

De vreo treizeci de ani nu mai stihuisem ! De unde-mi venise, atunci, setea aceea diavolească de-a scrie versuri ?

Recitindu-mi „capodoperuţa", mi-am zis, aproape-n gura mare :

— Nu mi se pare tocmai proastă...

— Despre cine vorbeşti, măiestrică, şi-ncă de unul singur ?

Mă lua la-ntrebări bulgăroaica de nevastă-mea, care tocmai intra în bucătărie, dorind, sper, să pregătească un breakfast pe măsura anotimpului acela parşiv.

Pînă aveau să-şi termine „nea" Fane şi „nea" Puiu, găinari de milioane, mîrşava lor lucrare de tinichigerie, nădăjduiam, din tot sufletul, să mi-o duc la bun sfîrşit, şi eu, pe-a mea. În toată neprihănirea unor simţăminte pe care le crezusem rătăcite, departe de mine.

În orice caz, la mijloc de decembrie erau gata. Şi „Bombiţa", arătînd ca vai de lume, însă şi ciclul meu de poeme. Îmi plăcea, fără să fiu întru totul mulţumit. La bătrîneţe, aveam emoţii de debutant. Aşa că, le-am supus judecăţii publice.

DESPĂRŢIRE LENTĂ, AGALE ŞI BLAJINĂ — ÎNSĂ TEMPORARĂ

Dornic să-mi continui lucrul la poeme, însă altundeva, într-un loc mai ozonat, unde să nu mai mă simt răscolit şi tulburat de păţaniile acelei toamne bezmetice, cînd potopurile, plus „nea" Fane şi „nea" Puiu îşi bătuseră joc de mine, de „Bom-

biță" și de meseria lor, m-am sfătuit cu bulgăroaica de nevastă-mea. Într-o noapte gravă, de insomniaci.

— Măi Penke, ce-ai zice dacă m-aș retrage, pentru o vreme, la Sinaia-Cumpătu, la una din casele noastre de creație, să-mi dau la tocilă poeziile pe care ți le-am citit ?...

— Du-te, măiestrică, nu mai sta ! a exclamat bucuroasă. Am atîtea pe cap, și mi-ar fi mai lesne fără tine aici. Du-te, și-astîmpără-ți lingoarea...

— Îți mulțumesc din adîncul inimii, copilule ! Deși aș ține tare mult să nu fie lingoare ceea ce mă macină... Fiindcă boala asta, căreia doctorii îi mai zic și febră tifoidă, sfîrtecă stomacul omului, nu creierul !

— Nu știu cum o fi sau n-o fi, dar la tine-s cam legate, mintea și mîncărica bună ! Sper însă să aibă acolo și dietetice. N-ai să șlefuiești stihuri, înfulecînd cum îți place ție, cîrnați pe fasole...

— Nici o grijă ! Mă aflu într-o stare de spirit cînd tînjesc după brînză de „veci", morcovi fierți și sfeclă coaptă.

A doua zi, dis-de-dimineață, demaram spre Sinaia. Nu în trombă, cum îmi stă în obicei. Ci în marșarier. Dărîmînd ușa din placaj a garajului. Marele tinichigiu și mecanic auto („nea" Fane), îmi montase de-a-ndoaselea pinioanele cutiei de viteze. Dar nici eu nu m-am lăsat copleșit de vitregiile sorții și-ale prostiei cioflingarilor.

Utilizînd, și eu, de-a-ndoaselea schimbătorul de viteze, ceea ce nu era o mare fericire, am ajuns spre seară la Sinaia. Cu „Bombița". În piese detașate. O aripă o lăsasem la Comarnic, un prag la Posada, și două arcuri chiar în localitatea de destinație.

Iar cînd am parcat, într-o hărmălaie fantastică de fiare și tinichele tîrîte după mine, cu „Bombița" rulînd mai mult pe podea decît pe roți, lumea aflată la cantina complexului de creație a ieșit numaidecît afară să asiste la sosirea ciudățeniei care-și anunța astfel apariția.

Spre bucuria mea, printre cei aflați, atunci, la Cumpătu, era și Tom. Dulcele de el, cînd a identificat „Bombița", m-a-ntrebat îngrijorat :

— Ce-ai pățit, nea Vlăduț, ai avut vreun accident pe drum ?

— Deloc ! Însă abia mi-am scos mașina din mîinile unor meșteri particulari, iar ce vezi este rezultatul unor reparații

tărăgănate aproape trei luni... De rest nu mă plîng. Am avut norocul să mă reîntorc la niște vechi unelte de-ale mele și să scriu niște poeme ! Ce zici, te-ar interesa să le citești ?...

— Neapărat ! De machetator te știu, proză mi-ai mărturisit că scrii, numai de poezii nu mi-ai pomenit că te-ai apucat iarăși de ele...

— Ce-au ăștia la masă ? E ceva și de-ale regimului ?...

— După cîte te cunosc, cred că-i taman ce-ți trebuie ! La cină, administratorul ne-a făcut rost de niște cîrnați de casă. Probabil de la animalul propriu. Pe care l-a tăiat ieri. Acuma-i prăjește coana Florica, la bucătărie. Unde-a pus vreo cinci tigăi pe plită...

— Și-au și varză călită ? m-am interesat eu, brusc revenit la sentimente mai prozaice, uitînd de lingorile mele lirice.

— Nu, din păcate ! m-a informat Tom, zîmbind pe sub mustață. Însă le-a rămas de la prînz, n-o să-ți vină să crezi, o fasole sleită epocală. Haidem înăuntru, fiindcă-s sigur că trebuie să fii mort de oboseală !

— Exact ! Dar și de foame...

Pe la miezul nopții, după ce ne-am retras cu toții pe la camerele noastre, m-am pomenit cuprins de-o dorință nebună de scris. Poeme.

În tinerețe, dacă se mai ține minte, fusesem persecutat de boala creării unui ciclu de poeme satanice. Mai amintindu-mi de unele din ele, mai prelucrîndu-le și șlefuindu-le, către dimineață aveam gata cinci balade, grupate sub titlul „Majestatea sa Satanică !"... Ciudat, ori mă întorceam la timpurile copilăriei mele literare, ori dădeam în mintea copiilor.

Înspăimîntat de cîte-mi putuseră trece prin cap, am zvîrlit în sobă, de-a dreptul la foc, întreg ciclul de balade satanice. Fiindu-mi și frică de strîngerea relațiilor dintre mine și legiunea aceea de diavoli, cu nume-atît de bizare. Nici cu cel de Sus, nici cu cel de Jos, mi-am spus eu, în sinea mea. Mai bine cu cei de-aici, de pe pămînt. Cel puțin, ăștia-s oameni normali și te mai poți înțelege cu ei. Păstrîndu-mi totuși o copie, pentru orice eventualitate, m-am vîrît în pat. Sunetele trîmbițelor zilei de apoi m-au trezit taman la vremea prînzului. Dormisem adînc, împăcat cu mine și cu viața.

Nu erau trîmbițe, ci claxonul „Bombiței".

Curios să constat cine-mi umblă la mașină, făcînd să funcționeze goarna electrică, defectă încă de cînd mi-o reglaseră meșterii de la Ciofliceni, și care pînă astăzi refuzase să mă asculte, oricît mi-aș fi împins degetul în ea, m-am repezit la fereastră. Căci îmi parcasem mașinuța sub fereastra camerei ce mi se repartizase. Nu că m-aș fi temut de furt, dar era posibil să-i mai curgă cine știe ce piulițe și șuruburi, și vroiam să le am la îndemînă.

Tom, așezat la volan, mă claxona în disperare. Scoțînd capul pe fereastră, l-am întrebat uimit :

— Cum ai făcut, de-ai reușit să-l pui în stare de funcționare ?

— Nici nu m-am atins de claxon... Am fost întrigat de dispariția matale, nea Vlăduț, și-am încercat să văd și eu cum de-ncapi în „Bombiță"... Nu știam ce se-ntîmplă, mai ales că e și ora de masă, iar tălică nici gînd să te-arăți la față. Haidem, că ne-așteaptă băieții. Și vor să stăm de vorbă...

— Despre ce ? E ceva cu machetarea „Argeș"-ului ?...

— Nu, ferească sfîntu' ! Despre poemele matale, nea Vlăduț...

La masă, în jurul unei ciorbițe de burtă fantastice, la care nu m-am lăcomit, servindu-mă doar de două ori, Tom mi-a spus zîmbitor :

— Nea Vlăduț, ești poet !...

— Nu se poate ! — am exclamat eu neîncrezător, temîndu-mă să nu mă ia peste picior.

— Le-am citit cu toții, și vrem să ți le publicăm la revistă...

— După treizeci de ani ! am exclamat eu realmente intimidat.

— Dumas a scris „După douăzeci de ani", iar matale după treizeci. Dealtfel, ești și mai mare decît el. Ca greutate... Iar timpul se dilată corespunzător ! s-a declarat amabil unul din comeseni, un tînăr poet din generația lui Tom.

— În orice caz, la anul vor apare ! a intervenit Tomozei. De ce-ai pomenit cifra de treizeci ? Zău că nu te-am înțeles...

— Acum treizeci de ani mi-a apărut ultima poemă ! În „Curentul literar-magazin"... La asta mă gîndeam, cînd mi-au scăpat, fără voie, vorbele de mai sus !

Trezindu-mă din transa lirică în care căzusem, m-am așezat serios la lucru și mi-am dus la bun sfîrșit prima versiune a romanului. Tom a plecat. Am plecat și eu după vreo săptămînă. Deoarece cei de la „auto-service", oameni de treabă, țineau cu orice preț să-mi pună mașina la punct. La plată, cînd mi s-a prezentat factura, abia atunci am înțeles mai bine ce-nseamnă „cu orice preț". Am înghițit în sec și-am plătit. Însă nici n-am mai avut necazuri cu „Bombița".

În mai 1973, revista „Argeș" îmi tipărise poeziile. La subsolul a două pagini față în față. Cu o prezentare semnată de Tomozei care scria despre mine : „Găzduim cu satisfacție debutul poetic al lui Vlad Mușatescu, drag personagiu, cunoscut pînă acum ca decanul necontestat al machetatorilor de reviste, numai ca autor și traducător de romane polițiste și «numai» ca un om despre care se poate spune că e tot numai inimă (și Vlad Mușatescu e destul de împlinit la trup...). Bonom ca Tudor Mușatescu, al cărui nepot este, musceleanul Vlad își redescoperă în ciclul de poezii pe care îl tipărim alăturat (regretăm că nu într-o pagină desenată de domnia sa) lumea mirifică a copilăriei petrecute la Mătău și Cîmpulung, cu dulcea ei mitologie, cu farmecul ei trist și, mai ales, cu acele umbre iubite ce-au animat-o cîndva.

Acest al doilea Mușatescu, ale cărui stihuri le propunem atenției cititorului, compune cu emoție peisagii înregistrate de către o memorie prodigioasă, deschisă atît incantațiilor **și** euritmiilor ce-l vor fi fermecat, dar și unor senzații și sentimente ce îi conferă verbului său nostalgic ascuțiș și limpezime humoristică. Nu publicăm versurile unui copil «bătrîn» ci (cu inerentele imperfecțiuni ale debutului întîrziat) îi oferim cititorului o ipostază a copilăriei eterne, așa cum a imaginat-o în versuri cu fluență folclorică acest muscelean copilăros și blînd, elegant și tandru, figură aparte în peisajul nostru literar pe care îl populează generos cu impresionante dimensii.

Cei care îl iubesc pe Marele Vlad vor avea satisfacția și surpriza de a-i descoperi vocația esențială : aceea de poet..."

Citind cele de mai sus, parcă de vreo zece ori, nevenindu-mi a crede ochilor, am simțit cum mă cuprinde o jenă cum-

plită. La fel mă simt de jenat, pentru c-am reprodus în carte nemeritatul cuvînt de bine rostit în scris de Tomozei. Am făcut-o nu pentru a mă făloși. Ci doar din dorința de-a schița un portret al poetului.

Mi-am amintit de aventura cu machetarea „Argeș"-ului, dînd peste numărul cu pricina, în care-mi apăruse ciclul de stihuri, și-l păstrasem la arhivă.

ÎN VIZITĂ LA PALAT

RECLAMAGIU LA 15 ANI

Prin '38, dacă nu cumva mai tîrziu, ceea ce nu prea cred, deoarece nu-mi amintesc precis, am avut prilejul să primesc prima comandă literară din viaţa mea.

Pe-atunci locuiam pe şoseaua Vergului, dincolo de barieră, laolaltă cu Ongliţa, maică-mea, şi noul meu tată, Octav Ştefănescu. În seara aceea, de octombrie, aveau invitaţi. La cină. Pe fratele lui Octav, fost inspector general de asigurări la „Asigurarea Românească" a lui Nicolae Gîlcă, un fel de nepot, al poetului Al. Vlahuţă. Care, sătul de ideile trăsnite şi insolente emise de Petrică Ştefănescu, îl pusese pe liber. Angajîndu-l, în schimb, drept compensaţie, pe Octav, fratele acestuia din urmă. Însă numai ca achizitor.

Al doilea invitat, un bun prieten de-al lui Petrică Ştefănescu, trebuia să apară mai tîrziu. Deoarece ducea unele tratative cu restauratorii din Capitală, fiind proprietarul şi directorul fabricii de bere „Czell", din Braşov, sau din Sibiu, amănunt ce-mi scăpase din vedere, atunci cînd nea Petrică povestea, la un păhărel de trăscău de Vîlcea :

— Măi, oameni buni, şi tu năpîrstocule, dacă m-ascultă, şi pe-ăsta îl fac om ! Aşa cum l-am făcut pe blegul de Gîlcă. Pentru ca, după ce s-a văzut mare şi tare, adunînd bani la ciorap, să-mi întoarcă spatele... Nefericitul ! Nici nu-şi dă seama că-i în prag de faliment. Aşa cum era s-o păţească acum patru ani, cînd ajunsese să n-aibă cu ce mai plăti lefurile oamenilor. Tot eu l-am salvat. Ca viitor asociat, după cum se jurase c-o să mă ia, lîngă el, i-am dat ideea să lase asigurările mai la o parte, fiindcă lumea nu crede-n boli, necazuri şi-alte nenorociri, nici chiar în moarte, şi să se lanseze în construcţii productive. Aşa s-a pomenit, instigat de mine, proprietar al cinematogra-

fului „Aro", al cărui nume venea de la „Asigurarea Românească", construit sub conducerea mea, că de-aia mi-s inginer, şi-al hotelului de lux „Aro", de la Braşov. Ei bine, cînd a venit vorba să-mpărţim beneficiile, cretinul a zbierat la mine, ca apucat :

— Cu cine să mă asociez, mă ? C-un Ştefănescu oarecare ? Un Gîlcă autentic, cum sînt eu şi neamul meu, înrudiţi cu marele Vlahuţă, s-ajung la mîna lu' Petrică ? Hai, că-i bună ! E drept, ai avut ideea cu cinematograful, dar tot tu erai să-i dai foc... La fel cum erau să se petreacă lucrurile şi la hotel, cînd incendiaseşi parterul şi holul ! De azi înainte, trebuie s-o ştii, nu-i loc de-amîndoi la „Asigurarea Românească". Nu-ţi datorez nimic, nu-mi datorezi nimic. Ne despărţim. Adio ! Şi să nu-ţi mai văd piciorul pe-aici...

— Avea şi el, într-un fel, dreptate ! a intervenit Octav, puţin cherchelit. Dacă i-ai tras un picior, drept în foale, gata să-l laşi rîncaci sau boşorog, cum se mai zice, e clar că nu mai ţinea să-ţi vadă nici măcar pantoful...

— Spre norocul tău, mă Octave, purtam bocanci cu talpă groasă ! Şi ţi-a prins bine. Pentru că, răcnind la el, după ce-l văzusem cocîrjat de durere, i-am zis : „Să-l iei pe frate-miu, în locul meu, c-altminteri îţi mai trag una ! După ce că m-ai jecmănit de idei şi de munca mea, merit măcar atîta lucru... E bine ?" Şi s-a declarat de acord : „Bine, dom Petre, îl iau, deşi-i cam bleguţ !"...

Ca să-l scap pe taică-meu vitreg de ruşinea ce-i îmbujorase obrajii, l-am întrebat pe nea Petrică :

— Chiar ai vrut să dai foc cinematografului din răzbunare ?

Ştefănescu I-ul m-a privit oarecum mirat, apoi a pornit să chicotească.

— Mă năpîrstocule, eşti mai fleţ decît boul de Gîlcă ! Cum era să-l incendiez, de vreme ce-l ridicasem cu mînurile mele ? Şi-apoi, focul se declanşase înainte de-a veni vorba despre contractul de asociere. Căci şi-aici era o chichiţă. Nici Gîlcă nu era de capul lui să mă facă partener. „Asigurarea Românească" era societate anonimă, pe acţiuni. Chiar dacă Gîlcă deţinea 80%, mai erau hoţii ăilalţi, cu restul. Cînd mă amăgise că mă ia asociat, totul fusese o înşelătorie. Bine pusă la punct, ce-i drept. La asta îl ajuta mintea...

— Bine, dar un foc a fost, totuşi ! C-au scris şi ziarele...

— Exact ! Însă eram nevinovat. Le-am şi demonstrat la anchetă. Ca inventator, căci asta-i de fapt, adevărata mea meserie, tocmai descoperisem portţigarea la purtător. Băgai ţigarea într-o ţeavă de ebonită, o aprindeai, şi-apoi îi înşurubai ţevii un capac, prevăzut cu găurele. Pentru tiraj. Scrumul rămînea în capac, iar mucul de ţigară tot acolo, după ce terminai de fumat. Şi nu-ţi mai rămînea decît să bagi portţigarea în buzunar. Aşa cum făcusem şi eu. Cînd îmi lăsasem pardesiul la garderobă. Cu o portţigară în buzunar. Nici acum nu-mi explic ce s-a întîmplat, şi cum de-a luat foc garderoba... Ori nu era ebonita bine turnată, şi-atunci devenea inflamabilă, ori a fost o mînă criminală la mijloc, dornică să-mi fure invenţia. Încă n-o brevetasem...

— La hotel, tot mîna vrăjmaşă a fost la baza pîrjolului ?

— Aş, da' de unde ! Acolo a fost o bandă întreagă. În frunte cu directorul hotelului. Stai niţel, să-ţi povestesc care-i adevărul. Deoarece bradolina cu care se curăţau podelele răspîndea un miros neplăcut, le-am predat o reţetă specială, inventată de mine. Foarte originală. 75% neofalină şi 25% un preparat antiinflamant şi antidetonant, al cărui secret sînt obligat să-l păstrez şi-acum, nefiind nici el brevetat. Ce crezi c-au făcut ticăloşii, ca să mă compromită ? În loc de praful meu, au pus în neofalină clorură de potasiu, sau ceva de genul ăsta, căci n-am putut analiza compoziţia. Era tardiv. Parterul şi holul fuseseră în aşa hal avariate, din pricina exploziei, după ce femeile spălaseră podelele, încît n-am mai găsit nici urmă din soluţia mea, dar nici din locul unde se produsese deflagraţia. Înţelegi acum cum s-au petrecut lucrurile ?

— Mi-e foarte clar, nea Petrică ! l-am asigurat eu. Numai Gîlcă e de vină !

Octav m-a aprobat dînd din cap. Atît de emoţionat şi brusc, încît a căzut cu nasu-n paharul de vin. Abandonase trăscăul şi trecuse la Drăgăşani. În exces însă. Şi-acolo a rămas. De parcă sta să cugete la şansele directorului său general.

— Petrică, ai milă de el, şi nu-l lăsa din ochi ! l-a atenţionat maică-mea. Nu cumva să-mi cadă de pe scaun... Mă duc să-i fac imediat o cafea neagră, tare şi mare, în stare să scoale şi morţii din groapă. Dacă-i mai torn în ceaşcă şi-o scrumieră plină cu scrum, atunci o să joace şi tontoroiul. Să nu ne facem de rîs faţă de fabricantul tău de bere... Mai bine aduceam mîn-

carea la masă, şi nu se mai afuma Octav. Dar nu se făcea, pînă nu-ţi soseşte prietenul...

Mi-era tare simpatic nea Petrică. Mai ales că invenţiile sale îmi stîrneau interes. Acuma lucra la o brichetă pentru fumătorii dornici să se lase de tutun, şi care să ardă cu cărbuni. Datorită servietei în care trebuiau să-şi care cărbunii, după un timp li se făcea lehamite de mahorcă şi se puteau apuca de-altceva. Îi mai rămăsese de rezolvat problema aprinderii. Exista însă. Ori cu benzină, ori cu gaz lampant. Asta era dilema.

Cînd s-a prezentat, în sfîrşit, şi proprietarul fabricii de bere era destul de bine cherchelit. În loc de flori, îi oferise maică-mii o ladă cu 24 de sticle de bere „Czell" pe care-o cărase singur, pînă-n prag. Unde-o depusese în braţele Ongliţei, spunîndu-i :

— Doamnă, aveţi din partea mea cea mai uşoară bere din lume. N-are nici şase grade... M-aş simţi onorat s-o acceptaţi !

— Cu multă plăcere, domnule Czell, i-a răspuns măicuţa, rostindu-i numele aşa cum se scrie. O fi ea, însă, de şase grade, dar cinşpe kile tot trage la cîntar... Ajutaţi-mă să duc lada în casă !

— Imposibil ! Nu se ia un dar din mîinile celui pe care-l admiri... Şi v-aş ruga să nu mă confundaţi cu denumirea berii, care se pronunţă Ţel, fiindcă numele meu este cu totul altul !

Abia mai ţinînd lada în braţe, curiozitatea n-a lăsat-o pe Ongliţa în pace, căci l-a întrebat imediat :

— Cum vă numiţi ?

— Luther Ovidius Papastratos ! Numele aparţine răposatului, de la care am moştenit fabrica...

La masă, laolaltă cu Octav, Petrică, Ongliţa, pe mine uitîndu-mă, au lichidat toate sticlele din ladă. Fiind vorba de bere, maică-mea îi îndopase cu cremvurşti. Hreanul ras, pe care-l adusese ca garnitură, îi făcea să plîngă. Drept pentru care, punîndu-l pe nea Petrică, Luther l-a-ntrebat la ureche, însă atît de puternic, încît au zăngănit paharele :

— Ai rezolvat problema, Petrică ? Dacă nu, precis dau faliment ! Nimeni nu vrea să cumpere decît bere „Luther". Ca să vezi şi să nu crezi. Oţi mare, mă Petrică. Îi cheamă anonim, fiind societate pe acţiuni, şi vînd berea pe numele meu... Ce-i de făcut ?

— Să te ocupi mai serios de fabrică ! i-a strigat răzbunător Petre Ştefănescu, tot în ureche.

— De unde-ai ajuns la concluzia că nu-s serios ? Cinci mii de lei ţi-am dat pentru analize, şi-ncă nu mi-ai spus nimic... Ce-i fac ?

Nea Petrică, privindu-l întrebător pe Octav, şi liniştindu-se cînd acesta l-a aprobat din cap, i-a declarat fabricantului :

— Acuma totu-i rezolvat ! Am şi-al doilea element al analizei...

— Spune, măi Petrică, nu mă mai fierbe ! l-a somat berarul.

— Berea matale-i proastă, fără gust şi aromă, findcă n-are apă...

— Că n-oi vrea s-o fac din vin ! l-a întrerupt brutal Papastratos.

— ...n-are apă bună ! Asta am vrut să spun, dacă nu mă-ntrerupeai, — l-a lămurit definitiv nea Petrică. Cea pe care-o utilizaţi nu posedă oligoelementele necesare. Dacă mai ieşi cu cinci mii, îţi dau şi soluţia tehnologică !

— Îţi dau, numai spune-o !

— Cari apă de la Azuga, că-i în apropiere şi-are şi gară, şi fermentezi în ea hameiul...

— Cum aşa ? Să cumpăr în fiece zi cincizeci de vagoane de apă, şi s-o mai şi transport cu vagoane-cisternă la mine ? Eşti nebun ?

— Pardon, inventator ! l-a repezit unchiu-meu de-al doilea.

— Şi-al doilea element e tot oligo ?

— N-aş zice. Firma „Czell" n-are o reclamă corespunzătoare. Asta e. Nu vezi şi n-auzi că toată lumea-şi face astăzi reclamă ? Pînă şi la radio. Ia ascultă : „Bobb, Bobb, e-un săpun, e săpunul cel mai bun". Şi se pronunţă cu accentul pe „B", deoarece se scrie cu doi de „b" mici, la urmă. Sau : „Care-i pudra cea mai bună ? Pukha ! Aha, e Pukha !..." După care urmează o melodie antrenantă. Deci, pe scurt, asta-ţi lipseşte. Apă şi reclamă !

— Şi de unde să iau un poet de reclamaţii sau reclamagiu, cum li s-o fi zicînd în lumea lor ?

— Poetul e-aici ! i-a răspuns Petre Ştefănescu, arătînd la mine cu cremvurştiul pe care-l ţinea în mînă. Mi-a spus Octav c-a şi publicat. La revistă. Unde, sub semnătura lui pro-

prie, i-au tipărit trei versuri dintr-un poem la poșta redacției... Dacă te-nțelegi cu el, ești om făcut!

M-a privit neîncrezător, probabil datorită vîrstei mele fragede. Apoi m-a întrebat, oarecum țîfnos :

— Poți să mi-o faci, pînă mîine la prînz ? Că eu plec acasă, cu trenul de 14.07...

— Ce să vă fac ? — m-am mirat de pretențiile fabricantului.

— Reclama ! Două versuri numai, însă care să-mi vîndă berea în toată țara... Dacă-ți iese ceva, ai de la mine trei sutare ! Mă găsești la hotelul „Puicușor", de pe Calea Griviței, lîngă Gara de Nord...

— La ce cameră ?

— Nu mai țin minte, dar întrebi la portar. Parcă-i la etajul III, sau pe-aproape.

N-am mai zăbovit la masă, unde, și-așa, atmosfera începuse să se cam deterioreze.

GREU SE MAI CÎȘTIGĂ UN BĂNUȚ !

Cămăruța mea se afla la subsol. Unde, mai înainte, fusese odaia pentru servitori. Bună și-aia ! Eram singur, nesupravegheat, și aveam posibilitatea să scriu, sau să învăț (asta mai încet), pînă la orice oră din noapte. Iar noaptea de-acum era și trebuia să fie o noapte de groază. Fiindcă urma să-mi cîștig primul meu bănuț, livrînd o poezie. Și nu un poem dilatat, ci unul într-un vers, așa cum compusese Ion Pillat, sau maximum două, după cum obișnuiau cei de la radio.

Bînd aproape o sticlă de cafea, luată pe-ascunselea de la bucătărie, unde Onglița pusese la fiert o oală întreagă, în speranța că numai astfel avea să fie izbăvită de prezența lui Petrică și-a lui Luther Ovidius Papastratos, m-am pus serios pe lucru.

Pînă-n zori, cînd trebuia să sune sirena de la „Malaxa", aflată în apropierea casei unde locuiam, dădusem gata vreo cincizeci de variante. La opt și jumătate, izbutisem să selectez

douăzeci. Iar la zece, cînd am urcat la etaj, să-mi iau gustărica de dimineață, în bucătărie, ca să nu-i deranjez pe babaci, mi-am recitit, la repezeală, cele douăsprezece „poeme" dedicate lui „Czell". Între un cremvurșt, rămas de-aseară, și-o cană de cafea. Rece și cu gust de scrum de țigară. Precis, din aceasta folosise și Octav. Ce-i curios, e că și pe mine m-a trezit la realitate. Cum că, pînă-n Calea Griviței, mai aveam de străbătut ceva drum. Minimum o oră și ceva, schimbînd trei tramvaie.

Cînd am dat, în sfîrșit, și peste hotelul „Puicușor", o magherniță rezervată mai mult comis-voiajorilor în trecere prin capitală, m-am considerat cel mai fericit om de pe lume. Peste un ceas colindasem în căutarea lui. Și-avusesem noroc, cînd o „puicuță", privindu-mă disprețuitor, mă îndrumase :

— Prăpăditule, vezi că-i în gangul de lîngă „Marna" !

Prin gang, nimerisem și la „recepție". O cușcă din scîndură negeluită, unde somnola un portar buimac. De vin, sau de nesomn, asta nu se putea preciza.

— La ce cameră-i domnul Papastratos ?

— Habar n-am ! Cine o mai fi și ăsta ?

— De la fabrica de bere „Czell", din Brașov, sau Sibiu...

— Aha ! Ăla care m-a cinstit cu trei sticle de poșircă, de-mi plesnește și-acuma capu' ? Cată-l la trei !... Etajul trei, că numărul camerei nu-l știu. Dar nu-s decît cinci, acolo. A venit azi-noapte, mort de beat, să mă-ntrebe, și el, la ce cameră stă... Vezi, că trebuie să fie prin vreuna din ele. Că i-am dat un număr la nimereală. Nu era trecut în registrul hotelului. Hotel categoria a IV-a ! Nu sîntem obligați să ținem catastife !

La trei, unde, într-adevăr, nu se găseau decît cinci uși, eventual șase, am bătut în prima din dreapta scării. Am auzit un geamăt. Am insistat.

— Ocupat ! a răcnit cineva dinăuntru.

Am dat de Luther abia în ultima cameră dinspre capătul coridorului.

După ce-am ciocănit zdravăn, pînă să-l trezesc din mahmureală, fabricantul a-ntrebat :

— Cine-i ? Tu ești, Petrică ?...

— Sînt eu, poetul cu reclama ! Nepotul lu' nea Petrică...

— Intră !... Și, pînă ies din dulapul căruia ăștia-i zic baie, deși n-are decît o chiuvetă, cîntă-mi la ușă reclamele !

— Cum să vi le cînt ? Vi le recit doar...

— Păi, nu-s pe muzică ?

— Aia o compuneți dumneavoastră, domnule Luther...

— Să nu te-aud că-mi mai zici Luther că m-apucă toți dracii... Înțelegi ? E-o adevărată tragedie să fabrici bere „Czell" și să te mai cheme și Luther... Ce taci, ești în odaie sau tot afară, la ușă ?

— Aici sînt ! am răspuns eu cu glas tare, ca să-și dea seama că stau de pază la intrarea „camerei de baie".

— Atunci dă-i drumu' ! a răcnit de dincolo de ușă fabricantul.

Am făcut, mental, o reselectare a textelor și-am purces să declam, cu glas de stentor :

— „Cine bea o bere «Czell», simte-n vine doar oțel !"

— Vax ! s-a pronunțat domnul Papastratos. Asta-i pentru magazine de fierărie. Mai departe...

— „Am în viață măreț țel, să mă-mbăt numai cu «Czell» !"

— Da, ca s-o dau de dracu', cu-ăia de la „Temperanța"... Ia mai zi-i !

— „Ori bei «Luther», ori bei «Czell», et tot una, îs la fel"...

— Ce vorbești, domle ! a răcnit Papastratos, țîșnind din „baie" doar în pijama (fără pantaloni). Să le fac ălora reclamă, pe bănuții mei ? Mai ai și-alte tîmpenii dintr-astea ?

— Mai am ! l-am asigurat eu, la capătul disperării. Și i-am recitat, cu patos, textul cel mai lung. De sorginte folclorică. „Bună-i țuica, bun îi vinul, dar cînd dai de-o apă lină, lași și țuica, lași și vinul, și bei bere, numai «Czell» !"

— Stai !

— Stau !

— Asta-mi place ! Punem un lăutar s-o bage pe muzică ardelenească și sper să iasă ceva. Mai ales dacă are taraf, ăia de la Radio n-au să ne ceară pe mă-sa și pe tac-su... E bună ! Totuși, mai e-o chestie...

— Care ? m-am încumetat eu să-l întreb, simțind că mă prăbușesc de pe culmile fericirii.

— Chestia cu apa... Zici că „lași și țuica, lași și vinul..." Dar apa unde-i ?

— Special am lăsat-o afară. Orice idiot înțelege că apa-i în bere !

— Da, ai dreptate ! Acuma pricep... Bun ! Îți meriți banii. Eu mă grăbesc să nu pierd trenul, așa că uite, ia biletul ăsta,

și te duci la depozitul nostru de pe Baicului, să-ți deie bere de trei sutare. La sticle. Pe care va trebui să le plătești, că ambalajul nu intră-n preț ! E bine ?...

— Mă rog, cum vreți dumneavoastră... Adică, scot parale din buzunare ca să plătesc sticlele, apoi caut un fraier să bea bere „Czell", și i-o dau la jumătate de preț, fiindcă nimeni, la București, nu agreează mărcile străine. De-ar fi „Pilsen", sau ceva german, mai treacă meargă, dar cu „Czell"-ul nu cred să fac mare brînză !

Pe cînd își trăgea pantalonii, Papastratos m-a privit lung. Apoi m-a asigurat, pe-un ton de bunic :

— Măi băiete, că nu știu cum te cheamă, învață-te cu puțin, și caută să te descurci în viață... Ai capul plin de idei. În orice caz, mult mai breze decît ale inventatorului de unchiu-tău ! Ia bonul, și zi mersi...

Am zis mersi, am plecat, urîndu-i călătorie sprîncenată, și m-am dus, amărît acasă. Să văd ce fac cu berea. Sfătuindu-mă cu Octav. Poate mi-o cumpăra el. În același timp însă, fiindcă tot îmi spusese Luther că am idei, mi-a trecut prin minte să scriu o schiță umoristică, folosind întîmplarea cu „Czell"-ul lui Luther (Ovidiu Papastratos).

Chiar de-a doua zi, după ce nea Petrică îmi preluase berea, mai exact bonul, dîndu-mi două sute de lei din cei cinci mii încasați de la Luther, am purces la scrierea schiței. La sfîrșitul săptămînii era gata. Taman bună de tipar. Numai gazeta care să mi-o publice mai rămînea de găsit.

NIȚĂ PITPALAC — JUNIOR

În sfîrșit, dădusem și peste gazeta care să mă debuteze. Directorul ei era, după cum scria chiar pe frontispiciul acesteia, celebrul scriitor humorist N. Batzaria. Autorul mai multor cărți, care-mi fermecaseră copilăria. Deși erau destinate, sînt convins de intenția părintelui lor, mai mult maturilor, copți

și, eventual, răscopți. Eroul pe care-l crease, și care era vehiculat prin mai toate volumele, se chema Niță Pitpalac. Un tip extrem de pitoresc, destul de sec la cap, fanfaron și analfabet (ca nivel de civilizație, se-nțelege). Mahalagiul perfect, al periferiei Bucureștilor. Avînd și-o familie, de-aceleași dimensiuni spirituale, stîrnea rîsul, aproape fără voie, tuturor cititorilor. Iar „Niță Pitpalac în Evropa", fusese un real best-seller.

Din păcate, nu-mi pot aduce aminte, oricît mi-aș stoarce memoria, de titlurile celorlalte volume. Dar ceea ce-i și mai trist, nici de numele revistei umoristice conduse de el. Un singur lucru e sigur, că era editată de ziarul „Dimineața", sau, în cel mai rău caz, de „Universul". Trustul de presă al lui Stelian Popescu. Tot trustul său scotea, săptămînal, la lumina zilei și „Universul copiilor", o revistă pentru copii, în suficiente pagini frumos colorate. Avea și cu ce, bătrînul „rechin", ca să nu-i zic altfel, după ce-i suflase nevasta lui Cazzavillan, și-acum se-nfrupta din averea acesteia. În afară de averea țăranilor de la Drajna, cărora, prin procese mistificate și bine unse, le furase munții și-i exploata la maximum.

În orice caz, eu cu Batzaria vroiam să mă văd, iar nu cu rechinul. Presa democrată îl bălăcărea într-un asemenea hal pe proprietarul și jupînul „Universului", încît, în sinea mea, mă întrebam adesea cum de acceptase macedoneanul de Batzaria să colaboreze cu hulitul Stelian Popescu. Despre Niță Pitpalac se vorbea cu oarecare îngăduință, așijderea despre autorul său. Astfel că, într-o bună dimineața, pe la șase, mi-am luat inima-n dinți și m-am prezentat la sediul „Universului". Unde erau găzduite toate celelalte publicații anexe. Bineînțeles, portarul nu mi-a îngăduit să pătrund, fiind ora total nepotrivită. Abia după zece am izbutit să dau ochi cu secretara gazetei umoristice. Care m-a chestionat indiferentă :

— Ce-i cu tine, puștiule, cauți „Universul copiilor" ? Ai nimerit alături, din păcate...

— Aș dori să discut ceva cu domnia sa domnul N. Batzaria, tatăl lui Niță Pitpalac ! Mă puteți conduce la dînsul ?

Zîmbind omenește, individa m-a informat :

— Tatăl lui Pitpalac nu vine niciodată la redacție. Ci redacția se duce la dînsul, acasă. Dar ce vrei cu directorul? Vreun autograf ? Dacă ai cartea la tine, lasă-mi-o mie, și vii peste o săptămînă s-o iei...

— Doamnă, eu sînt scriitor și am o schiță humoristică, anume ticluită pentru spiritul domnului Batzaria. Fiți bună și dați-mi adresa dînsului, să i-o înmînez personal !...

— Măi copile, oricît ai fi tu de scriitor, mira-m-aș să te primească patronul ! Nu prea obișnuiește așa ceva. Mă rog, hai să-ți fac hatîrul, ia un creion și-o hîrtie, și notează strada și numărul...

Cred că locuința se afla pe undeva prin centrul orașului. Ori pe C. A. Rosetti, ori pe Italiană. Oriunde ar fi fost, că nu-mi mai aduc aminte, cînd am ajuns la adresa notată, și-am dat ochi cu „casa" maestrului, nu mi-a venit a crede că un scriitor poate locui într-o asemenea mîndrie de clădire boierească. Ce boierească ? Mai curînd s-ar fi putut zice că-i palatul regal. Însă unul mai mic. Pentru orele de odihnă. Măsurînd-o, și pe lat și pe înalt, cred că avea cel puțin zece încăperi. Iar ușa, cea care mă determinase s-o confund cu intrarea în casa regală, executată numai din fier forjat, bronzuit, și-acoperită de-o copertină de mari dimensiuni, avea în față și scară. O scară largă, cu nenumărate trepte.

Verificînd încă o dată numărul notat, am urcat și-am căutat să văd unde-i soneria. Culmea, o asemenea casă, mai exact palat, părea că nu dispune de-așa ceva. Mi-am imaginat c-o fi ascunsă pe-undeva. Și-așa era. Căci, în dreapta magnificei porți, că ușă nu-i puteam spune, am depistat o labă uriașă de leu. Din bronz. Sub ea trebuia să fie pitit butonul. Nu era. Nicăieri. Oricît am săltat laba leului, căutînd sub ea, nici urmă de buton. Cînd am slobozit-o, înfuriat, făcînd să trepideze fiarele ușii, deodată m-am pomenit că se deschide încetișor, iar în prag apare un individ bizar îmbrăcat. Purta doar o vestă în dungi, peste o cămașă albă cu papion la gît, mînuși albe pe mîini, și-o placă argintie în dreptul buzunarului de la cămașă. Pe care sta gravat... N. Batzaria.

— Pe cine cați, mă pișpirică ?

— Pe dumneavoastră !

— Imposibil ! N-ai de unde să mă cunoști...

— Păi v-ați scris numele pe pieptul cămășii !

— Prostovane, ăsta-i numele jupînului. Eu-s valetul dînsului...

— Mă iertați că v-am confundat, îmi pare rău !

— Şi mie ! Că dacă aveam lovelele maestrului, nu mai eram valet ! Cu cine vrei să vorbeşti ?

— Cu domnul Batzaria !

— N-aş crede că se poate ! Boieru' doarme la ora asta... Spune-mi mie ce-ai de zis, şi-am să-i comunic. Ai vreo carte de vizită ? Ca să ştiu cine l-a căutat...

— N-am ! Am însă un manuscris, o schiţă. Semnată cu numele meu...

— Ah ! Asta era ? Păi nu-i nici o problemă... Am s-o citesc cu atenţie, şi, dacă-i bună, i-o povestesc patronului. Asta-i una din treburile valetului de-aici ! Dacă îţi apare povestirea, înseamnă că s-a aprobat... Dă-o încoa !

Fîstîcit, în special de prestanţa valetului, apoi de-a palatului şi de felul în care trăia Batzaria, i-am înmînat intimidat manuscrisul. Spunîndu-i, la plecare : „Sărut mîna !"

Ajuns acasă, i-am povestit Ongliţei cum arătau palatul lui N. Batzaria, şi, mai ales, valetul. M-a ascultat uimită şi-apoi m-a întrebat :

— Şi de ce te-ai dus pe capul omului ?

— Scrisesem o piesă umoristică, şi vroiam să mi-o publice !

— Crezi c-ar fi vreo şansă să-ţi apară ?

— Absolut ! Dacă are simţul umorului... Deşi, dacă stau mai mult pe gînduri, chiar stau şi mă-ntreb — fără să iasă din casă, dormind pînă-n jur de prînz, cînd a avut timp să-şi cunoască eroii, şi să mai şi scrie cărţi despre ei ? În orice caz, multe parale trebuie să fi cîştigat de pe urma lor, de şi-a ridicat ditamai palatul !... Iar valetul, şi-ăsta trebuie să-l coste ceva. Nu-i aşa ?

Trei luni de zile am cumpărat, săptămînal, revista lui Batzaria. Nu-mi apărea nimic. Şi nici la radio n-am avut prilejul s-aud reclama „Czell". Peste vreo jumătate de an, aceeaşi situaţie.

Amărît, mi-am zis că nu-i de mine literatura umoristică sau comercială, ci numai poezia suprarealistă. Pe care o publicam frecvent, fără să fiu întîmpinat de valeţi sau secretare, în revista, trasă la şapirograf, a liceului „Cultura-Max Aziel", clasa a VI-a B (editor).

Dacă Batzaria ar fi aflat de cîte mi se întîmplaseră, atît cu berea „Czell", cît şi cu vizita mea la palat, precis c-ar fi scos

o nouă carte. Pe care, chiar eu, aş fi intitulat-o : „Niţă Pitpalac — junior".

Recunoscîndu-mă de minune în noul personaj.

Peste ani, am cunoscut nenumăraţi scriitori. Nici unul n-avea un palat ca al lui Batzaria. De fapt, nici nu se putea afirma, cu certitudine, că-l ridicase din banii de pe cărţi şi din leafă. Să fi fost şi tovarăş de afaceri necurate cu patronul „Universului" ? Care mitocosea o sumedenie de mişculaţii, după cum spunea Victor Eftimiu, într-o broşură vitriolantă, ce se chema : „Jos laba de pe tricolor !".

TOTUȘI, TANTI RALIȚA TRĂIEȘTE !

ANUNȚUL MORTUAR

Cînd am intitulat astfel capitolul de față, am fost sigur că mătușă-mea mă va aborda în stilul caracteristic dînsei :

— Taci măi, că ești prost ca noaptea ! Nici nu-i uman să se-ntîmple astfel, ca un om să trăiască la infinit...

Și-ar fi avut perfectă dreptate. Mai ales că, acum vreo șase luni, într-o dimineață, cînd ne aflam la breakfast și-așteptam să-mi transmită și mie nevastă-mea ziarul, întrucît eram la zi de cruțare și nu mi se oferise decît un pahar de iaurt (acrișor) amestecat cu brînză de „veci" (acrișoară și asta), nepreparate în casă, și nu mai aveam ce face, deodată o aud strigînd și pornind să-mi spună printre lacrămile ce-i șiroiau pe obraji :

— Măiestrică, măiestrică, s-a dus și tanti Raliță noastră ! Uite, scrie la „mica publicitate", rubrica „decese" !

Nevenindu-mi a crede, deși nu mă mai văzusem cu mătușă-mea de-o grămadă de vreme, i-am smuls ziarul din mînă și-am dat să citesc. Într-adevăr, ferparul se afla în cap de coloană. Redactat însă la un mod absolut demential, incredibil. Căci sta scris acolo cam așa : „Raliță, profund îndurerată, vestește plecarea dintre noi a scumpei sale Raliță. Detalii suplimentare la domiciliul răposatei, pentru cei ce-au cunoscut-o și iubit-o, în pofida faptului că mulți dintre ei sînt pe lumea cealaltă. Restul, să procedeze după cum îi lasă conștiința."

Am recitit textul, uluit de cum fusese redactat. Mai întîi, erau menționate două Ralițe. Una care se dusese, iar cealaltă care-o plîngea. Ei bine, după cîte îmi cunosc neamurile, n-auzisem pînă atunci despre Raliță II.

I-am zis bulgăroaicei :

— Haidem să ne-mbrăcăm de urgență, și să mergem numaidecît în Vergului. Să vedem ce-i cu toată brambureala asta...

Ajunși în fața casei, am parcat destul de lesne „Bombița" chiar în dreptul ușii. Care, spre mirarea mea și-a nevesti-mii, era larg deschisă și-ornamentată cu un material de doliu (crêpe de Chine, negru, în ciuda faptului că doliul la chinezi este albul).

Pătrunzînd furtunos în casă, am fost întîmpinați de-o cumătră îndoliată.

— Cine-mi sînteți ? ne-a luat ea la rost. Ce căutați acilea ?...

— Sîntem nepoții lui tanti Ralița ! Matale cine ești ?

— Vecina dumneaei, de-alături... M-a rugat, cu limbă de moarte, înainte de-a pleca la capela cimitirului, să am grijă de casă și să dau lămuriri vizitatorilor. Dacă va veni careva. Însă vreme numai de două zile. Căci poimîine sosește noul proprietar. Căruia coana Ralița i-a vîndut casa, cu toate lucrurile din ea, la fel și „Trabant"-ul. Pe care nu-l mai folosea de vreo trei ani. Dacă ești nepotul dînsei, pe care-mi zicea că-l cheamă „Al, băiețelule", am o scrisoare pentru dumneata...

— Cînd a murit, cum a murit, și din ce pricină, mai ales ?

— Ieri ! Cred că de moarte bună, că n-a zăcut la pat, ci s-a dus să se culce de-a dreptul la capelă. Cu taxiul... Pare-se c-acolo și-a dat duhul. În liniște și pace, fără doftori și popi la căpătîi. Coșciugul și-l cărase acolo mai dinainte, precum și cele două colive pe care le-am făcut împreună. După care mi-a șoptit : „Lenuș, eu mă-c să mor, că mi-s sătulă de viața asta !" Mi-a lăsat, drept moștenire, lenjeria din casă, vasele din bucătărie și sufragerie, și vreo trei mii de lei. Ca să-i fac capetele... Trăsnită mătușă ai avut, domle „Al, băiețelule" ! Na-ți scrisoarea.

Și mi-a întins un plic suficient de gros.

Mi-era adresat mie. Și-mi scria : „Al, băiețelule, deși nu-i uman ce se-ntîmplă, iacă, însă, se mai întîmplă și-așa ! Nu-mi pare rău că părăsesc lumea asta. Poate că dincolo va fi mai multă pace. Biblioteca, prin testamentul pe care ai să-l găsești la notariatul sectorului 2, ți-am lăsat-o ție. Mai sînt multe cărți, ce încă n-au încăput pe mîna ta. Și se merită să le citești. Dacă mă mai iubești, și nu vrei să mă superi, te duci de-a dreptul la «Athenée Palace», unde-am achitat anticipat un praznic pentru patru persoane. Sper să-ți fie pe plac și de ajuns,

căci n-am poftă să mănînce gratis, pe banii mei, cine ştie ce rude pe care nu le cunosc, şi nici nu vreau să ştiu de ele. De asemenea, la «Capşa» este plătită o masă de pomenire, pentru 40 de zile, la «Lido», alta pentru cele şase luni de la plecarea mea dintre voi, iar pentru un an, totul este plătit la «Intercontinental». Dacă mor, barem să fiu şi eu pomenită domneşte. Banii de pe casă şi maşină, n-am cum să ţi-i las, fiindcă m-au costat toate cele de mai sus. Inclusiv cheltuielile pentru demontarea bibliotecii, a transportului ei, precum şi-a oamenilor pe care-i vei solicita de la «Getax» (serviciul administrativ), unde-am depus suma necesară. Asta e ! Şi-acum, cînd mă simt împăcată cu ceea ce mă aşteaptă, îţi zic, după cum îmi stătea în obicei, *larivoar şi-un praz verde !*.

A ta, tanti Raliţa.

P.S. Nu uita să te prezinţi la praznicele angajate. Numai la asemenea mese, îi mai pomeneşti pe cei ce ţi-au fost dragi. Şi mie mi-a plăcut o mîncărică bună, aşa că-s convinsă de imaginea mea, mereu în ochii tăi şi-ai bulgăroaicei, cu prilejurile de mai sus."

Cînd a citit nevastă-mea că tanti Raliţa o citează în scrisoare, a podidit-o un plîns cutremurat, de i se zgîlţîiau toate mădularele. Cînd am reuşit s-o mai potolesc, m-a rugat cu lacrămi în ochi :

— Hai la capelă, s-o mai vedem o dată pe draga de ea !

— Nu mi-e îngăduit ! N-ai citit ce-mi cere, şi c-altminteri se supără ?

— Păi nu se mai poate supăra, de vreme ce nu mai ştie nimic !

— N-aş crede una ca asta. Şi moartă, tanti Raliţa-i capabilă de orice ! Eu zic că-i mai bine să-i facem pe plac. De nu procedăm întocmai, e-n stare să se răzbune. Nu ştiu cum, dar precis o va face... Mi-e şi teamă să-mi închipui cum anume. I-a fost totdeauna mintea aburită de idei din cele mai trăsnite, aşa că-i mai bine să nu ne-amestecăm !

La „Athenée Palace", unde eram aşteptaţi de şeful restaurantului, de-altminteri un bun cunoscut de-al meu şi-al mătuşă-mii, acesta ne-a întîmpinat cu-o mutră corespunzătoare, întristat şi-adînc îndurerat, transmiţîndu-mi cele mai sincere condoleanţe (cred şi eu că-i convenea, dacă-mi amintesc de

„onorurile" cu care-l trata tanti Raliţa). Şi ne-a comunicat intrigat :

— Unde-s persoanele ?

— Noi nu sîntem persoane ? l-am iscodit eu sîcîit.

Sîcîit de ideea mătuşă-mii, de-a comanda o masă pentru patru persoane, cînd ştia prea bine că sîntem numai noi, eu şi cu Penke.

— Mă rog, dacă ziceţi matale ! s-a mieluşit şeful de sală. Şi-aşa sînteţi cît doi. Cu doamna dumneavoastră trei, iar a patra persoană, probabil, tot matale. Patru tacîmuri a plătit biata coana Raliţa, patru trebuiesc utilizate. C-aşa mi-a şi atras atenţia : „Ai grijă, mă Papălînă, să nu cumva să rămînă ceva în farfurii... Că te-afurisesc, aşa să ştii." Iar eu, de cînd mă ştiu, sînt bisericos şi respect cele sfinte...

De voie, de nevoie, am făcut faţă bizarei dorinţe a mătuşă-mii. Şi n-am fost capabil să-nchid un ochi. Toată noaptea. Măcinat şi sfîrtecat de cele înfulecate. În orice caz, mereu o pomenisem pe tanti Raliţa. Iacă, era şi-asta o modalitate de-a ne aduce aminte de dînsa. Însă mi-aminteam cu drag. Căci pînă şi meniul fusese stabilit de tanti Raliţa, dulcea de ea. Ţinuse seamă de preferinţele mele, ba chiar şi de-ale bulgăroaicei de nevastă-mea. Avusesem pe masă şi şalău „bonne femme", şi fasole bătută, şi cîrnaţi de casă, şi berbec la frigare. Fie-le şi lor ţărîna uşoară, că greu ne mai munceau. Însă cu plăcute aduceri aminte.

În săptămînile următoare, pînă să vină rîndul praznicului de „patruzeci de zile", am tot încercat să aflu unde-i înţărînată mătuşă-mea. Zadarnică pierdere de timp. Ajunsese să se-nţeleagă şi cu popii, başca administratorul responsabil cu locurile de cazare în cimitir, căci nimeni nu ştia nimic. Groparii, măsluiţi cu sume corespunzătoare efortului de memorie cerut, ţineau minte că discutaseră cu răposata, înainte de deces, dar unde anume îi săpaseră locul de veci, asta nu mai ţineau minte.

— Domle dragă, mîncate-aş, se buluciseră morţii, în ziua cînd am îngropat-o pe tuşa lu'matale, încît nu mai pridisăm cu săpatul şi-astupatul, zăpăcindu-ne de cap !... Şi-apoi, ce ne-nteresa pe noi, de vreme ce-şi dăduse obolul ?

După ce mi-am cărat moştenirea acasă, de-ajunsesem să-mi montez rafturi şi-n pod, nemaiavînd unde rostui cărţile, iarăşi am pomenit-o pe tanti Raliţa. Frumos. Căci îmi lăsase lucruri

neașteptat de rare, printre care și prima mie de numere din colecția „Le Masque".

Iar cu prilejul praznicului de la „Capșa", surpriza a fost și mai teribilă. Deoarece, tăvălindu-mă prin pat, din motive interne, am și visat-o pe mătușă-mea. De parcă ar fi fost vie, atît de bine arătă, cu casca ei de motonaută pe cap, cînd îmi spusese :

— Al, băiețelule, vezi că nu-i uman să mănînci atît ?

Tocmai dînsa să-mi zică una ca asta. Fusese un om ce prețuise bunurile pămîntului, și n-ar fi avut autoritatea morală să mă cicălească. Anume în asemenea clipe festive și chinuitoare !

Așijderi s-au petrecut lucrurile și la „Lido", ca și la „Intercontinental". Tot cu urmări. La început plăcute, iar după aceea invers. Și cu aduceri aminte. Astfel încît, nici o clipă, nu mi-a pierit din fața-mi zglobiosul chip al zurliei de tanti Ralița. Trăia, în noi, și după moarte.

ENIGMELE DE LA CLONȚU

La vreun an și ceva, de la trecerea în neființă a scumpei mele mătuși, mă aflam la Sinaia-Cumpătu. Unde trudeam la o nouă carte. Se chema „De-a baba-oarba". Tratînd despre un mag local, de la Colțiilupchii, din apropierea Proviței.

Povestindu-i, unui prieten scriitor, despre personajul real ce-mi folosise drept model, acesta mi-a spus :

— Vladule, la mine nu țin goangele ăstea cu magi, vrăjitori, descîntece și incantații. Însă ceea ce se petrece la Clonțu, în creierii munților Buzăului, mai în sus de Nehoiașu, mă intrigă. Din cîte mi-a povestit un vechi cunoscut de-al meu, cioban de prin părțile locului, acolo pare să fie vorba de-un fenomen OZN... Ceea ce-i cu totul altceva. Una-i un șarlatan de mag rural și-alta un extraterestru, coborît dintr-o farfurie zburătoare, și care se stabilește printre oamenii unui cătun pierdut prin cele văioage !... Bineînțeles că e de necrezut. Dar ceva s-a întîmplat acolo.

— Ce ți-a relatat baciul ? Mă interesează enorm. Poate-mi completez și-mi mai modernizez personajul...

— Păi nu-i ceva normal, în orice caz. Făptura enigmatică de la Clonțu, cică a coborît din ceruri, purtată de-un OZN, spunea moș Cotîrlă, iar lumea nu s-a speriat. Din nou ceva în neregulă. Deoarece a întîmpinat-o cu prietenie. Iar Cotîrlă, ce-și avea sălașul la marginea Clonțului, și îi dispăruse feciorul în munți, mursecat probabil de urși, i-a vîndut pe bani buni casa mortului. Omul din ceruri avea bani de-ai noștri. În hîrtii noi noute...

— Și, și ?...

— Păi mai multe nu știu ! Moș Cotîrlă s-a dus dintre noi, și doar atît a mai apucat să-mi povestească : că extraterestrul l-a adus acasă pe feciorul dispărut. Spre mirarea întregului cătun. Băiatul se rătăcise, nu se știa pe unde, iar la chemarea lansată de ozenit, se prezentase la casa părintească. Neînvoindu-se să-și recapete locuința pe care taică-său o vînduse. Ba dimpotrivă, își ridicase alta din pămînt, în aceeași curte, și-acum e mai tot timpul prin preajma celui din galaxie. Și care anume galaxie, nici dracu nu știe !... E bine ?

— Sigur că nu ! Îmi dă peste cap subiectul romanului... Cînd l-ai ascultat, ultima oară, pe moș Cotîrlă ?

— Cred că anul trecut !...

Deși pierdeam ocazia de-a-mi complica romanul făcîndu-l, poate, mai interesant, am renunțat pe loc la intenția de-a porni în căutarea OZN-istului de la Clonțu.

Chestia asta se petrecuse prin '74, sau '75. Romanul mi-a apărut în același an. Următoarele nu le-am mai scris la Cumpătu. Cînd zic următoarele, mă refer la cele care completează seria „jocurile detectivului Conan Doi".

Dar o păstrasem în viață, din necesități prozastice, pe tanti Ralița, în mai toate volumele scrise după aceea ; îmi făceam astfel datoria de-a o pomeni mereu și-mi simțeam sufletul oarecum împăcat.

Prin '83, sau '84, am trecut în fugă pe la prietenul de la Cumpătu. Să-i duc niște răsaduri de roșii extra : un soi brazilian, găsit la Govora, și care ar fi trebuit să producă minimum 300 de tomate la vrej.

— Esențialul însă, am completat informațiile de natură tehnologică, este să le înfigi niște araci de cel puțin cinci metri!

— Pe lat, la orizontală ? s-a interesat, după ce, la sosire, mă certase că-l cam dau uitării.

Avea dreptate. Își rostuise o grădină, la Otopeni, și-o căsuță minionă, unde să scrie liniștit, o livadă, și simțea nevoia unui factor competent, care să-l călăuzească pe tainicele poteci ale culturilor horticole. Eu eram acela, bineînțeles.

La început, mă ocupasem ceva mai serios de instrumentarea amicului. Apoi, avînd suficiente necazuri pe cap, îl cam abandonasem.

— Pe înalt, maestre, că doar n-o să culci vrejurile de-a lungul și de-a latul grădinii !

— Și cum urc pînă la tomatele din ultima generație, de pe vîrf ?

— Foarte simplu. Cu scara !...

— O să mă apuc eu, la vîrsta mea, de alpinism ? Totuși, îți mulțumesc. Lasă-le aici, c-am să văd cum m-oi descurca ! Apropo, că era să uit, l-ai vizitat pe extraterestrul de la Clonțu?

— Nu ! Hai, fii serios, chiar există ?

— Cineva trebuie să fie... Extraterestru însă — n-aș crede! După cîte-mi scrie, băiatul lui moș Cotîrlă a izbutit să producă unele mutații în psihologia localnicilor. Ajută organele locale din comuna de care aparține Clonțu la lămurirea unor treburi obștești, fel și fel de chestii...

Reîntors acasă, enigmele de la Clonțu au continuat să mă preocupe.

Fiindcă erau cu totul altceva decît minunea de la Maglavit. Unde, ciobanul satului, un tăntălău, căzuse pe mîna unor șarlatani promovîndu-l pe post de „sfîntul Petrache Lupu", omul care-l văzuse pe Dumnezeu, sub înfățișarea unui moș cu barbă colilie, și conversase cu acesta.

După care urmase dezlănțuirea unei psihoze generale. În toată țara. Care pornise puhoi să viziteze Maglavitul, în speranța că-și va afla tămăduirea tuturor necazurilor. Atît organice, cît și materiale. Evenimentul convenise regimului, în frunte cu Carol al II-lea. Era prin 1937, parcă, iar lucrurile stăteau rău pe la noi. Iar diversiunea le fusese de folos. Tuturor. Și găinarilor ce se-aleseseră cu purcoaie de bani, și stăpînirii. Care se

eschivase de la rezolvarea tulburărilor interne, provocate de criza politică și economică.

În '37, fusese vorba de-o escrocherie. La nivelul tehnic al acelor ani. Astăzi, în '84, fenomenul părea o simplă ciudățenie și nu avea decît dimensiuni locale. De altă natură.

În fiece casă se găsea cîte-un radio, și toată lumea știa ce-i aia o farfurie zburătoare, sau de existența unor alte civilizații în galaxie. Poate, mult mai dezvoltate decît cea de pe Terra. Deci, altceva era la mijloc !

Și simțeam o curiozitate cumplită să plec în căutarea așa zisului extraterestru de la Clonțu. Ca să-mi dau seama ce se petrece acolo. Mai ales că, avînd deplină încredere în Ion Hobana, specialistul nostru în OZN-uri, învățasem de la el să nu fiu prea credul. Dacă ar fi fost ceva adevărat, n-ar fi rămas doar un zvon vag.

— Penke dragă, ce zici, mergi cu mine la Clonțu, să-l vedem pe omul coborît din cosmos ?

— Nici că mă gîndesc ! Am o mulțime de treburi pe-aici. Și-mi e și frică. N-ai văzut în filmul ăla, „Întîlnire de gradul III", că ăia se ocupă cu racolarea de tereștri ?...

— Uite, mie nu mi-e teamă ! Cum sînt eu nițeluș supraponderal, cred că nu le-ar da mîna să mă-mbarce pe-o navă de-a lor... Mîine plec !

— Mergi sănătos ! Baremi încearcă să afli ce fel de diete obișnuiesc în lumea de unde-a coborît extraterestrul de la Clonțu...

Ajuns la Nehoiași, destul de anevoios, drumurile fiind cam încurcate, am întrebat, în stînga și-n dreapta, pe unde-o iau spre Clonțu. În cele din urmă, s-a milostivit de mine un oier. Și mi-a zis :

Dacă-ncap în mașinuța matale, și mă iei și pe mine, mergem de-a dreptul acolo... Sînt din partea locului !

Oierul era destul de tînăr și vînjos, bine hrănit, probabil, numai cu jintiță, urdă și telemea de crintiță, și-abia l-am vîrît în „Bombiță". Cred că trăgea la cîntar mai mult decît mine, însă era înalt, un vlăjgan cît toate zilele.

Pe drumul ce ducea la Clonțu, un șleau îngust, hîrtopit și bolovănos, încît îmi venea să blestem ziua cînd m-apucase pan-

dalia cu extraterestrul, ciobanul mi-a cerut să-i spun cine sînt și cum de-am auzit de Clonțu. Însă într-un fel aparte, destul de direct :

— Domnule mare, că mare ești, eu mi-s Arsene al\lu' Cotîrlă ! Dar pe tine cum te cheamă ? Nu cumva vii la noi, ca să-i faci necazuri omului coborît de pe alte planete, care-i binefăcătorul nostru ?

— Măi Arsene, băiatule, eu-s un fel de scriitor, mă cheamă așa și-așa, și n-am nici un gînd rău cu extraterestrul pripășit la voi. Dar ia stai nițel... Zici că te numești Cotîrlă. Nu ești băiatul baciului Cotîrlă, cel care-a fost rătăcit prin munți...

— Eu mi-s cel ce-a fost rătăcit, iară nu tata, căci el era baci... Dar de unde-mi cunoști povestea ?

— De la un prieten de-al tatălui matale !

— Ei, foarte bine. Și mai departe ?

— Ziceam să mă prezinți și pe mine făpturii coborîte din ceruri. N-am văzut extratereștri decît la cinema...

— Nici noi ! Dar o să te-nfățoșez omului...

— Cum, e om, om de-al nostru, de pe pămînt ?

— D-apăi cum altfel ? Și-ncă om dintr-o bucată, bună și cumsecade... Pînea lu' Dumnezeu, nu-altceva ! Dacă o fi amestecat în chestia asta cu farfuriile zburătoare, și ne-a trimis-o nouă, pe-o strachină OZN, asta nu știu. Oricum, sînt și pe alte stele oameni, nu ?

— Măi băiete, unde-ai auzit tu de OZN-uri ?

— D-apăi cum, tălică m-ai luat drept de tîmpit ? Oi fi eu cioban, dar, mi-s om umblat...

La un moment dat, m-am încumetat să-l întreb :

— Măi Arsene, băiete, e om, sau e oamă, pardon, femeie ?

— Nici una, nici alta !

Era clar. Ciobanul se zărghise de cap. Să fi fost vreo influență din partea extraterestrului ?

— Ai să vezi, și-ai să crezi ! — a continuat încăpățînat Cotîrlă.

Cînd am tras „Bombița" în grădina ciobanului, parcînd-o lîngă casa cea veche, bătrînească, pe care i-o dăruise tac-su, ca s-o vîndă apoi extraterestrului, mașinuța nu mai poseda toba de eșapament, arcurile din spate și bara din față. Le pierdusem pe drum.

La huruiala şi vîjîitul emis de eşapamentul rămas fără tobă din locuinţă a izbucnit afară o arătare din cele mai ciudate C-un făcăleţ în mînă. Urlînd la mine şi la Arsene :

— Ce dăduraţi peste mine cu drăcovenia asta urlătoare ! Mă Arsene, băiatule, de unde-l mai găsişi şi pe-ăsta, de umblă fără tobă, ca să ne tulbure liniştea ? Nu ştie, bernebecul, că există şi-o lege a circulaţiei rutiere ?...

— Nu-i vina lui, ci-a drumului ! îmi luă apărarea Arsene, în timp ce priveam uluit la făptura coborîtă, cîndva, din cosmos, şi ieşită, acum, din casă. Într-o ţinută bizară.

La vîrsta pe care apreciam c-ar putea-o avea părea să bată spre nouăzeci de ani, dacă nu cumva şi dincolo. Umbla cu pantaloni din dimie, ca un fel de iţari, peste care trăsese o bundă înflorată, din blană de miel, de sub care i se iţeau cusăturile iiei, iar pe cap îşi înfundase o căciulă uriaşă, ciobănească, confecţionată, probabil, dintr-o oaie întreagă. Bătrînă, tare bătrînă, dar se ţinea bine. Sprijinindu-se într-un toiag de păstor, iar în dreapta ţinînd făcăleţul.

Îndreptînd spre Arsene făcăleţul, îl roti ca pe-un toroipan şi-l zvîrli în direcţia lui. De nu s-ar fi ferit, precis se-alegea cu capul spart.

— De-atîtea ori v-am spus să reparaţi drumul, că-mi sînteţi graşi ca nişte malaci, şi puturoşi !... De mîine să nu vă mai văd prin sat. Ieşiţi cu toţii, cu mic şi mare, luaţi şi muierile, şi puneţi-vă pe treabă... Dau eu un telefon şi primarului, s-aducă vreo cîteva basculante de balastru. Iar pe rotofeiul ăsta, lasă-mi-l pe mîna mea. Să văz ce-i cu el şi ce-nvîrteşte. Că nu s-a ales încă nimic de capu' lui, după cîte ştiu...

Şi mi-a făcut semn să mă duc spre casă ;

— Vină s-asişti şi tu la şedinţa noastră !... Poate mai bagi ceva la cap...

— Şedinţă cu făpturi cosmice ?

— Cu muierile satului, blegule ! Domle, nu-i uman ce se-ntîmplă, nici după atîţi amar de ani, de cînd nu te-am mai văzut...

În clipa aceea, am crezut cu fervoare în reîncarnare. Căci extraterestrul purta în el fiinţa răposatei tanti Raliţa. Mai ales că avea aceleaşi năravuri lexicale, şi-aceeaşi purtare. Va să zică, ăştia erau extratereştrii ? Oameni trecuţi în nefiinţă, dar reîncarnaţi pe alte planete ? Făcusem o descoperire epocală.

Am întrebat într-o doară :

— Ai auzit vreodată de numele ăsta, Raliţa ?

— D-apăi cum, dacă eu-s Raliţa !

— Răposata ?

— Răposată, pe naiba ! Sînt încă-n viaţă, deşi am murit acum vreo zece ani. Cu acte în regulă...

Simţind că-mi plesneşte capul, am insistat :

— Eşti, sau nu eşti, mătuşă-mea Raliţa ?

— Mi-s !

— Atunci ce caţi aici, la Clonţu, dacă ai murit prin deces legal ?

— Nu cerceta aceste legi, că eşti prea tont ca să-nţelegi ! Mai ţii minte povestea aia, scrisă de Kipling, cu maharajahul care, simţind că vine şi vremea bătrîneţelor, s-a retras din viaţa publică, părăsind avere şi neamuri, lepădîndu-se de toate bucuriile vieţii, şi-a trăit într-o scorbură de copac, hrănindu-se numai cu buruienile pămîntului ? Ei bine, tot aşa am făcut şi eu. M-ajunsese vîrsta şi nu-mi mai plăcea oraşul. Şi, ca să nu vă ţineţi după mine şi să-mi tulburaţi liniştea, m-am dat moartă... Asta e ! Şi bine am făcut. Fiindcă aici am simţit că-ntineresc, în aerul ăsta plin de ozon, oxigen, hidrogen şi-alte chimicale sănătoase...

— Şi trăieşti într-o scorbură, mîncînd furaje ? m-am minunat eu.

— Dar ce mi-s eu, jivină, Al, băieţelule ? Mănînc de toate, şi cu poftă, însă numai prospătură şi vegetale mai multe... Oamenii ţin la mine, fiindcă-i învăţ o mulţime de lucruri folositoare, de care nu ştiau nimic, mai ales că unii, mai naivi, sînt convinşi, văzîndu-mă cum cobor din ceruri, că sînt o făptură de pe altă planetă. De fapt, fiind drumul prea prost şi obositor, l-am rugat pe Nae Surdu, de la ameliorarea pajiştilor montane, să mă coboare aici cu elicopterul de-mprăştiat îngrăşămintele. Şi-am pogorît din bolta cerească, împrăştiind flăcări şi fum, pe ţeava de eşapament a aparatului, precum şi-nconjurată de-un nor de azotat de amoniu. Căci se spărsese sacul cînd călcasem pe el şi se răsturnase peste pragul portierei, laolaltă cu mine... Asta a fost toată minunea !

Buimăcit de toate cele auzite, abia mai mă ţineam pe picioare.

Cît am stat la tanti Raliţa rediviva, răposata pe care-o pomeneam la fiece praznic, cînd ne nutream cu cele cuvenite unor atari festivităţi, n-am mîncat decît bucate... extraterestre.

De cînd se retrăsese în creierii munţilor, la Clonţu, mătuşă-mea îşi reorganizase existenţa. Mai întîi cumpărase casa, de la moş Cotîrlă. Apoi, cu ceea ce-i mai rămăsese din vînzarea locuinţei de pe Vergului şi-a „Trabant"-ului, se-ngrijise să aibă-n bătătură o vacă, o capră şi vreo zece oiţe. La început, îngrijise singură de animale. Apoi, cum trecuse de vîrsta cînd apar şi neputinţele, lăsase totul pe seama lui Arsene şi-a cumetrelor din sat, mai exact din cătun.

Dimineaţa, trezindu-mă din zorii zilei, căci aşa obişnuia acuma, mă poftea la breakfast. De tip Clonţu.

— Nu te teme, bea-ţi mai întîi laptele... E nefiert, aşa e mai vitaminat ! Apoi împărţim împreună o strachină cu talmeş-balmeş din ouă, de la găinile mele, porumbace, cu cîteva felii de caşcavea afumată. Făcută de mîinile mele, cu lapte de vacă naturală. Pîinea-i de casă, coaptă de cumătra Vanghelina a lu' Staraboancă. Ţine mult la mine, fiindcă vrea să i-o dau de nevastă lui Arsene. Care, ruşinos de cele păţite, acolo de unde l-am scos, nici pînă acum nu s-a-nvrednicit să-şi întemeieze familie. Dar las' pe mine, că-n doi ani îl silesc să aducă pe lume cel puţin patru prunci. Am o iarbă, din care fierb o zeamă, de fabrică oamenii de-aici numai gemeni ! Un secret pe care-l ştiu de la neica Petre, bunică-tu. Cunoştea multe în materie de ierburi tămăduitoare, că doar era vînă de cioban, nu de achizitor la „Plafar"... Vezi tu olul ăla ? Acolo am brînză topită, frecată cu mărar, tarhon şi cimbrişor sălbatic. E cel mai preţios desert de pe lume. Un excelent coleretic şi colagog. Datorită amarului din plantele numite mai înainte...

Apoi, avînd zi liberă, cînd nu-i veneau muierile la şedinţă, se-apuca să-mi povestească despre mutaţiile aduse de dînsa în psihologia şi comportamentul localnicilor.

Toţi îi spuneau „Omule !", neştiind sau făcîndu-se că nu

știu că-i o Raliță oarecare. Ținea la ea. Nu la modul imbecil, misticoid, ci pentru sfaturile ei.

De trei ori pe lună, ținea sfat cu femeile. În fiece sîmbătă, după-amiază. Avînd un riguros program. Cînd de artă culinară, cînd de readucere la viață a portului popular, învățîndu-le modele și cusături necunoscute pe-acolo, precum și tehnologii de fabricare și prelucrare a dimiei în casă, cînd le-ajuta, prin exemplul personal, să-și țească singure covoare, țoluri mițoase și rufărie din cînepă și în.

— Și-acolo ce le mai înveți ?

— Multe ! Cum să-și bată bărbații cu toiegele sau făcălețele, pentru a-i dezvăța de bețivănie. Astăzi nu mai bea nimeni pe-aici. Cel mult o juma' de trăscău. Cum mai cere, cum o-ncasează după ceafă. Cu ghioaga. Apoi le spun cum să-și crească copiii, cum se cuvine să te porți cu bătrînii și cu părinții. În cea din urmă sîmbătă a fiecărei luni, convoc la mine-n casă și bărbații.

— Nu se poate ! Te-ascultă și vin ?

— Cum să nu vină ? E-n interesul lor. De gura muierilor, vin mai mulți decît sînt în așezarea noastră. Aduc oameni și din alte comune...

— Și pe-ăștia ce-i înveți ?

— De toate ! La-nceput, cum să-și bată muierile...

— Ce, să le bată și ei ?

— Exact ! Aici mai circulă vorba că „femeia nebătută nu-i iubită de bărbatu-său". Ei bine, am rezolvat-o și pe-asta. Spunîndu-le să știe numai ei, și să-și țină gura, totul rămînînd numai între noi. Le-am zis așa : „Băi, bernebecilor, femeia nu se bate nici cu-o floare, darmite cu bîta, cum aveți voi obiceiul. Dac-o vedeți că trage a lene, și nu are grijă de copii și de casă, încruntați-vă bine la ea, trageți-i cîteva la fund, dar cu duhul blîndeții, să nu doară, iar după aceea gudurați-vă pe lîngă ea, cerîndu-vă iertare și lăudînd-o pentru ceea ce-o să facă în viitor. Și, că tot pomenii de floare, mai aduceți-le și voi, din cînd în cînd, cîte-un ghiocel, cîte-o zorea, ori o garoafă... Că se găsesc !"

Dar chestii mai pragmatice ?

— Oho ! Păi stai s-auzi... Cînd am aterizat eu, ăştia făceau numai brînză la burduf. Care, cu timpul, ori se iuţeşte, ori se-ncinge şi pute. Şi le-am dat reţetele noastre, de la Măţău, spunîndu-le că-s aduse de pe alte lumi. Ce-mi pasă mie dacă m-au crezut ! Reţetele erau bune. Avînd şi oi, şi vaci, şi capre, i-am îndemnat să-şi fabrice produse mult mai fine, cu preţ la tîrguri şi iarmaroace. Acuma sînt cei mai căutaţi, pe la Drăgaice. Se duc cu caşcavele afumate, şi din lapte de vacă, dar şi din cel de oaie şi capră, fiecare cu gustul ei, cu urdă de telemea, din crintă, grasă şi niţel sărată, ca să ţie mai mult la casa omului, cu lapte prins, nesmîntînit, asezonat cu leuştean, sau cu tarhon, sau cu cimbrişor sălbatic, totul bine astupat în donicioare sau vase de lut, ca un fel de amfore, pe care tot singuri şi le fac :

— Bine, măi tanti Raliţo, bravo, dar nu ţi-i urît în pustietatea asta ?

— Bă, bleago, cînd trăieşti înconjurat numai de munţi, brazi şi aer de-ţi taie nasu', cu tăria lui, cînd eşti respectat şi-ajutat de-un cătun întreg, care te iubeşte pentru ce le-ai adus în casă şi-n suflet, de ce să-ţi fie urît ? Şi-apoi, n-ai văzut c-am şi radio, şi televizor, iar în ultima vreme mi-am cumpărat şi-un casetofon. Că mie mi-au plăcut muzica şi spectacolele, încă din tinereţe... Şi-apoi, mai sînt şi-amintirile. Cînd pun o casetă cu Shakin' Stevens sau Michael Jackson, deodată-mi apare în faţă dragostea mea dintîi şi cea din urmă, poetul din Piteşti. Care mă dansa, tontul, numai valsuri şi tangouri. Deşi, pe vremea aceea erau şi jocuri mai ţopăite, parcă anume compuse pentru temperamentul meu. Cînd mi-a destăinuit că-şi semnează poeziile Ion Pillat Minulescu, luîndu-mă de tîmpită, l-am dat pe uşă afară, şi n-am mai vrut să ştiu ce-i aia dragoste de poet...

— Dar de ce-ai procedat aşa ?

— Hai, că nici pe tine nu te dă deşteptăciunea afară din casă ! Păi bine, măi fleţule, îi ştiam pe-amîndoi piteştenii noştri, şi pe Ion Minulescu, mare poet, de-adevăratelea, şi pe Ion Pillat. Tocmai mie se găsise să-mi vîndă gogoşi ? Păcat de el, că era chipeş, însă prost ca noaptea... Ce să fi scos din el ? Cel mult un coafor de lux. Ca să-mi mănînce zilele ? De-aia am rămas nemăritată pînă azi. Şi nici n-am de gînd s-o fac de-acum îna-

inte... La urma urmei, mă apropii și eu de-o vîrstă frumoasă. Și nu-mi pare rău.

La plecare, tanti Ralița nu s-a lăsat pînă nu mi-a montat la loc toba de eșapament, bara din față și arcurile sparte. Găsite pe drum, de Arsene al lu' Cotîrlă, și-aduse fostului proprietar. Prilej cu care, mătușa-mea îmi reglase niței și avansul. De aceea, am plecat călare pe măgarul lui Cotîrlă. Urmînd să mă-ntorc săptămîna viitoare... După mașină !

„SOARELE RĂSARE NOAPTEA"

„CĂRUNTUL" DE LA CENZURA MILITARĂ

Prin '42, dacă nu chiar '41, umblam ca înnebuniți. Și eu, traducătorul romanului „Doamna cu garoafe" al lui A. J. Cronin, ce-apăruse numai în franceză, și-ncă în Elveția, și Nicky Bădescu, proprietarul și directorul editurii ABC din Craiova. Fiind vremuri tulburi, ne fusese imposibil să obținem dreptul de publicare („copyright"-ul), deși corespondasem cu „Editions du Milieu du Monde". Nici cu editura asta nu era ceva în regulă. Fusese înființată chiar în primul an de război și tipărea și nemți și anglo-saxoni. Fără să manifeste clar vreo tendință anume, precisă.

Bineînțeles, și nu prea înțelegeam din ce motive, nu ne răspunsese niciodată la cele vreo patru, sau cinci scrisori expediate la (parcă) Berna. Poate din pricină că nu-mi putuseră descifra cererea de copyright, scrisă de mine personal.

— Măi Marincule, m-a luat într-o bună zi la rost Bădescu, cum face Giurgea, domnule, de-și tipărește romanele ca pe bandă rulantă ? De la „Cultura Românească", editura lui Steinberg, a trecut la „Remus Cioflec", ardelean de-al lui, iar acum la „Contemporana", care se spune că-i finanțată de Hachette, avînd în frunte pe Roger, reprezentantul lor la librăria franțujilor, de pe Lipscani.

— Păi ce să facă, dom' Nicky, face ce poate ! Cînd cu unii, cînd cu alții, își aranjează și el ploile. Plouă mult, plouă puțin, tot se-adună apă destulă. Și cu marafeți, cînd ai destui, ți se deschid toate ușile. Chiar și-ale cenzurii. Care-i aprobă nu numai editările, dar și reeditările romanelor sale. Uite, chiar acum, i-a apărut o nouă ediție din Rudyard Kipling : „Cărțile junglei" (două volume). Crăciun este, copii sînt, părinții trebuie

să le dăruiască şi lor o carte comestibilă, care să le bucure copilăria. Mie unul, mi-au plăcut la nebunie...

Nicky Bădescu şi-a şmotrocăit claia de păr, care-ncepea să i se rărească vizibil, şi m-a anunţat :

— Pregăteşte-te de drum, că mîine plecăm amîndoi la Bucureşti. Să luăm taurul de coarne. Adică ne ducem la Giurgea şi-l întrebăm de unde ştie cînd plouă şi nu plouă, şi, mai ales, unde duc ploile lui !

— Deştept ! E-o idee. Cu-atît mai mult cu cît nici dînsul nu s-a înfipt să ia la tradus „Doamna cu garoafe". Poate aflăm de ce... Mai întîi, însă, trecem şi pe la fostul meu patron, dl. inginer Gorjan, care ştie totul despre copyrighturi...

Cum au decurs întrevederile, şi cu inginerul şi cu Jul. Giurgea, am povestit în primul volum al cărţii de faţă. Fiasco total şi general. În preziua cînd ne gîndeam să facem cale întoarsă spre Craiova, cu cozile între picioare, nu ştiu ce mi-a trecut prin cap, o idee neobişnuită, de autentic detectiv. Să dau o raită pe la cenzura militară, că militar era totul pe-atunci, să văd ce-nvîrt ăia, pe-acolo. Bădescu a refuzat să mă-nsoţească, argumentînd :

— Marincule, o faci pe pielea ta ! Eu-s incorporabil, pe cînd tu nici n-ai fost la recrutare. Dacă iese prost, mă iau ofiţerii ca din oală, şi mă expediază de-a dreptul în linia întîia...

— S-a făcut şi asta, ca să nu mă mai boscorodeşti că-s lipsit de iniţiativă ! E bine ?

— Chiar foarte ! Dacă ne iese pasienţa, eşti invitatul meu la „Capşa", tot la separeu, ca şi rîndul trecut. Unde-o să-i tragem o fasole bătută, ca la noi, la Calafat. De să sară-n aer locanta...

Birourile cenzurii erau adăpostite în palatul fostului ziar „Viitorul", pe strada Biserica Enei. Am intrat lesne, păşind ca vodă prin lobodă. Nu erau nici sentinele, la poartă, nici chiar portari. Şi, umblînd din etaj în etaj, am dat şi peste cenzura editurilor. Neîntrebîndu-mă nimeni, din cei ce forfoteau pe coridoare, cine sînt şi ce-nvîrtesc, mi-am luat inima-n dinţi, fiind şi curajos de felul meu, şi mi-am zvîrlit privirea pe deasupra unei uşi prevăzute cu ferestruică. Cam sus pentru mine, dar accesibilă totuşi. Ridicîndu-mă în vîrful picioarelor, în ciuda

faptului că mă strîngeau pantofii de-mi ieşeau ochii din cap, am zărit, spre stupefacţia mea, pe Jul. Giurgea. Conversînd c-un tip elegant, cărunt, cu părul ondulat.

Giurgea stătea pe biroul acestuia, picior peste picior, ca la mă-sa acasă, oferindu-i o ţigară dintr-un pachet de „Camel", iar distinsa făptură, aşezată comod în fotoliul său de şef (căci numai şef putea fi, de vreme ce-avea covor persan pe jos şi fotoliu de catifea), îl îmbia să guste un păhărel, în care tocmai îi turna o băutură castanie. Forţîndu-mi acuitatea vizuală, am descifrat şi eticheta de pe sticlă — „Martell". Ei bine, deşi eram încă tînăr şi necopt la minte, ştiam şi eu ce-i „Martell"-ul.

Discutînd şi fumînd ca turcii, ba mai şi cinstindu-se din păhărelele acelea globulare, era clar că puneau la cale ceva. Precis din domeniul editorial. Vreo aprobare de apariţie a unui roman scris de-un autor american sau englez, sau cine ştie ce altă reeditare. Lămurit brusc, am luat-o la goană pe scări, la vale, grăbindu-mă s-ajung la patron. Să-i spun vestea cea mare. Ceea ce-am şi făcut :

— Dom' Nicky, te-am făcut om ! Jul. Giurgea e prieten la toartă cu şeful care dă aprobările. Nu ştiu cine este şi cum îl cheamă, însă arată a om de treabă... Acuma, dom' Nicky, rămîi şi-aşteaptă-mă la hotel, că mă-ntorc la cenzură să aflu cine-i şeful acela !

Mă decisesem să fac cale-ntoarsă, deoarece avusesem impresia că-l zărisem în holul clădirii pe-un cunoscut şi talentat poet, la versurile căruia ţineam nespus. Îl chema Iulian Vesper şi publica destul de rar. Dar mă ştia că umblu şi eu pe la coada Pegasului ; stătusem de vreo cîteva ori de vorbă, în taverna lui Mitică-lăptarul, de pe Domniţa Anastasia.

Spre norocul meu, era tot acolo.

— Ce mai faci, dom' Vesper ?

Privindu-mă blajin şi zîmbindu-mi cu toată faţa lui de bucovinean cumsecade, rotundă ca o pită, mi-a răspuns oarecum amărît :

— Ce să-i fac, bre, aştept şi tot aştept ! De doi ani aştept să-mi găsesc un editor pentru „Glasul", şi nici pînă acum n-am izbutit... Mi-o făgăduit un prieten c-o să-ncerce să m-ajute. Uite-l, vine spre noi.

Privind în direcţia indicată de Vesper, l-am recunoscut pe căruntul şef al cenzurii cărţilor. Grăbit, s-a apropiat de noi,

mi-a zvîrlit o uitătură curioasă, l-a îmbrățișat pe Vesper, spunîndu-i în grabă, c-un glas blînd :

— Iulică, mai așteaptă-mă o țîră, că mă cheamă colonelul! Vin numaidecît...

Acestea fiind zise, a luat-o rapid înspre un coridor aflat la parter.

Rămînînd iarăși singuri, l-am întrebat pe Iulian Vesper:

— Maestre, cine-a fost domnul cu părul cărunt ?

— Cum, nu-l cunoști ? Păi e Mircea Streinul, unul dintre cei mai dragi confrați ai mei, bucovinean ca și mine, prieten cu Neculai Tăutu, Dragoș Vicol, și-alți poeți de viitor ai neamului. Mă mir că nu l-ai recunoscut !

— Ba acum știu cine este, chiar de nu l-am văzut niciodată la față. I-am citit și poeziile, dar și două, sau trei romane. N-a scris el „Drama casei Timotei" ?...

— Păi cine altu' ? Dintre bucovinenii noștri, nu-i altul mai talentat ca el. Mai ales în proză... Dînsul mi-a dat făgăduința aceea, c-o să mă pună-n legătură c-un editor de omenie. Care să tipărească un roman țărănesc...

— „Glasul" e roman ? Credeam că-i vorba de vreun volum de stihuri...

— Nu-i roman, ci truda mea de peste cinci ani. O poveste scrisă la persoana întîi, despre necazurile oamenilor de pe la noi... Pe care și Mircea le știe prea bine. El este țăran din Cuciurul Mare, iar eu de peste gîrlă, vecin cu rubedeniile lui.

— Cum e ca om ? Pe poet îl știu, iar pe romancier și mai dihai !

— Pînea lu' Dumnezeu ! Însă fără noroc...

— De ce ?

— Nu vezi că-i nevoit să lucreze aici, la cenzură, pentru başbuzucii ăștia ? Ca să aibă și el de-o îmbucătură...

— Poate că-i băgat și el în politica lor ?

— De ! În chestiile astea, bietul Mircea e analfabet total. Dar, de la o vreme, nu știe nici el încotro să mai cîrmească telegarii... Acum trei zile, mi-o zis c-o gătat un roman gros, de peste o mie de pagini. În care se dă cu Antonescu. Ce i-o fi venit, el știe !

Cînd s-a reîntors Mircea Streinul, iar Vesper m-a prezentat, dezvăluindu-i că-s și eu poet, șeful m-a întrebat :

— Ai vreo problemă, în care să te pot ajuta ? Marincu, Marincu, stai niţel, parcă am citit undeva un vers, cu numele ăsta. Parcă : „Măi Marincu, măi Marincu, de ce eşti alb şi mort ca zincu"... Tu eşti ăla ?

— Eu !

— Bravo ! Bine că eşti în viaţă. Dacă vrei să stăm de vorbă, vino diseară la „Capşa", să cinăm împreună. Şi-aşa mi-s singur cuc...

— Domnule Mircea, nu ştiu cum să zic, aş veni cu tot dragul, însă eu nu-s singur, de capul meu, ci-am şi-o coadă, pe patronu meu...

— Nu-i bai, adă-l şi pă jupîn !

Apoi l-a luat cu el pe Vesper, urcînd spre birou.

Pe la opt, opt şi jumătate, intram însoţit de Bădescu în saloanele „Capşei". În căutarea lui Mircea Streinul. Care zăbovea să-şi facă apariţia. Îngrijorat, dar şi imaginîndu-mi că trebuie să fie cunoscut de chelnerii celebrului restaurant, m-am încumetat să-l întreb pe-unul din ei :

— Nu ştiţi cumva pe la ce oră obişnuieşte să ia masa domnul Mircea Streinul ? Şi unde-i place să steie ?

— De dom' Mirciulică întrebaţi ? Păi e la separeu, cred că de peste un ceas. Spunea c-aşteaptă nişte musafiri. Haideţi cu mine, să vedem în ce stadiu se află...

Mirat oarecum de chestia cu „stadiul", l-am urmat pe chelner. Care, prin nişte coridoare labirintice, ne-a condus la separeul în care trebuia să se afle poetul.

Chiar acolo era. Singur, la unica masă din încăpere. La care ar fi putut lua loc, lesne, şi zece persoane. De fapt, ca să fiu mai exact, nu era singur. Ci cu-o sticlă de „Martell" în faţă. Golită pe jumătate. Ochii sticlindu-i ciudat, de culoarea oţelului, m-au privit doar o clipă, pătrunzător şi, bizar, cu multă blîndeţe. Şi m-a întrebat, arătînd spre Bădescu :

— Dumnealui e patronul tău, măi zincule ? Ce vinde ? Brînză, măsline, icre tescuite, sau ţesături de celofibră nemţească ?

Observînd că Nicky Bădescu începea să vireze spre violet, am încercat să lămuresc lucrurile. Din dorinţa de-a ridica nivelul discuţiilor ce-aveau să urmeze, i-am transmis căruntului bucovinean :

— Ca să nu fii în eroare, domnule Mircea, țin să-ți spun că Nicky Bădescu e-un om de aleasă cultură. Proprietarul și directorul editurii ABC.

„PRĂVĂLIA DIAVOLULUI"

— Și compozitor ! a ținut s-adauge Bădescu, fără să-l fi rugat nimeni.

Mircea Streinul s-a uitat la mine cîș, apoi a zîmbit subțire, a servit nițică tărie în bolul ce-l avea în față și-abia după aceea ne-a întrebat :

— Beți cu mine sau preferați altceva ? Oamenii de cultură și compozitorii, mai cu seamă, sînt oarecum suciți, cu tabietu-rile lor, și te poți aștepta din partea lor la orice... Nu-i așa, domnule Bădescu ?

— Exact, domnule director...

— Nu-s director, ci subdirector !

— Cer iertare, însă văzînd că beți „Martell", mi-am zis că sînteți bun și de director ! Eu unul, care-s orfan de război, fiind crescut doar de maică-mea, pe care Marincu o știe ce om e, din totdeauna am preferat comina, sau tescovina, cum i se zice pe-aici... Acum însă, de m-am ajuns și eu, vă rog să-mi dați voie să fac cinste c-o litră de „Martell"... Mă duc imediat să co-mand băutura, niște țoiuri și de-ale mîncării !

N-a mai apucat Streinul să scoată vreo vorbă, că Nicky Bădescu și plecase în căutarea vreunui chelner. Rămas în stare de transă, mi s-a adresat, pe cînd își dădea gata lichidul din pahar :

— Măi băiete, măi poete, cine dracului te-a împins să te vîri în brațele băcanului ăsta ?...

— Nevoia, dom' Mircea ! Pîinea cea de toate zilele... Dar nu-i om rău. De fapt, în afară de meseria de librar, pe care-o cunoaște bine, a mai dat cu nasul și prin editarea de cărți. De capul lui, în timpul urgiei de la Maglavit, a tipărit o broșură, ceva cu „Visul Maicii Domnului", și s-a ales cu-o avere. Cu care și-a cumpărat librăria „Academica", de pe Calea Unirii, din

Craiova. Aici, unde fusesem repartizat practicant, de liceul comercial „Gh. Chiţiu", ca elev într-a VII-a, mi-am dat seama c-aş putea întemeia o editură, visul meu de cînd mă ştiu. Şi l-am făcut editor, eu lucrînd doar în umbra lui. De fapt, însă, eu-s cel cu ideile. Pînă azi, în afară de nişte broşurele, n-am apucat să-l decid să tipărească şi ceva serios. Între timp însă, am tradus, cam la repezeală, cîteva romane. Pe care tare mult aş vrea să le văd tipărite...

— Ce romane ?

— „Temniţa profesorului", Jack London, „A venit o corabie în port", Thomas, „Cheile împărăţiei" şi „Doamna cu garoafe", acestea din urmă ale lui A. J. Cronin... Toate, foarte interesante şi de succes sigur.

— Ultimele le-am citit, şi eu, în franceză. Iar pe London, în germană. Că m-am înşcolit la Cernăuţi, unde nemţeasca-i ca şi obligatorie, dacă vrei să fii luat în seamă...

— De-aia l-aţi tradus, atît de frumos, pe Georg Trakl, dacă dumneata eşti acela ? am întrebat intimidat, bîlbîindu-mă şi amestecînd persoana a III-a cu a II-a.

— Nu de-aia ! Ci din alte motive... Fiindcă-i unul din marii poeţi ai lumii ! m-a lămurit, cam pe scurtătură, Streinul, privindu-mă cu ochii săi cenuşii. Dar ce-o fi făcînd librarul tău, de nu mai vine odată cu chelnerul ?...

— Vine, dom'le subdirector, imediat vine ! s-a auzit pe neaşteptate glasul jupînului meu, care, mai mult decît sigur, trăsese cu urechea la conversaţia noastră, pitit după uşă. Zăboveşte niţel, fiindcă l-am trimis să-mi facă rost de-un ţoi sau de-o cinzeacă. Nici comină nu-s în stare să beau fără ţoi, darmite „Martell"-ul ! Numaidecît o să fie aici. Şi cu mîncărica. Am comandat numai bombe...

— Bravo, domle, se vede cît de colo că ai personalitate ! Abia aştept să văd „bombele" matale... Sper să nu fie nemţeşti !

Bădescu a-nghiţit în sec, deoarece nu-nţelegea ce vroia să spună Streinul. Apoi l-a informat :

— De toate felurile ! Ai să vezi matale. Şi cremvurşti nemţeşti, şi cîrnaţi ardeleneşti, şi fasole de-a noastră oltenească. Şi nici cu franţujii n-o să ne punem rău, c-am comandat o sticlă de „Martell"... Dacă-i bal, bal să fie ! Că se merită, zău aşa, mai ales dacă ne-ajuţi să-i edităm pe englejii lu' Marincu...

Mircea Streinul, jenat, n-a răspuns nimic.

Cînd am vrut să ne luăm rămas bun de la scriitor, acesta se afla cuprins de-o adîncă întristare. Abia se atinsese de „delicatesurile" internaţionale comandate de Bădescu. Rezumîndu-se doar să-şi lichideze coniacul său. În vreme ce jupînul, prea puţin ajutat de mine, care-n seara aceea n-aveam deloc poftă de mîncare, fenomen cu totul inexplicabil, răsese totul de pe masă. Ca nu cumva s-arunce banii de pomană, şi să se bucure hoţii ăia de chelneri cu alesele bucate plătite de el.

După care ne părăsise, scuzîndu-se :

— Iertaţi-mă, neică directore, dar mă-c să fac socotelile cu banditii ăştia, şi să-mi scadă „Martell"-ul nebăut, c-a rămas mai mult de jumătate.

Jumătate o băuse aproape singur. Eu abia sorbind două înghiţituri, iar poetul neatingîndu-se deloc de sticla proprietarului editurii ABC.

Rămaşi singuri, Streinul mi-a spus :

— Vino mîine, la mine, la birou ! Dar fără să mi-l mai aduci pe mocofanul ăsta pe cap... Nu l-aş mai putea suporta !

— Nu-l ştiam în halul ăsta de tont. Şi nu fi amărît din pricina mea...

— Vezi-ţi de treabă, măi zincule ! Altele-s motivele. În ce priveşte tărăşenia de aici, mi-e milă de tine. Trăim toţi într-o prăvălie a diavolului, şi n-avem ce face !... Te-aştept mîine.

— Pe la ce oră ?

— Oricînd, începînd de la opt dimineaţa ! Acum, noapte bună...

Şi-a plecat imediat. Probabil spre garderobă, să-şi ia îmbrăcămintea de toamnă. Afară burniţa şi era cam friguleţ.

Bădescu şi-a făcut apariţia mai tîrziu. Verde la faţă, dar bine dispus :

— Cred că l-am dus şi pe-ăsta ! Ce-a spus, se-aranjează ?

— Mîine am să ştiu totul ! Însă m-a rugat să mă duc singur, ca să nu bată la ochi...

— Mai bine ! Şi-a plătit partea ?

— Nu era nevoie. Are cont deschis... Achită la sfîrşitul lunii.

La cenzură, m-am îndreptat direct spre biroul poetului. Era singur. Avea în faţă veşnicul său bol, şi-alături, în dreapta, o sticlă de coniac, abia începută.

— Nu te mira, Marincule, că beau la ora aiasta ! Dar mi-s blestemat să fiu așa... Neamul, ce să-i fac. Ascultă, măi băiețelule, să nu-ți fie dat, niciodată, să faci în viață ce fac eu. Adineauri mi-au venit de la tipografie șpalturile romanului meu, „Prăvălia diavolului". Și-am dat „bun de tipar", fără ca măcar să-mi răsfoiesc textul. De rușine. Fiindcă-i un zarzavat, nimic altceva... Doar ca să mă țină colonelul în slujbă. Am o mamă bolnavă și trebuie să mă-ngrijesc de dînsa. Însă titlul e bun, fiindcă trăim într-o autentică prăvălie a diavolului ! Nu mai mi-e mintea la nimic. Lucrez alandala, dau aprobări în stînga și-n dreapta, resping lucruri care-mi plac, iar eu — finis !

— Cum așa, domle Mircea ? Doar ai scris atîtea cărți ! Poemele din „Tarot sau căderea omului", proza din „Viața în pădure", romanul „Drama casei Timotei"... Nu se poate !

— Ba uite că se poate ! Mai am gata două romane, „Soarele răsare noaptea" și „Băieți de fată", însă tare mi-i teamă că le-am botezat greșit. Mai curînd ar fi trebuit să le ziç „Drama disperatului Streinul"... Hai să lăsăm grijile mele, deoarece nu mai sînt cel ce-am fost, și nici nu știu ce sînt, sau ce-o să fiu, și să trecem la grijile tale ! Ai copyrighturi pentru „Doamna cu garoafe" și „Cheile împărăției" ?

— Păi de unde ? Ce, se poate coresponda cu Cronin, și-ncă în zilele de azi ?

— Așa-i ! De fapt, nimeni nu mai cere acum copyrighturi... Fiecare lucrează după cum îl taie capul. Așa cum fac și eu. Bine... Îți dau aprobarea. Și, ca să scapi cu cămeșa curată, trece-mi și numele meu, lîngă al tău, ca traducător. Așa, sper, n-o să se mai agațe nimeni de biata carte...

— În orice caz, împart cu matale drepturile de autor...

— Dacă ții, cu orice preț, să te dau afară în brînci, mai zi-i o dată chestia asta !

Am tăcut mîlc. Mi-am luat aprobarea de editare și-am părăsit biroul. Bădescu, în schimb, s-a simțit măreț. Cînd m-a văzut cu hîrtia semnată în mînă, s-a și grăbit să mă-ntrebe :

— Cît a cerut ?

— Nimic !

Patronul s-a scărpinat în cap, apoi după ceafă, neînțelegînd ce se petrece cu omul nostru. În cele din urmă a ajuns la o concluzie proprie :

— E beţiv, domle, şi nu mai ştie ce face !

— Într-un fel, e-adevărat că nu mai ştie ce face... Dar decît să-l sperţuieşti, umilindu-l astfel, mai bine editează-i un roman... Are două. Gata de intrat la tipar...

— Cum se cheamă ?

— „Soarele răsare noaptea" şi „Băieţi de fată"...

— Cum să răsară noaptea, soarele ? Aia-i Luna... Mai interesant mi se pare ăla cu băieţii şi fetele. Ai mai citit vreun roman de-al lui ?

— Sigur ! „Drama casei Timotei"...

— Bun ? Interesează publicul ?

— Precis ! Dealtfel, s-a şi epuizat...

Mai scărpinîndu-şi ceafa, Nicky a redevenit brusc librarul ce-şi cunoaşte meseria.

— Dacă se vinde, îi tipărim romanul. Nu se vinde el, îi vindem cartea. Anunţă-l numaidecît !

LA CAPĂTUL LINIEI !

În acelaşi an, adică, mai exact, în cel următor, în '43, parcă, apăreau deodată trei mari succese de librărie. „Doamna cu garoafe", „Cheile împărăţiei", ambele aparţinînd lui Cronin, şi „Casa cu trei fete". Autoarea, pare-mi-se Raicu Angela, sau ceva pe-aproape, fusese depistată de Nicky Bădescu în persoană.

De obicei, neplăcîndu-i să citească, eram mai totdeauna obligat să-i povestesc, ore în şir, subiectul oricărei cărţi pe cale de editare. Chiar şi „Băieţi de fată", al lui Mircea Streinul, a trebuit să i-l povestesc, de-a fir a păr. Cu „Casa celor trei fete", lucrurile s-au petrecut altfel. Bădescu se dispensase de aptitudinile mele. Şi, la un moment dat, am fost convins că autoarea se însărcinase singură să-i relateze subiectul.

Cînd a apărut pe piaţă „Băieţi de fată", cartea a mers tare greu. Publicul cititor era nelămurit în privinţa semnificaţiei băieţilor. În mod normal, se spun „copii din flori". Aici era tot chichirezul. Bucovineanul de Mircea o dăduse pe graiul său, şi romanul zăcuse mult pe standurile librăriilor.

După ce s-a terminat şi cu războiul acela nenorocit, dezlănţuit de obsedatul bestial de la Berlin, se terminase şi cu Mircea Streinul. Fusese îndepărtat fireşte de la cenzură, şi nimeni nu-i reedita nimic. Dar nici el nu mai era în stare să scrie.

Cu ultimii bănuţi, obţinuţi cu greu de la scîrţanul de Bădescu, bea în neştire, zi şi noapte, numai coniac. În ultimul timp, prin '45, ajungea pînă la un litru şi jumătate. În douăzeci şi patru de ore. Pentru romancierul uitat, nu exista zi sau noapte. O ducea mereu numai într-un delir. De fapt, continuarea „delirului" său politic. Că săvîrşise destule blestemăţii, jucîndu-şi conştiinţa cu „uite popa, nu e popa !"

Şi-a dat duhul într-un spital de periferie. Etilism cronic. Medicii de-acolo stabiliseră diagnosticul. Fiind la căpătîiul lui, împreună cu alţi doi poeţi, trecuţi şi ei în nefiinţă acum, priveam la părul-i cărunt, în timp ce muribundul exala ultimii vapori de alcool şi ultimele rămăşiţe de oxigen ce-i mai treceau prin plămîni.

După cum singur îşi încadrase maladia, am considerat şi eu sentinţa medicilor ca nemeritată. Altul era diagnosticul. Inexistent în tratatele de specialitate.

Mircea Streinul, ţăranul de la Cuciurul-Mare al Bucovinei, fusese dăruit c-un tren personal. Căruia însă, trebuind să-i aşeze singur şinele pe care-avea să circule, le lăsase în paragină, îngăduind vremurilor să le deformeze, după cum se schimba macazul. Iar garnitura sa, balansîndu-se, cînd încolo, cînd încoa, nimerise, într-un tîrziu, la un capăt de linie moartă. Fără ieşire.

În pofida părului său cărunt şi-mbîrligat unduios, trecea dincolo înainte de timp. Avea 35 de ani.

Să fi spus că mînia lui Dumnezeu îl pedepsise pentru cîte făcuse, mînîndu-şi trenul alandala, asta nu puteam, nefiind credincios. Tăceam însă. Copleşit de uşurinţa cu care omul fără credinţe îşi poate provoca pieirea. Mai bine şi-ar fi urmat menirea, decît să-şi plece spinarea, înşelîndu-se pe sine.

BERBECUȚUL (slab de înger)

COPILAȘ CU DOUĂ MAME

O moarte care m-a tulburat nespus a fost a lui Micușor Podașcă, văru-meu bun, care s-a dus pe lumea cealaltă fluierînd. Nu știuse niciodată de ce venise pe lume, cînd și cum trecuse prin ea, și nici de ce-o părăsea. Chinuit de-o „grea suferință", despre care habar n-avusese. Lui, după părerea ce-o avea despre sine, nu i se putea întîmpla așa ceva.

De fapt, zic eu, avea perfectă dreptate. Trăise ca un mucenic. De copil, datorită vitregiilor soartei, îi fusese dat să-și poarte crucea, neștiind însă niciodată c-o poartă în spate. Pînă-n ultima clipă. În neprihănirea lui, avea credința că faptele sale sînt absolut trebuincioase alinării nefericiților ce-i apăreau în cale.

Poate de-aceea l-am iubit atît de mult. Preferîndu-l altor rubedenii apropiate, de sînge. Fiindcă mereu mi-aducea voioșia în casă, laolaltă cu mizeriile ce urmau imediat după plecarea sa. Însă-l iertam. Dinainte. Pentru ca totul să reînceapă, odată cu reîntoarcerea sa.

Se născuse, întocmai ca și mine, conform unor legende familiale imposibil de verificat, totuși verosimile, în casa bunicilor, de pe strada Libertății. Din Pitești. Spre bucuria delirantă a maică-sii, tanti Marioara, sora lui taică-meu Eftimie. Care, domnișoară bătrînă, se căsătorise recent și totuși tardiv cu nea Ionică Podașcă. Un inginer agronom moldovean, om de-o dulceață și bunătate de neînchipuit, procurat părinților mătuși-mii de domnul Tocilă, mai apoi nașul tinerei perechi. A cărui fată, parcă Vida, dacă mai țin minte, lua lecții de pian cu tanti Marioara. Iar domnului Tocilă îi venise ideea de-a-i ferici pe toți. Și pe bătrînii ce nu-și găseau un ginere potrivit,

și pe domnișoara lor, și pe tomnatecul nea Ionică. Dacă inginerul Podașcă n-ar fi lucrat în cooperația agricolă, sub conducerea șefului său, Tocilă-binefăcătorul, nu s-ar mai fi însurat în vecii vecilor.

Oarecum înclinat, în ultimul timp, să-mi amintesc de morții scumpi sufletului meu, am căpătat prostul obicei de-a-i privi mereu, cînd sînt mai liber, răsfoind albumul de familie pe care mi l-a lăsat moștenire Micușor. Cu vreo cîteva luni mai înainte de-a se sfîrși.

Iar cînd privesc la chipul mustăciosului moldovean, bărbat falnic și rumen în obraji, bine hrănit și, mai ales, bine băut, simt cum mă ia cu-o slăbiciune pe la lingurică. Fiindcă mă iubise, și pe mine, ca pe copilul lui.

Tanti Mărioara, cum îmi plăcea să-i zic, deși ținea foarte mult să i se spună Marioara, accentuînd pe primul a, avea o grijă de-adevărată mamă. Nu numai față de Micușor, plodul dînsei, dar și față de orfanul de mine. De care i se făcea milă. Știindu-mă mereu flămînd și imposibil de săturat.

— Mă Vladule, știi ce-mi place mie la tine ? mi se adresa dînsa, zîmbind cît mai deschis, pentru a i se putea admira cei doi dinți de aur.

— De unde să știu, tanti Mărioaro ? Că niciodată nu-mi spui...

— Se poa' ? se mira mătușă-mea. Oricum, că țin la tine ți-am arătat de cînd ai venit pe lume. În sunetele muzicii. Cîntam la pian, ca s-o mai astîmpăr pe mă-ta, care năștea cu dureri mari. Iar mai tîrziu, cînd te făcuseși mare, cîntam să te-opresc din răgete și urlete, că erai un copil groaznic de suportat, de ne venea tuturor să ne cărăbănim de-acasă. Nici atunci n-ai priceput că eu vorbesc numai pe clapele clavirului ? Păi să ți-o spun verde-n față...

— Ia zi-i !

— Îmi place că mănînci cu poftă ! Cu-atîta poftă, încît și Micușor al meu, pîrlit și pricăjit cum este, se-ngrașă văzîndu-te cum le-nfuleci...

Micușor, pricăjitul, dolofan ca un purceluș de lapte, mînca pe spartelea. Însă numai cînd era cu mine, la masă. Față de mă-sa, făcea întotdeauna pe mofturosul.

— Mamăă, mă mamăă, nu vreau cacao cu lapte !

Avea vreo şapte anişori, pe-atunci. Iar eu vreo treişpe, sau paişpe.

— Da' ce vrei ?

— Pifteluţe prăjite !

— Păi ălea-s pentru prînz, Micuşorule.

— Or fi, însă Vlad a mîncat vreo cinci, încă de cum s-a trezit...

— De unde ştii ? ţipa mătuşă-mea enervată. Atît din pricina investigaţiilor mele, prin bucătărie, cît şi datorită faptului că fi-său se sculase mai devreme, numai ca să spioneze.

— El mi-a spus, cînd l-am prins cu pifteaua-n gură !

— Dacă-l aduc aici şi-i trag vreo două scatoalce, ca să bea şi el cacao cu lapte, mănînci şi tu ?

— Mănînc !

Mărioara mă aducea din bucătărie cît ai zice peşte, şi, dîndu-mi o bleandă zdravănă, de mă aşeza de-a dreptul pe scaun, mă-ntreba furioasă, îndulcindu-şi totuşi glasul, din motive strategice :

— Nu bei şi-o cană cu cacao cu lapte ?

— Beau şi două !

— Vezi, Micuşor, că bea şi el ?

— Atunci dă-mi o cană plină ! se entuziasma Micuşor. Iar dacă-mi aduci şi vreo cîteva pifteluţe, mai vreau una...

Încîntată de influenţa pe care-o aveam asupra lui vărumeu, mătuşă-mea îi satisfăcea şi hachiţa cu pifteluţele.

Peste ani, cînd nea Ionică se prăpădise, iar Tatapetre de-aşijderea, cu cîtva timp mai înainte, Micuşor rămăsese să fie crescut de tanti Marioara şi de Maca-Maia, bunică-mea, totodată şi-a sa. Procopsindu-se, astfel, cu două mame. Eveniment cu consecinţe nefaste.

Arţăgoasa de Maca-Maia trăgea hăis, iar blajina şi totuşi iabraşa tanti Mărioara o dădea pe cea. Hăis-cea, cea-hăis, şi Micuşor se-alesese cu două corigenţe. În ultima vară pe care-am mai petrecut-o la casa bunicilor. Unde mă refugiasem temporar, după ce fusesem exmatriculat de la liceul militar.

Considerînd că nu era chip să-nveţe serios, din pricina neînţelegerilor pedagogice existente în familie, bunică-mea posedînd o viziune, în această direcţie, iar tanti Mărioara una

opusă, am intervenit în favoarea lui văru-meu, declarînd la un prînz :

— Dacă mi-l dați pe Micușor în grija mea, ca să-l meditez la ambele materii, garantez că-l trec clasa...

— Gata ! a sărit Maca-Maia cu gura. Vreau s-o văz și pe asta.

— Faci tu, Vladule, așa ceva pentru mine ? s-a miorlăit tanti Mărioara, dînd să pufnească în plîns.

— O fac ! Și pentru tine, și pentru Maca-Maia, și, mai ales, pentru văru-meu... Că l-ați înnebunit cu pretențiile voastre. Ba fă una, ba fă alta, cînd să mai învețe bietul băiat ?

Chiar din aceeași zi, după-amiaza, am pornit acțiunea de luminare a minții lui văru-meu.

— Bă, cu mine nu-ți merge ! Ori te pui cu burta pe carte, ori te fac pilaf... La ce-ai rămas corigent ?

— Geometrie, cu trei, și franceză, cu patru...

— Foarte bine ! Dacă n-o să iei examenul la geometrie cu cinci, iar la franceză cu șase, să-mi zici mie cuciu... Am experiență, și-ncă una prețioasă, la amîndouă materiile.

— Păi cred și eu ! a exclamat văru-meu. În fiece an ai fost preparat de domnul Ioanid, profesorul tău de franceză, de la „D. A. Sturdza", cît era vara de lungă, ca să te treacă la corigență. Cu geometria, aici nu știu cum ai stat...

— Tot așa ! Ca și tine...

— Atunci e bine ! Va trebui să te pui la punct și cu geometria...

În două luni, cît m-am ținut de capul lui Micușor, iar el de-al meu, n-am făcut nimic altceva decît să tocim împreună la ambele materii. Și, în septembrie, spre surprinderea mea și stupefacția vărului meu bun, lua corigențele, amîndouă, cu nota nouă. Incredibil. Și pentru mine, și pentru el. Însă ăsta e adevărul. Habar n-aveam că-s mai dăruit ca pedagog și meditator, decît ca elev.

Spre a mea cinstire, tanti Mărioara, de astă dată în deplină concordanță cu Mamițica, bunică-mea, mi-au preparat un prînz de gală. Cînd s-au spetit tocînd la carne de vită și berbec, dînd-o la mașină și prăjind-o, ceasuri de-a rîndul, pentru confecționarea unor pifteluțe de spaimă. La care, ca felul doi, fierseseră și-o oală cu vreo sută de sarmale. Mîncarea lor preferată. Dar și-a mea. Micușor, de bucurie, îmi pupase mîna

și mîncase la același nivel cu mine. Fără să mai facă nazuri. Era de-acuma băiat mare. Avea 14 ani.

Eu, bătînd spre 19, mi-am luat valea, după ce-au început cursurile, și m-am angajat în lungul meu drum către cariera... literară. Ce-am izbutit, sau ce n-am, se cunoaște. Ceea ce nu se știe este ce s-a ales, după aceea, cu văru-meu.

Abia prin '60, cînd deja mă instalasem la Tîncăbești, îndrăgostit pînă la Dumnezeu de grădina, via și livada pe care mi le crease bulgăroaica, pentru a-mi pune bazele „oazei de liniște", de care aveam nevoie pentru scris, m-am pomenit, într-o bună zi de duminică, cu văru-meu în vizită.

Mai întîi era să nu-l recunosc. L-am întrebat, pentru convingere :

— Tu ești, Micușoare ?

— Da-mpărate !

— Nu se poate ! am exclamat eu tulburat. Ce-i cu tine de-arăți în halul ăsta ? Parc-ai fi o mîță moartă de foame... Cum ai reușit s-ajungi atît de sfrijit și pricăjit ?

— Așa ! Studenție, căsătorie, copil, slujbă, și-alte multe belele...

— Mi se pare mie, sau ești cumva și bolnav ?

— Păi cam sînt ! A dat oftiga-n mine... Am auzit c-ai vie și grădină, și-am venit să-ți cei niște struguri și roșii. Știi, nu preau stau bine cu bîștarii. Nu se lipesc deloc de mine !

— Ce, ești nebun ? Care oftigă, blegule și prăpăditule... Mai curînd am impresia că nu te hrănești ca lumea...

— Nu prea ! mi-a confirmat presupunerea, rîzînd în hohote. Știi, nu mai sînt pifteluțele ălea, de pe vremea bătrînilor...

Mobilizîndu-mi bulgăroaica, ne-a pregătit un prînz fantastic, de-a rămas Micușor cu gura căscată. De cîte băgase în el. Și pifteluțe cu tarhon, și sărmăluțe-n foi de viță, și struguri, și pepeni... Iar salata de roșii, de la antreu, servită ca preludiu, îl uluise. Cred și eu. Avînd rețeta mea proprie, învățată de la Maica Mare de la Poiana, o alcătuisem din roșii, tăiate-n felii mari, rotunde, ceapă, castraveți, mărar, pătrunjel, tarhon, mult ardei gras, o scăldasem în ulei, iar deasupra răsesem aproape o juma de kil de telemea desărată.

L-am reținut la noi aproape o săptămînă. Cînd l-am condus la București, cu „Bombița", am trecut cu el pe la „Policli-

nica nr. 3". Să-l vadă un medic. Bun prieten de-al meu. Care i-a spus :

— N-ai nici urmă de leziuni pulmonare. În schimb, te afli în posesia unui ulcer de toată frumusețea ! Nici n-am nevoie de radiografie. Ai grijă, băiete. Lapte, mult lapte, smîntînă, frișcă, unt, brînză dulce, ouă...

Podașcă a chicotit nechezat.

— S-a făcut, domle doctor ! De mîine-mi cumpăr o vacă, o instalez în balcon, și mă calific mulgător... Căci toate cele de mai sus, din lapte se fabrică, nu-i așa ? Iar dac-o bat bine, poate dă animala și lapte bătut...

An de an, însă din ce în ce mai rar, mă mai călca pe la Tîncăbești. Prilej cu care-i umpleam paporniţa cu de toate. Din păcate, însă, era tot mai slăbit și mai sfrijit. Pînă și obrajii i se scofîlciseră, cufundîndu-i-se între maxilare.

Am încercat să-l trag de limbă, să-mi spună ce se petrece cu el. Îmi turna numai gogoși. Poveşti taman bune de-adormit copiii. Fabulă, prefăcîndu-se voios, fel și fel de-aventuri prin care trecea. Fără să-mi destăinuie nimic despre slujbă, familie, băieţel. Aici era punctul sensibil. Deci, era ceva în neregulă cu viaţa lui privată.

Apoi, n-a mai venit deloc. Vreo doi ani. Deși, pînă atunci, fiind el extrem de talentat la desen, îi făcusem rost de-o serie de colaborări în presa ilustrată. Pentru care executa, cînd se prezenta ocazia, grafică de bună calitate. Și mai scotea un bănuţ.

Prin 1975, sau '76, m-am pomenit c-un telefon. De la Micușor Podașcă.

— Ce faci, măi băiete ?

— Excelent ! Nu mai pot de bine. Dar tot a dat oftiga-n mine... Sînt la sanatoriul din Sinaia. Unde fraierii de-aici își închipuie c-or să mă facă bine. Deocamdată, de ce să-l mînii pe Dumnezeu, încă mai mă ţin pe picioare. N-ai putea, cumva, să vii să mă vezi ? Aș avea atîtea să-ţi spun... Cum intri în oraș, numaidecît dai și de sanatoriu. Unde-ntrebi de mine, și mă cunosc toţi ca pe-un cal breaz... Dacă vii, îţi dau un subiect de roman, de-o să-ţi steie pisoiu-n coadă !

— Peste o oră și jumătate, maximum două, sînt la poarta Sinăii ! Ce să-ți aduc ?...

— Nimic ! Doar niște pifteluțe prăjite... Că-s sătul de grătare și ardei umpluți !

O VIAȚĂ MAI FRUMOASĂ CA-N BASME !

Cînd l-am zărit pe văru-meu, așteptîndu-mă pe-o bancă de lîngă intrarea sanatoriului, sau spitalului, că nu știu ce soi de stabiliment era acolo, am crezut că-ntoiegesc. Slăbise îngrozitor, de-i deslușeai fălcile prin obrajii gălbejiți. Numai ochii îi străluceau straniu, aprinși și sticlînd. Dar zîmbea. Blajin și binevoitor.

Ne-am îmbrățișat mai mult decît frățește, noi fiind veriprimari, iar Podașcă și-a lăsat, deodată, capul pe umărul meu, pornind să plîngă tăcut. Abia într-un tîrziu mi s-a spovedit :

— Nu cred c-o să mai fiu vreodată sănătos ! Mereu am luat totul în glumă, însă, acuma, mi-a rămas rîsul în gît. Oricît bagă ăștia în mine, nu pun pic de carne pe ciolane. Bine că veni vorba, mi-a prăjit Penke niște pifteluțe ?

— O tigaie plină ! Le-am adus într-o sacoșă de plastic, să nu se răcească... Hai să mergem undeva, să mănînci și tu pe pofta inimii !

— Mă, Vladule, inimă aș avea, cît pentru toată lumea, pofta mi-a cam pierit însă. Și nu chiar pofta, că de mîncat mănînc, nu mă plîng, însă înfulec în neștire, fără să-mi facă vreo plăcere. Și-s și tare obosit... Dar știi ce ? Aici nu se poate sta de vorbă, și nici mînca ! Mai bine mergem în tîrg.

— Unde ?

— Știu eu un locșor plăcut, de zici c-ai și ajuns în rai ! La spital, numai doctorițe și surori. Și toate-s cu ochii pe mine... Nu-i uman ce se-ntîmplă cu mine, după cum spunea tanti Ralița a noastră. M-au mîncat muierile de viu. Victimă sigură. Ce, crezi că-i atît de ușor s-ajungi la a treia nevastă, plus cîteva iubite-n mahala ?... Mergem la „Băieții veseli". Unde lucrează

Tița. O chelnăriță care mă iubește mortal. Că și din pricina ei am ajuns pielea și osul. Chit că mă hrănește, și-ncă pe degeaba...

Peste cîteva clipe demaram cu „Bombița". În direcția locantei.

Cînd l-a zărit chelnerița în cauză, ne-a ieșit imediat în întîmpinare, zîmbind cuceritor și conducîndu-ne într-o odăiță pușchinoasă.

Micușor, brusc întinerit, îmi lăudă încăperea în care ne aflam.

— Ce zici, ai ? Ăsta-i separeul meu. Personal. Are grijă Tița să nu deie nimeni peste noi... De-ai ști cît și cum mă iubește !

În aceeași clipă, își face apariția și Tița. Purtînd o tavă. Cu pahare, șervețele și-o sticlă de-un format neobișnuit, tacîmuri și farfurii.

— Tițo neică, pupă-i mîna lu' nenea și zi-i săru-mîna ! E bun neam cu mine, de sînge, văr primar. Cel mai mare ziarist și scriitor al nostru, singurul care depășește suta. De ocale. A venit anume să mă vadă, imediat ce-a auzit că-s cu nervii pe moațe...

— Bine, Micky, îl pup și-n bot, dacă zici tu !

Abia mi-am smuls mîna de pe buzele fetiței. Mi-era chiar teamă, ca nu cumva să treacă la executarea operației anunțate. Cu botul.

— Ce ne-ai adus, domnișoară, în sticloanța aia ?

Chelnerița roșește inexplicabil, apoi mă lămurește :

— Nu mai sînt domnișoară ! Știți, cum să vă spun, de cînd m-am luat cu Mickyșor... Sticla-i plină cu rachiu din floștomoace de brad, făcut cu mînuțele mele. Ajută la nervi și-ntărește puterea omului ! Că bietu' Micky, săracu', a ajuns ca un cîrnat uscat, numai din pricina ălorlalte, de la balamucul oftigoșilor. De n-aș fi fost eu, făceau din el oale și ulcele ! Nu-i alta ca mine, nu-i așa, Mickyșor ?

— Așa-i, Tițo neică, așa-i !

— Atunci, draga mea, intervin eu, toarnă-ne niște brădișor, dintr-ăla, să văz cum își face efectul. La văru-meu, se-nțelege. Că i-am adus și niște pifteluțe prăjite. Numai pentru el. Eu unul, aș fi amator de niște fripturele...

— Nu-s de matale, că tare-mi ești frumos și gras. Am și dat comandă grataragiului, zău așa. E nașu-meu. El m-a bo-

tezat şi m-a ţinut în braţe, lîngă cristelniţă, ţine-l-ar Dumnezeu şi pe dînsul, numai la grătar să steie ! Că ştie ce-i prieşte lu' Mickyşor...

— Ce anume, măi Tiţo !

— Hai, că-mi placi, rotofeiule, de-mi ziseşi pe nume... Cîrnaţi de casă, proaspeţi şi mustoşi, fripţi la grătar şi tolăniţi pe-o plapumă de fasole sleită... Ei, ce zici, grăsunule, placu-ţi fasulele ? Cinci porţii i-am zis lu' naş' Gligorie să facă ! S-ajungă şi Micky ca tălică.

— Ia ascultă, mă nefericitule, îl iau la rost pe văru-meu, după ce că eşti bolnav de ulcer, de pulmoni şi-alte alea, acum mai suferi şi cu psihicul, de ţi-ai pus minţile tocmai cu fătuţa asta ?...

— Ce să-i fac, măi vere, dacă am căutare ! Fiind şubred şi de psihic, ca toţi ofticoşii, înseamnă că nici minte nu mai am. De-aia năvălesc peste mine şi surorile de la spital, şi-o doctoriţă detaşată la practică.

Ceva nu-i în regulă cu Micuşor. Tac. Apoi îl îmbii :

— Hai noroc, Miculăiţă-minciună, şi la mai bine ! Să vedem cum lucrează brădişorul ăsta. Îmi pare bine că mai putem sta şi noi la un pahar de vorbă, lîngă nişte pifteluţe de-alea, de-ale noastre. Ce-ai făcut, măi vere, în tot timpul ăsta, cînd n-ai mai dat nici un semn de viaţă ? Dealtfel, mereu mi-ai turnat gogoşi. Spune-mi şi mie adevărul. Şi numai adevărul, că pe-ălelalte le tot ştiu. Uită braşoavele de pînă acum, şi zi-mi cum au stat, stau şi vor sta lucrurile !

— Noroc şi voie bună, Vladule ! C-al meu e spart în fund. Asta mi-a fost soarta. Fiind cam slab de înger. Stai liniştit, că vine Tiţa şi cîrnaţii, şi-apoi am să-ţi povestesc romanul vieţii mele.

LOVE STORY — DAR MAI MULTE

— Am pornit-o strîmb în viaţă, imediat după ce s-au prăpădit Tatapetre şi taică-meu. Şi-am rămas să cresc lîngă Maca-Maia şi mătuşă-ta Mărioara, mumă-mea. Care, le ştii cîte pa-

rale fac. A fost o grozăvie, nu altceva... Să te afli sub oblăduirea unor muieri neajutorate şi-a unor unchi stabiliţi la Bucureşti, şi care te-ajutau... de la distanţă ! Vai de capul meu, prin cîte am trecut...

Va să zică asta era. După cum şi bănuisem. Băieţelul nu mai avea rădăcini. Şi se dezvoltase şui. Corigenţe după corigenţe, bătut mereu la cap, în chip de dojană, de nenea Valică, Tică sau Vasile (acesta mai rar, ca om bun şi de treabă ce era).

Prin '52, cu dificultăţi şi cu pile, izbutise un bacalaureat penibil. Apoi, examen la facultate. Unde căzuse cu brio. Unchii îl luaseră la Bucureşti, să se ocupe de pregătirea examenului de anul următor. În sfîrşit, trudind toată familia, îi făcuseră rost de-un loc la facultate. La Iaşi. Ştiinţe juridice.

Spre norocul lui, plecase la timp din Capitală. Fiindcă, nefericitul, se-ncurcase cu-o librăriţă. Un soi de neam de-al nostru. Care-i toca nervii, trecîndu-i-i prin rîşniţa geloziei. Din pricina casieriţei, de la aceeaşi unitate.

Numai datorită plecării sale intempestive, precum şi părutelii administrate de tanti Mărioara lui madam Pripon, casieriţa, scăpase cu faţa curată.

La Iaşi, altă belea. Podaşcă începuse să frecventeze cursurile la sentiment. Tapînd binişorel la pian, nopţile şi le petrecea la un bar, cîntînd pentru o plată ca şi inexistentă twisturi şi rockuri.

Cînd a fost rechemat la Bucureşti, de neamurile disperate, prin nenumărate telegrame şi apeluri telefonice, la cabină, Micuşor era exmatriculat încă din trimestrul al doilea. S-a întors supus şi resemnat. Însă nu singur. Ci cu prima soţie — Camelia.

— Maică-mea, oricît m-am străduit s-o-nvăţ cum se pronunţă numele nevesti-mii, tot Canalia-i zicea ! Nu-i intra în cap şi pace ! Sau o făcea dintr-adins ? Principalul, însă, e că n-o suporta. Deloc. De nici un fel, de nici o culoare, cum obişnuieşte să spună tanti Raliţa...

— E clar, n-o ajuta coţofana ! Tot de la mătuşa noastră cetire...

Tanti Mărioara s-a mai îmbunat niţel, cînd Camelia-i dăruise nepoţelul, pe Fănică (în actul de botez, Ştefan). Supărată că nu-l trecuse în act, cum ar fi dorit dînsa, Ştefan cel Mare,

îl rebotezase, pe cont propriu, zicîndu-i, pînă avea să-şi dea duhul, Fane-babanu.

Atunci, întrucît noră-sa nu se declarase de acord cu ea, îi trăsese prima bătaie. Una soră cu moartea. Dar şi ultima.

Pe cînd văru-meu intenţiona să-mi relateze mai departe episoade, mai fine, din viaţa sa, şi-a făcut apariţia şi Tiţa. Cu noi porţii de cîrnaţi pe fasole. Suspicioasă, ne-a chestionat :

— Ce şopocăiţi acolo, între voi ? Nu cumva despre muieri ? Despre nenorocitele ălelalte, de la sanatoriu...

— Nici gînd, Tiţo neică, ne-amintim şi noi de copilărie...

— Fără muieri ?

— Fără !...

— Bun ! Atunci mă-c la naş Gligorie, să vă pună de o parte, pentru diseară, cevaşilea special... Nişte fudulii de berbec !

Îl ascult în continuare pe văru-meu. Desenator-proiectant, mai întîi de cotețe şi-alte construcţii zootehnice, mai încolo fusese avansat şi trecut la grajduri şi hale, pentru fermele de creştere a bovinelor şi porcinelor.

Din motive pe care nici el nu şi le mai amintea, Micuşor a terminat-o cu aventurile sentimentale şi cu slujba...

— Măi vere, Manda n-ar fi fată rea, c-aşa o cheamă pe-asta de-acum, însă socru-meu mi-a mîncat sufletu'... De-aia am ajuns aici, la balamucul oftigoşilor !

Pe bune, după cîte mi-a povestit văru-meu, şi eu mi-aş fi luat lumea în cap, dacă m-ar fi procopsit destinul cu-o asemenea pacoste. Socru-său, „majuru", cum îi spunea Micuşor, avea mania disciplinei militare. Fusese intendent, în armată, iar acum, de cînd se văzuse pensionar, locuind cu fie-sa şi ginerii-su în acelaşi apartament, făcea instrucţie economico-militară cu ei. Le fixase raţii, norme pentru somn, gospodărie şi cheltuieli distractive. Scosese şi sufletul din el. Nevastă-sa, cucoană mare, era cea care făcea banii, iar Micuşor celelalte treburi. Podaşcă-n sus, Podaşcă-n jos, numai aşa îl ţinea socru-său pe bietul Micuşor. Cu-atît mai mult cu cît nici nu-i plăcea numele de alintare al ginerelui. Dă-i în gură bătrînului, vîră-i degetul în cana cu ceai să nu fie cumva prea fierbinte, înmoaie-i pîinea în lapte, că nu mai avea dinţi, mă rog, sclavie la domiciliu.

— Mă vere, în halul ăsta e de bătrîn ?

— Da de unde ! Avea vreo șaizeci și cinci de ani... Însă cînd nu-i beat cui, face pe paraliticul, cînd e paralizat, cere vin, și-uite așa, toată ziua, bună ziua. Acuma s-a mai liniștit niţel. A murit. Bînd un kil din coloniile nevesti-mii...

Internat în sanatoriu, văru-meu se socotește cel mai fericit om de pe lumea asta. Aici a uitat de toate. Nașul Tiţăi, Gligorie, îl consideră proximul pretendent la mîna acesteia. Motiv pentru care îl îndoapă ca pe-un gîscan. Alertată de cine știe ce binevoitoare, Camelia, fosta soție, l-a căutat și ea la sanatoriu. Încercînd să reînnoade vechea lor dragoste. Măcar pînă iese „actualul" de la pîrnaie. Peste vreo cincisprezece ani... Iar Micușor s-ar avînta, chiar și numai pentru posibilitatea de a-și vedea băiatul, pe Fane-babanu. Crescut, ca vai de lume, numai de maică-sa. Gestionarul ocupîndu-se numai de sectorul bătaie. Acuma Fane-i inginer, sau stomatolog, nici vărumeu nu știe prea bine, și-a intrat recent în pîine.

— Cum, mă nenorocitule, nu ți-ai văzut niciodată copilul ? explodez eu indignat. Părinte denaturat !

— Ba l-am văzut, cum să nu-l văd ! Dacă nu dădeam eu bani, ferindu-mă de neveste, pentru întreținerea lui, n-ar mai fi ajuns Fane-babanu un găligan de toată frumusețea. Mereu m-am întîlnit cu el, cînd îi transmiteam paraua, dar tot ascunzîndu-ne. Acum însă, nu știu din ce pricină, nu mai vrea să știe de mine. Decît dacă mă recăsătoresc cu Camelia. Ce pretenții ! Ce mă fac cu-atîtea muieri ? Să nu-ți vină să înnebunești ?

Cam așa !

Cam așa, dacă n-ar da semne că-i sărit de pe șine. Și-ncă bine de tot. După ce că-i slab ca un țîr, de-l suflă vîntul, se mai și complace în postura de taur comunal.

Întristat și-ngîndurat, îmi trece prin minte să-l întreb :

— De cînd ești internat ?

— Cred că de peste un an ! Numai aici mă simt bine, liniștit și cu poftă de viață... Iar dacă ai venit să mă vezi, Vladule, înseamnă că nu-s singur pe lume, ca romanul ăla, de Hector Matelot...

Intrînd neauzită pe ușă, Tița ne și ia la rost :

— Ei, scumpilor, mînca-v-aș sufletele voastre parșive, ați isprăvit de tăinuit ? Că naș' Gligorie v-a și fript fuduliile ! Să le-aduc ?

— Tiţo neică, o ia cu duhul blîndeţii văru-meu, adă-le şi nu mai zăbovi... Că de isprăvit n-am isprăvit ! Mai avem cîte ceva de povestit. Şi fă-ne rost şi de-o sticlă galbenă, de-aia de care ştii tălică ! Hai, mişcă...

— Şi cum vrei să mişc ? Aşa cum îţi place ţie ?

Stînjenit de neruşinarea Tiţăi, privesc la Micuşor.

Podaşcă, fălos nevoie mare, mă lămureşte provocator :

— Ce ţi-am zis eu ? Precis îl moştenesc pe Tatapetre, că şi dînsul avea mare căutare. Aia e, măi vere, oi fi eu sfrijit şi pricăjit, dar...

— Nu vezi, măi băiete, că abia-ţi mai tragi sufletu' ? Parcă ai fi nea Valică. Numai dînsul ţine cu orice preţ să fie falnic şi să umble ca un armăsar în buiestru. În realitate, e-o gloabă sleită de puteri. Şi mă omoară cu citate latino-romane...

— Habar n-ai tu, vorba tangoului, mă-ntrerupe Micuşor, de ce zace-n intelectualul familiei ! N-ai aflat că s-a pus pe scris ?

— Şi ce-a scris pînă acum ? Ai văzut ceva, vreo pagină de manuscris ?

— Încă nimic ! Că doar n-o să-şi aştearnă pe hîrtie memoriile, atîta vreme cît mai trăieşte domnişoara Tonş. Marea lui iubire !

— Eşti nebun ? Nea Valică să calce-n strâchini, taman la vîrsta asta ?

— Păi tocmai de-aia !

LOVE STORY II (la altă treaptă a spiralei)

Neliniştit, deoarece şi mie începuse să-mi albească părul, şi-ncă serios, spontan şi-n proporţie de masă, mi-am zis : „Fereşte-mă, Doamne, şi-ajută-mă să nu umblu şi eu după cai verzi pe pereţi !"

Iar după ce-am auzit şi istoria (necunoscută mie), dintre domnişoara Tonş şi nea Valică, pentru o clipă am căzut în misticism şi mi-am făcut cruce. Cu limba-n gură.

Aflînd că unchiu-meu intenționa, la ora actuală, pînă îi treceau remușcările, să „compună" un tratat de sexologie, un altul despre OZN-uri, la vîrsta de-aproape optzeci de ani, m-am gîndit mult la dragostea aceea imposibilă. Tonșoaica fiind o isteroidă de netămăduit, iar nea Valică megaloman.

Din pricina lui unchiu-meu, domnișoara se sinucisese. Spînzurîndu-se. Norocul ei, că funia fusese prea subțire, dar și putredă, deoarece folosise numai la întinderea rufelor. Și rămăsese doar într-o doagă.

Prin 1950, nea Valică se trezise scos din cadrele armatei : colonel în rezervă. Suportînd greu lovitura, își părăsise familia și se stabilise, pentru o vreme, în locuința părintească.

— Sic transit gloria mundi ! le declarase celor două văduve, lui Maca-Maia, bunică-mea, și mătușă-mii Mărioara. Numai lîngă voi am să-mi regăsesc pacea sufletească. Lîngă voi, dragă alma mater, adică scumpă Mămițico, în limba lui Cicero. Sau Demostene. Mă rog, unul din ei. Căci amîndoi au fost mari oratori. Dar nici eu nu-s mai prejos. Dentist sînt, cultivat sînt, instrumentarul l-am adus cu mine, în sacoșă, și-am să-mi cîștig pîinea aici, scoțînd măselele haznagiilor din mahala. Banul n-are miros, spunea împăratul Vespasianus, ăla cu closetele publice. Pe care le specula la sînge. Încă tînăr și-n puteri, mă simt în stare să iau viața de la capăt. Ab ovo ! Adică de-acolo unde am fost ouat. Cum bine ziceau strămoșii noștri daco-romani...

Își aranjase un cabinet improvizat, în odaia de la drum, și se pusese pe treabă. Însă nu practicînd stomatologia, ci întocmind un „Tratat de stomatologie generală". După vreo lună de muncă intensivă, se plictisise. Și se-apucase de meserie. Își lăsase barbă, ca să pară cît mai civil, și mai executa cîte-o plombă, pe ici pe colo, mai extrăgea vreun molar, canin sau dinte din față, în funcție de lumina zilei. Căci seara, nici ochelarii nu-l mai ajutau.

Cînd fusese chemat, de urgență, la vecina noastră, domnișoara Tonș, pe care dealtfel o cunoștea destul de bine, nu se dusese pînă nu-și dăduse jos barba și-și tăiase pletele. Cu foarfeca de croitorie a bunică-mii. Atunci o cunoscuse mai îndeaproape unchiu-meu pe Tonșoaică. Beată plop, femeia căzuse și-și spărsese un dinte. Din față.

În noaptea aceea, uitînd de trusă și de cleşte, la cererea domnişoarei, care l-a informat că nu suportă anestezicele, a rămas să doarmă la dînsa. Atît din pricina vinului, băut în exces, cît și datorită farmecului degajat de feminina domnişoară. Ce-i drept, își spărsese și ochelarii, și nu mai avea pic de vizibilitate. Asta cînd se plecase să-i sărute mîna distinsei făpturi, și nimerise alături. Intrînd în impact cu marginea mesei.

Dimineaţa, la breakfastul oferit de domnişoara Tonş, consumat de-amîndoi în neglijé, nea Valică doar în maiou, iar partenerul doar în capotul de noapte, unchiu-meu s-a trezit brusc la crunta realitate. Căci, ceea ce-i zăreau ochii, era de nedescris. Însă era tardiv. Tonşoaica nu-l lăsa să se dezmeticească total :

— Dom' Valică, mă uit la matale și mă tot întreb ce fel de cap ai. Semeni nemaipomenit cu bustul lui Julius Caesarus, împăratul imperiului latino-roman. Pe care l-am iubit de cînd mă ştiu, ori de cîte ori l-am şters de praf, la muzeul de istorie unde-am lucrat un timp. Încă de-atunci îmi ziceam : „o fi din lemn, omul ăsta, din marmură sau fier ?" Că prea îl respecta lumea. Leit dumneata !

De-a doua zi, spre încîntarea femeilor din casa părintească, se muta la vecină. Cu arme și bagaje. Se-apucase să-i promită domnişoarei că-i va preda lecţii din tratatul „Ars amandi". Pe care-l ştia pe dinafară.

La vreo săptămînă, de la inaugurarea primelor exerciţii de latină aplicată, un scandal monstru se declanşase într-o seară, tîrziu, în mahalaua noastră. Cînd se-adunaseră vecinii, s-o vadă pe domnişoara Tonş, în chip de vestală, numai în cămaşă de noapte, alergînd ca nebuna prin bătătură. Urmărindu-l pe nea Valică, c-un cearceaf tras peste umeri, ca o togă romană. Iar în loc de celebra cască a cavalerilor lui Cezar, își montase pe cap o oală de bucătărie. Din metal, emailat în alb. Ca să se ferească de bulgării de pămînt zvîrliţi de Tonşoaica dezlănţuită :

— Ave Cezar ! Ave Maria ! Mişelule... Stai, că-ţi arăt eu ţie ! O vorbuliţă nu mi-ai zis de nevastă-ta ! Spuneai, împărate, că eu am să-ţi fiu cezariană, iar nu aia, despre care mi-a zis mă-ta c-ai lăsat-o prin divorţ de abandon... Ei bine, ori ea, ori eu, sau cum spui tu, auto Cezar, auto nihilisto ! De nu, valea !

Prins cu fofîrlica, nenea Valică se mutase îndărăt. La Maca-Maia. Nemaiieşind din casă o lună întreagă. Rezistînd rugăminţilor domnişoarei, ca s-o ierte, cîntîndu-i pe sub ferești : „Vino-ncoa, iubitu' meu, c-am fost nebună de legat, cînd te-am lăsat să pleci neîmpăcat !" Pe muzica unei romanţe celebre pe vremea aceea. Căreia îi completase textul.

Lăsîndu-şi iarăşi barbă, pentru a nu mai fi recunoscut de lume, nea Valică răspundea de după geam :

— Vae victis, nefericito !

— O vae Valică ! E tîrziu de-acu'... Mîine mă omor. Pentru tine !

— Vorbe goale... Verba volant !

Trăsnita încercase, totuşi, să se sinucidă. Fără succes, după cum se ştie. Iar nea Valică îşi făcuse geamantanele şi-o tulise la Bucureşti. Să scape de gura lumii, dar, mai ales de-a Mamiţicăi.

SFÎRŞIT DE CAPITOL

Luîndu-mi rămas bun de la văru-meu, pe care-l lăsam în grija surorilor de la sanatoriu, dar şi-a doctoriţei stagiare, precum şi-a Tiţăi, de la „Băieţii veseli", plecam cu sufletul oarecum împăcat. Dacă se simţea bine acolo, de ce să-l răpesc dintre himerele lui ? Decît să fluiere a pagubă acasă, mai bine să treacă fluierînd prin viaţă, sperînd că, odată şi-odată, totul va fi iarăşi bine.

În acelaşi timp, m-am consultat, totuşi, şi c-un prieten, excelent ftiziolog, care mi-a spus, după ce i-am povestit cazul, că lucrurile se mai pot aranja, dacă nu intervine altceva pe parcurs.

Din nefericire, intervenise. Cînd m-am pomenit, prin august, în anul următor, cu Micuşor Podaşcă la Tîncăbeşti. Bine dispus, îmbrăcat elegant într-un costum de haine noi, mi-a spus că se simte minunat, total refăcut.

La masă, în timp ce Penke-i pusese în faţă tot ce-avea şi ea mai bun, văru-meu abia se-atinsese de bucate, cerînd însă nişte struguri din vie şi ne anunţase fericit :

— Mîine plec la Paris !

— Unde ?

— Unde-ai auzit ! La Paris... Am aprobarea ministerului sănătăţii, să mă examineze profesorul Mathé, marele oncolog al franţujilor. Cică ar fi posibil să am ceva la ficat, un soi de tumoră incipientă. Să vezi şi să nu crezi. O iei de la ulcer, treci prin plămîni, după care-o faci la dreapta, oprindu-te la ficaţi... Hai, că-i bună şi-asta ! Să nu-ţi vină să rîzi ?...

— Cine ţi-a spus chestia cu ficatul ? — l-am întrebat îngrozit.

— Nea Valică. O fi el dentist, dar mai pricepe cîte ceva şi la alte organe... Bineînţeles, m-a văzut şi Marina, care-i asistenta franţuzului. Doctoriţă mare, specializată în tumori mititele. Neam bun cu nea Valică, întrucît e chiar fie-sa, adică vară bună cu noi. Căsătorită în Franţa, cu acte legale, păstrîndu-şi cetăţenia română... Vine-n fiece an, la noi, s-o vadă pe mă-sa şi pe tac-su...

— Şi de unde franci ?

— N-am probleme ! Mi se schimbă şi mie nişte leuţi, mai îmi dă şi Marina... Nu-ţi face griji în privinţa asta.

— Mă Micuşoare, dacă-ţi trebuiesc niscaiva parale, spune-mi deschis !

— N-am nevoie ! Numai un coşuleţ cu struguri, atîta să-mi dai...

În ciuda maladiei de care era suspectat, văru-meu arăta întrucîtva mai bine. Parcă mai pusese ceva carne pe el. Şi, parcă, îi dispăruse sticlirea aceea febrilă din ochi.

— Să te duc cu maşina, pînă-n Pajurei, la tine ?

— Nu-i cazul ! Îmi place să mă plimb cu autobuzul... Mai vezi o fiţă, vezi peisajul, mutre interesante... Dar să-mi dai un pol, pentru bilet !

De fapt, după cum aveam să aflu de la Manda, nevastă-sa, Micuşor se-ngrăşase, mai bine zis se buhăise, datorită citostaticelor băgate în el. Cu grămada. Deoarece tumoarea era sigură, prezentă în jumătatea de jos a ficatului, pe care i-l făcuse harcea-parcea.

— De fapt, pleacă de pomană la Paris ! N-au ce să-i mai facă. Poate-mi aduce însă şi mie ceva de-acolo. Că tot n-are ce face cu francii...

I-a adus. Un ceas de aur. Uitînd să-şi mai cumpere citostaticele recomandate de Mathé. Noroc că, aflînd de isprava lui Micuşor, îi expediase Marina cîteva duzini de flacoane. Cu avionul.

Cînd l-am vizitat, la întoarcerea sa de la Paris, se plimba pe aleea din faţa blocului, din Pajurei. Am avut impresia că se mai îngrăşase şi-arăta mai bine. Mergea însă abătut, cufundat în gînduri.

Cînd a zărit oprindu-se lîngă el „Bombiţa", şi-a văzut că venisem împreună cu bulgăroaica, deodată s-a-nveselit. Făcîndu-ne cu ochiul, ne-a poftit în casă. La etajul patru.

— Măi vere, n-avem liftişor pentru tine. Însă ai să faci şi tu un efort, ca să vezi cum arată Parisul. Mai bine zis, Podaşcă la Paris... Un american la Paris, mai treacă-meargă, c-a zis-o şi Gershwin, însă un piteştean, de pe uliţa haznagiilor, tras în poză, şi taman în buricul Parisului, aşa ceva, mai rar ! Nici Niţă Pitpalac n-a avut bafta asta... Pe vremea lui, nici nu exista polaroidul. Care, în două secunde, hai să zicem maximum un minut, te trece în eternitate. Colorat în toate vopselele pămîntului. Şi pe mine, care-s cam pămîntiu la faţă, chiar tuciuriu bine m-a făcut arămiu, de-ai zice că-s Winettou...

Nevastă-sa fiind plecată de-acasă, după nişte reţete, de la oncologie, Micuşor ne-a arătat pozele. Lîngă turnul Eiffel, lîngă obelisc, lîngă Pantheon, la Versailles, în parcul de la Bois de Boulogne.

— Păi bine, măi vere, l-am întrebat eu, trăgînd cu ochiul la Penke, care-l examina cu osebită atenţie, şi ştiam de ce, în loc să te ocupi de ficăţelul tău, n-ai avut altceva de făcut decît să te fotografiezi ? Te-a văzut Mathé ?

— Sigur că da ! M-a dus Marina la el...

— Şi ce-a zis ?

— Cine ? Marina sau franţuzu' ?

— Profesorul ! Ce părere are...

— Foarte bună ! Că-i sînt simpatic, că sînt sănătos bun, şi că n-am nimic serios... Nişte leziuni şi bube pe tot ficatul !

Cu care pot trăi mult şi bine. Chiar şi vreo şase sau şapte luni...

— Fii serios ! Ce glume-s astea ?

— Nu-s glume, ci rînjete de fiară-ncolţită ! mi-a zîmbit sinistru văru-meu, făcîndu-mi iarăşi cu ochiul. Fiară, fiară, dar să vezi ce se mai uitau franţuzoaicele după mine... Păcat că n-aveam timp de ele, că le făceam figura ! Marina a fost extrem de amabilă, mi-a închiriat o cameră la un hotel-pensiune, şi-am trăit ca un paşă. Ţigări aveam, cafea de excepţie, la cerere, baie cu apă caldă, numai mîncarea lor nu-mi plăcea. Unde să dai de pifteluţele noastre, pe care le prăjeau Maca-Maia şi maică-mea ?... Franţujii ăştia nu ştiu să trăiască. Să le fie de colo pînă colo, că eu plec dincolo... Mult mai sus decît tot turnul lor Eiffel. De-aia m-am şi tras în poză, lîngă el, ca să pot avea un element de comparaţie...

— Ce tratament ţi-a dat ? i-am tăiat eu debitul verbal.

— Unul fantastic. De scump. Însă mi-a făcut rost Marina de flacoanele respective. După ce mă prinsese cu mîţa-n sac, aflînd că dădusem 3 000 de franci, absolut exact, la ţanc, pe ceasul adus pentru Manda... Să aibă şi ea o amintire de la mine ! Un chip se mai uită, însă un ceas de aur, asta în nici un caz...

— De ce-ai mai avea nevoie ?

— De nimic... Ba nu ! Mi-e dor de nişte struguri de-ai tăi, de-ăia galbeni şi lungi la boabă, cît deştul... Mai ai ?

— Mai am ! Sînt în maşină. Haide să ţi-i dau, că ţi-am încărcat o tîrnă plină...

\

În noiembrie, parcă spre sfîrşit, m-a chemat la telefon nevastă-sa. Că Micuşor ar vrea să mă vadă. Bineînţeles, m-am urcat în „Bombiţă" şi peste un ceas eram la el. Adică, mai bine zis, la nevastă-sa. Care, încă din prag, ne-a rugat :

— Să-l mai lăsăm să doarmă ! A luat nişte prafuri, de la doctorul ăla care vindecă orice fel de tumori. Acuma-i în tratamentul lui. Cine ştie, poate se face bine...

Cînd s-a trezit, a rămas mai departe în pat, şi ne-a privit cu ochi luminoşi. Ba chiar rîzăreţi. În pofida feţii ce-i devenise pămîntie.

— Mulţumesc, fraţilor-cumnaţilor, c-aţi venit să mă vedeţi ! Ştiam eu c-o să sosiţi. Şi că-mi veţi aduce şi cîţiva ciorchini de hamburg...

— Uite-i aici ! i-a arătat bulgăroaica fructiera.

— Doamne, că frumoşi mai sînt ! Parcă ar fi nişte sfîrcuri de ţiţe...

— Numai la muieri ţi-e gîndul, purcelule ! l-a dojenit nevastă-mea, căreia nu-i prea plac chestii dintr-astea, cu glume pe socoteala femeilor. Mai bine ia şi gustă ! Şi i-a întins un ciorchine..

S-a dat jos din pat, clătinîndu-se pe picioare, şi s-a trîntit brusc în fotoliul de lîngă sobă. Apoi, luînd strugurele în mîini, a purces să-i mîngîie boabele. Privindu-le atent, şi-ncercînd să-şi vîre una în gură. A renunţat. Şi ne-a explicat :

— Nu mai pot mînca... Am ţinut însă foarte mult să-i privesc. Mai frumoşi struguri, ca la voi, n-am văzut nici la Paris !

Mi-am întors ochii. Cătînd spre pereţi. Care erau încărcaţi cu desene şi picturi în ulei. Aparţinînd lui Micuşor. Ştiam că pictează. Dar nu mă aşteptam să fie talentat.

— Frumoase ? m-a iscodit văru-meu.

— Mai frumoase decît cele pe care mi le-ai dăruit mie !

— Păi da, pe-atunci eram sănătos, şi nu-mi păsa ce-mi ieşea de sub pensulă. Pictam fluierînd, tot aşa cum am şi trăit. Numai după ce-am înţeles că-s cam bolnav, m-am apucat mai serios de lucru.

Erau peisaje. Colorate viu şi intens. Explodînd de bucuria naturii în plină putere. Cel ce le zugrăvise, după părerea mea, nu era un suferind, ci un îndrăgostit de viaţă.

Mai înainte de-a pleca, i-am cerut voie lui Micuşor să dau un telefon doctorului său curant. Îl ştiam. Dezvăluindu-i cine sînt, mi-a declarat senin :

— Îmi pare bine că te-aud, şi-ncă după atîţia ani. Care-i baiul, ai necazuri ?

— Eu nu. Încă. Însă-i vorba de văru-meu, Micuşor Podaşcă...

— Îl ştiu ! Mă ocup îndeaproape de el. Chiar să vină nevastă-sa să-i mai dau ceva prafuri...

— Pleacă acum spre matale ! Ce şanse avem, cu văru-meu?

— Enorme ! Totu-i spre bine...

A doua zi, dimineaţa, am telefonat să aflu cum se mai simte. Se simţea bine. Mai liniştit. Murise către zori.

Iar nevastă-sa mi-a spus :

— I-a părut atît de bine că l-aţi vizitat şi c-ai vorbit şi cu doctorul, încît n-a mai putut adormi decît tîrziu. Spre ziuă însă, a coborît din pat. Abia se ţinea pe picioare. A aprins lumina, şi-a luat-o pe lîngă pereţi, ţinîndu-se de ei, ca să-şi privească tablourile. Apoi s-a aşezat în fotoliu. Lîngă fructiera cu strugurii voştri. Şi-a început să-i mîngîie. Cu-atîta plăcere, încît mi-e şi ruşine să-ţi spun...

— Şi la ce oră s-a prăpădit ?

— Chiar atunci ! În fotoliu. Uite ce-i, Vladule, ar fi bine să-mi aduci nişte vin, ţuică, ceva brînză şi păsări, să am cu ce-i organiza praznicul. Colegii lui, care-l iubeau nespus, vor aduna banii necesari pentru înmormîntare, colectîndu-i din Institut. De la unul, de la altul. Că toţi au cîte-un tablou de-al lui Micuşor. De sărbători, le vindea pe două sute bucata !...

— Bine ! Mîine-ţi aduc tot ce mi-ai cerut. Deşi, n-ar fi fost nevoie să mi-o spui. Era neamul meu, de sînge.

L-au înţărînat la Piteşti. Lîngă mormintele bunicilor, ale părinţilor şi-ale tuturor celor care-i vom urma. Loc mai e. Destul.

Eu unul, după ce-am livrat cele solicitate, am refuzat categoric să mă duc la slujba finală. Vroiam să-l ţin minte aşa cum fusese în viaţă. Cald şi fierbinte. Iar nu rece, ca piatra. De-aceea le plăcuse muierilor. Dar nu le puteam condamna. Era mai de mult dus pe-o altă lume. Unde-s numai bucurii şi plăceri. Iar femei, cu ghiotura. Iacă, se poate muri şi-aşa !

CE SPUI, FRANȚ ?

În loc de motto (a nu se confunda cu „Mott", cunoscută marcă de șampanie, pe vremuri) : Așa mă lua-n tărbacă mătușă-mea Ralița, cînd încercam s-o trag pe sfoară, spunîndu-i că nu dormisem toată noaptea, deoarece mă duruseră capul și ochii. Cunoscînd cu ce poamă are de-a face, conchidea zîmbind parșiv : „Ce spui, Franț ? Faci pe bolnavu', cînd știi că la mine nu țin chestii dintr-astea ! Ai citit pînă-n zori romane de-aventuri..."

NU ERA PISTRUIAT, NICI ROȘCOVAN CI, PUR ȘI SIMPLU SLĂBĂNOG

Chiar așa arăta Francisc Munteanu, colegul meu de redacție, de la „Flacăra" (în formula inițială, de revistă ilustrată și-n culori), — slăbănog ca un țîr. De-l sufla vîntul. De fapt, costumul ce-l purta atunci, prin 1953, îmi pare, flutura ca un drapel în bernă, abia ascunzîndu-i trupul firav și, totuși, ciolănos. Pe vremurile acelea, de ce să mințesc, eram cu toții nițel cam amărășteni. Abia ne aflam la începutul amar al carierei, fără un leuștean în buzunar, flămînzi în permanență și puși serios pe treabă, să scoatem o revistă mai dihai ca „Paris-Match"-ul. Deși, ca model, ne fusese propus „Ogoniock"-ul. Care, nici el n-arăta rău.

Eu, nițel mai măricel decît Munteanu, și ca vîrstă și ca volum, mai făceam rost de-un bănuț, colaborînd pe ici, pe colo. Cu traduceri, machetări. Într-o bună zi, reporterul venise în biroul meu de redactor artistic-machetator, bătuse din tocuri, întocmai ca un militar, și mi se prezentase :

— Sînt Francisc Munteanu... Uite ce-i, stăpîne și jupîne, dacă mă poți împrumuta cu vreo doi poli, ești liber să-mi spui Franz ! La leafă ți-i dau îndărăt, mai mult ca sigur...

Perfect ras, tuns și frezat, mi-a inspirat încredere. Și simpatie. Avea o privire deschisă, de vulpoi tînăr și ager. Dealtfel, slăbănogul, de cînd venise în redacție, își avea o reputație bine stabilită. I se jucase o piesă, parcă „Sabotaj" se chema. Succes mare. Promovat la direcția teatrelor. Ca un fel de inspector. Și-i mai apăruse și-o broșurică. În colaborare c-un alt necunoscut — unul pe nume Titus Popovici. După care inovase ceva pe la teatre. Și iarăși fusese promovat. În jos. Expediat de urgență la „Flacăra".

— Uite, îţi dau trei poli, domle Franz ! Oricînd la dispoziţia matale. Dacă ştii să poveşteşti, te invit şi la o gustare...

— Chiar acum ?

— Şi-acum ! Ia-ţi paltonul şi haidem pe bulevard... Pînă nu apare la redacţie M... !... Cu Aszody, n-avem probleme, că-i om înţelegător şi nu dispreţuieşte caloriile !

— Ai dreptate ! Ăsta-i dintr-o bucată, iar celălalt din mai multe. Că niciodată nu ştii de unde să-l apuci...

Avea spirit de observaţie, băiatul. Şi curajul de-a spune în faţă ce-i era în guşă şi-n căpuşă. Mi-a plăcut şi mai mult. Mi-am îmbrăcat lodenul, o joarsă cam ponosită şi niţel pornită pe calea destrămării, şi-am aşteptat să plece şi Munteanu după îmbrăcămintea solicitată de geruleţul de-afară. Dacă-mi amintesc bine, cred că eram prin noiembrie. 1953. La al şaptelea număr, de cînd începuse să apară „Flacăra". Prima revistă ilustrată, şi cu planşe în culori, de după naţionalizare. Însă revistă, nu glumă, sau fiţuică, aşa cum mai fuseseră unele după 1945. Serioasă. Cu literatură şi artă, cu planşe reproducînd tablouri celebre.

Franz Munteanu aştepta.

— Ce faci, omule, nu plecăm odată ?

— Ba da, chiar şi-n clipa asta !

— Şi nu-ţi iei paltonul, sau lodenul, ori balonzaidul ?

— N-am ! Sînt sportiv ! Şi-apoi, vreau să mai mă şi călesc niţel... Vin zăpezile !

M-am uitat mai bine la el. Osos şi ciolănos, zîmbind într-o dungă, era aproape transparent.

La restaurantul-braserie de pe bulevardul 6 Martie, am avut un noroc nesperat : ciorbă de burtă. Fierbinte. Ieşeau vaporii din farfurie. Îmbătîndu-ne cu aroma deliciosului (şi ieftinului) preparat. La mare modă.

Am lichidat şi-a doua porţie, şi eu şi colegul ce-ncepea s-arate mai bine. Îmbujorat şi privind vioi la clientelă. Mai ales la cei ce se adăpau şi cu cîte-o ţuică, vodcă sau conac.

— Mai luăm o ciorbiţă ? Iar dacă rîvneşti şi la vreo tărie, nu te jena...

— De jenat eu nu m-aş jena, dar ce-mi mai rămîne din cei trei poli ? Am nevastă şi copil, şi trebuie să mă mai duc şi cu ceva pe-acasă...

— Franz băiete, n-ai înțeles că ești invitatul meu? Chiar atît de rapace mă crezi încît să mă bucur de leuștenii tăi ! Văd că ai aceeași poftă de viață ca și mine.

— Dacă-i pe bune, atunci comandă ! O palincă mare, pentru mine, dacă matale nu ești amator, două ciorbe și, dacă se poate, și ceva cărniță la grătar... Ochii văd, inima cere, iar de vrei să ai putere, dă-i înainte, nu te lăsa ! O știu pe-asta, de cînd eram marinar, pe Dunăre... Creșteam vreo zece gîște, pe șlepul meu. Acuma-s scriitor și n-am un sfanț....

— Cum, ai fost și marinar ?

— Și ! Plus alte multe meserii... Am să-ți povestesc totul, după ce mîncăm. Mie, drept să-ți spun, încă mi-e foame. De peste-o săptămînă, acasă, la noi... numai cartofi. Și-ăia, de căpătat...

N-am mai zăbovit. Ci am lansat nava la apă. Ca să fiu în domeniul în care activase Munteanu, apelînd și eu la termeni de meserie. Nerăbdător să aflu cine-i omul din fața mea.

Pe la prînz, mai exact pe la ora prînzului, pe care noi îl începusem încă de la zece, știam o sumedenie de amănunte din viața personajului cu care plecasem la o... gustărică.

Era o adevărată poveste, mai curînd un roman. Ceva cam în genul lui „Martin Eden". De nici nu-ți venea să crezi. Fusese marinar, în flota fluvială, de transporturi, apoi operator la un cinema, pare-se din Oradea, sau Arad, pictor multilateral, și de firme, și de tablouri pentru manifestațiile politice comuniste, muncitor lăcătuș, sau mecanic, redactor la un ziar de județ, propagandist, autor dramatic, inspector la teatre. Prea multe meserii, pentru o atît de scurtă viață (pînă atunci). Însă l-am crezut. Povestea atît de pasionant, încît chiar dacă le mai și fabulă nițel, totul părea verosimil. Iar, după cum am citit în cele două volume, de pînă acum, scrise de Franz, despre existența sa, pornind-o de la frageda tinerețe, chiar așa și întocmai se petrecuseră lucrurile.

Mai înainte de-a ne-napoia la redacție, l-am interpelat :

— Dar cînd ai avut timp să faci toate astea, și să și mai scrii, pe deasupra :

— Trăind intensiv ! Că viața nu te-ngăduie, de ești puturos !

— Te-ai mai și-nsurat și-ai și-un copil ?

— Exact !

— Franz, eşti pur şi simplu formidabil ! Bravo ţie... În multe puncte, avem o grămadă de asemuiri. Nici viaţa mea n-a fost o sărbătoare !

— Bănuiam asta ! Altminteri, nu-ţi ceream bani împrumut. Amărăştenii, ca şi ciinii, se miros între ei...

— Corect ! Chiar pozitiv... Haidem rapid la muncă, să vedem ce-a mirosit şi M., şi dacă nu ne-a turnat lui Jancsi-baci, şeful !

Deşi nu era, şi nici nu putea fi de-al nostru, M. ne mirosise. Cînd ne-a luat la rost, întrebîndu-ne unde dispărusem din redacţie, i-am răspuns pe loc :

— L-am însoţit, într-o documentare, pe Munteanu ! Vrea să facă un reportaj despre activitatea de dimineaţă a oraşului...

— Interesantă temă ! a rînjit redactorul-şef adjunct. Dealtfel, v-am şi văzut la lucru... Pe fereastră, cînd veneam încoace. Dumneata însă, ca redactor artistic, ba şi machetator, ce căutai să-l secundezi pe Munteanu ?

— Din curiozitate personală şi profesională !

— Şi te documentai la băuturică şi mîncărică ?

— Şi ospătăriile fac parte din oraş. Una la mînă. Dar matale ce făceai pe stradă, căutînd să priveşti prin fereştrile restaurantelor ?

— Dar ce, eu nu sînt om ? Poate mi-era şi mie foame...

— E posibil să fii şi om, maestre ! Totul e cu putinţă pe lumea asta...

M., niţel iritat, ne-a transmis imediat ultimele dispoziţii de serviciu :

— Munteanule, mîne pleci la Fîntînele să ne scrii un reportaj despre viaţa satului. Muşatescule, începînd de luna viitoare, vom apărea de două ori pe lună. Fă-mi o situaţie. Cîţi fotoreporteri mai sînt necesari, cîţi corectori, şi, mai ales, interesează-te dacă tipografia poate face faţă... Creştem şi tirajul !

Uimiţi şi bucuroşi de cele aflate, Munteanu mai puţin, iar eu invers, deoarece visam o revistă săptămînală, c-un tiraj uriaş şi cu pagini sporite, ne-am dus fiecare la birourile noastre. Mai înainte însă, i-am zis reporterului :

— Franz, diseară mergem împreună la „Capşa"... Să-mi povesteşti, mai în amănunt, cum de-ai ajuns să practici atîtea me-

serii, cînd te-ai căsătorit și de ce, și-ai mai tras și-un copil în plus. Ce ai, băiat sau fată ?

— Băiat !

— Cum îl cheamă ?

— Francisc Munteanu !

— Mă iei peste picior ?

— Dar matale nu, cînd mă inviți la luxul de la „Capșa" ?

— Deloc.

— Și eu ! Dacă l-am botezat Francisc, am făcut-o ca să trăiesc și după ce-o întind pe lumea-ailaltă, în cea mai mare aventură... Și-l las pe el, să-mi țină locul !

După reuniunea de la „Capșa", care s-a desfășurat cu brio, lichidîndu-mi și ultimele părăluțe, plecaserăm împreună spre casă. Eu, în direcția Calea Moșilor 172. Iar Franz mai încolo, spre Popa Nan. Pe jos. Ca să se mai îndese ce băgaserăm în noi.

Prieteni la toartă, pentru vecie, aflasem atîtea de la Franz, ascultîndu-l numai ochi și urechi, încît în noaptea aceea n-am mai dormit. Trecuse prin multe băiatul ăsta, iar cînd i-am povestit și bulgăroaicei, ca s-o îmbunez, deoarece sosisem la culcare cu mult după miezul nopții, și-a exprimat dorința să-l cunoască și ea. Propunîndu-mi să-l invit, într-o zi, la masă.

Zis și făcut !

Și multe seri am petrecut împreună. Iar Franz avea atîtea de povestit, c-un haz nebun și-o replică acidă, vrăjindu-ne cu istoriile sale, reale sau (poate) fantazate, într-o proporție de cca 50%, de-a ajuns nevastă-mea, căreia Franz îi și spunea, deja, „bulgăroaică îndrăcită", să-l întrebe :

— Păi bine, măi Franz, de ce nu vîri, toate cele ce ți s-au întîmplat, în niște romane ? Că ai la material, de-ai putea să-ți editezi, dintr-odată, un set de opere complete !...

— Ei, nu mai spune ! Dar ce crezi că fac, acum cînd vă istorisesc toate astea ? Îmi verific anumite capitole din cărțile mele. Trei am gata...

Iar cînd, într-o seară, a sosit întovărășit de cel mai bun prieten al lui, un băiețandru de vreo douăzeci și ceva de ani, ardelean și el, plin de nerv și vervă, suplu și degajat, acesta ni s-a prezentat singur :

— Titus Popovici ! Cel mai mare scriitor român în viață, viitor laureat al premiului „Nobel"...

Ne-a luat piuitul. Iar în seara aceea, am avut ocazia unui show oferit de duo Titus-Franz. Cu istorii nemaiauzite, cu bancuri şi expunerea unor planuri de viitor. Pînă ne-au apucat zorii zilei.

Îl ştiam pe Titus Popovici. Din volumul de schiţe, scris în colaborare cu Franz. Care era altceva decît se scrisese pînă atunci la noi. Inventivitate, replică, personaje insolite, lovituri de teatru...

Cucerit de perechea Popovici-Munteanu, cînd simţeam nevoia unei destinderi intelectuale, plecam toţi trei, bulgăroaicei neplăcîndu-i resturantele, la „Izvorul rece", din preajmă. Unde ne-ospătam corespunzător, întrucît pornise să ne are şi nouă plugul, fumînd „virginia-verzi", şi-ascultîndu-l pe celebrul Mielu-ghitaristul. Talent cu totul neobişnuit. Era în stare, la cererea noastră, să interpreteze la diblă pînă şi „Rapsodia română, nr. 1", „Concertul pentru pian şi orchestră" (tot nr. 1) al lui Ceaikovschi, dacă nu şi „Preludiile" lui Liszt.

Au urmat şi-alte seri memorabile, alăturîndu-ni-se şi-un excelent grafician, unul Aurel Stoicescu. O figură. Odată, acasă la noi, s-au provocat la o întrecere de snoave moderne, cărora li se mai zice şi bancuri. A cîştigat Franz. Care ne spusese, nici mai mult, nici mai puţin decît cincizeci de piese inedite. Pe locul II, Titus. Cu vreo patruzeci. Numai eu şi cu Stoicescu-Gogan rămăseserăm de căruţă. Ca ascultători însă, tustrei, bulgăroaica, Aurică şi subsemnatul, eram pe locul I, cu medalie. De aur.

Spre nedumerirea mea, care-mi pierdeam zilele de pomană, văzîndu-mi numai de machetare şi de întîlnirile mai sus pomenite, băieţii lucrau. Şi încă zdravăn.

Franz terminase volumul „Lenţa", bun de tipărit, plus două sau trei romane, de mai mari dimensiuni. Iar Titus Popovici, în afara unui roman despre studenţi, intitulat, parcă-mi-se, „Pămîntul este aproape rotund", se apropia de capătul, mai bine zis de sfîrşitul „Străinul"-ui.

Totul era bine şi frumos. Numai că, într-o bună zi, cum este clişeul atît de învechit şi şters al literaturii romantic-realiste, mă trezesc cu Franz, deşteptîndu-mă în fapt de dimineaţă. Ca să mă anunţe :

— Mîine ne evacuează ! Pe toţi...

— Cum adică „vă evacuează" ? De unde ? Şi care toţi ?...

— Din Popa Nan ! Nu ne-am împăcat la preţ cu proprietarul... Trebuie să părăsim apartamentul. Şi eu, şi Illonka, şi Ferry (diminutivul de la Francisc, aplicat minorului Munteanu). Plus Titus...

— Stai încet, că nu-nţeleg nimic ! Ce caută Titus în chestia asta ?

— Nimic. Însă stătea cu noi... Neavînd unde să locuiască ! Nu ştiu de ce, dar am avut impresia că eram întrucîtva vinovat de cele ce se-ntîmplau. Prea îi trăsesem după mine. Ba la „Izvorul rece", ba la „Ambasador", ba prin alte locante. Silindu-i să-şi cheltuiască banii, numai pentru a-mi ţine mie tovărăşie.

Pe loc, fără s-o mai consult pe Penke, plecată după tîrguieli, i-am propus lui Franz :

— Mutaţi-vă cu toţii la noi !

Munteanu m-a privit oarecum neîncrezător. Apoi, niţel stînjenit, m-a întrebat :

— Cît o să ne coste ? Vom fi numai noi, eu şi cu Titus ! Pe Illonka am aranjat s-o instalez la casa de creaţie a Uniunii, de la Sinaia, împreună cu Ferry. Peste vreo săptămînă îmi iese pe piaţă „Lenţa" şi-o să fiu în stare să le plătesc cazarea şi masa...

— N-am înţeles !

— Ce ? Referitor la „Lenţa" sau la chirie ?

— Nu ţi-e ruşine să-mi propui bani... Veniţi numaidecît !

A doua zi, deşi dărîmasem un zid şi peretele dinspre stradă era cu cărămizile doborîte pînă la jumătate, aranjasem totul. Le orînduisem un culcuş, sistasem reparaţiile de zidărie, şi-o convinsesem pe Penke să ne ia pe tustrei în pensiune. Din solidaritate, faţă de cei doi exilaţi.

Înghesuindu-ne, care şi pe unde am putut, Titus bătea la maşină, ca turbat, lucrînd la ultimele capitole ale „Străinul"-ui, iar Franz îşi transcria, tot la maşină, „În oraşul de pe Mureş", primul său roman. Eu, cu instrumentele mele de machetare, foarfeci clănţănitoare şi linii metalice, ei, cu maşinile lor minunate, totul dădea impresia unui atac de mare anvergură — cu mitralierele ţăcănind diabolic.

Serile, vlăguiți de puteri, Titus ne citea din ceea ce scrîșese peste zi, ca și Franz, dealtfel. Numai eu n-aveam ce să le arăt. Urmau să vadă rodul muncii mele în numărul viitor al „Flacărei".

Penke, autentică artistă culinară, ne-ndopa cu ciorbe și mîncăruri economice, bazate mai mult pe cartofi și varză. Care ne-ntreținеau energia necesară. Și-aveam nevoie !

Titus și-a găsit, peste cîteva zile, o gazdă, iar Franz, apărîndu-i „Lența", în două ediții succesive, căpătase Premiul de Stat. Precum și-un apartament, destul de încăpător, din partea Uniunii Scriitorilor, dacă mai țin bine minte, sau din partea unui misit, plătit cu bani grei. Iar acum se ocupa de treburi gospodărești : zidărie, instalații, zugrăvit, dornic să-și primească familia sărbătorește. La casă nouă.

Pe-atunci, pare-mi-se, îi apăruseră și primele simptome ale unui ulcer bestial. Care-l slăbea din ce în ce mai mult. Ceea ce, după cum îi era năravul, nu-l împiedica să lucreze neîncetat. Și aranjarea casei, și scrisul. Se așeza pe marginea patului, cu mașina de scris în față, instalată pe-un taburet, și bătea de ziceai că-i mitralieră „Maxim". Cocîrjat, într-o poziție incomodă, hrănindu-se cînd își mai amintea. Tocmai el, căruia-i plăcea să mănînce țeapăn. Dar nu voia să piardă nici o clipă fără să umple pagini după pagini.

„ULCERUL NU MERGE DE MULTE ORI LA APĂ !"

Volum de schițe și nuvele, încă un roman sau două, și iată că zurliul, laolaltă cu Titus, pe neașteptate, fără să-mi spună vreo vorbă, trîntește două scenarii de film. Care, minunea minunilor, se-aprobă amîndouă. Și intră în producție.

Nici eu nu stăteam de lemn-Tănase. Îmi sporisem productivitatea, machetînd la vreo cinci reviste. Deodată ! Ceea ce nu-i de ici de colo. În orice caz, mai mă-ncropeam și eu. Cît de cît.

De aceea, îmi zic eu acum, începuserăm să ne cam pierdem vremea. Făcîndu-ne de cap. La barul „Excelsior", recent pus la dispoziţia publicului amator. Oricît de amatori am fi fost, n-a durat toată aiureala mai mult de-o lună. Nu mă mai ţineau baierele pungii. Şi nici pe Franz.

Dealtfel, începuseră şi filmările la „Valurile Dunării". Unde erau mai multe nopţi pierdute decît la bar. Căci Liviu Ciulei trăgea tare, nu glumă. Încît, cînd terminase filmul, era şi Franz terminat.

Ne întîlniserăm la „Capşa", întîmplător.

Şi-am fost nevoit să-i spun adevărul în faţă :

— Nu-mi place cum arăţi ! Deloc... Ai slăbit ca un ogar într-un hal fără de hal !

— Atunci sîntem chit ! Nici tu nu-mi placi... Mai defel. Iar ai pus pe tine vreo două'j de ocale !

— Nu-i nimic ! Săptămîna viitoare mă internez, ca să termin odată cu demenţa asta...

— La balamuc ?

— Fii serios, ăia nu se ocupă de glande... Mi-a aranjat Aszody un loc la „Parhon" !

— Ăsta ce-o mai fi ?

— Un institut. De endocrinologie !

— Eu stau mai bine ! m-a informat Franz. M-am ales cu-o meserie. Mai mult din greşeală. Credeam că asistentul doar asistă, la regie. Din păcate, nu era aşa. M-am spetit muncind... După ce ies din spital, o să mă apuc serios de filme. Deocamdată mă internez şi eu. Am o gaură în plămînul stîng...

— Şi ţi-o pot astupa ?

— Depinde ! Mai întîi mi-astupă ulcerul, că-i şi prin stomac o găurică... Apoi, dacă mă găsesc fără Mitică Koch, bacilul cu-acelaşi nume, îmi vîră în piept o minge, de fotbal sau ping-pong. În funcţie de mărimea ei. Dacă n-o merge nici aşa, atunci e musai să-mi practice o toracoplastie. Nu confunda cu chirurgia plastică, că-i altceva. În loc să te lipească, te taie. Lăsîndu-te fără vreo cîteva coaste...

L-am întrebat, lăsînd gluma la o parte :

— E cotoioasă rău, situaţia ?...

— Pe dracu ! Un fleac. Îmi iau maşina cu mine, şi-i mai trag un roman. Iarba rea nu piere. Mergi cu mine, să vezi ce frumos e-acolo, la ofticoşi ?...

— Se poa' să mai mă-ntrebi ? Cînd pleci ?...

— Mîine, cu trenul de zece și zece ! Vine și Titus. Călătorim la vagon-restaurant, pînă la Predeal. De-acolo, Pîrîul Rece e-aproape. Iau un taxi și gata povestea.

A doua zi, înțolit în costumul cel mai deschis (la culoare, nu la nasturi), ca să-i ridic tonusul omului meu drag, urcam în tren. Direct la vagonul-restaurant. Unde i-am găsit pe-amîndoi. Și pe Franz, și pe Titus. Omenindu-se ardelenește. Cu Turț. Plini de voioșie, sporovăiau între ei, ca și cum ar fi plecat în Hawai.

— Ce, sînteți bolunzi, i-am luat tot pe ardelenește, ca să nu deteriorez atmosfera, beți vitriolul ăsta, pe stomacurile goale ?

— Sîntem ! Dar și cu lipsuri... Adică, de-a dreptul, fără parale ! m-a informat Munteanu.

— Să-ți fie rușine ! Nu mi-ai spus o vorbă că suferi și de boala asta. Las' pe mine !

Și-am plecat imediat după șeful vagonului-restaurant. Cînd i-am spus că are de oaspeți cîțiva reprezentanți din sectorul cultură, s-a arătat emoționat, asigurîndu-mă că ne-acordă întreg sprijinul său. I-am precizat în ce constă, comandîndu-i niște coaste de purceluș, cît mai fragede și grăsuțe, cu pilaf și cartofi prăjiți, ca garnitură.

Nu trecuseră nici zece minute, și însuși șeful se-nfățișa cu platoul la masa noastră. După ce ne-a urat poftă bună, mi s-a apropiat de ureche și m-a întrebat în șoaptă :

— Lucrați în cultura mare sau mică, dacă nu vă supărați ? Că și eu mi-s agronom. Muncesc aici, fiindcă-s plătit mai bine, și mai văd și țara pe gratis.

Va să zică Franz își măcina plămînii, ca să-i iasă filmul bine, iar ăsta, om cu meserie serioasă, dar și bănoasă, știut fiind că-n agricultură mîncarea nu te costă, lucra în transporturi feroviare. Nu era drept.

— Nici în cultura mare, nici în a mică ! i-am răspuns într-un tîrziu. Ci la speciale... Înțelegi ?

Șeful a-ngălbenit, apoi a virat spre stacojiu, pentru ca să se stabilizeze la vînăt cianotic. De-am crezut că-l apucă, pe loc, un atac de apoplexie. Temîndu-mă să nu ne facă figura taman atunci, cînd declanșam atacul asupra cărniței, l-am liniștit, declarîndu-i :

— În ce te privește pe dumneata, nu-i cazul să-ți faci probleme ! Ești în afară de tot și de toate, și nu ne interesezi sub nici un aspect... N-avem timp de fleacuri !

— Așa-i, a mărturisit brusc domolit iresponsabilul agronom, ce-s eu, pe lîngă alții, decît un fleac ? Fac cinste cu încă un rînd de mușchiuleți...

— Nu-i nevoie ! Plătesc eu, ca la carte.

A tulit-o.

Iar Franz și cu Titus, masticînd sănătos și feroce, mi-au zîmbit sibilinic. Apoi, Franz, aprinzîndu-și o „virginia-verde", mi-a zis :

— Mîncăm bine, țeapăn, tragem și-o țigară, ce ne mai lipsește, cînd avem lîngă noi un detectiv de talia ta ?

Peste cinci minute, șeful vagonului-restaurant se prezenta cu cafelele, în cești superdimensionate, din cele utilizate de CFR, cu pîntecele bobonat și groase-n buză. Plus un transistor minuscul, proprietatea individului, pe care ni-l ceda pe tot timpul voiajului. Pînă la Predeal.

Răstimp în care-am ascultat, de ni s-au umflat capetele, un program de muzică ușoară, intitulat „melodii la cererea dumneavoastră". Iar cînd am coborît pe peronul gării, ajunși la punctul nostru terminus, Franz s-a apucat să se învîrtă pe peron, cîntînd, de unul singur, cu-o voce spartă și afonă : „Astă seară-am să dansez numai cu tine". Un minut, două, cinci. Niței speriat, am vrut să-l opresc :

— Ce-i cu tine, măi dilimache, aici te-a pălit pofta de dans și cîntare ?

— Ce să fie ? Nimic ! Mă pregătesc...

— Ai de gînd să te duci la vreun bal ?

— Păi ce, întîlnirea cu doamna aia, în negru, nu se petrece la balul de sîmbătă seara, vorba cîntecului ? Dacă mi-s țeapăn, și neapărat trebuie să fiu, o calc pe pantofi, de-și ia valea numaidecît... Mă, am atîtea de scris, și-atîtea filme în cap, încît n-am vreme de discutat prea mult cu dînsa. Cu muierile și cu moartea nu se cuvine, nu merge să te rogi. Trebuie să le iei repede. Dacă ești bărbat. Și bagă-ți bine-n cap, n-am deloc poftă să mă petreceți pînă la Pîrîul Rece. Plecați cu primul tren acasă. Nu țin să fiu însoțit la tebeciștii ăia, ca spre țintirim...

Și, pînă nu ne-a văzut, convingîndu-se, că urcăm în primul tren de București, a stat mereu pe peron, dănțuind și cîntînd „astă seară voi dansa numai cu tine" !

De-aceea a scăpat cu bine.

După aproape un an, răstimp în care i se administraseră tot soiul de tablete („Pas" și-alte bazaconii), jucaseră ping-pong cu plămînul lui. Vîrîndu-i cîte-o minge în gaura de-acolo, și-l ținuseră în hățuri, cu diete speciale, atît pentru ulcer cît și pentru „Mitică Koch", cum îi zicea Franz. Pînă fuseseră nevoiți să-i execute și chestia aceea, cu toracoplastia.

În perioada respectivă, îi mai dădusem cîte-o sîrmă, mai fusesem pe la el, împreună cu Illonka și Penke, să-i facem „vizite de protocol".

Avea camera lui, o rezervă lux a-ntîia, curată și luminoasă, se îngrășase nițel, căpătase culoare, de parcă ar fi fost la mare, și se bucura văzîndu-ne. La început. Apoi, sătul de interogatoriile muierilor, le expedia la plimbare. Rugîndu-mă să rămîn cu el.

— Cum e-aici, Franz ? mă apucam și eu să-l bat la cap.

— Mult mai bine decît le-am spus fetelor... Bagă ăștia la mîncare în mine, de-am ajuns cît un buhai. Dar nici eu nu mă iau după capul lor. Îi mai trag cîte-o vodcă, „Moskovskaia" sau „Stolicinaia", că astea cicactrizează mai bine găurica din burtică. În rest — raiul pe pămînt. Scoate chibritul și dă-mi un foc...

— Ce să faci cu el ?

— Să-mi aprind țigara ! Țin pachetul sub saltea, să nu mă prindă hoțoaicele astea de surori. Ele mi-au confiscat cutia de chibrituri, afurisitele...

— Ai înnebunit total ?

— Parțial ! Fiindcă nicotina face bine la pulmoni. Pînă și medicamentele pe care mi le vîră pe beregată, și-alea conțin nicotină... Dacă ne-am lua după doctori, am ajunge mult mai urgent la țintirim, în copîrșeu de lux, decît făcînd așa, cum ne-ajută și pe noi capul și instinctul de conservare. Chestie de dialectică, grasule ! Mai bine deschide larg fereastra. Că „Chesterfield"-urile miros puternic. M-am lăsat de „virginii verzi" și m-am dat cu-americanii. În materie de țigări.

— Și nu ți-e urît ? mi-am continuat interogatoriul.

— Ce te face să crezi ? Serile, după ce se dă stingerea, îi mai tragem și noi cîte-un pokeraș asezonat cu „Moskovskaia"...

Ca să mă decontectez, după lucrul de peste zi. Căci nu mă lasă să bat la maşină, decît maximum două pagini. Bat eu douăzeci, însă ascunzîndu-mă de ei. Plec la plimbare, cu maşina pitită sub halat, şi scriu în pavilionul din parc...

Cînd l-au externat, nu mai avea nimic. Nici în plămîni, nici în stomăcel. Pînă şi specialiştii se mirau de însănătoşirea lui. Franz era alt om, acum. Lucra şi mai îndîrjit.

An de an, îi apăreau noi cărţi, iar scenariile pornise să şi le regizeze singur. Se vorbea chiar, în cinematografie, că realiza un film mai repede decît toţi ceilalţi profesionişti. Mai *repede*, am scris. Nu : mai *bine*.

„LOCUINŢA MEA DE VARĂ E LA ŢARĂ"

De cînd mă-mbolnăvisem şi eu (probleme cu cordul, puseuri inexplicabile de tensiune arterială, supraponderabilitatea de care nu izbuteam să scap), îmi făceam veacul mai mult pe la Tîncăbeşti. Unde mă retrăsesem din „viaţa publică". Pentru a-mi scrie şi eu romanele atît de mult visate.

De fapt, Tîncăbeştiul îl cumpărasem, prin 1959, mai curînd pentru bulgăroaică. Procopsindu-se cu-o distonie neurovegetativă, toţi specialiştii îi recomandaseră să trăiască la ţară, să lucreze în grădină, mă rog, să practice munci agricole, fără mari eforturi fizice. Iar nevastă-mea, care, în ultimii ani, devenise o insomniacă iremediabilă, acum dormea ca un ţînc. Verile le petreceam la ţară, iernile la oraş. Unde ne-mbolnăveam de toate cele : gripe, viroze, amigdalite, laringo-faringite şi-alte specialităţi ale aparatului respiratoriu.

Chiar din clipa cînd ridicasem din pămînt căsuţa, de tip pur ţărănesc, pentru bătrîneţe, mereu îl sîciiam pe Francisc Munteanu.

— Haide, măi Franz, vină şi tu pe la noi, să vezi cum arată iarba, grădina, via şi livada ! N-o să-ţi pară rău...

— Pe dracu ! Mă vezi tu pe mine bătînd la mașină cu săpăliga ?

Odată, cînd filma undeva, pe-aproape, ultimele secvențe ale unei pelicule cu scenariu propriu, și-avea la dispoziție mașina echipei, s-a abătut pentru cîteva minute și pe la noi. Să vadă ce-i și cum. A văzut, a rămas nițel cu gura căscată, după care-a exclamat :

— Vladimire, dar asta-i o adevărată fermă agro-literară ! Chiar așa cum e-acum ai cumpărat-o ?...

— Nu prea ! Era o pîrloagă, plină de mărăcini și pălămidă... Penke a realizat tot ce admiri aici, singură-singurică ! A plantat și viișoara, și livada, iar de grădină se ocupă din primăvară pînă-n toamnă...

— Afurisită bulgăroaica ! De-aia suferea de insomnii, că-i lipseau ceapa, usturoiul, ciușca și roșia, toate crescute sub mînurile ei...

Și-a plecat abia după ce-nnoptase bine. Cam pe la 10. La poartă, nu m-a întrebat pe mine, ci pe Penke :

— Să-ți zic ceva ?

— Zi-mi ! I-a îndemnat nevastă-mea, încîntată că-i plăcuse locul.

— Poți să ne primești și pe noi aici, la voi ? Aș veni cu Illonka. Ea te-ar ajuta la muncile agricole, iar eu aș lucra la un nou scenariu. În cea de-a unsprezecea variantă... Ce-i aici, abia acuma-mi dau seama, pentru un scriitor e ceva de groază, nebunia lumii, nu altceva... Nici că se mai poate lucra în altă parte !

Chestia cu „e ceva de groază, nebunia lumii, nu altceva", răsuna mereu în gura lui Franz. Ori auzise de la mine, care i-o citam pe tanti Ralița, sau învățasem eu de la el, punînd-o pe tanti Ralița să vorbească așijderea lui ! În orice caz, mi se pare o expresie memorabilă.

Săptămîna următoare, Franz terminînd cu brio filmul, se și mutaseră la noi. Illonka era mai mult decît îndrăgostită de muncile agricole, pe care nu le exercitase niciodată, iar Munteanu, instalat sub salcia mea pletoasă, la umbră, tolănit într-un șezlong, cu mașina de scris pe genunchi, bătea la ea ca la fasui.

Îi cazasem în bucătărie, neavînd unde în altă parte. Podul ar fi fost şi el nimerit, însă mişunau şoarecii. Era vorba de podul-magazie, de deasupra beciului, nu de cel al căsuţei. Unde le-ar fi fiert şi creierii.

Un an, doi, trei, tot aşa am dus-o. Dacă nu cumva cinci. Locuind împreună, verile. Eu şi cu Franz ocupîndu-ne de scris, iar muierile de subzistenţa noastră.

Îngrijind de grădină şi de livadă, ca să nu mai pomenesc de vie, aveam totul la îndemînă. Aproape că deveniserăm vegetarieni. Din cînd în cînd, se mai ivea şi nitică proteină animală. Ba tu un puişor, achiziţionat de pe la vecini, ba cîte-un ciolănaş de porc (pe fasole), cînd se mai tăia ceva prin sat. Rareori, chiar şi viţel de lapte. Că dăduse o molimă (cred că psihică) printre ei, şi-şi rupeau mereu cîte-un picior. Şi, indiferent dacă era vorba de stîngul sau dreptul, din faţă sau din spate, trebuiau neapărat sacrificaţi. De mila răposaţilor, ne sacrificam şi noi.

Atunci îl apuca pe Franz dragostea faţă de animale. Căci o ruga pe Illonka :

— Ascultă, mai ţii minte cum se face „viţel umplut" ? Ia pune-te pe treabă ! Uite viţelu', uite amatorii...

Şi, c-un gest larg, ne indica pe toţi cei de faţă. Incluzîndu-se şi pe el, se-nţelege.

Ei bine, trăgea bozgoriţa, cum îi ziceam cu toţii, în glumă, nefiind cîtuşi de puţin limitaţi la minte, un „viţel umplut", fantastic şi-absolut inedit, pentru noi, regăţenii.

Numai uitîndu-ne la el, rumenit şi crocant, cum zace la cuptor, cusut şi-nfăşurat, pe cartofii din tavă, pur şi simplu ne lăsau gurile apă.

Văzînd că, dac-o ţin tot aşa, acumulez ocale după ocale, nevastă-mea l-a prelucrat pe Munteanu :

— Ia mai faceţi şi voi cîteva marşuri pe zi, spre pădure ! Pe jos, bineînţeles, nu cu „Bombiţa"... Poate mai daţi ceva jos, c-ai făcut şi tu burtică !

După ce-i trăgea o-njurătură creştinească, Franz declara în gura mare :

— Rău am brodit-o aici, fraţilor, de-am ajuns să ne conducă femeile... Gata, ne reîntoarcem la matriarhat ! Bine, de mîine pornim... Dar să deie sfîntul să nu fiţi gata cu gustarea de dimineaţă, că v-a mîncat gaia. Gîndiţi-vă, în loc să clociţi

în paturi, că ne vom întoarce leoarcă de năduşeală ! Şi flămînzi, în plus...

Se mai ocupase Franz de sănătatea mea, cu cîtva timp în urmă, cînd fugisem pentru a doua oară de la Institutul de endocrinologie „C. I. Parhon". Mă luase sub aripa sa, spunîndu-mi :

— Maestre Mușatescovici, fac pe dracu-n patru, şi-ţi scot „Preludin"-ul necesar, de unde-o fi, din piatră sau din iarbă seacă... Dar dacă nu-mi scazi sub sută, prilej cu care te-mbrac în haine noi, dăruindu-ţi un costum, îmi iei tu unul. Şi tot ieşi în cîştig. Ţie îţi trebuiesc trei metri şi jumătate, mie-mi sînt de ajuns doar doi şi nouăzeci...

Nu ştiu dacă-l făcuse-n patru, dar cu dracu' tot avusese ceva relaţii. Deoarece Satana îl aprovizionase cîtva timp cu „Preludin". Adus cu avionul din Franţa. Şi slăbisem. Spectaculos. Însă numai pînă la 105... Oricît mi-aş fi dorit costumul cel nou, nu mi-a fost dat.

— Hai la „Romarta", să-ţi alegi o stofă pentru costum ! Am pierdut rămăşagul. Nici tabletele franţuzeşti nu mai m-ajută. Decît la alte pozne. Acuma mi s-a defectat un rinichi... Cred că din pricina bazaconiei ălora. Dacă ţii neapărat să-mi intre-n pană şi-ălălaltul, atunci îţi cumpăr haine noi... Dar o să mă ai pe conştiinţă. Tot tu ai să-mi faci rost de ţoale festive !

— De ce, din moment ce nu ţi-a reuşit pasienţa ?

— Ai mai văzut om, spune-mi cu mîna pe inimă, care să trăiască fără nici un rinichi ? l-am luat la sentiment.

— Vladimire, mai lasă-mă cu hainele tale, că m-ai înnebunit ! Prefer să nu-ţi mai dau „Preludin", decît să mori cu sistemul renal lipsă. Trăieşte, ca şi pînă acum, c-ai dus-o destul de bine şi-aşa. În orice caz, eu unul rup orice legătură cu dracul. Şi-aşa, după cum se vorbeşte, vrea să-mi tragă un picior în fund. În schimbul altui cineast, capabil să-i facă el rost de pilule !... E clar ?

— Nu mi-e clar deloc cu ce soi şi gen de draci ai fost în relaţii, însă ţin să fiu corect cu tine, poate şi cu reprezentantul celui de Jos, nici eu n-am înghiţit regulat tabletele... Mai mult s-au dus pe apa sîmbetei, la chiuvetă, decît pe beregata mea. Iartă-mă !

Muntenoiul meu drag a izbucnit în rîs, după care mi-a spus :

— Decît la „Romarta", mai bine-i tragem o fugă la „Mercur". Fac ăia, de-acolo, niște ciorbă de burtă, de-ți stă mîțu-n coadă !...

— De-acord ! Poate mi se remediază și rinichiul...

De astă dată, n-a mai ținut figura. De-a doua zi, de cum se crăpa de ziuă, cînd auzea pîrîindu-mi și trosnindu-mi oasele, de cît mă-ntindeam să mai dorm barem un ceas, Franz năvălea în odaia noastră, fără să se jeneze, și mă trăgea din pat, șoptindu-mi :

— Haidem la pădure ! Dus-întors, batem șase kilometri... Exact cît ți-au recomandat medicii tăi. Iar ca să nu-i simți, am o metodică proprie, anume pentru marșuri forțate. Deși, nici tu și nici eu n-am făcut armata ! Pe cai, Vladimire, că pierdem breakfast-ul...

Prin fundul grădinii, o luam pe scurtătură și, în mers voinicesc, de vînători de munte, ne-ndreptam vioi, deși pe jumătate adormiți, către pădurea Snagovului. Acolo, făceam o haltă de ajustare, cît să-nfulecăm două sandvișuri cu șunculiță afumată, după care Munteanu comanda :

— Cu cîntec înainte, marș !

Și pornea să mugă, aproximativ melodios, șlagărul prietenului său Temistocle Popa, „Trecea fanfara militară !"... Lansat, c-un incredibil succes de Dănuț Spătaru. Alt prieten. Cîntam și eu, de credeam că-mi plesnesc plămînii și corzile vocale. Fără a izbuti să-l întrec totuși. În pofida faptului că, amîndoi, nu cunoșteam cuvintele șlagărului decît parțial, și pe sărite.

Dar nu asta conta. Franz avusese dreptate. Nici nu-mi venea să cred că străbătusem șase kilometri. Fără să-mi dau seama. Și i-am cerut explicații asupra fenomenului.

— De unde știai că muzica ajută la marșuri forțate ?

— Fraiere ! Păi tu n-ai observat, măi Vladimire, că-n toate filmele mele, despre război, soldații cîntă mărșăluind ? Totdeauna am avut un consilier militar. Pe maiorul Obrenovici, pensionar, de la manutanță, care urmărea operațiunile din dubița echipei de filmare. Unde le mai și dormea, uneori... Soldatul, cînd cîntă, nu-și dă seama cîtă distanță străbate !

Întorși acasă, femeile ne-așteptau cu gustărica de dimineață.

— Illonka, l-am silit pe grasu' să gonească șase kilometri ! Cîte ochiuri i-ai făcut ?

— Șase !

— Perfect... Patru pentru mine, care-am comandat, și două lui ! I-ajung. El trebuie să slăbească mai mult, nu eu. Respectăm proporțiile. Așa-i corect. Și-altceva ?

— Altceva ? intervenea alertată Penke. Ce anume altceva ?...

— Ascultă, bulgăroaică-ncăpățînată, vrei să halim ochiuri goale ? Fără nițică brînzulică, fără ceapă, roșii, ardei, slană și-alte alea...

— Nu-ți fă tu griji, parșivenie de om, că fiecare-și are porția ! îl repezea Penke. Vlăduț — 50 grame brînză de vaci. Tu — telemea. Cît te lasă inima. De vrei să ne lași și pe noi flămînde. Restul — ad libitum ! Pe săturatelea...

Auzind ce mă așteaptă, îl chestionam pe Muntenoiu, în șoaptă :

— N-am făcut nici o brînză ! Dar dacă batem mîine, în limita posibilităților, zece kilometri, o convingi pe nevastă-mea să-mi prăjească și mie barem trei ouășoare ? Pe costiță afumată...

— Nu-ți fă griji ! Că doar nu sîntem dotați cu contoare la picioare... Facem cît putem, și declarăm cît trebuie ! Bulgăroaica are încredere în mine...

— Aici ai dreptate ! Dar Illonka ta, mă cam îndoiesc... Și nu uita, amîndouă sînt cu ochii pe noi !

În loc s-o prelucreze pe bulgăroaică, Franz m-a luat pe mine-n tărbacă :

— Mă inconștientule, astfel fiind situația, nu-ți dai seama că marșurile-ți fac bine ? Slăbind, cît de cît, dovedești și tu că ești bărbat ! Că ai voință... Că mult n-ai s-o mai duci așa. Și mi-ar pare rău să mă car în fiece duminică, aducîndu-ți flori !

Pricepînd unde vroia să bată șaua, am înghițit în sec. Și, cît a ținut vara, am mărșăluit împreună cu Franz, cîntînd „Trecea fanfara...", pînă am aruncat peste bord cinci ocale. De sclipeau ochii nevesti-mii. De cîtă fericire era în ea. Înduioșat, Munteanu mi-a suflat, în timp ce lichidam breakfast-ul :

— Dacă renunți la ouă și la costiță, bulgăroaica va fi, precis, cea mai iubitoare dintre femeile de pe lumea asta. Nu-ți umblă mintea deloc, văzînd cît te-adoră ?

— Da, măi, dar chiar în stilul ăsta, barbar şi împins ? Mă rog, pentru ea sînt capabil de orice... Să halesc şi mere pădureţe, chiar !

— N-ar fi rău. Ca idee ! m-a aprobat Franz.

REGIZOR TOTAL, DAR ŞI-AL DRACULUI... DE ÎNCAPĂŢÎNAT !

Peste vreo doi ani, Muntenii soseau la Tîncăbeşti să ne comunice vestea cea mare :

— Oameni buni, aţi scăpat de noi. Sîntem ţărani ! Pînă-n măduva oaselor. Cu banii de pe „Cerul începe la etajul III" ne-am cumpărat şi noi o căsuţă. La Gruiu. Cu grădiniţă şi cu cîţiva pomi, cu acoperiş de stuf, aşa cum se cade unei autentice locuinţe rurale de şes. Vă aşteptăm cît mai curînd. Acuma trebuie să mă ocup de răsaduri...

Spre stupefacţia mea, dar şi-a bulgăroaicei, cel ce pomenise de răsaduri fusese Franz. Iar nicidecum Illonka. Cum ar fi fost şi normal, fiind întru totul cîştigată, datorită nevesti-mii, pentru cauza grădinăritului. Pe el îl apucaseră însă, acum, năbădăile !

În prima duminică liberă, am dat o fugă pînă la Gruiu. Să vedem cum se descurcă Muntenoii. Se descurcau. De minune. Chiar mai ştiinţific decît noi. De cum ne-am ivit, Franz m-a şi tras deoparte să-mi arate planurile. Chiar mai înainte de-a-mi prezenta interiorul casei. Şi l-am potolit, spunîndu-i :

— N-am nevoie de nici un plan, de vreme ce-o să ne pofteşti şi-năuntru. Să-ţi admirăm achiziţia, odaie cu odaie, perete cu perete şi uşă cu uşă !

— Mă Vladimire, nu te credeam atît de tont ! E vorba de planurile mele agroliterare. Cum am să-mi plantez terenul şi ce-am de gînd să scriu aici... Nu-i aşa că-i o minune ?

— Este ! i-am mărturisit cinstit. Chiar privit pe dinafară. Şi terenul, şi locuinţa... Cît te-a costat ?

— Un film !

Mai mult n-am stăruit, neplăcîndu-mi să-mi vîr nasu-n punga oamenilor. Şi nici în ciorba altuia.

— Haide, să m-ajuţi la planurile de culturi ! Eşti as în materie, după cîte am văzut la Tîncăbeşti...

— Aşa-i ! Am lăsat la o parte orice urmă de modestie. Eu am emis toate ideile, iar Penke le-a tradus în viaţă. Cînd singură, cînd ajutată de finii şi cumetrii noştri. Însă mult mai scump plătiţi. C-aşa-s neamurile...

Procurîndu-i butaşi, aducîndu-i seminţe, trasîndu-i cîteva sarcini absolut necesare pentru împărţirea gospodărească a unui teren agrar domestic, l-am lăsat apoi pe Franz să se descurce singur. Tot îşi avea şi el „bulgăroaica" lui. Care să-i aducă la îndeplinire sarcinile trasate.

În anul următor, cînd m-am dus să judec ce realizaseră Muntenii, la început am crezut că greşisem adresa. Asta, zic eu, din pricina sfaturilor mele. Mai mult ca sigur. Le-aplicaseră pe dos.

Alta era pricina. Gardul. Nou. Şi proaspăt vopsit. Care, mai înainte, nu existase. Decît sub forma unui palan din lănţeţi (50% putrezi).

— Bravo, Franz ! l-am felicitat eu, după ce vecinii mă asiguraseră că asta era casa cinematografistului. Orice român, mai întîi îşi împrejmuieşte sălaşul. Frumos gard !...

— Eah ! Vax, pe lîngă ce-ai să vezi în bătătură...

Cînd am examinat, în amănunt, straturile cu ardei graşi, roşii, castraveţi, vinete şi-alte furaje, toate irigate recent, şi-am cercetat şi pomii, căutîndu-i de viermi, insecte sau boli criptogamice, dar care lipseau cu desăvîrşire, m-am lăudat, mai întîi, pe mine. Nu eu îl instrumentasem ?

— Bine lucrat ! Înseamnă că Illonka se-ocupă îndeaproape de grădinărit şi pomicultură...

— Aiurea ! Ea-i cu zootehnia... Tot ce vezi aici e-ngrijit de mînurile mele. De cum mă trezesc, ud grădina. Apoi, dacă-i senin, stropesc merii, perii, prunii şi gutuii cu „Parathion", un insecticid formidabil, în stare să lichideze şi-un regiment, laolaltă cu alte prafuri, împotriva moniliozei, rapănului sau altor ciuperci... Abia după ce-mi isprăvesc lucrările, cam în jur de şapte şi jumătate, mă ocup de maşină...

— Ce mașină ? Ți-ai cumpărat automobil sau e vorba de calimaxul pentru administrarea stropelilor...

— Ești bolînd, Vladimire ! Mă vezi pe mine, cumva, la volan ? De mașina de scris... Lucrez la două strunguri deodată. Scriu un roman, în prima formă, și refac iarăși, pentru a șaptea oară, scenariul la „Păunul albastru"... Pe care tare-aș vrea să-l și regizez ! Dar hai să vezi și sectorul Illonkăi...

Uimit, am privit, fără să fiu observat, la manevrele zootehnistei. Fabrica, la un soi de tocătoare, hrana galinaceelor. Care, din ochi numărîndu-le, treceau de patruzeci, patruzeci și cinci. Numai Leghorn.

— Au și-obiceiul să ouă ? mă interesez, adresîndu-mă fermierului.

— Păi ce, tu nu ești în stare să deosebești o găină de-un cocoș ? Astea-s numai ouătoare... Cocoșii, c-am și dintr-ăștia trei, i-am pus deocamdată la popreală. Toată ziua calcă găinile... Și nu-i bine, nici așa, s-o luăm mecanic, în probleme dintr-astea. Trebuie o măsură în toate...

Illonka, auzindu-l pe bărbatu-său, se-ntoarce spre noi.

— Coane Vlăduț, ce bine-mi pare c-ai vent și pe la noi... Dar unde-i Penkița ?

— Are treabă, stropește pentru a opta oară viuța. Cu „Rovral", ca să nu intre mucegaiul nobil în ea...

Poftit la o cafea, pe care o servim sub falnicul nuc din centrul bătăturii, cea mică, din fața casei, îl văd pe Franz că-i aduce Illonkăi un catastif și vreo patru sau cinci „carioci" de diverse culori.

Observînd că-l privesc mirat, se explicitează :

— Controlăm, dacă produc conform graficului !

— Lucrezi acum după grafic ?

— Bă Vladimire, eu lucrez în neștire. Mai ales cînd mă apucă pofta de scris. Și mă apucă mai mereu... E graficul găinilor. Fiecare își are contul și fișa ei. Cît ouă, cînd, ce greutate are produsul, cînd îi vine vremea să cadă cloșcă. Avem și-un sector recapitulator, pe zile și pe lună. Evidență perfectă. Uită-te aici : Roșcata a ouat, în luna asta, douăzeci și trei. Paprika, numai optășpe. Bibica, douăzeci. Și-așa mai departe. Și fiecare ou e-nsemnat cu data zilei cînd a fost confecționat, greutatea, dimensiunea în înălțime, și cea pe circumferință. După datele adunate, procedăm la selecție. Cele care rămîn în producție,

și cele care urmează să-și părăsească locul de muncă. Trimițîndu-le la cuptor. Sau la frigare. În funcție de vîrstă și greutate... Rămîi cu noi la masă, și-ai să mănînci un paprikaș cu găluști, de-ai să-ți bați copiii !

Bineînțeles c-am rămas. Așa ceva nu se refuză. Și nici nu-i politicos. Fericită, datorită faptului că-i lichidasem toată cratița, mie găluștile plăcîndu-mi în exces, Illonka mai m-a îmbiat:

— N-ai vrea și-o șarlotă cu cacao ? Din lapte de vacă naturală și ouă de-ale noastre...

— N-am ce-i face ! Deși-s sătul ca un gînsac...

— Puteai alege și-alt animal, pentru comparație ! m-a luat peste picior Munteanu.

— Franzie, nu ți-e rușine să vorbești așa cu conu' Vlăduț ? Ce maniere-s astea ?...

După masă, iarăși cafele. Că le bea și Munteanu ăsta, absolut în neștire. Pînă la cinci sau șase căni pe zi. Cînd am dat să plec, m-a oprit supărat :

— Stai așa ! Unde te duci, înainte de a-mi inspecta cămara și pivnița...

M-am supus. Și, după ce-am văzut ceea ce nu-mi mai fusese dat să văd, de uimire am alunecat pe scara beciului. Căzînd peste un lădoi cît toate zilele. Plin cu sticle de-o jumătate. Însă pline și ele. Cu suc de roșii. M-am simțit tare prost. Și la propriu, și la figurat. Cred că spărsesem vreo zece. Illonka m-a liniștit imediat :

— Nu-i bai, coane Vlăduț, ăstea-s din prima tranșă, de-o sută. Celelalate le fabricăm pe rînd, pe măsură ce se coc roșiile. Oricum, vreo trei sute tot ne rămîn, pentru iarnă. Nu-l mai satură Dumnezeu pe bețivul de Franzie. De la vodkă și vin roșu, a trecut la suc... Tot roșu ! Îți vine că crezi ?

— Nu-mi vine ! Dar dacă asta-i situația, judecînd după cîte găini aveți în padok, tot el consumă și ouăle ?

— Coane Vlăduț, matale faci bancuri ? Munteanu mănîncă doar trei sau patru pe zi, iară păsările noastre fată pînă la treizeci...

— Le vindeți ? C-altminteri ce-ați face cu ele !

— Cum să vindem ?... Mănîncă băieții. Mereu sînt pe la noi. Și Mișu, și Ion Peioan, și Temi și Coca. Iar cînd sosește mașina cu toată echipa de filmare, iese prăpăd. Nu mai rămîne nimic...

Cînd m-a zărit coborînd din „Bombiță", și-ncă purtînd un coșuleț în care se aflau o sută de ouă, Penkița, așa cum îi zicea Illonka, m-a luat la trei păzește :

— Ce-i cu tine, măiestrică, de-ai cumpărat atîtea ouă ? Nu-mi mai spune, că știu... Iar te-a pălit ideea aia trăsnită, cu regimul pe puncte, al astronauților de la Houston !

— Degeaba rîzi de mine, că nu-s ouă oareșcare. Chiar mi-a zis Franzie să-ți spun, că-s ouă de țară. Dietetice. Illonka ți le-a dăruit. Dacă ai vedea, și-o să vezi chiar mîine, că nu mă rabdă inima să nu te duc pînă la Gruiu, cîte galinacee au în curte Muntenoii, ai să te crucești, nu altceva. Gospodărie în toată regula. Pe baze științifice. Cu grafice și cote. Numai un calculator electronic le lipsește ! Ne-au luat-o înainte. Mult. Încît nici nu m-aș încumeta să-l provoc la o întrecere intergospodării. Aș fi perdant sigur. Fără drept de apel...

Amintindu-mi că, la începuturile Tîncăbeștiului, ne-apucaserăm și noi de crescut păsări, care ouau doar cîte un ou pe săptămînă, încît ne ieșeau la un pol bucata, punînd la socoteală cît ne costa hrana bestiilor, am liniștit-o pe bulgăroaică :

— Nu te teme ! Totuși, în materie de viticultură și pomicultură sîntem deasupra lor... Pomii noștri-s mai bătrîni, iar noi așijderea. Renunț la păsări, nu-ți face probleme... Îmi trecuse așa, doar nițel, prin cap o idee, să creștem cîteva...

— Păi da, ca să ai motive să te plîngi — că n-ai condiții de creație... Munteanu cum se descurcă cu scrisul, mai are timp?

— Asta-i enigma ! Că are. Și scrie pe rupte. Numai birou n-am văzut. Și tot pe-un taburet își așază mașina de scris. Oriunde îi vine, acolo se-apucă de scris. Sub nuc, în fundul grădinii, în bucătărie, după magazia de lemne. Mare minune, și cu Franz al nostru !

TIMPUL TRECE, PLĂTIM VAMA, NOI CU DRAG MUNCIM...

După cum bine zicea și poetul din mine (fost), anii trec peste noi, ca buldozerul, mai stîlcindu-ne, mai scofîlcindu-ne. Și vine vremea cînd va trebui să plătim și-o vamă. Unii, mai gră-

biți, o plătesc și-n cursul vieții. Înainte de termen. Ca să nu intre în penalizări.

Cînd Munteanu a aflat că vreau să abandonez Tîncăbeștiul, căruia nu-i mai făceam față, fiind superdimensionat pentru posibilitățile noastre fizice, că începusem, parcă, să-mbătrînim (ceea ce n-aș fi crezut vreodată), mi-a dat un telefon:

— Veniți diseară la mine, la Gruiu ! Să stăm nițel de vorbă... Nu v-am văzut de vreo cîțiva ani. Am o idee, și-aș vrea să aflu dacă vă place...

Către seară, ne-mbarcam în „Superbombiță" (de-astă dată o Dacie-1300), că „Fiețelul" își cam dădea duhul și l-am pasat unuia mai tînăr, apt să-i mai insufle ceva viață. Iar pe la opt, opt și ceva eram la Franz. Împreună cu bulgăroaica.

Cînd ne-a văzut, s-a ridicat de la masa la care lucra să ne-mbrățișeze. Părăsindu-și mașina de scris.

— Ce-i cu voi, Vladimire? Ia povestiți-mi.

— Plecăm ! Mai departe. Către nord. Vrem să ne retragem într-un sălaș mai mititel, pe măsura puterilor noastre. Aici, pur și simplu, eram depășiți de muncile agricole...

— Să vezi și să nu crezi ! Așa mi se spusese și mie... Știți la ce m-am gîndit ? Ce-ar fi să veniți la Gruiu ? Am fi împreună, ca-n alte dăți. Vinde cineva o căsuță țărănească, mititică, ce-i drept, că nici a voastră nu era chalet elvețian, cu cîteva sute de metri cultivabili...

Interesant ! Ideea nu-mi displăcea. Ne-a poftit să-i gustăm preparatele sale celebre, sucuri de roșii, cu morcovi, cu țelină, cu mărar și pătrunjel, cu tarhon. Zeci de variante, în sute de sticle. Nu mai zic că, după atîtea degustări, uimiți de performanțele freneticului Franz, am simțit că ne pălește o foame de zile mari.

— Dar de-ale mîncării n-ai nimic ? — l-am întrebat pe față, ca olteanul ce sînt (50%).

— Eu ? La mine să nu existe nimic de băgat în gură ? Mă jigniți...

Și-n mai puțin de trei minute ne-așternea în față farfurii, cuțite și furculițe, brînză de vaci, iaurt de casă, ceapă și usturoi, slană afumată, sardele.

Așezîndu-ne cu toții la masă, l-am tras de limbă pe cînd gustam de ici de colo :

— Am impresia c-ai trecut și tu la ceva regim dietetic !

— Cam așa-i ! Însă unul îmbunătățit. De mine. Am fost operat de ulcer anul trecut. Plămînii mă țin, de ce să mă lase banțaigărul ? Și am optimizat cele indicate de doctori cu produse extrase din plantele mele. Care mi-au dat putere. Mai am atîtea lucruri de scris, și-atîtea filme de tras, încît nu-mi pot permite să mă rezum doar la lactate. Că doar nu-s vițel. Nu mă dau bătut... Prefer să bat eu. La mașină ! Ei ce ziceți, mergem să vedem căsuța ?

— Mergem !

Și, cam după zece, în plină noapte, am pornit să-l căutăm pe cetățeanul care-și vindea căsuța, dornic de-a se muta la București. Într-un apartament. Unde-avea să practice agricultura mică, de grădină, în balcon. N-a fost de găsit. Și-a rămas să revenim a doua zi. Totuși, în trecere, i-am zărit și casa. De la distanță. Drept să spun, nu mi-a displăcut. Însă nu eram de acord să locuiesc lîngă biserică. Cimitirul era pe-aproape și nu țineam să-mi trăiesc zilele între dangănetele clopotului.

La despărțire, avînd unele remușcări, i-am mărturisit totuși Munteanului :

— Ascultă, măi Franzule, poate dai sfoară-n țară și se găsește vreo altă căsuță. Cît mai departe de biserici și cimitire...

— Neapărat ! Îi pun pe vecini să se intereseze. De ce să vă cărăbăniți către nord, cînd și-n buricu' țării e bine ?

Pe cînd rulam spre Tîncăbești, taman cînd ne găseam în Snagov, deodată a pogorît peste noi o ceață cumplită. Deasă ca un lapte bătut. De s-o tai cu satîrul.

Cînd să virăm, la ieșirea din pădure, acolo unde drumul face o cotitură de peste 90 de grade, deși nevastă-mea mi-a atras atenția, spunîndu-mi : „Vezi că intrăm în indicator !", am constatat că, din pricina ceții, acesta se și afla în fața mea. Iar în secunda următoare, și mai aproape. De fapt, ca să fiu mai precis, chiar sub mașină.

„Superbombița" nu pățise nimic. Cîteva fleacuri, acolo. Un far spart, aripa pleoștită, bara din față armonică. Restul, în principal motorul, funcționa perfect. Numai mașina nu se mișca din loc. Avînd indicatorul înțepenit în tabla carterului.

Cu ajutorul unor săteni binevoitori, ce tocmai coborîseră la haltă din trenul București-Snagov, am izbutit să extragem indicatorul de sub mașină. Culcîndu-l la pămînt, ceva mai la o parte. După care am pornit, deloc indispus, spre casă. Motorul

mergea, un far lumina, tăblăria de dedesubt cam hîrşîia, tîrîn-rîndu-se pe asfalt, dar nu era o problemă.

A doua zi, telefonînd la miliţia Snagovului şi declarîndu-le cele întîmplate, s-au minunat cu toţii. În frunte cu şeful de post. Care mi-a spus :

— Maestre, eşti un adevărat exemplu civic ! Cînd am pus la loc indicatorul, fixîndu-l de-astă dată în beton armat, ne imaginam că trecuse peste el cine ştie ce trailer sau TIR, de-l putuseră strîmba în halul în care l-am găsit...

— Bine c-aţi lăsat aceeaşi ţeavă ! Ca să ştiu ce-am de făcut data viitoare. Dacă era mai groasă, nu ea se strîmba, ci maşina...

— Ai dreptate, maestre ! Deocamdată, pînă data viitoare, eşti matale bun de plată... 250 amenda, 500 cheltuieli de remontare a indicatorului şi-un drum pînă la noi, să-ţi eliberăm adeverinţa pentru reparaţii. Bine c-aţi scăpat cu viaţă, şi-atît de ieftin !

N-a fost chiar atît de ieftin. Manopera, plus piesele schimbate, s-au urcat şi ele la vreo două mii de lei. Totuşi, mă simţeam mai bine viu, cu două mii în minus, decît decedat şi cu două miare în plus. În concluzie, am optat, pînă la urmă, pentru varianta nordică. Acolo nu-s chiar atît de numeroase indicatoarele de circulaţie.

Iar în decembrie, pe data de opt, eram deja mutat la Păuleşti. Unde m-am pus pe lucru numaidecît şi-am dus la bun sfîrşit volumul al doilea din „Aventuri aproximative". Şi sper, tot aici le voi termina şi pe celelalte. Aşa cum Francisc, tot la Gruiu îşi continuă opera. Dar şi terenul îl are mai mic, decît era al meu, la Tîncăbeşti.

FRENEZIA FĂR'DE SFÎRŞIT...

Arareori, de vreme ce sîntem la vreo cincizeci de kilometri, iar cînd se află la Bucureşti, chiar 75, bătuţi pe muche, ne mai vedem... La telefon. Întrebîndu-ne de sănătate.

Eu unul, stînd, la un moment dat, cam prost cu primul capitol, i-am scris c-am feştelit iacaua, şi că-s pe cale să devin alpinist. În urma unui puseu de tensiune arterială, atinsesem cote din cele mai înalte. Căţărîndu-mă chiar pînă la 25/13.

Munteanu, speriat, m-a luat la întrebări :

— Ce medicament îţi trebuie ? Trebuie să existe ceva care să te readucă la normal ! Dar ce dracului ai făcut, de-ai ajuns să umbli pe pereţi ?...

— Nimic deosebit ! Lucrez însă intensiv...

— Perfect ! Dă-i înainte, c-altminteri crăpi. Şi totuşi...

I-am spus ce anume îmi trebuia.

Peste două zile îmi telefona :

— Vladimire, ţi-am făcut rost de „Brinerdin" ! Eşti salvat...

Am fost. Cînd, mai tîrziu, cu totul întîmplător, l-am întîlnit în faţa „Casei Scînteii", era agitat şi nervos. În stilul său. Cînd nu-njura decît printre dinţi.

— Ce-ai păţit ?

— Mai nimic. Doctorii zic c-am făcut un preinfarct, iar nutriţioniştii că am şi diabet... Cum e cu diabetul ăsta, ştii ceva despre el ? E grav, sau doar mă sperie deştepţii ăştia !

— Nu-i grav. Ci doar te mînă mai repede din urmă...

— Încotro ?

— Spre punctul terminus, ştii tălică unde !

— Atunci nu-i nimic grav, în ce mă priveşte. Chiar îmi convine. Mă pun pe treabă mai serios şi accelerez ritmul de lucru.

— Păi, dacă te-ai procopsit cu cele de mai sus, ar trebui s-o laşi mai moale... Elimini din alimentaţie sarea, hidraţii de carbon, grăsimile şi cafeaua, ca să nu mai zic tutunul...

— Bine că pomenişi de el ! N-ai cumva un chibrit ? Sarea am lăsat-o, consum doar din cea medicinală, hidraţii nu mă interesează şi nici n-am de-a face cu ei, neştiind nici cine-s tovarăşii... Aşa că, Vladimire, mă-ndur doar cu munca mea. De mine, nici că-mi pasă ! De ulcer am scăpat ? Am ! Şi scrisei două scenarii. De tebecul lui Mitică Koch n-am mai avut parte. Şi-ai citit ce-am tipărit după aia, şi cîte filme am tras. Doar m-ai văzut la lucru. Cît trăgeam dublele, cu actriţa aia despuiată, sub cascadă. Nu mai ţii minte „Tereza şi diavolii" ?... Că rămăseseşi cu gura căscată, tot privind la ea. De era să rămînem fără apă, dacă-nghiţeai întreg debitul cataractei...

— Ăla film, mai zic și eu. Iar așa ceva, ca secvența cu pricina, nu se uită. Numai că, asta n-o mai știu, a rămas în peliculă, sau ai tăiat-o, care-i situația ?

— Am tăiat-o ! Nu mai era loc în minutaj...

— Păcat !

— Păcătosule ! Tu ce mai lucrezi ?

— Scriu la „Aventuri aproximative", un fel de roman autobiografic.

Munteanu a surîs. Chibritul refuza să facă aprindere. Iar cînd a izbutit să dea foc țigării, mi-a spus privindu-mă prin perdeaua de fum ce-i camufla ochii de vulpe tînără :

— Întocmai ca și mine ! Bravo ție. Numai că eu am în lucru trei scenarii, regizez anul ăsta două filme, și ticluiesc vreo cîteva romane. Ducînd mai departe pistruiații și roșcovanii mei...

Parafrazînd o cunoscută vorbă de duh românească („e bolnav de moarte, și-ar mînca de toate"), Francisc Munteanu proceda așijderea. Numai că el nu mînca, ci lucra pe rupte. Cuprins de-o adevărată frenezie a muncii. Fără de sfîrșit ! Bravo ! Viața e-naintea lui, și n-au intrat zilele-n sac...

SCHIMB DE EXPERIENȚĂ

SPRE SOARE-RĂSARE

Zvonuri și numai zvonuri. Cum că, propus de Asociația scriitorilor din București, urma să plec într-o călătorie de schimb cultural. Să mai capăt și eu ceva experiență. În domeniu.

În cele din urmă, zvonurile s-au transformat în realitate. Chemat de Uniunea Scriitorilor, la serviciul relațiilor externe, o serviabilă doamnă, funcționînd acolo, mi-a comunicat:

— Maestre, trebuie să-ți completezi fișele de față, să te duci la fotograf, pentru pozele de pașaport, fiindcă pleci în răsărit !

— Unde ? Cumva spre Japonia, China, Noua Zeelandă ?...

— În parte ai ghicit ! O iei către soare-răsare, dar nu dincolo de Urali. Faci parte dintr-un mic grup de scriitorii, care se va deplasa în Uniunea Sovietică, pentru un schimb de experiență de douăzeci și una de zile... Ceea ce-i foarte convenabil. Vestul, adică cei trimiși acolo, capătă doar cîte șapte sau paisprezece zile. Deci, sînteți în avantaj...

— Și cînd pornim la drum ?

— Încă nu se știe precis ! Așteptăm un telefon de la Uniunea Scriitorilor Sovietici... S-ar părea că după 7 noiembrie !

— Bine ! Dar de ce mai am nevoie de pașaport din moment ce posed unul, valabil, pare-se, vreo cinci sau zece ani. Am mai fost plecat în străinătate, la neamurile nevesti-mii...

— N-are nici o valabilitate. Atunci erai turist, acum ești delegat. Și vei primi un pașaport de serviciu ! Altă mîncare de pește !

Auzind de pește, mi-a săltat inima. Rușii au atîtea mări și oceane, încît aveam să mă satur de morun, nisetru, păstrugă

şi-alte sardele... Dacă nu, chiar şi de icre roşii, de Manciuria, precum şi negre, de Caspica.

Totodată, aducîndu-mi aminte de necazurile avute cu poza de pe paşaport, cînd fusesem la Tvardiţa, în R.S. Moldovenească, la părinţii bulgăroaicei, am căzut brusc pe gînduri. Cu ocazia primei vizite, abia pornise să-mi crească şi mie barba şi să capete formă şi contur. Ca oricărui bărbat serios. La o anumită vîrstă. Poza însă, mă arăta, la capitolul „barbă" — fără !

Cu ai noştri, la trecerea graniţei, n-avusesem discuţii. Mă lăsaseră liniştit, nelegîndu-se de podoaba mea capilar-mandibulară. La Ungheni, o păţisem totuşi. Deoarece un grănicer afabil, care vorbea aproximativ româna, mă rugase :

— Tavarişci pisatel, dai jos boroda ! Altmintrelea, nu trecem... Legea spune să arăţi ca la foto... De unde recunoaştem, dacă lipit barbă ?

Oricît m-am străduit să-l lămuresc că nu-i altă persoană în locul meu, demonstrîndu-i că trag la cîntar, tot cît şi-n poză, lăsîndu-mă niţel peste el, grănicerul a rîs, dar a insistat :

— N-are ce facem !...

— Domle, zău că nu-i lipită ! Uite, trag de ea, să vezi că-i crescută natural...

Neavînd altă soluţie, m-am retras în camera de toaletă, de 80/80 (cm), şi mi-am ras frumuseţe de barbă. Apelînd la trusa de manechiură a nevesti-mii. Mai cu foarfeca de unghii, mai cu cea pentru pieliţe, într-o jumătate de oră am fost gata la apel. Arătînd ca o aschimodie. Cu floştomoace de păr, pe ici pe colo.

Încîntat că putea respecta legea, grănicerul m-a bătut pe umăr.

— Haraşo ! Foarte bun... Acuma nu semeni cu nimeni ! Nici cu foto, nici cu pisatel de înainte. Alt om, acuma. Trebuie întreb dacă dăm drumu la dumneata. Pentru ca eşti altfel... Vorba lu' tata, uite drăcie-n pălărie. Aşteptam puţin...

Abia ajuns la neamuri, m-a bărbierit ca lumea cumnatu-meu. Avînd un brici Solingen. De dinainte de război. El utiliza o maşină de ras electrică. Pe care eu, însă, n-am putut-o folosi. Avînd senzaţia că mă electrocutează la fiece apropiere de răsadurile de păr ce le-aveam pe obraji.

În orice caz, de astă dată urmînd să mă trag în poză cu barba existentă, nădăjduiam să nu mai am necazuri. Iar pe 30 octombrie, mi s-a telefonat că plecăm pe 16 noiembrie. Ca

să am suficient timp pentru pregătirile de călătorie. Că doar nu mă duceam la Ghermănești sau Gruiu, ci taman la Moscova și Leningrad. Unde-i frig, nu glumă.

TENTATIVA DE TRECERE A FRONTIEREI
(reușită, însă legal)

Încă de pe la 22.30, mă vînzoleam pe peronul liniei la care trebuia să tragă expresul Sofia-Moscova. Nevastă-mea depunea toate eforturile să mă astîmpere, fără succes, iar eu mă străduiam să arăt cît mai calm. Zadarnic însă. Și-aveam și motive. Aflasem cine-mi sînt tovarășii de grup : Aurel Mihale și Haralamb Zincă.

Pe cel dintîi, avusesem ocazia să-l cunosc cu mulți ani în urmă. Cînd machetam un catalog al cărții românești, pentru o expoziție internațională. Bineînțeles, nu cu dînsul „compusesem" catalogul, ci cu Radu Lupan. Mihale era cu avizarea, doar. Fiind vicepreședinte la Comitetul de stat pentru cultură (cum i se zicea pe-atunci).

Domol, blajin și afabil, examinase răbdător macheta. Pagină cu pagină. Propunînd vreo trei sau patru modificări. Insignifiante. Ne tratase și cu cafele, ne zîmbise mai tot timpul, dar rareori scosese vreo vorbă. Numai dădea din cap. În majoritatea cazurilor, aprobativ. Mi-am zis c-o fi vreun timid. Ei bine, nu putea fi. Participase la războiul împotriva trupelor fasciste, ajungînd pînă la Budapesta. Ca ofițer în armata română. Armată al cărei eroism îl descrisese în interesante romane.

Sosise și dînsul din vreme. Inexplicabil era faptul că mă... recunoscuse numaidecît. Salutîndu-mă cordial. În pofida camuflajului (barba). L-am luat să i-o prezint și pe nevastă-mea, și Mihale s-a dovedit mai mult decît un gentleman. Sărutîndu-i mîna. Ceea ce englejii nu prea fac. Nici în filme.

Cînd s-a ivit și Zincă, starea de tensiune a crescut. Venise cu vreo cinci minute înainte de plecarea expresului. Expresul

însă — nici gînd să-şi facă apariţia. Mai întîrzie el, omul, darmite un tren, în care-s sute de oameni !

Cu Haralamb Zincă, he, he, aveam alt gen de relaţii. Exista chiar şi-o oarecare prietenie. Ne ştiam de mult. Din '53. Eram amîndoi la „Espla". Eu tehnoredactor, dînsul redactor. Avînd de discutat asupra unei cărţi, de care se-ngrijea personal, i-am zis-o în faţă :

— Meştere, totu-i bine şi frumos, şi cum scrii, şi cum arăţi ca bărbat, însă nu-mi place deloc pseudonimul matale !...

— De ce ? s-a interesat autorul.

— Nu-mi sună la ureche ! Zincă ? Tablă galvanizată, metal neferos sau materie primă pentru turnat oţeluri speciale? Pînă azi n-am auzit un nume de familie atît de ciudat. E nemţesc ? Cehoslovac, cumva ?

— Nici ceh, nici slovac, iar nemţesc cu-atît mai puţin ! mi-a zîmbit parşiv scriitorul, prinzîndu-mă în offside. După cum este bine ştiut, nici nu există vreo limbă cehoslovacă. În schimb, e plină Prahova de el...

Peste ani, la Păuleşti şi Găgeni, aveam să dau peste zeci de familii cu numele Zincă. Avea dreptate !

H. Zincă, în '53, era doar un tînăr scriitor, nespecializat în vreun gen aparte, cum avea să fie mai tîrziu. Devenind un maestru al romanului poliţist şi de aventuri. În schimb, nu se lăsa uşor călcat pe bombeu.

— Decît să-mi aleg, ca pseudonim, numele cine ştie cărui celebru scriitor, Sadoveanu sau Vlahuţă, prefer să semnez aşa cum semnez. Şi nici nu risc să compromit faima altora, de mult stabilită, cu încercările mele de proză oarecare...

Chestia asta mi-a dat serios de gîndit. Chiar atunci. Pe loc. Şi l-am întrebat, oarecum jenat :

— Crezi că semnînd şi eu întocmai ca Tudor Muşatescu, o să se-aleagă dramaturgul cu fesul turtit ?...

— De ! Niciodată n-ai să mai poţi scrie un „Titanic-vals". Ori îţi cauţi alt vapor, ori porneşti să-ţi depistezi vreun pseudonim mai acătării. Ce vină are Tudor Muşatescu ?

— Are ! Că mi-i unchi de-al doilea...

— Vai de capul lui ! a chicotit Zincă.

— Ştii ce, mă frate, ia să trecem noi la oile noastre. Adică la mine şi la tălică. Zincă rămîne Zincă, scriitorul, iar eu, tot eu, tehnoredactorul.

— Păi cine a-nceput discuţia asta fără rost ? Eu ?

În următoarele trei sau patru ceasuri ne-am așternut pe povești, atît de interesante, încît, cufundați în destăinuiri, nici nu observasem că ceilalți redactori părăsiseră biroul, deranjați de vorbăria noastră, amplificată deseori de exclamații zgomotoase.

Și-am rămas mulțumiți unul de altul. Stabilind niște relații reciproc amicale. Fără să săpăm mai adînc la rădăcină. Pînă și numele de Zincă nu mă mai supăra. Am o ureche muzicală absolută. Încît e suficient să găsesc ce se află în dosul unui sunet, ca să-mi devină agreabil. De-aceea consum, laolaltă, și Shakin's Stevens, și Bach. O blasfemie, vor zice unii. Dar sînt în eroare.

După îmbrățișările și cele de rigoare, totdeauna prezente la un îndelung rămas bun, trenul, și-așa fiind în întîrziere, a pornit să lunece pe șine. Bulgăroaica îmi făcea semne cu mîna, încercînd să meargă pe lîngă garnitură, pentru a nu mă scăpa din priviri. Iar eu, disperat, băteam cu pumnul în geamul ce nu vroia să se deschidă, să-i atrag atenția că poate, ferească Dumnezeu, să cadă sub roțile trenului.

Spre norocul meu, n-aveam partener de cușetă. Zincă și Mihale se procopsiseră. Fiind siliți să coabiteze. Unul sus, iar celălaltul la parter. Compartimentele elegante, curate, prevăzute cu tot ce-i trebuie omului la drum, erau doar de două persoane. Mă rog, călătoream și noi ca domnii. Clasa I.

Am intrat în vorbă cu însoțitoarea vagonului. O rusoaică simpatică, dolofană bine și cam trecută. Deci, cu experiență. Ceea ce s-a dovedit numaidecît. Vorbeam amîndoi aceeași limbă. Eu, prost rusește. Dînsa, și mai deteriorat româna. Amestecînd, uneori, și cuvinte bulgărești. De unde-am dedus că circula de multă vreme pe traseul Sofia-Moscova. Și invers.

— Madam, ia ruminski pisatel...

— Balșoi ! Sto kilogram ?...

— Niet ! Sto gram vodki, ca să pot dormi. Spati, înțelegi... Să mă culc imediat !

— Bine. Aducem.

Întrucît la Ungheni se procedează la schimbarea roților la vagoane, rușii avînd căi ferate c-un ecartament mai larg decît al nostru, garnitura zăbovea ceva mai multișor. Peste un ceas și ceva.

Incapabili să ațipim, asistam tustrei, privind pe ferestrele vagonului, la operațiile întreprinse de „ceferiștii" sovietici. Care,

montînd sub noi tot soiul de cricuri uriaşe, săltau vagonul ca pe-o nimica.

Afară, în special datorită beznei străpunse de lumina ceţoasă şi chioară a felinarelor gării, nu eram în stare să disting mai nimic. Auzeam însă larmă, glasuri de oameni vorbind rusește, moldovenește şi alte limbi din zonă (probabil ruteană şi ucraineană), ţipete de copii, muieri chirăind. Din cînd în cînd, mai trăgea lîngă noi cîte-un tren local, asupra căruia năvălea liota pasagerilor de noapte. Pretutindeni, forfotă. Din care nu se vedea nimic.

La un moment dat, făcîndu-mi-se o sete crîncenă, de-aş fi băut un poloboc de apă, i-am zis lui Zincă :

— Mă duc pînă la bufetul gării, să văd ce-au de băut ! O mai fi timp ?

— Ba bine că nu ! m-a informat detectivul H. Z.

Luînd-o de-a dreptul, trecînd peste linii, mai orbecăind, mai întrebînd cîte-o umbră ce-mi ieşea în cale, am dat, în sfîrşit, şi de gară. Şi de bufet. Unde domnea o hărmălaie infernală. Lumea comanda, cei de la bufet serveau cam în dorul lelii, şi reclamaţiile curgeau gîrlă. Oral.

În ruseasca mea aproximativă, l-am rugat pe cel mai reprezentativ dintre barmani :

— Imeite ceva ?

— Dă-o bre, pi moldovineşti, c-avem di tăte ! m-a informat personajul. Ce-ai vré ?

— Cinci sticle de bere, pateuri cu brînză, ceva chifteluţe prăjite, o bucată de cîrnat ceva mai mare, şi... Şi cam atît !

Uitîndu-se mirat, probabil de dimensiunile mele şi-ale comenzii, bufetierul m-a servit prioritar. Apoi m-a-ntrebat, cînd a avut totul lîngă el :

— Ai cărzîncă ?

— N-am ! Dar ce-i aia ?

— Sacoşă, bre !

— Am ! Dacă-i vorba de sacoşă, atunci am...

După ce mi-a orînduit, ca lumea, sticlele şi pacheţelele, burduşindu-le zdravăn în agregatul de transport, mi-a surîs amabil, spunîndu-mi :

— Ia ieşî matali cu şinşi rubli ! Atita faşi socoteala...

— N-am decît vreo trei, rămase de-acum patru ani, cînd am mai fost la neamurile nevesti-mii... Primeşti lei ?

— Primesc ! Că-mi prind ghine, cînd mă-c prin Ieşi !...

Luîndu-mi sacoşa la umăr, i-am mulţumit din inimă pentru amabilitate, şi-am luat-o la goană. Să nu plece trenul fără mine.

Şi-am bătut cale-ntoarsă. Zbătîndu-mă printre pasagerii care continuau să invadeze peronul. Cu chiu cu vai, am izbutit să dau şi peste „izpres". Care, din păcate, tocmai pornea încetişor, să lunece spre destinaţie. Îngrozit, Zincă şi Mihale mă aşteptau în dreptul uşii.

— Dă-i mai repede, că rămîi de căruţă !...

Gimnast perfect, încă din copilărie, cînd eram un slăbănog bănuit de tbc pulmonar, mi-am amintit cum se fuge. Şi-am izbutit performanţa de-a ajunge din urmă vagonul. Urcat, în stil tras, de bunii mei prieteni. Cu care ocazie, izbindu-mă, şi eu şi sacoşa, de treptele metalice ale scării, s-au spart toate sticlele de bere.

Retraşi în compartiment, să verificăm realitatea, s-a constatat că dezastrul era total. Cioburile întraseră în pateuri, printre chiftele şi bucata de cîrnat.

— Cîrnaţul e salvat ! a exclamat Zincă, examinîndu-l mai atent. E-atît de tare şi uscat, încît n-ar pătrunde în el nici cuţitul, darmite nişte biete ţăndări de sticlă... Mai curînd s-ar zice că-i un soi de ghiudem.

— Bun, şi-ăla !

— La ce ?

— La mîncat ! Uneori... Alteori, poate servi şi ca bumerang. Cu singura deosebire, că bumerangul se-ntoarce singur, în vreme ce ghiudemul nostru n-aş prea crede.

Şi chiar c-a fost bun !

PRIMIRE ÎN DOUĂ FAZE — MAI ÎNTÎI DELOC ŞI-APOI FIERBINTE

Odată debarcaţi pe peron, cu arme şi bagaje, nu ne-a întîmpinat nimeni. Deşi doamna de la Uniunea scriitorilor ne dăduse toate asigurările că vom fi aşteptaţi la gară.

— Ce-i facem, frate Zincă ? l-am luat la rost pe Harry, ca pe unul ce avea oarecari cunoştinţe în domeniul respectiv.

— Aşteptăm !

— Nu-i mai bine să luăm un taxi, şi să ne ducem la sediul lor ?

— Nu !

— De ce ? Explică-mi şi mie, ca să nu mor prost...

— Ca să nu încălcăm protocolul, de-aia ! Şi-apoi, mai sînt două aspecte. Unu : n-avem cu ce plăti taxiul. Doi : n-ai să mori mai deştept, ascultînd explicaţiile mele... Prefer să mă citeşti. E mai profitabil !

Ne-am aşezat pe geamantane. Să fim lesne văzuţi. Mai ales că eu, avînd şi-un gabarit depăşit, de tip „large vehicle", atrăgeam privirile tuturor celor ce treceau pe lîngă noi. Şi care numai la mine se uitau. Cu osebită simpatie. Chiar surîzîndu-mi.

Cînd, în sfîrşit, a apărut şi delegaţia, compusă dintr-o doamnă durdulie şi vioaie, însoţită de-un tînăr suplu, aproape prăjină, nu către mine s-au îndreptat, ci direct spre Zincă.

— Bine ai venit, tovarăşe Zincă !

Apoi, dîndu-şi seama că mai eram şi alţii prin zonă, adică eu şi Mihale, ni s-a adresat şi nouă :

— Scuzaţi de întîrziere ! Însă-i cam dificil cu circulaţia rutieră la noi. Maşini multe, lume puzderie.

Delegata Uniunii Scriitorilor Sovietici, vorbea o românească impecabilă. Apelînd şi la zicale populare. Zincă ne-a prezentat-o, fiindu-i o mai veche cunoscută, iar apoi ne-a recomandat şi pe noi. Pentru ca doamna să-i declare, după ce ne-a declamat numele însoţitorului :

— Îi ştim prea bine pe dragii noştri oaspeţi ! Dînsul trebuie să fie romancierul Aurel Mihale, mult tradus la noi (şi-a arătat cu capul în direcţia personajului denumit), iar celălalt tovarăş, Tudor Muşatescu... Ba nu, greşesc, staţi să mă uit niţel în carneţel. Abia după ce şi-a descifrat însemnările de serviciu, a fost în stare să-mi precizeze identitatea, spunînd în completare : „aşa, va să zică, Muşatescu, şi Vlad... E bine ?"

— Mai mult decît bine ! a apreciat Zincă diligenţa delegatei. Dealtfel, e şi uşor de confundat cu unchiu-său. E mare cît „Titanic"-ul, iar „Vlad" se poate oricînd confunda cu „vals"... La Bacău, odată, chiar fusese trecut pe-un afiş de mînă : „Titanic-Vlad", comedie de Vals Muşatescu.

Delegata, politicoasă şi diplomată, mi-a adresat numai mie :

— Să mergem, maestre. Mai întîi la Uniune, unde sînteţi invitaţii noştri, la o masă de bun venit. Aveţi prieteni la noi. Chiar Boris Laskin mi-a povestit ce frumos l-aţi primit la casa dumneavoastră de la ţară... Şi că, datorită unui caracter deosebit, vă pricepeţi la arta culinară de calitate. Astăzi vă oferim ocazia să apreciaţi şi bucătăria rusească...

— Vă mulţumesc din inimă, frumoasă doamnă ! Şi fiţi liniştită, am s-o apreciez din toate punctele de vedere. Calitativ şi cantitativ. Dar să nu vă pară rău cu ideea cu masa de bun venit ! Că eu, cînd călătoresc, zvîrl peste bord orice principii dietetice... Şi mănînc de sting, nu altceva !

Tînărul mi-a înşfăcat o parte din geamantane, Zincă şi Mihale şi le-au luat pe-ale lor, plus unul, mai greu, din garnitura subsemnatului, şi-am pornit spre ieşirea din gară. Cale de vreo jumătate de kilometru. Pe drum, doamna delegată le turuia vioaie, punîndu-ne la curent cu programul din ziua aceea. Constînd din prînzul oficial, de primire, cazarea la hotelul „Belgrad", odihna de după-amiază, iar seara — spectacol. La „Bolşoi Teatr" (opera ruşilor moscoviţi). Unde aveam să „vizionăm" baletul „Giselle" al franţuzului Adam.

Cînd m-a văzut cît eram de reprezentativ, cu şuba pe mine, căreia îi adăugasem şi-un guler de blană flocănoasă, de nici nu mai mi se putea distinge figura, mai ales că-mi trăsesem pe cap şi căciula cu urechiere, şi mai purtam şi bastonul de bambus, gros cît o prăjină de sărituri la stachetă, şoferul a ţîşnit de pe locul său, repezindu-se să-mi deschidă portiera din spate. Unde m-a rugat să rămîn singur. Cît mai pe centrul de echilibru al maşinii. Deşi era un „Zil".

Ceilalţi s-au instalat într-o „Volgă", mai puţin impozantă, pe mine rămînînd să mă-nsoţească doar lunganul. Aşezîndu-se în faţă, la dreapta şoferului.

Şi-am demarat în trombă. Şoferii moscoviţi mînînd, după cum aveam să observ şi mai tîrziu, ca nişte campioni de curse (formula II). Mai întîi spre hotel „Belgrad", unde urma să ne lăsăm geamantanele, iar apoi, fără zăbavă, direct la sediul Uniunii Scriitorilor.

Cînd am pătruns în curtea Uniunii l-am întrebat pe Serghei, afabil şi respectuosul meu însoţitor, care mă ajutase să-mi

las cele șase geamantane la garderoba hotelului, neîngăduindu-mi să pun mîna pe ele :

— Unde-i blocul ?

— Cale bloc ?

— În care aveți sediul ! Unde lucrează președintele, vicepreședinții, secretarii, funcționarii și toate celelalte personalități din serviciile Uniunii voastre...

— Acesta-i sediul ! mi-a arătat Serghei o grămadă de clădiri fără etaj, dispuse în semicerc, împrejmuind uriașa ogradă. Este palatul conților Rostov, cei pomeniți de Lev Nikolaevici... În „Război și pace" ! Și-i mai mult decît un monument istoric, e și unul de istorie a literaturii ruse. Anume păstrat astfel, fără nici o intervenție arhitectonică exterioară. Numai interioarele au fost reamenajate, în conformitate cu cerințele contemporane...

Coborînd din mașini, delegata ne-a invitat să-i onorăm biroul serviciului său, destinat în exclusivitate relațiilor cu țara noastră. Acolo urma să ne lăsăm paltoanele, pentru ca după aceea să ne ducem la „Litdom".

Intrigat, am întrebat, luîndu-l pe Serghei mai la o parte :

— Nu-l puteam vizita după ce luam prînzul ? Și ce-nseamnă „Litdom" ?

— Păi acolo vom lua masa ! „Litdom" este o denumire prescurtată pentru „Casa scriitorilor". Unde există, numai pentru oamenii de litere și invitații lor, precum și pentru oaspeții de peste hotare, un restaurant destul de încăpător, cu două saloane, un bufet, o cafenea, un bar de zi și-un altul de noapte, săli pentru ședințele Uniunii, de diverse dimensiuni, în funcție de importanța reuniunii și-a temei puse în discuție, precum și multe alte încăperi cu destinații festive sau protocolare...

Între timp, cît discutasem cu Serghei, doamna noastră se întreținuse cu Mihale și Zincă. Transmițîndu-le numai vești bune. Mai întîi că Zincă era poftit de editura „Progress", interesată să-i traducă „Ora H", iar Aurel Mihale avea să primească, în valută, o anume sumă de bani. Pentru cărțile ce-i apăruseră, pînă atunci, în Uniunea Sovietică. În plus, ne-a transmis membrilor grupului nostru, adică treimii noastre, cîte un plic. Conținînd diurna. Pentru achitarea hranei de fiecare zi, și efectuarea unor cumpărături. Diverse amintiri, destinate rubedeniilor

și prietenilor. Ca să știe și ei c-am fost în U.R.S.S., și nu i-am uitat.

— Și-acum să mergem la masă ! ne-a invitat tot dînsa. Este ora cea mai potrivită, deoarece autorii noștri se prezintă mai tîrziu la restaurant...

Pornind spre „Litdom", am descoperit și „blocul". Clădit recent, ca anexă la palatul conților Rostov. Fără a-i deteriora perspectiva. Aflîndu-se ceva mai la o parte de sediul propriu-zis al Uniunii.

Într-adevăr, în saloanele restaurantului nu se găseau decît vreo două sau trei mese ocupate. Iar după ce ne-am așezat și noi, la una mai măricică, de șase persoane, imediat am fost asaltați de-un ins elegant, precum și de două fetițe drăguțe și zîmbărețe, ospătărițele localului.

— Tovarășe Șapira, avem de ospătat delegația română ! l-a anunțat șefa serviciului de care depindeam noi. Ne-aduci lista de bucate, sau ne lăsăm pe mîna dumitale ?

Desigur, doamna se exprimase în rușește. Însă, cu cîtă rusească mai știam și eu, rămăsesem înlemnit auzind numele de Șapira. Și m-am uitat extrem de atent la personaj. Nu semăna deloc cu șeful alimentației casei scriitorilor bucureșteni. Care, ca o ironie a soartei, se numea tot... Șapira.

— Mă ocup personal de masa românilor ! Mai întîi or să le-aducă fetele cîteva gustări !

Cele cîteva „zakuski", după cum anunțase Șapira, fuseseră vreo zece la număr. Pateuri, sardele, batog, roșii cu smîntînă, icre, negre și roșii, măsline, rotocoale de cîrnăciori iuți, castraveciori, sălățică de ardei kapia, cu usturoi și iaurt.

— Ce părere ai despre vin, maestre ? m-a întrebat șefa secției române îmbujorată la față, și extrem de încîntată de colaborarea noastră.

— Epocal ! Ce sort o fi fost, căci am impresia că-i ceva deosebit !

— Scrie pe etichetă ! m-a informat Zincă.

— Starîi zamok ! Cum se traduce asta ? Starîi, aș mai știi ce-nseamnă, însă „zamok", mărturisesc cinstit că nu mi-e cunoscut cuvîntul...

— „Castelul bătrîn" mi-a spus Serghei, dovedind că nu-și pierdea timpul de pomană la facultate.

Cînd am luat din nou la lectură eticheta, rușinat de lipsurile mele, am mai descifrat ceva, tipărit cu litere mici, la baza acesteia. Textul suna așa : „Produs românesc, podgoriile Tîrnava Mare".

— Crezi că mai putem mînca și-altceva ? m-a întrebat maliţios Zincă.

— Bineînţeles ! am precizat eu. De-abia acum simt cum mă pălește foamea...

Spre încîntarea rușilor reuniți, reprezentați de doamna noastră, Serghei și ospătărițele care-l chemaseră și pe șef să mă vadă în acțiune, am apreciat corespunzător. Tot ce-a urmat. La cel mai înalt nivel.

Mai schimbînd impresii, mai răspunzînd la unele întrebări despre lucrările asupra cărora trudeam, deodată m-am pomenit că-ncep să mi se lipească ochii. Observînd, cu sagacitatea ce-o caracteriza, șefa secției s-a interesat, adresîndu-se tuturor :

— N-ar fi cazul să vă odihniți un pic ? Diseară avem de mers la „Bolșoi", și-ar fi păcat să moțăiți și-acolo...

BALERIN SOLIST — DE EXCEPȚIE !

Am dormit ca un buștean. Pînă-n jur de orele 18. Cînd m-a trezit telefonul. Era scumpul de Serghei. Care mă mobiliza :

— Maestre, ce-i cu matale de nu cobori în hol ? Ai uitat că mergem la „Bolșoi" ?... Peste o jumătate de oră trebuie să fim la operă ! Ori nu te simți bine, cumva ?

— De ce să nu mă simt ?

— Poate ți-a picat greu bucătăria rusească !

— În privința asta să nu-ți faci iluzii cu mine... Mie nu-mi pică greu nici o bucătărie ! Mă simt tînăr și forte...

Urcați rapid în taxiul angajat anume pentru grupul nostru, ei pe bancheta din spate, iar eu lîngă șofer (același din dimineața debarcării noastre), după o cursă demențială, mai spectaculoasă ca acele de la Le Mans, eram în fața operei.

„Bolşoi Teatr". Unde, ca să obţii un bilet, trebuia să aştepţi luni de zile. Fiind oaspeţi de marcă (încă nedepusă), primisem locuri în primul rînd, cel al fotoliilor de onoare.

Cînd s-a lăsat cortina, după încheierea primului act, eram incapabil să rostesc vreo vorbă. Rămăsesem ţintuit în scaun. Văzusem zei şi zeiţe, evoluînd pe scenă în stare de imponderabilitate, luîndu-şi, uneori, şi chip de om.

Pe cînd mă plimbam şi eu, privind uimit la decoraţiile uriaşelor saloane, m-am pomenit bătut pe umăr. Era Serghei. Care-mi întindea un plic.

— Mi l-a dat şefa, să vi-l transmit neapărat, chiar din seara asta !...

— Sper să nu fie vreo veste proastă de-acasă !

— No problem ! Vestea-i bună, şi vă parvine din partea noastră, a celor de-aici... Văzîndu-se cu şeful, şi raportîndu-i cum a decurs prima întîlnire cu delegaţia, aceasta a dispus să vi se acorde un spor de 50% !

— De personalitate ?

— Excelent spus ! Avînd în vedere gabaritul şi pofta de viaţă pe care le posedaţi, s-a considerat ca insuficientă diurna acordată iniţial... Şi a fost majorată cu 50%...

Cînd se apropia şi finalul spectacolului, care mă copleşise emoţional, de-mi filfiia cordul ca un drapel bătut de vînt, am simţit nevoia să părăsesc sala. Mă înnăbuşeam, nu altceva. Voiam să ies niţel la aer curat, să-mi oxigenez creierii, şi să mă reîntorc cît mai degrabă.

N-a fost să fie aşa !

Deoarece ieşirea din „Bolşoi" nu era posibilă, întrucît uriaşele porţi erau închise, m-am răzgîndit. Şi-am căutat toaleta bărbaţilor, să-mi răcoresc faţa şi să-mi limpezesc ochii la vreuna din nenumăratele chiuvete de-acolo. Am reuşit cu brio. Apelînd la o sală de toaletă ceva mai retrasă, cred că pe la etajul al doilea. Mi-a plăcut moderna utilare de-acolo. Mai ales cînd dibăcisem cum se pun în stare de funcţiune aerotermele. După ce-ncercasem toate butoanele. Producînd astfel, la una din ele, şi-un mic scurtcircuit. De n-a mai mers deloc, ci-a emanat doar niţel fum.

Vrînd să-mi reocup cît mai repede locul, m-am grăbit să cobor. Atunci s-a produs încurcătura. Fiindcă n-am mai nime-

rit drumul. Și-am brodit, deschizînd o ușă ce mi se păruse a fi cea din dreptul rîndului meu de fotolii, într-o sală de repetiții.

Unde, altă echipă din personalul operei, secția balet, exersa în costume de oraș, fără surtuce, bineînțeles, una din cele mai dificile scene din „Gayaneh", al lui Aram Haciaturian. Anume „dansul săbiilor" ! Acompaniați de orchestra „Bolșoi"-ului, care făcea să se cutremure pereții, înregistrată pe-un magnetofon de cel puțin 200 wați, zecile de luptători se-nvîrtejeau vijelios prin vasta încăpere, într-un iureș incredibil. Rămas cu gura căscată, m-am pomenit privit cu deosebit reproș de maestrul de balet, care conducea operațiunile.

Și, nici una nici două, spunîndu-mi ceva ce n-am înțeles, m-a împins în cercul unor alți bărboși, care m-au luat de bun, sucindu-mă și-nvîrtindu-mă pe toate părțile.

Nemulțumit de evoluția mea, maestrul a strigat din toate puterile :

— Iscio raz !

Magnetofonul a pornit din nou să bubuie. Și, pînă ce maestrul de balet n-a fost total satisfăcut, n-am putut scăpa din încleștarea dansului săbiilor. Abia cînd și-a dat seama că-s străin de echipa sa, m-a întrebat curios :

— Kto vî, moi milîi pareniok ?

Adică, vroia să zică „cine-mi ești tălică, puștiulică ?". Și l-am lămurit anevoie, rusească mea nefiind din cele mai pure :

— Ia rumînski turist ! Pisatel !

— Oho ! Oceni priatno...

Dezamăgit că n-avusese ocazia să-ntîlnească un balerin solist, de la Opera română, maestrul de balet m-a condus pînă-n holul „Bolșoi"-ului. Unde eram așteptat de întreg grupul nostru. Speriat de dispariția subsemnatului. I-am prezentat amabilului maestru, iar acesta i-a felicitat. Pentru participarea mea la „dansul săbiilor". Mărturisindu-și regretul :

— Jalko mnie, șto ne imeiem i mî takovo zdorovovo balerina !

— Ai înțeles ce-a spus baletmeisterul ?

— Nu prea ! am mărturisit cinstit. Ceva cu zdorovoi, balerin, asta am mai priceput, oarecum, însă restul doar prin deducție...

— Îi pare rău că n-are, şi-n corpul de balet, un solist atît de trupeş ! Cam asta ar fi traducerea exactă ! m-a lămurit Serghei.

FOLCLOR AUTENTIC — ÎNSĂ LEJER „MODERNIZAT"

Aproape o săptămînă am colindat, în grup restrîns, muzeele şi locurile memorabile ale Moscovei. Am fost şi în casa lui Lev Nikolaevici Tolstoi. Încît, către sfîrşit, într-o seară, ne-am declarat la capătul puterilor.

Ne era clar că ne mai rămăseseră multe de văzut, dar timpul nu ne mai îngăduia. Mai aveam o singură zi la dispoziţie, pentru rezolvarea a nenumărate şi variate chestiuni personale : cărţi, albume, discuri şi-altele.

Aşa că, din dimineaţa următoare am schimbat decorul. Cutreierînd magazine. Mihale, care primise nişte parale, de la Fondul lor literar, s-a oferit să-mi împrumute ruble. Văzîndu-mă că-mi lăsa gura apă, tot privind la un aparat de radio portabil, cu vreo 20 de transistori. „Riga", cu 8 baterii R20, cinci lungimi de undă, plus UKW (modulaţie de frecvenţă). O bijuterie, nu altceva. De vreo cinci chile. Piesă de rezistenţă, care era în stare să satisfacă şi-o sută de nuntaşi.

— Să-mi iau, să nu-mi iau ? l-am întrebat pe Zincă.

— Ia-ţi ! Aşa ceva nu găseşti pe toate drumurile.

Ne-am cumpărat tustrei cîte-o „Riga". 167 de ruble Bucata.

Dacă n-am fi nimerit pe strada Gorki, o magistrală de dimensiuni americăneşti, întocmai cum arătau şi blocurile din centrul Moscovei, de peste douăzeci şi şase de etaje, sau şi mai mult, nu m-aş fi procopsit cu piesa aceea, pe care-o mai am şi-acum.

Seara, am sărbătorit evenimentul la restaurantul „Budapest". Permiţîndu-ne un adevărat festin. Şi pentru achiziţiile făcute, şi pentru prietenia noastră. Salonul, decorat folcloric,

era plin de lume. Din cea mai amestecată. Mulți ruși, dar și mulți străini.

Nițel intimidați, ne-am distrat totuși corespunzător mijloacelor noastre. Destul de apreciabile totuși. Mihale încasase o sumă considerabilă, din care îmi mai împrumutase și mie, iar Zincă, nici el nu stătea prost.

Orchestra, după ce ne umflase capul cu un potop de șlagăre mondiale, predominînd rock'n roll-ul și alte shake-uri, și-și luase o pauză de masă, și-a reocupat locurile de pe podium. Iar solista, o fetiță drăguță și iabrașă, a anunțat în gura mare, din dorința de-a depăși decibelii emiși de clienții așezați în jurul meselor :

— În minutele următoare, dragi oaspeți, vă vom oferi un program de muzică populară. Pentru început, voi interpreta una din cele mai cunoscute și apreciate piese folclorice.

C-un glăscior agreabil, nervos și bine impozat, solista ne-a cîntat, aplaudată ritmic de întreaga asistență, inclusiv, mai ales, de grupul nostru : „Ionel, Ionelule, nu mai bea băiatule !" Într-o românească perfectă. Entuziasmată de primirea ce i-o făcuse publicul, ingenioasa cîntăreață ne-a mai oferit o „piesă folclorică" celebră. Interpretînd-o, în engleză. Și care se intitula „Johnnie is the boy for me". O știam prea bine. De-acasă. Unde se chema „Sanie cu zurgălăi".

ZAVEDEI — SUTĂ DE LEI

AM NEVOIE DE-UN FAC-TOTUM, VĂ ROG !

După cum ați dedus, probabil, din capitolele precedente, totdeauna mi-au plăcut vitaliștii, oamenii care nu se dedulcesc la lene, și nici nu se dau bătuți. Oricît le-ar fi soarta de-mpotrivă. Chit că-s măcinați uneori de reumatisme rebele, care-i țintuiesc la pat, sau de alte boli, cei pe care-i prețuiesc și-i admir sînt făpturi încăpățînate, luptătoare, dinamitarde, care se scoală din culcuș, în pofida vitregiilor maladiei care-i ține locului, întoiegindu-le mădularele și tulburîndu-le mintea, sau acordîndu-le aparența (nedreaptă) c-ar fi săriți de pe șine.

Printre exemplarele care mi-au plăcut, dar m-au și scos mereu din belea, era unul, meșterul Zinovie. Pe care, ulterior, nu știu din ce pricină, l-am botezat Zavedei.

Pe vremea cînd mi-a fost dat să-l cunosc, locuiam de peste douăzeci și cinci de ani (vă dați seama ? aproximativ 1/4 secol !) pe Calea Moșilor, la nr. 172.

Fiind o casă tip vilă, pentru o singură familie, de mai multe persoane, și-ncă bine încropită, fusese capabilă să scoată bănuții necesari pentru chiria și întreținerea ei ; dura încă de prin 1920, imediat după încheierea socotelilor cu primul război mondial. După ce-i trecuse prima tinerețe și maturitatea, intrase însă în plină senectute. Bîțiind din toate măruntaiele. Ba se spărgeau, plesnind la cel mai slab geruleț, țevile instalației de apă, ba-i ruginiseră burlanele și jgheaburile, aproape putrezind vegetal, încît la prima ploaie te pomeneai cu diluviul în casă, în loc să fie alungat în afara acesteia de elementele mai sus pomenite, ba-i săreau siguranțele de la tablou. Sau te trezeai cu tavanul în cap, fenomen posibil la orice oră din zi și din noapte. Întrucît boierii ce-o construiseră țineau să

aibă plafoane ornamentate, lucrate în ipsos și gips, și-apoi bronzate și-argintate.

— Măi copilă bună, îi spuneam deseori nevesti-mii, n-ar fi mai bine să ne mutăm la bloc ? Facem un schimb, oferim ceva în plus amatorului, pentru cheltuielile de transport, și scăpăm de grozăviile de-aici !

— Nu mai e cazul, măiestrică ! m-a lămurit pe neașteptate. De mîine, după cum m-a asigurat mama Anuța, n-o să mai avem nici un necaz. Acum, după ce s-a prăpădit bietul Gheorghe, are un soi de chiriaș, care-i plătește cîțiva leuți, lunar, doar ca să-și lase uneltele de lucru la dînsa. Ei bine, ce crezi că-i individul ?

— Vreun profitor, care se bucură de mintea ei slabă...

— Da' de unde... E-un om tare cumsecade. De profesie, ține-te bine, meșter instalator, geamgiu, lăcătuș-mecanic, electrician și specialist în gaze. Angajat la ICRPTRS. Pentru întreținerea tuturor instalațiilor aflate în dotarea întreprinderii. Care-i răspîndită prin mai toate sectoarele capitalei, avînd cîte-un atelier în fiecare din ele.

— Interesant ! Dacă-l avem la îndemînă, poate ne mai ajută. Vine des la mama Anuța ?

— Bineînțeles ! Mai ales în ultimul timp. De cînd s-a rugat să-i ofere și masa de dimineață și de prînz, ca un fel de pensiune. El procură toate alimentele de bază necesare și-i plătește numai manopera. Ca să-i vină, de fapt, într-ajutor... Cu spălătoria, la domiciliul clienților, au început să cam scîrțîie treburile. Lumea își cumpără mașini de spălat „Alba-Lux", de toate tipurile și modelele. Și nu mai are nevoie de-o femeie la spălat, în casă, care trebuie hrănită și adăpată. Iar mama Anuța îi cam trage la măsea, doar o știi prea bine. Și, cînd e băută, îi ies rufele mai murdare decît au fost cînd i le-ai dat pe mînă. Omul ăsta, cu care-am stat și eu de vorbă, mai are o calitate deosebită, în afara cumsecădeniei sale...

— Ce anume ? i-am luat vorba din gură nevesti-mii.

— ...telefon ! Necuplat. I-a lăsat numărul mamei Anuța, pentru orice eventualitate. Precum și adresa. Stă pe lîngă Gara de Est, pe undeva...

Plecînd nevastă-mea la Tîncăbești, să se ocupe de campania agricolă de primăvară, o vreme trebuia să am grijă singur de mine. Ceea ce nu era chiar atît de rău. Mai ales că ob-

ţineam şi liniştea necesară, pentru a-mi vedea de cartea la care lucram.

Din păcate, nici chiar atît de bine n-a fost. Fiindcă, de-a doua sau a treia zi, mi s-au defectat toate instalaţiile din casă. La care numai bulgăroaica se pricepea să umble.

Taman cînd intenţionam s-o chem la telefon ca să-mi spună ce-am de făcut, mi-am adus aminte de chiriaşul mamei Anuţa. Care-şi avea cămăruţa chiar lîngă noi. Era suficient să deschid uşa spre oficiul fostei bucătării a vechilor proprietari şi s-o chem. Să-mi spună cum îl găsesc pe Zavedei.

Şi-aşa am procedat. Vorba aceea, „zis şi făcut!" Dar a fost să fie pe dos. C-am rămas doar cu zisul. Tot bătînd la uşa spălătoresei :

— Mamă Anuţo, mamă Anuţo, m-auzi ?

Nu era exclus să mă fi auzit, însă eu n-auzeam nici un răspuns. Încăpăţînat, am insistat.

— Mă, mamă Anuţo, eşti acasă ?

La vreo cîteva minute, după ce-am tot repetat aceeaşi întrebare, am perceput, în sfîrşit, răspunsul. Mai curînd un zgomot înfundat. O bufnitură, ca şi cum s-ar fi prăbuşit patul, cu dînsa cu tot. Într-un tîrziu am deslușit şi vreo cîteva vorbe. Mormăite şi-acelea.

— Acasă-s ! Îs... Ce vrei, domnu' de la mine, că dorm ?

Numaidecît mi-am dat seama că era „vopsită". Cu trăscău. Pe dinăuntru.

Cît mai clar, cu dicţiune de actor de la Naţional, i-am declamat :

— Unde-i fac-totumul matale ?

— Cine ?

— Fac-totumul ! Meşterul matale, ăla, cum dumnezeu îl cheamă, care-şi lasă uneltele aici, ba-i mai şi găteşti !

— Păi spune-aşa, domnu' ! Adinenea o plecat acas'...

— Perfect, dă-mi repede numărul de telefon, pe care ţi l-a lăsat !

— Nu-l mai am. Nu văz bine, şi n-aveam de ce să-l păstrez. L-am zvîrlit la tămăbărău, ăla de gunoaie, de la poartă... Dar îţi zic unde stă, c-am fost şi pă la dînsu'... Ţine minte, Gara de Est, blocu' de deasupra magazinului de automobile. Cred că la etajul al treilea sau al doilea !

Nu l-am găsit. Nu era nici un Zavedei. Pe tabela locatarilor. Și m-am întors acasă înnebunit de furie. Abia cînd am pătruns în birou, mi-am amintit că-l cheamă Zinovie, și că eu-i zisesem Zavedei. Avînd adresa, i-am aflat imediat numărul. De la informații.

Întrucît încă nu știam cu cine stau de vorbă și nici nu-l văzusem vreodată la față (nici el pe mine, ce-i drept), i-am spus luîndu-l pe de departe :

— Aloo ! Casa meșterului Zavedei ?

— Nu !

— Pardon, am vrut să zic meșterul Zinovie !

— Atunci e !

— Aș dori să vorbesc cu dînsul, dacă-i liber și nu-l deranjez !

— Deocamdată-i liber ! mi-a răspuns glasul acela, gros și hîrjîit. Zinovie la aparat. Însă nu meșterul, ci maestrul Zinovie... Ia ziceți, deranjați-mă !

— M-ar interesa nespus să-mi faceți o vizită !

— Dar cine sînteți ? Că nu vizitez pe fiștecine...

I-am declinat numele. Adăugîndu-mi și pseudonimul folosit ca nume de erou, în ciclul „jocurile detectivului...".

— Al Conan Doi, scriitorul ? l-am auzit exclamînd neîncrezător.

— Exact !

— Maestrul Conan Doi ? Nu se poate ! Ce bucurie să v-aud vorbind... Credeam că sînteți mort de mult !

— Ăla-i altul ! Arthur Conan Doyle, părintele lui Sherlock Holmes. L-am informat eu, niței indispus de confuzie.

— Scuzați, maestre ! Am fost în eroare. Dar v-am citit și pe matale, dacă sînteți tatăl detectivului cu-același nume. Nu știam că sînteți doi... Scuzați, încă o dată, mă rog frumos !

— Păi Doi sînt, însă cu „D" mare !

— Mi-am dat seama că ești mare, după cît de mult se mănîncă în cărțile matale... Vin la dumneavoastră cu mare plăcere !

— Aștept !

Apoi am purces să adăst sosirea meşterului. Care părea să fie un om de aleasă cultură. De vreme ce-mi citise cărţile, mai ales cele din categoria „gastronomico-literare".

Cînd a sunat şi l-am poftit în casă, am rămas amîndoi stană de piatră. El, în orice caz, la vederea personalităţii mele. Eu aveam motive la fel de întemeiate. Pentru că, personajul ce-mi stătea în faţă, era atît de slab şi jigărit, încît oricînd, chiar şi la lumina zilei, putea fi confundat cu-o prăjină de rufe sau un arac pentru fasole uriaşă, cătărătoare.

Revenindu-ne, Zavedei m-a şi luat pe scurtătură :

— Maestre, eu mi-s tehnician universal ! Repar tot, perfecţionez tot, numai pe-o centă ! E bine ?

— Mai mult decît bine... Şi, dacă-mi dai voie, de-acum înainte am să-ţi zic Zavedei-sută de lei. Nu-i aşa că sună mai frumos ?

— Absolut ! Mai ales dacă-i cu repetiţie... Zavedei o dată, iese suta, Zavedei de două ori, altă centă, şi-aşa mai departe şi etcetera...

Încîntat de umorul tipului „universal", am vrut să-i spun ce mă doare. Însă n-am apucat. Căci m-a luat prin surprindere :

— Maestre, n-ai ceva de pus în gură ? Din cărţile matale, am înţeles că ai totdeauna-n casă cîte ceva de-ale mîncării. Este ?

Încîntat, iarăşi, cu repetiţie, cum prea bine se exprimase meşterul, de părerea unui cititor despre cărţile mele, i-am confirmat bănuielile :

— Este ! Tot ce-ţi poftеşte inimoara !...

Şi i-am prăjit imediat şase ouă ochiuri, cu costiţă afumată şi mujdei de usturoi, i-am pus pe masă o bucată de telemea, din oaie naturală, şi nişte cîrnaţi de casă. Cumpăraţi din piaţa Amzei. Plus o litră de trăscău.

După ce ne-am împăcat sufleţelele, servind împreună gustărica, i-am relatat pe larg despre insatisfacţiile mele electro-menajere, trăgînd şi concluzia :

— Totul merge alandala, meştere, pardon, maestre !

— Foarte bine ! Deci, să recapitulăm : televizorul nu mai are imagine, însă cîntă, şi numai muzică de pe programul II, dar de la radio... Aparatul de radio, în schimb, emite sonorul de la TV, de pe ambele programe, şi, ca o culme, pe-amîndouă deodată. Maşina de spălat are motorul blocat, şi trebuie mane-

vrată manual. Ceea ce nu-i rău. Deloc. Ce-şi face omul cu mîna lui, se cheamă lucru manual. Fierul de călcat se-ncinge prea încet, şi-ncă pus pe aragaz. Şi nici aragazul, ziceţi matale, nu-i în regulă, deoarece trebuie încălzit cu ajutorul reşoului electric... E grav ! Dar se pot pune la punct... Televizorul, aparatul de radio, şi ălelalte fleacuri, ţi le face Zavedei ca noi-nouţe. De-or să meargă şi fără curent. N-ai la matale o sută ? De lei... Să mă duc după nişte materiale !

S-a înapoiat a doua zi. Cam în jur de prînz. Arăta ciudat. Făcîndu-mi impresia că are dificultăţi cu vederea. Mi-am dat seama repede că era chior de beat ! Şi iarăşi mi-a cerut să guste ceva. Ca să-i treacă oboseala. Umblase prin mai toate magazinele. Şi-abia găsise cele necesare.

După ce-a „ras" o cratiţă de tocăniţă ardelenească, a mai sorbit un păhărel de trăscău şi s-a apucat de lucru.

Mare meşter ! Geniu tehnic, nu-altceva. În cîteva minute, procedase la un interschimb. Punînd lămpile de la radio la televizor, şi invers. A mutat şi condensatoarele. Pe care le-a lipit cu pap. Neavînd letconul la îndemînă.

Privindu-mă fix, m-a anunţat lugubru :

— Dacă nici acum n-or să meargă, înseamnă că-s defecte din fabrică !

A avut perfectă dreptate. Fiindcă, într-adevăr, n-au mers. Ci au luat foc. Şi TV-ul, şi radioul. Plus instalaţia electrică, sărindu-i toate siguranţele.

Noroc că Zavedei mi-a mai solicitat o sută, a plecat după materiale şi s-a întors destul de repede. Peste un ceas. Dar şi mai beat. A pus alte siguranţe la tablou, de fabricaţie personală, din sîrmă de rufe, şi totul a fost cum nu se poate mai bine.

Lustra din birou ardea parţial. Unul din trei. Becul din baie pîlpîia. Ca o luminare pe sfîrşite. Meşterul murea de necaz. Dar nu şi-a pierdut cumpătul.

— Fii liniştit, maestre, că-ţi face băiatu' un tablou de siguranţe nou. Însă îl montez în beci. Să stea la răcoare. Deocamdată-ţi schimb becurile, fiindcă s-au ars, cu prilejul înlocuirii siguranţelor de la fostul tablou, care luase şi el niţel foc. Ce să-i faci ? Tabloul era vechi şi de demult, iar becurile-s slabe, încă din uzină... Chiar mă mir c-au ţinut pîn-acu !

Iarăşi i-am înmînat un sutic. Pentru cumpărarea tuturor becurilor trebuincioase. Cînd s-a întors, trăsnea de la o poştă a rom. Însă era extrem de fericit.

— Nici nu vă dați seama ce noroc a dat peste capu' matale, maestre ! M-am întîlnit cu niște prieteni care mi-au procurat becuri speciale. De dinainte de război. Ce marfă ! O sticlă ce nu s-a mai văzut. Din zece bucăți, în tramvai nu s-au spart decît trei...

În cîteva minute, schimbase o parte din becuri. Acuma luminau toate. Și peste tot. Cu excepția celor care mai plesniseră, atunci cînd le făcuse proba. Încîntat, Zavedei m-a mobilizat :

— Mestre, haidem la baie. Curent este, bec este, ba chiar și arde, să vedem ce-i cu mașina de spălat ! Ce marcă ?

— „Alba-Lux 2" !

— Perfect ! a exclamat Zavedei. Cea mai slabă din serie... De-aia nu merge-ntotdeauna. Dar o face băiatu' !

Împreună cu meșterul, am vîrît mașina de spălat în cadă. Deși nu înțelegeam de ce anume acolo. Însă genialul, ca orice tehnician universal, m-a lămurit pe loc :

— De vreme ce-i vorba de-o mașină de spălat, nu trebuie-ncercată în baie ? Matale unde te speli, nu-n cadă ? Deci acuma-i clar !

Nu-mi era deloc clar. Totuși, cu eforturi reunite, am izbutit și performanța de-a introduce masivul agregat, mai lat decît cada, în gâvanul acesteia. Anevoie. Fiindcă nu vroia deloc să-ncapă. Dar cînd l-a apăsat Zavedei, cu duhul blîndeții, a intrat. În pofida făpturii sale pricăjite și slăbănoage, meșterul avusese suficientă putere. Din păcate, agregatul intrase pînă la fund, dar fără butoane. Care se rupseseră în timpul operațiunilor.

Cînd motorul a fost dat afară, Zavedei și-a aruncat o privire competentă asupra lui și-a decretat :

— Uzură 120% ! Trebuie schimbat...

— Cu ce ? Că n-am un altul, de rezervă !

— Nu-i o problemă. Ai tălică în casă un ventilator. Cam vechi. Însă taman bun, motorașul, pentru mașina de spălat...

Odată montat, s-a procedat la probe tehnice. Agregatul a pornit ca din pușcă. Zbîrnîind, huruind, dîrdîind și făcînd să fîlfîie totul în jurul său. Aproape plîngînd de bucurie, Zavedei m-a anunțat :

— Pe-ăsta l-am dat gata !

— Și-am să mă pot încumeta să spăl cu el ?

— Ferească sfîntu' ! În nici un caz. Acuma-i transformat în uscător !

— Aoleu ! Cu-ălelalte ce-i facem ?

— Pauză !

— Cum adică ?

— Pauză de masă ! Nu vedeți că s-a-nserat ? Haidem la masă, să vedem ce-ai de-ale mîncării...

După ce mi-a ras și-ultimele rezerve din frigider, m-a informat în timp ce finaliza și sticla de trăscău (a doua în 24 de ore) :

— Știți matale ce cuptor electric ar ieși din „Arctic"-ul ăsta ?

— Posibil ! Dar nu mă interesează... Îl prefer așa cum este. Mîine trebuie să bag alte produse în el...

— Mîine ? Perfect... Atunci vin și eu, să isprăvesc ce mai e de făcut, sau să mai procedăm la unele îmbunătățiri !

Mîhnit că trebuia să-l refuz, întrucît tipul îmi devenise simpatic, îndeosebi prin entuziasmul și optimismul său, i-am declarat cu glas duios :

— Dom'le Zinovie, sau Zavedei, dacă-ți place cum te-am binecuvîntat, ne oprim aici ! Am de lucru, trebuie să-mi duc la bun sfîrșit romanul, iar de celelalte obiecte electro-menajere mă pot lipsi deocamdată...

— Nici la mine-n casă nu-s prea luate-n atenție ! Nevesti-mii îi place mai mult lucrul manual... Însă sînt curios, mașina de scris vă merge ?

— Merge ! Mai ales dacă am ce scrie la ea...

— Păcat că n-avem timp ! V-o puneam eu la punct, de scria și singură, matale doar dictîndu-i, așezat în fotoliu'... Printr-un dispozitiv de telecomandă, de la distanță ! Am văzut eu unul, într-un film iugoslav. O comedie nemaipomenită...

M-ar fi interesat ideea emisă de meșterul meu, însă, după cele pățite, mi-am zis că-i mai bine s-o las mai moale. Și l-am întrebat :

— Dom' Zinovie, cît îți datorez pentru oboseala matale ?

— Se poa', maestre, să mă jigniți, și-ncă taman matale ? Să-ți iau bani, pentru niște fleacuri de remedieri temporare, care și-așa n-or să țină prea mult ? Nimic ! Absolut nimic... Doar o sută de lei, ca să nu-mi stric, nașule, numele pe care mi l-ai acordat. Că-mi și place, zău așa. Zavedei-sută de lei, sună frumos. De mi-ai fi zis Zaharia-și mia, deși ar fi fost mai rentabil, m-aș fi simțit tare prost. Morala mea profesională m-ar fi

îndemnat să refuz. Eu lucrez cu sufletu', pentru o ţîră de suflet, iară nu pentru bani... Că bani au toţi nefericiţii !

În privinţa sufletului, Zinovie nu greşea. Căci avea articolul respectiv. Chiar prea mult. Cînd i-am arătat „Urzica", unde publicasem o schiţă în care vorbeam despre el, a vrut să-mi pupe mîna. O citise şi-şi cumpărase şi vreo zece exemplare să le-mpartă prietenilor şi neamurilor. Să vadă şi acestea cine era el. Dar şi cu cine se-mprietenise.

De-aceea, dorind să proslăvesc încă un tip aparte de entuziast neostoit şi inimos, mi-am amintit de dînsul. Merita. Dintr-un anumit punct de vedere !

OMUL DIN SINGAPORE

BALADISTUL BINE TEMPERAT

Într-o toamnă, mi-am zis că n-ar fi rău să fie bine. Adică, s-o iau pe bulgăroaică-n „Bombiță", și să-i tragem o fugă pînă la Sinaia-Cumpătul. Unde, la una din casele de creație, să ne-odihnim o țîrișică.

Vlăguiți de puteri, după o campanie agricolă încheiată victorios, cu mustul fierbînd în butoiașe și bulionul pus la sticle, iar merele sortate, pe soiuri — Winter-banana, Starkrimson, sau Starckinson, încert și-acesta, roșu și Golden delicious — dar și selectate, în funcție de calibrul poamelor, simțeam o nevoie cumplită, aproape omenească, să ne liniștim sufletele.

Ajutați la cules de fini și droaia de cumetri, care mai mult mîncaseră și băuseră decît să facă treabă, eram într-un hal fără de hal cu sistemul nervos. Totuși, de ce să nu fiu drept, se dovediseră extrem de drăguți, refuzînd orice plată în bani. Se mulțumiseră doar cu cîte două vedre de vin (de anul trecut) și ceva țuică, circa cinci litri de om. Cu sticlele mele.

La Sinaia-Cumpătul, recepționera se dovedise și dînsa drăguță. Cazîndu-ne la vila 4. Peste drum de cantină. Dîndu-ne, în același timp, și-o veste bună :

— O să stați în aceeași vilă cu maestrul...

— Care maestru ?

— Maestrul... Nu-l știți pe maestrul ?... Doamne, mereu îi uit numele, însă seamănă cu cel al trubadurului !

— Din „Trovatore" al lui Verdi ?

— Ei, asta-i bună, e din Craiova și cîntă la cobză...

— Păi spune așa, coană Florico ! Vrei să zici că-n vila noastră este cazat și baladistul Tudor George, cel mai dulce sonetist al literaturii noastre contemporane ?

— Exact ! Ăsta-i... Știam eu că trebuie să sune și dînsul la ceva ! Dar de vreo săptămînă, s-a liniștit de tot. Nu mai cîntă, nu mai ia lumea la rost, s-a făcut cuminte ca un mielușel, deși arată cît un berbec !

Încîntat că aveam să locuiesc în aceeași vilă cu eminentul sonetist, unul din cei mai dăruiți, cu har dumnezeiesc, în descoperirea de rime insolite, i-am povestit nevesti-mii despre cine era vorba.

Căci mai mă luase o dată în beție. Cînd fusesem invitat de maestrul respectiv, la lansarea unei cărți de-a lui. Și mă scuzasem față de bulgăroaică, pitindu-mă în spatele numelui de Tudor George. Deoarece, după lansarea de la librăria „Mihail Sadoveanu", unde giganticul Sântimbreanu îl prezentase publicului, urmase partea a doua. Adică masa de gală. Oferită de Tudor George la „COȘ" (fostă cantină, celebră la vremea sa, sub numele de „Casa Oamenilor de Știință").

Purtîndu-se față de mine, ca și față de-ntreaga asistență, răspîndită pe la mai toate mesele din restaurant, extrem de tandru și atent, reușise să mă facă praf. Invitîndu-mă chiar la masa sa, alături de cei cîțiva buni și apropiați prieteni ai domniei-sale. Și mă îmbiase să mănînc peste măsură, și să beau (de-așijderea). Iar dacă am zis că mă făcuse praf, nu mă refeream la faptul că-l admiram pentru performanțele sale prozodice, simțindu-mă cît un bob de praf în fața talentului său, ci fiindcă izbutise să mă-mbete cui. Sau „praf", cum se mai spune în popor. Pe mine care nu am — dar deloc ! — darul beției.

De-atunci, cînd auzea de Tudor George, nevastă-mea mă suspecta mereu de frecventarea unui băutor de mare clasă, capabil să mă antreneze la cine știe ce orgii. Săracul poet ! O fi fost domnia-sa băutor, însă niciodată nu-l văzusem afumat. Dacă-i mai trăgea și dînsul cîte un vinișor, o făcea doar pentru a-și stimula neuronii însărcinați cu fenomenul creatrice. Iar rezultatele erau spectaculoase.

Oriunde l-ai fi întîlnit, în stare de transă lirică, fie la „Casa Scriitorilor", fie la „Peștera" (mai cunoscută în lumea literară sub numele de „Singapore"), fie în orice altă parte, era capabil, mai lucid ca niciclnd, să-ți creeze pe loc, stante pede, sonete după sonete. Care, spre ciuda multora dintre colegi, erau valabile din toate punctele de vedere. Mai ales literar. Era și este unic, irepetabil și inconfundabil. Uneori, chiar cînd îți vorbea,

indiferent despre ce temă, îi era peste putinţă să n-o facă în versuri. Bine cadenţate. Dotate cu nişte rime absolut tudor-georgiene.

Rimele acestea bogate, nemaiauzite şi nemaiuzitate de alţii, dovedeau de fapt cultura sa şi-o erudiţie greu de acceptat. Nu era un simplu „toboşar", ci-o adevărată orchestră, interpretînd polifonic extazele sale lirice. Pline de sens, subsens şi, uneori, contrasens !

Aflînd însă că era acuma cuminte, ceea ce vroia să-nsemne că renunţase la stimulente, provenind, de fapt, numai din esenţele elaborate de maica natură, ca un soi de ceaiuri medicinale special fabricate pentru uzul său personal, am rămas niţel pe gînduri.

— Măi copilă bună, i-am zis nevesti-mii, tare mi-e teamă să nu fie cumva suferind maestrul ! Ceva nu-i în regulă...

La masa de seară, m-am liniştit. Pierindu-mi orice îngrijorare. Întrucît maestrul Tudor George, zeul neîncoronat al sonetului, ivindu-se în sală, arăta mai bine ca oricînd. Văzîndu-mă, s-a şi îndreptat spre masa noastră.

După ce l-am prezentat bulgăroaicei, Tudor George s-a comportat ca un autentic truver (medieval). Compunîndu-i pe loc, în semn de omagiu, un catren de-o rară şi inedită sonoritate.

La despărţire, după ce cinaserăm împreună, iar domnia-sa băuse o sticlă întreagă de „Borsec", i-a sărutat mîna nevesti-mii, rugînd-o, de astă dată în proză :

— Domniţă, aflînd de la dumneavoastră, din cele povestite în decursul acestei memorabile cine, chiar de taină i-aş putea spune, că sînteţi amîndoi extrem de matinali, m-aş încumeta să v-adresez umila mea cerinţă...

— Cu multă plăcere, maestre...

— Aş vrea să mă trezesc cît mai de dimineaţă ; mîine am o întîlnire cu cititorii, cred că la Braşov...

— Ce-nţelegi matale prin „dimineaţă" ?

— De obicei, ceasurile opt, chiar nouă, să zicem !

— Şi la cît să bat la uşă ?

— Niţel înainte de cinci ! a precizat poetul tare jenat.

— S-a făcut ! l-a asigurat bulgăroaica. Dar să nu mă-ntrebaţi „la castel, în poartă, oare cine bate ?"...

— N-am să comit asemenea infamie ! Pe cinstea mea, de bătrîn menestrel. Voi ştii că-i o domniţă...

— „Dulce şi suavă, ca o garofiţă !" am vrut şi eu să mă dau mare, în jocul celor doi.

— Rimă săracă, meştere ! abia m-a luat în seamă Tudor George.

După care s-a retras. În vastele sale apartamente. Zic şi eu aşa, ca să rămîn în temă.

Apoi, trecînd la proza psihologică, i-am mărturisit nevesti-mii :

— Copilă bună, mai că nu-l recunosc pe maestrul baladelor singaporene. E pur şi simplu alt om... De-o gingăşie rar întîlnită. La „Casa scriitorilor" se-arată mult mai colţos...

— Normal ! Între voi, scriitorii, merge şi-aşa. Altminteri v-o luaţi în cap şi vă mîncaţi între voi. Ca fraţii !

Ce ştia nevastă-mea ?

RONDUL DE NOAPTE

Nevastă-mea, ca orice bulgăroaică, încăpăţînată şi de caracter, s-a ţinut de cuvînt. Bătîndu-i la uşă maestrului. Fix, la cinci fără zece. După ce, mai înainte, cît fusese noaptea aceea de scurtă, mă bătuse pe mine. La cap. Ca să-i spun cît e ceasul. Din două în două ore.

Am petrecut ziua odihnindu-ne activ. La iniţiativa mea. Care, sfătuit de medici serioşi să slăbesc apelînd la plimbări de mai lungă durată, o invitasem pe Penke la cabana Gura Dihamului. Pe jos. Cale de vreo opt sau zece kilometri. Sau, în ore, după cum pretindea un panou turistic, numai două. În orice caz, nefiind alergători de cursă lungă, am parcurs-o în cinci. Ceasuri. Blestemîndu-mi soarta.

Noroc că bufetierul nu se afla în concediu, şi-am putut lua prînzul cabanierului. Rămas de ieri. Cînd acesta plecase, pentru cîteva ore, în tîrg, să-şi vadă nevasta. Pesemne că întrevederea se desfăşurase în alte condiţii decît îşi imaginase ges-

tionarul Gurii Dihamului, căci nu-şi mai făcuse apariţia. În orice caz, îşi rezervase un adevărat prînz de şef de unitate. Pe care l-am plătit, conform specificaţiilor bufetierului, la nivel de director-general.

La întoarcere, vorba poetului Vasile (cum îi zicea Tudor Arghezi lui Alecsandri), mult mai lungă ni s-a părut calea. Şi-am ajuns la Cumpătu, cu mult după ora de cină. Miloasă, coana Florica ne-a ospătat totuşi cu nişte ouă fierte. Dar reci. Restanţe de la micul-dejun din ziua aceea.

Bune, şi-alea ! Deşi, abia de-am putut închide ochii către miez de noapte.

Şi nu numai din pricină că uitaseră, sau noi uitasem să-aprindem gazele la sobă, şi dîrdîiam în toată legea, dar eram niţel îngrijoraţi şi datorită dispariţiei baladistului. Care, conform asigurărilor sale, ar fi trebuit să se-napoieze cu trenul de 19.43. Ori, nici urmă de maestrul Tudor George. La masă nu fusese, după cum ne informase coana Florica, iar la vilă nu se prezentase. Lucru constatat de mine personal. Care urcasem la etaj, să-i bat la uşă. Dornic să aflu cum se desfăşurase întîlnirea sa cu cititorii.

Bulgăroaica a vrut să mă liniştească :

— Ce te tot frămînţi atîta ? Nu eşti tu acela care mi-ai povestit cum sînt întîlnirile voastre cu publicul, şi că, mai totdeauna, există şi-o parte a doua, un mic festin, pe banii organizatorilor, curioşi să vadă şi să asculte şi ei un scriitor într-un cadru mai intim, ca să-i zic aşa ?

Aşa era. Mă luase gura pe dinainte, şi-i spusesem mai mult decît era nevoie să ştie.

Totuşi, avînd în vedere că singaporeanul nu mai era omul care să se lase antrenat la stimulente buvabile, întrucît putea să producă şi fără aditive de-acest gen, ba chiar mai mult şi mai valoros, după cîte îmi dădusem seama, am continuat să-i port de grijă.

Şi i-am transmis nevesti-mii :

— Ei, acelea erau poveşti de-adormit copiii şi soţiile ! Dar nu uita cîte nu i se pot întîmpla unui om pornit la drum... Te mai calcă o maşinică, o căruţă, eventual un „TIR", dar ce te faci cînd trece peste tine un express ?...

— Fantazezi, măiestrică, fantazezi ! Îl vezi tălică pe baladistul nostru sub roţile trenului ? Un om ca dînsul mai curînd

trece el peste tren decît să se lase călcat... Mi-am dat seama cu cine am de-a face. Un om minunat... Politicos, afabil, curtenitor. Şi tare. E bine ?

Nu era bine !

Deoarece, nici nu-şi isprăvise bulgăroaica de rostit întrebarea, că, deodată, un bubuit înfiorător izbucni la intrarea vilei nr. 4. Urmat, aproape instantaneu, de-un zdupăit de paşi, bufnituri, trosnete şi pocnete.

— Ce-o fi asta ? m-a întrebat îngrozită Penke.

Vrînd s-o liniştesc, am inventat pe loc o explicaţie cît mai plauzibilă :

— Nu-ţi fă griji, că nu-i cutremur ! Eu te-asigur !... Cred c-a sărit în aer vreo sobă cu gaze, în camera de lîngă intrare ! Se mai întîmplă uneori, căci sînt unii care le uită deschise...

— Atunci e şi foc ! a răcnit nevastă-mea. Jos din pat, şi iute la îmbrăcare, să nu ne prindă incendiul în pijamale !

— Aş zice să nu ne grăbim ! am insistat eu. Deşi ciulisem urechile, să-mi dau seama dacă se mai auzeau şi alte zgomote de paşi, semn că cealaltă lume o şi lua la goană. Fă puţină linişte !...

Amîndoi la pîndă, atenţi să surprindem trosnetele şi pocnetele produse de lemn cînd arde, timp de cîteva minute nu ne-am mişcat. Dar nici zgomote n-am surprins.

— Ai văzut ? S-a stins focul de la sine... Soba s-a dărîmat peste flacără, din pricina exploziei, iar acuma gazul se scurge liniştit !

— Atunci du-te de-nchide robinetul, să nu murim asfixiaţi ! m-a mobilizat, spirit pragmatic, bulgăroaica.

Tomite cînd intenţionam să-i dau ascultare, iarăşi am perceput un zdupăit de paşi. Cineva cobora scara într-un stil bizar, cînd precipitat, cînd oprindu-se locului.

Ajuns la parter, a pornit să bată din uşă în uşă, întrebînd :

— Unde stai, frate Mușatescule ?

Deci nu ardea vila, ci sufletul unui om. Care, în nici un caz nu se stinge cu tulumba pompierilor. Cînd a ajuns şi-n dreptul camerei noastre, a ciocănit uşor, lansînd acelaşi apel disperat :

— Unde ești, frate Mușatescule ? Ahoe a luat foc !...

Cînd l-am auzit declinîndu-și și identitatea, i-am suflat nevesti-mii :

— Ține-ți gura și nu-i răspunde !

— Se poate să-mi ceri una ca asta, cînd un om e-n primejdie ?

— Lasă-mă-n pace, că știu ce vorbesc !

— Dacă te dai atît de deștept, atunci măcar spune-mi cine-i Ahoe ?

— Maestrul nostru... Așa-și zice, cînd se află cuprins de flăcările creației ! Pesemne că s-a-ntors entuziasmat de la întîlnirea cu cititorii, a compus ceva și vrea să-mi citească... Iar dacă a scris vreo douăzeci sau treizeci de sonete, după cum îi stă în fire, ne-apucă dimineața ascultîndu-l !

Convinsă, bulgăroaica a dat din cap supărată. Condamnîndu-l nu pe faurul de sonete. Ci pe mine. Că aveam o inimă atît de crudă și feroce. Încît nu vroiam să-i astîmpăr focul.

Neprimind nici un răspuns, baladistul de la Singapore a luat iarăși la rînd ușile, punînd aceeași întrebare :

— Unde stai, frate Mușatescule ?

Într-un tîrziu, a renunțat. Și s-a retras mormăind ca un urs :

— Pe unde-or fi umblînd oamenii ăștia în toi de noapte ? Totuși am să mai vin. Trebuie să se culce și ei, că n-or fi somnambuli !...

Din ceas în ceas, Ahoe-sonetistul se ținea de cuvînt. Și revenea să bată la toate ușile, sperînd să ne fi reîntors din plimbările noastre păcătoase. Împăcîndu-se cu soarta, la un moment dat a purces să declame versuri. În gura mare. Îndurerat că, din păcate, nu-i era dat să aibă parte și de-un auditoriu corespunzător.

Le-am ascultat însă cu încîntare. Amîndoi. Și eu, și bulgăroaica.

Am ațipit abia spre ziuă. Cînd maestrul Ahoe își terminase recitalul, și plecase iarăși, la dînsul în cameră, să mai scrie și-alte sonete.

Obosiți de nesomn, abia ținîndu-ne pe picioare, pe la opt ne înfiinţam la cantină. Să luăm ceva în gură, un ceai cu niscaiva sandvișuri, eventual și niște jumări de ouă, și cît mai multe. Iar coana Florica ne-a întrebat vizibil îngrijorată :

— Pe unde ați umblat, oameni buni ? Că v-a căutat maestrul pe la toate vilele. Voia să vă citească ceva...

— Nicăieri, coană Florence ! i-am explicat. Însă avem somnul greu, de poți să spargi și lemne pe noi, că tot nu simţim nimic...

Din spatele nostru, unde se afla la o masă pitită de văzul lumii, datorită stîlpului de susţinere a plafonului, deodată l-am auzit pe Tudor George :

— Nu se există, măi frate Mușatescule ! Poate-i vorba de matale. Însă domniţa, fragila și gingașa femeie ce ți-a fost dăruită de soartă, sînt sigur că m-a auzit... De ce nu i-ai dat voie să m-asculte ? Nu te mai înţeleg, deloc și de nici o culoare, fiindcă nu te știam de invidios ! De ce, fratele meu ?

Instalînd-o pe bulgăroaică la o masă, pînă avea să ne fie servit brekfastul, m-am dus să-l împac pe scumpul nostru sonetist. Cuprins de remuşcări. Cînd m-a zărit lîngă dînsul, nu mi-a spus decît atît :

— Fugi de-aici, Satano ! Pînă trece mînia lui Ahoe...

— Maestre Ahile ! am încercat eu să-l domolesc.

— Deci, recunoști că-s maestru ?

— Dintotdeauna am făcut-o și-am mărturisit-o... Chiar în gura mare, de față fiind și confraţii noștri !

— Bine, treacă de la mine ! Meritam omagiul tău, dar bagă bine la cap, nu-s toți confraţi, ci mulți dintre ei contrafraţi... Singur ai spus-o, te-am auzit cu urechile mele, cînd ai luat o dată cuvîntul, într-o ședinţă : „dragi fraţi, confraţi și contrafraţi !“ Este ?

— Este ! Am păcătuit...

— Nu atunci ! Ci astă noapte. Dar te-a pedepsit Zeus, tatăl zeilor Olimpului, privîndu-te de ciclul sonetelor pe care l-am citit publicului de la Brașov, sau Predeal, că nici eu nu mai știu pe unde-am fost !...

— Mă ierți, maestre Ahoe ?

— Iertatu-te-am ! De cînd te-am cunoscut... Acuma du-te, căci de foame mori, şi fi-va-ţi vieaţa, toată, numai flori ! Şi spune-i domniţei că-mi cer iertare, adînc plecîndu-mă în faţa domniei sale...

Timp de peste două ceasuri, cît a durat fumarea calumetului păcii, în vreme ce ne consumam entuziasmaţi breakfastul de-mpăcare, Ahoe a fost pur şi simplu formidabil. Sporindu-ne admiraţia ce i-o purtam.

— Nu-i tăcea gura o clipă. Revărsînd asupra noastră valuri de sonete.

Iar cînd a venit să-şi bea ceaiul şi-o distinsă dramaturgă, îngăduitoare şi plină de umor, căci îi suporta maestrului orice invectivă lansată, în versuri, la adresa talentului dînsei, fiind o mai veche prietenă de-a sa, Ahoe şi-a dat drumul şi mai dihai.

Deşi continua să bea doar un ceai obişnuit, cu cîteva sandvişuri pe lîngă el, tensiunea creatrice de care părea cuprins îşi mărea voltajul.

Pînă ce, electrocutaţi sufleteşte, l-am părăsit, luîndu-ne un rămas bun de la distanţă. Pentru ca, tot de la distanţă, poetul să i se adreseze bulgăroaicei :

— Să-ţi fie calea luceferi şi zori, scumpă domniţă, îţi urează Ahoe, făcut criţă, de-atîtea splendori !... Memento mori, frate Muşatescule, căci pentru matale n-am încă rimă ! m-a luat şi pe mine în evidenţa îmbelşugatului său suflet de autentic şi neprihănit artist.

CVARTET PENTRU PIAN, VIOARĂ, BARITON ŞI LACRIMI

POIANA-MARE,PÎN' LA CALAFAT, ÎN DOI TIMPI ŞI TREI MIŞCĂRI

Plecasem, de capul meu, către Calafat. Mă cam plictisisem la Maica-Mare. Nu că mi-ar fi fost urît în casa dînsei, unde trăiam ca un împărat, însă terminasem de citit mai toate cărţile din „librăria" lui ciciu Vanciu. Nu mai primise nimic nou, şi nici nu se mai împăca, dar deloc, cu sistemul meu de comerţ. Nu cumpăram romanele în fascicule care-i zăceau în magazie, ci doar le-nchiriam. De cînd Mama Lena îmi confiscase cîteva broşuri din colecţia „Amante celebre", şi-mi înapoiase, după discuţii şi tergiversări interminabile, doar o parte din ele, bătrînul coţcar se supărase foc şi-mi declarase arţăgos :

— Ai bani, ai carte ! N-avem bani, n-avem parte... Dăm faliment, cu mă-ta Lena a ta ! Nu mergem mai departe aşa. Ieşi cu paraua şi căutăm la tine alte hîrţoage...

Neconvenindu-mi alternativa propusă de ciciu Vanciu, îi spusesem ălei bătrîne, sau „bătîrne", cum se zicea pe la Poiana-Mare :

— Maică-Mare, m-aş duce pe la tanti Milica, că mi-i tare dor de Speranţa şi Dinu, ba chiar şi de nea Ionică Pistol... Îl iau pe Vercea şi mă-ntorc mîine sau poimîine !

— Vrei să dai de dracu, Vladule, călărind atîta drum pe bietu' Vercea ? Ia înhamă-l mai bine la şaretă şi du-te-n boii tăi. Că şi pe mine mă-nteresează ce-o mai fi făcînd Milica noastră... Vai şi-amar de capu' ei, cu nenorocitu' ăla de Pistol. Că nu-l mai domoleşte nici Scaraoţchi, cu nefericitele lui. Hai la beci, să-ţi dau nişte samatoc pentru biata fată, să se mai întărească şi ea niţel, de-atîtea suferinţe cîte îndură... Şi să-i spui că-i numai pentru ea. Să nu-i deie şi bezmeticului de Pistol, c-altmintrelea pun mîna pe topor şi-o-mpuşc, aşa să ştie ! Că una-i Maria lu' Sima Marincu...

Călătoria de-atunci, de-acum peste patru decenii, cred că s-a petrecut prin '38 sau '39. O grămadă zdravănă de ani. Şi eram în plină vară, pe la mijlocul lui august. Cînd m-apucaseră năbădăile. În vreun ceas, vreun ceas şi jumătate, ar fi trebuit să fiu în ograda şcolii. De peste drum de „manument". Unde nea Ionică Pistol era director. Şi, ca atare, avea drept la locuinţă chiar în bătătura instituţiei.

Datorită însă bătrînului bidiviu, despre care se spunea că mai fusese şi armăsar, în tinereţele sale, acum ajuns la capătul vieţii, am făcut peste patru ceasuri. Ce-i drept, am mai stat ceva timp la umbra unui pîlc de dafini. Pe la jumătatea drumului. Să se mai odihnească şi Vercea. Mi-era şi milă de el, pe vipia ce se năpustise asupra noastră, şi nici de mine nu s-ar fi putut spune că nu-mi păsa.

Vremurile erau tulburi, umblau fel şi fel de zvonuri despre război, concentrările începuseră din ce în ce mai avan, luînd bărbaţii de pe la căşile lor, tata Eftimie fusese internat la spital, aveam două mame, una bună, pe-Ongliţa, şi-alta maşteră, Mamina de la Piteşti, cu învăţatul stăteam rău, pîndit de două corigenţe, plus că mă săturasem de-atîta militărie. Ce mai, chit că eram un puştan căruia abia-i dădeau primele tuleie, aveam şi eu problemele mele. Neconvenindu-mi deloc noile mutaţii din familia noastră.

Sufeream din pricina amîndurora. Şi-a tatei, care se procopsise cu nevastă tînără, şi-a măicuţei, rămasă şi fără cel de-al doilea bărbat. Octav fiind chemat la fortificaţiile din vest, ca locotenent de rezervă. În artilerie. Şi mă pufnea rîsul, imaginîndu-mi-l pe mototolul de Octav trăgînd cu tunul. Dar mă pufnea şi plînsul, gîndindu-mă la misterioasa maladie ce-l vîrîse pe tata Eftimie în spital.

Ce mai tura-vura, nu-mi era atît de uşor pe suflet, să mă pomenesc cu doi taţi şi două mame, tras încolo şi-ncoa, cînd la unii, cînd la ceilalţi, fără să ştiu prea bine unde-mi va fi casa părintească.

De-aia mă gîndisem să trec pe la tanti Milica şi nea Ionică Pistol. Dorind să mă sfătuiesc şi cu dînşii. Întrucît îi păştea şi pe ei nefericirea. La toamnă, Dinu avea să fie promovat ofiţer de aviaţie, terminîndu-şi cu brio şcoala de specialitate, iar Speranţa urma să plece la casa ei. După bărbatu-său. Petre Popa, consăteanul ce-o ceruse de nevastă. Iar dacă tanti Milica şi nea Pistol rămîneau singuri, n-avea să le fie mai bine.

În orice caz, cînd am picat pe capul lor, tocmai le trecea prin gînd să se-aşeze la masă.

Nea Pistol, cînd m-a văzut intrînd în ogradă cu Vercea la şaretă, s-a crucit, mai întîi, apoi a strigat de bucurie :

— Veniţi, mă, să-l vedeţi pe dănacu' de Vlad al Olgăi ! Ditamai malacul, şi-ncă viitor ofiţer, dacă dă Domnul, mînînd gloaba soacră-mii... Hai că-i bună, şi-asta ! Ce te-o apucat, măi bernebecule, să pleci la drum tomite pe arşiţa de-azi ?

— Dorul de voi, bre nea Ionică ! i-am declarat eu, coborînd din şaretă şi neştiind ce să fac în primul rînd. Să-l îmbrăţişez pe nea Pistol, sau să-l desham pe Vercea.

Pînă să mă decid, mîrţoaga şi-a hotărît singură soarta. Plecînd către fundul curţii, unde zărise un tăpşan cu fîneaţă, ceva mai umbrit. Cu şareta după ea. Pe care-a proptit-o cu-o roată într-un păr, fără să-i pese de ploaia de fructe ce-i pica pe cap.

— Lasă-l acolo, Vladule ! mi-a poruncit nea Pistol. Are de toate, şi fîn şi fructe răscoapte... Iară tu vină să te pup !...

De-asta mi-era mie teamă. Că nea Pistol, bărbat falnic şi vînjos, în pofida greutăţii mele (încă de pe-atunci cîntăream peste normal), mă sălta în braţe ca pe-un godac, şi pornea să mă sărute pe obraji, muşcînd din ei ca dintr-o felie de lubeniţă. Eu chiriăiam de durere, iar dînsul de plăcere... Spre amuzamentul asistenţei. Căci, între timp, la alarma dată de nea Ionică, năvăliseră din casă şi tanti Milica, şi Speranţa cu Dinu.

Tanti Milica, ţinînd polonicul într-o mînă, mi-a întins să-i sărut dosul palmei, după ce şi l-a şters de şorţul de bucătărie.

Dinu şi cu Speranţa m-au luat şi ei în primire. Strîngîndu-mă în braţe, bătîndu-mă pe spate şi interesîndu-se ce-i pe la Maica-Mare şi de ce venisem la Calafat.

În pofida cruntei suferinţe ce mi-o stîrnise căsătorindu-se cu Petre Popa, pe cînd eu o iubeam la nebunie, o iertasem pe vară-mea. Şi-am lăsat-o să mă pupe. Nemaisimţind nimic deosebit pentru ea.

Apoi, uluit de cît crescuse Dinu şi cît de chipeş arăta, am sfîrşit prin a mă refugia în braţele sale. Unde, în timp ce toţi ceilalţi se retrăgeau în casă, să se ocupe de completarea tacîmurilor, i-am şoptit :

— Mă Dinule, acum, c-ajunseşi şi tu mare şi tare, spune-mi ce să fac ? Încotro să-mi întorc căruţa... Că nu-i a bună ce se petrece cu mine !

— Dar ce-ai păţit ?

— Parcă tu nu ştii ? Am ajuns s-am mintea vraişte... Doar cunoşti situaţia alor mei !

— Fii serios şi ia-te-n mîini ! Crezi că la noi e altfel ? Tata hăis şi mama cea... Iar vina o poartă numai ăl bătrîn. C-a ajuns să umble numai după fuste creţe ! Biata mama, nu ştie ce să mai facă... Haidem la masă, şi-o să discutăm după aia. Pîn' atunci, doar atît pot să-ţi spun. Totul depinde numai de tine ! Să fii bărbat şi să-ţi vezi de drumul tău, singur şi fără să cerşeşti mila altora. Fiindcă nimeni n-are timp de tine, atîta vreme cît au, fiecare, necazurile lor, şi-şi plîng singuri de milă...

— Haideţi la masă ! ne-a strigat tanti Milica, ivită în prag. Ce tot sporovăiţi acolo, la fereală de ochii lumii ?...

— Nimic, mamă ! a liniştit-o Dinu. Venim numaidecît...

Dacă tot mă-ncurajase să acţionez de capul meu, l-am lăsat pe Dinu să intre în casă, iar eu am dat fuga la şaretă, s-aduc damijonul cu samatoc. Împotriva dorinţei exprimate de Maica-Mare, că să i-l dau doar mătuşă-mii.

Cînd a dat ochi cu damigenuţa, nea Ionică a chiuit oltenește :

— Irai măi ! Şi-a adus coana Miţa aminte de mine... Avem şi noi viuţa noastră, dar vin c-al soacră-mii nu-i altu' pe lume. Din viţă veche românească, scăpată de filoxeră... Dacă-i aşa, atunci astăzi o facem lată !

CHEF ÎN SÎNUL FAMILIEI PISTOL

Respectîndu-se, atît ca bărbat în casă cît şi ca director de şcoală, nea Ionică ţinea tare mult să-i fie servită masa numai în sufrageria mare. Unde, în afară de obişnuitul agregat specific oricărei sufragerii, se mai găsea şi pianul Speranţei. Care, cunoscînd destul de bine ceea ce învăţase, mai totdeauna îl acompania pe nea Pistol, violonist de excepţie. Cînd punea mîna pe vioară, ieşeau din ea nu sunete, ci glasuri omeneşti.

Tanti Milica, bucătăreasă de talie națională, se pricepea să gătească. Nemaipomenit. Întrucît preluase meseria sau arta gătitului de la Maica-Mare. Ale cărei mese de pomină, cînd se-ntrunea întreaga familie, cu fetele și ginerii, nepoții și nepoatele, căpătaseră dimensiuni de legendă. Și totdeauna se terminau cu ordinul lansat de Maica-Mare :

— Fa Frusino, trimite după țiganii lu' Marghioală, să vie să ne cînte de inimă albastră ! Așa cum îi plăcea lu' Sima, omu' meu...

În ziua aceea, tanti Milica, buna și gingașa mea mătușă, se întrecuse pe sine. Nu fiindcă ar fi știut ceva de sosirea mea, însă-și mai avea copiii acasă, și-asta pentru foarte puțină vreme.

Prînzul a durat nespus de mult. Deși nea Pistol nu era un băutor, ca să zic așa, profesionist, atunci se cam cherchelise nițel, și-avea o poftă de vorbă de neînchipuit.

La supa de găină, cu găluști, încă nu se-aprinsese. Dar după pilaf, cînd se-aduseseră fripturile, copane de pui la ceaun și mujdei, costițe de berbecuț cu sos de tarhon, îi trăsese vreo cîteva pahărele de samatoc mai mult. Și-și dăduse drumul. Luîndu-l la refec la Dinu :

— Bine, măi băiete, de ce n-oi fi vrut tu să rămîi lîngă mine, să faci normala și să ieși învățător ? Te-ai luat după capu' tău, sau al Milicăi, și de-acum încolo ai să-ți pui viața în primejdie la fiecare zbor... Ce-ai avut în minte, cînd te-ai prezentat la examen, fără să mă-ntrebi și pe mine ?

— Lasă, tată, că-i mai bine-așa ! a dat să-l potolească Dinu.

Apoi, după o clipă de tăcere, cînd toți priveam la nea Pistol, așteptînd să-l vedem cum o să reacționeze, a adăugat :

— Și de unde să te iau, ca să mă sfătuiesc și cu matale ? Nu prea dădeai pe-acasă atunci...

Nea Ionică nu i-a răspuns. Ci a mai dat dușcă un pahar. Tanti Milica a plecat iarăși spre bucătărie, de unde nu s-a mai înapoiat. Decît mult mai tîrziu, cînd discuția ce se-ntețise între tată și fiu luase sfîrșit. Aducînd cu dînsa o tavă cu plăcințele uscate. Și-avînd ochii înroșiți. Probabil plînsese. Din pricina amarului ce-i măcina zilele.

Judecînd după durerea ce i se pecetluise pe chip, era clar că auzise totul. Cînd nea Pistol îl luase peste picior pe Dinu.

Reproşîndu-i că-i convine să-l judece. Întrucît se putea încurca oricînd şi cu oricine, neavînd o cată pe cap. Şi-i precizase :

— Mă, eu mi-s încă bărbat în putere, iar mă-ta nu mai vrea... Dacă mi-a luat Dumnezeu minţile, nu-i vina mea ! Cam umblu după muieri, e drept. Însă n-ai atîta bună-cuviinţă încît să nu te-apuci să mă judeci pe mine ? Pe mine, care ţi-s tată bun, şi mi-am dat şi snaga, cîtă am mai avut-o, să te cresc, ca să te fac om ? Îţi vine lesne să cugeţi aşa... Ca aviator, ai să-ţi poţi face totdeauna de cap. Nici o femeie, cu minte, nu-şi ia un bărbat cu-o meserie ca a ta ! Şi-ai să rămîi holtei... Ceea ce nici nu-i rău. Chiar deloc !

Dinu se-nroşise la faţă, dînd la un moment dat să se ridice de pe scaun şi să plece de la masă. Apoi se răzgîndise şi, după ce ne privi o clipă, se întoarse către nea Pistol, replicîndu-i :

— La vîrsta mea, îmi pot îngădui şi eu cîte-o aventură, pe ici pe colo. Sînt şi tînăr, şi destul de arătos, semănîndu-ţi matale. Ca fire însă, sînt mămica întreg. Matale însă n-ai dreptul. Eşti om cu nevastă şi copii, iar la bătrîneţe mai dai şi-n patima femeilor uşoare, spre ruşinea oraşului. Ne faci de rîs, zău aşa !...

Nea Pistol, nemaiputînd suporta, s-a repezit să-l plesnească pe Dinu. Însă văru-meu, înalt, ţeapăn, o mîndreţe de flăcău, i-a prins braţul cu mîna şi l-a silit să renunţe la acte de curaj ce-i depăşeau puterile.

Unchiu-meu, umilit, a privit urît în juru-i, parcă ar fi vrut să afle unde-i nevastă-sa. Să-i sară în ajutor. Negăsind-o, căci era refugiată în bucătărie, s-a reaşezat pe scaun. Emiţînd un singur cuvînt :

— Boule !

Dinu, zîmbind subţire, i-a răspuns pe loc :

— Da, tată !

— Iar sor-ta-i o proastă ! Că-l ia pe Petre Popa ăla, din Poiana-Mare, cînd s-ar fi putut mărita c-un avocat plin de bani. Care nu i-ar fi cerut dotă, cum s-au milogit ăia, de la regimentul lu' cumnatu-tău...

Cugetînd mai adînc, mai turnîndu-şi un pahar de samatoc, deodată l-am auzit cu surprindere răcnind, încîntat de ce-i trecuse prin cap :

— Mă, dragii mei, mi-s mîndru de voi ! E de-ajuns să vă privesc, ca să-mi dau seama ce tată aveţi... Vînă de oltean, get-beget. Mi-aţi ieşit frumoşi şi sănătoşi, încăpăţînaţi şi colţoşi de gură. Brava vouă şi brava mie ! Păcat c-am început să-mbătrînesc, şi-am rămas eu de bou. Taman bun de dus la abator... Cum să nu-ţi vină să mori de rîs, dîndu-ţi seama ce s-a ales de tine ?

Apoi, adresîndu-mi-se mie, care tăcusem mîlc, fiind ocupat cu copănelele, cărora le-adăugam mereu pilaf din cratiţa lăsată de tanti Milica pe bufetul de-alături, m-a întrebat curios :

— Ţie nu-ţi vine să rîzi, mă Vladule, cînd mă vezi în ce hal am ajuns ? Judecat de copii, judecat de nevastă, de neamuri şi de tot tîrgul ? Ce zici ?...

— Eu nu zic nimic, că mănînc ! N-am nici o părere... Dacă matale însă crezi în ce spui, păi atunci eşti singurul în stare să faci bilanţul situaţiei !

— Ce vorbeşti, mă ? Chiar aşa să fie ? Ia uite unde zăcea filozoful familiei !...

Cînd tanti Milica s-a prezentat cu plăcinţelele, toţi s-au repezit asupra lor. Ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Iar mătuşă-mea, bucuroasă de succes, l-a întrebat timidă pe nea Pistol :

— Sînt bune, Ionică ?

— Tu eşti bună, Milico, fata neichii ! Iar eu mi-s un prost....

MUZICĂ DE CAMERĂ

Tanti Milica, nevenindu-i să creadă în cele auzite, l-a aprobat, totuşi, pe bărbatu-său, fără nici o intenţie de ironie :

— Dacă zici matale, aşa o fi, mă Ionică !

Chicotind voios, nea Pistol s-a ridicat de la masă şi le-a spus celor din familie, considerînd cum c-ar fi lămurit lucrurile:

— Strîngeți masa, copii, că mi s-a făcut o poftă nebună de niţică muzică ! Haide, Speranţo, s-auzim ce mai ştim... Pune osu', şi-ajut-o pe maică-ta ! Dinule, vezi unde mi-i vioara...

Peste vreo jumătate de oră, cînd sufrageria fusese pusă într-o ordine mai mult decît perfectă, nea Pistol a mai tras un samatoc şi i-a cerut Speranţei :

— Treci la pian şi-acompaniază-mă !

Luîndu-şi vioara, i-a zdrăngănit niţel strunele, pentru ca apoi să-i ceară vară-mii :

— Speranţo, dă-mi un la !...

Cînd a fost gata cu acordarea lăutei, a anunţat asistenţa :

— Mai întîi, am să cînt, împreună cu Speranţa, balada lui Ciprian ! Iar după aceea, dacă iese bine, o să cîntăm cu toţii, ca pe timpurile bune, de odinioară, cînd eram laolaltă uniţi şi fericiţi... Aşa-i, Milico ?

— O fi, Ionică, dacă zici matale şi-o da bunul Dumnezeu ! a îngînat mătuşă-mea, cu glasul moale. Surprinsă de schimbările din purtarea lui nea Pistol.

— Cel de Sus cere, mai totdeauna, şi, după cum văz eu, nici măcar o dată nu dă ! E lacom şi hrăpăreţ. Nu vezi că ne ia totul, şi dragul de viaţă, şi liniştea din suflete... Hai, dă-i drumu', Speranţo !

Cîntau dumnezeieşte. Mai ales nea Pistol. Care făcea lăuta să geamă, să plîngă şi să-ţi înmoaie inima. Speranţa, deşi n-avea cine ştie ce mare lucru de făcut, n-a greşit o notă.

Terminînd tulburătoarea piesă a lui Ciprian Porumbescu, unchiu-meu, pe neaşteptate, m-a întrebat curios :

— Mă Vladule, tu ce ştii să cînţi ?

— Orice-ţi poftește inima, nea Ionică. Însă la tobă... Sînt în fanfara liceului militar, nu în cor. Au spus că n-am voce... Cînd vreau să-i zic şi eu ceva, sună din mine ca dintr-un butoi dogit. Ce să-i fac, aşa m-a dăruit natura ! Cu glas de bovină sentimentală...

Nea Pistol m-a privit ceva mai atent. Bănuindu-mă de intenţii maliţioase. Cum era şi normal. De vreme ce-l făcuse de bou şi pe fiu-său, şi pe el însuşi. Apoi mi-a zîmbit.

— Se vede cît de colo că eşti neam de-al nostru ! Mă bucură că-ţi dai şi singur calificative... Nu-i nimic. Arta nu înseamnă numai muzică... Uite, nen-tu Giuică, cumnatu-meu, s-a apucat de poezie, acu, la bătrîneţe. Oare nu-i şi poezia o formă de artă ? Este ! Dacă te pricepi s-o faci...

Am tăcut din gură. Şi n-am mărturisit că şi eu „compuneam" versuri. Era mai cuminte să stau în banca mea.

Iar nea Ionică a continuat :

— O să-ţi cîntăm noi... Habar n-ai ce cor o să iasă ! Pe patru voci. Dă-i drumu', Speranţo ! Cu „A ruginit frunza din vii"...

Niciodată n-am bănuit că Dinu se afla în posesia unei voci atît de frumoase. Bariton cu har. Şi-avea şi-un mod osebit, al său, de-a-şi conduce vocea, încît uneori vibra, tulburîndu-te. Şi te treceau fiori pe şira spinării.

În afară de acompaniamentul la pian, Speranţa cînta şi ca soprană. Iar violonistul, de fapt şeful formaţiei, recte nea Ionică, avea şi dînsul o voce aparte. Clocotind în ea atîta patimă răscolitoare, încît te-ntrebai ce-o fi fiind în sufletul său. Numai tanti Milica abia se-auzea. Avînd, totuşi, un melodios timbru de mezzo-soprană.

După vreun ceas, oarecum obosiţi, mătuşă-mea, Speranţa şi Dinu au abandonat cursa. Însă nea Pistol se afla în plină transă. Căci, începînd o nouă piesă („De ce m-aţi luat de lîngă voi"), i-a făcut semn Speranţei să-şi reia locul din faţa pianului. Probabil şi niţel afumat, a atacat apoi un cîntec pe care nu-l cunoşteam. Şi care începea cu : „Haide, puică, 'n pod, la fîn, să te strîng cu dor la sîn. Haide, neică, repejor, că nu mai poci de dor..." Şi-aşa mai departe. Uluit de lacrămile ce porniseră să-i scalde ochii, picurîndu-i apoi pe strunele lăutei, am devenit brusc mai atent la ce se petrecea în sufragerie. Tanti Milica plîngea de-a binelea, avînd probabil motivele dînsei, Dinu privea necăjit la taică-său, care se lăsa furat de cuvintele cam deocheate ale cîntecului, punînd şi mai mult patos în felul cum le rostea, cu glasul său de bas, nespus de bărbătesc, în timp ce Speranţa privea îngrijorată. Cînd la maică-sa, cînd la nea Ionică.

De scena aceasta de familie (aflată în pragul destrămării), îmi amintise cîndva o etichetă de disc, idiot imprimată, în care se putea citi despre „Concertul pentru morgă și orchestră..."

Căci toți s-au dus. Cu excepția vară-mii. Și nea Ionică, fugit de-acasă, pentru a sfîrși în brațe străine, și tanti Milica, și bietul Dinu.

Pe Dinu Pistol îl mai reîntîlnisem, dacă mi-aduc bine aminte, în casa maică-mii. Care-i închiriase o cameră, cu pensiune. În zilele sau săptămînile cînd escadrila sa avea permisii. Pentru refacere și reorganizare. Era printre puținii noștri piloți de vînătoare. Dar o vînătoare ceva mai aparte, de noapte.

Atunci, deși eram în plin război, Dinu arăta mai vajnic ca niciciînd. Era furios. Mai ales după ce se-ntorsese din Germania hitleristă. Unde fusese trimis la un curs de specializare. Și se-napoiase mînios. Din pricina disprețului cu care-l trataseră nemții. Care șușoteau, pe la spate, spunîndu-i „walachische Zigeuner".

După ce s-a-ncheiat războiul, abia prin 1946 mi-a fost dat să aflu ce se mai întîmplase cu el. Se căsătorise, cu o lună mai înainte de întoarcerea armelor. Iar în prima noapte, din clipa cînd trecuserăm de partea aliaților, se prezentase voluntar, pentru un zbor de vînătoare de noapte. Și căzuse, doborît de foștii săi instructori. Vrînd să apere valea Prahovei. Asupra căreia năvăleau, profitînd de beznă, bombardierele nemțești. Din toată escadrila sa, era — parcă — singurul care fusese dat dispărut. Nici acum nu știu precis dacă era doar dat dispărut sau i se găsiseră cîndva, după aceea, osemintele. Culmea ar fi să trăiască. Cine știe cum. Mutilat și nedornic să mai fie văzut de cei ce-l cunoscuseră.

Cînd îl întîlnisem în camera mobilată, închiriată de Onglița, mă îmbrățișase profund emoționat. Nu mă văzuse de mult. Și-mi spusese :

— Mi-a povestit Olga c-ai început să scrii poezii ! Mă bucură... Vrei să auzi și ceva compus de mine ?

— O poezie ?

— Nu tocmai. O melodie, inspirată de niște versuri. Ca-

re-mi aparţin doar parţial... Din necesităţi muzicale, mi-am îngăduit să intervin şi eu, pe ici, pe colo !

Şi mi-a cîntat, cu glasul său atît de frumos impozat şi vibrat :

— „Departe sînt de tine, şi totuşi sînt aproape" !...

Văduvă, prin decizie judecătorească, nevastă-sa, pe care n-am apucat s-o cunosc niciodată, îi născuse apoi o fetiţă. Nu ştiu de ce, însă, Dinu ceruse să fie botezată Muşata. Iar dacă avea să fie băiat, atunci să i se pună numele de Muşat. Suna frumos — Muşat Pistol.

Ulterior, la puţini ani după dispariţia lui văru-meu, femeia căreia îi dăruise un copil, sînge din sîngele lui, s-a recăsătorit c-un funcţionar la CGM. Care — mai tîrziu — a emigrat legal. Iar acum am o nepoţică, Muşata. Undeva, în Germania. Fără să ştiu nimic despre ea. Şi nici ea de mine.

Iar Dinu dacă, prin cine ştie ce minune, o mai fi fiind pe lumea aceasta, n-ar avea motive să-i pară rău că se-ncumetase şi el, cîndva, să compună o melodie. Romanţa aceea, melodramatică. Parcă viaţa nu-i şi ea, uneori, la fel ! Fiecare o cîntă cum poate. Pe-o singură voce, sau pe mai multe, la vioară sau la pian, asta nu mai contează. Principalul e să fie cîntată ! Cu suflet...

CUMPĂNA APELOR

EXCURSIE ÎN GRUP (restrîns)

Ongliţa, maică-mea bună, ne părăsise. Şi pe taică-meu, dar şi pe mine. În vara aceea, cînd în plin iulie, sau, parcă, început de august, îşi încărcase „zestrea" într-un camion cu care se deplasase tomite la Maică-Mare, cale de sute de kilometri, rămăseserăm amîndoi orfani. Ce-i drept, şi tata Eftimie îşi cam făcuse de cap, amărîndu-i zilele. În ultimul timp, ajunsese să lipsească de-acasă chiar şi săptămîni întregi. Fără să fie, totuşi, absent din oraş. Ci mai mult dormind la Dina Iliasca, acasă, pe strada Cazărmii. Fosta mea învăţătoare din clasele primare, şi mai vechea pasiune, cam morbidă, a babacului.

Stînd, ca de obicei, la casa bunicilor, unde că simţeam minunat lîngă Tatapetre şi, mai ales, în podul magaziei mari, cel plin cu cărţi, nu ştiusem nimic despre fuga maică-mii. Aflasem totul de la tata Eftimie care, într-o după-amiază, se-nfiinţase pe strada Libertăţii 48, venind cu-o trăsură, şi se-apucase să ţipe la Maca-Maia, bunică-mea :

— Bine ai făcut, Mamiţo, de mi-ai zgornit-o pe Olga din casă ?

— Cum adică ? s-a mirat bătrîna.

— Păi nu te-ai apucat să umpli tot tîrgul cu bîrfele matale, cum că-s încurcat cu Iliasca, şi vreau s-o iau de nevastă ?...

— Da' de unde, blegule ! I-am spus-o verde-n faţă, Olgăi, fără să mai umblu cu vorbe prin mahala...

— Şi ce i-ai spus ?

— Ce trebuia ! Că n-are ce căta o ţărancă năroadă şi fără pic de zestre, golancă pripăşită la noi, taman la capătul ălălalt al ţării, în casa lu' fiu-meu... Care-i boier de viţă veche, Muşatescu din neamul Muşaţilor de la Măţău. După care umblă pînă şi cea mai procopsită profesoară din tîrg, cu casă din că-

rămidă şi trusou de damascuri şi olandă, cu leafă prima-ntîi, în vreme ce olteanca stă şi mănîncă pe banii tăi ! Ce-i rău într-asta ? Adevărul gol-goluţ !...

Taică-meu, văzîndu-mă şi pe mine prin ogradă, trăgînd cu urechea la conversaţia lor, m-a strigat :

— Ia fă-te-ncoa, dom' Vlad, s-auzi de ce-i în stare Maca-Maia a ta !

— Nu mai e nevoie, c-am auzit ! Ne-a făcut bucata, aia e...

— Exact ! Că de cînd m-am luat cu mă-ta, n-a putut-o suferi în ochi. Iar acuma sîntem de rîsu' lumii. Eu, fără nevastă, şi tu, fără mamă ! Cine o să te crească de-acum înainte ?

— În privinţa lui să nu-ţi faci griji ! O să steie la noi, cum a stat şi pînă acu'... Iar tu, mai bine du-te după olteancă, şi-ncearcă să-ţi iei averea înapoi ! M-auzi, Eftimie, sau faci pe prostu' ?

Întrucît, după cum aveam să fiu informat mai apoi, maică-mea nu-şi cărase decît ceea ce-i dăduseră părinţii, cîteva mobile şi rufăria de pat, neatingîndu-se de nimic altceva, taică-meu, simţindu-se vinovat, i-a trîntit-o bunică-mii :

— Nu mă duc deloc la Poiana-Mare ! Ce, vrei să mă fac şi-acolo de rîs, jăluindu-mă şi bocind după nişte amărîte de boarfe ? Numai dumitale, Mamiţico, îţi pot trece asemenea năzbîtii prin cap... Parcă te zgîrmă lăcomia neamului lui Bacria, din care te tragi ! Dacă nu te lua tata, n-ajungeai, în vecii vecilor, o Muşătească, aşa să ştii... Ai să ne nenoroceşti pe toţi, cu bîzdîcurile matale, aşa cum ai pornit-o în ultimul timp, să bagi fitile şi-ntre Vasile şi Rodica. Pe Valică, bietul de el, nu l-ai silit să-şi lase mîndreţe de nevastă, bătîndu-l la cap că-i un tăntălău, de călăreşte prinţesa Halina mai toţi armăsarii regimentului de cavalerie din localitate ?... Nimeni nu-ţi poate fi pe plac, de-afurisită ce eşti ! Pînă şi pe tăticu l-ai vîrît în belele, cu ani în urmă, cînd l-ai procopsit cu băcănia de pe Strada Mare, de-a dat faliment şi-a trebuit să plătească zeci de ani la datorii pe la creditori pungaşi şi escroci, care-l înşelaseră la socoteli.

— Pentru c-a fost un bleg, ca şi voi toţi dealtfel !... Şi, dacă mă judeci aşa, pe mine, care ţi-s mama ta bună, n-ai decît să-ţi iei plodu' de-aici, şi să te duci învîrtindu-te, unde vezi cu ochii !

— Bine, Mamiţico, că mi-o faci şi pe-asta ! Nu-i nimic... Mă descurc eu şi fără ajutorul matale. Pagubă-n ciuperci, că nu

mai mi-l ţii pe Vlad la voi. Tot n-avea ce-nvăţa bun de la dumneata. Deci ifose, ţîfne şi măscări ! Şi n-am să mă duc învîrtindu-mă, cum mi-ai urat adineauri, ci îl iau cu mine la Cumpăna, să ne plimbăm pe crestele munţilor...

— Cum mă, prăpăditule, da-astea-ţi arde ţie, de escurzii ?

— Taman aşa ! Decît să-mi pierd vremea pălăvrăgind cu matale, care numai de răutăţi îmi eşti bună, prefer să mă distrez cu prietenii, călătorind la aer curat. Aici, la matale, nici aerul nu miroase a bine !

Iar a doua zi, care cădea într-o duminică, plecam din gara Piteştiului către Curtea-de-Argeş. Împreună cu tata Eftimie, doctorul Becescu, şi-alţi cîţiva prieteni de spriţ de-ai bătrînului. Plus, spre surprinderea generală, domnişoara Dina Iliescu. În legătură cu care babacu i-a anunţat :

— O să vină şi domnişoara Dina cu noi ! Ţine foarte mult la fiu-meu, şi vrea să-i arate munţii noştri, dînsa fiind şi profesoară...

— Profesoara lui, sau a ta, măi Eftimică ! l-a luat în răspăr colonelul Becescu.

— Poate a amîndurora ! i-a răspuns tata. Niţel fistîcit, însă zîmbind mînzeşte. Om trăi şi-om vedea... După ce se mai astîmpără lucrurile. Aveţi ceva împotrivă ?

Prietenii babacului, luaţi pe neaşteptate, mai întîi au tăcut mîlc. I-a răspuns, şovăitor, colonelul :

— Cîtuşi de puţin ! Ne prinde bine o domnişoară printre ndi... Nu vezi că sîntem numai bărbaţi ? Principalul e să n-afle nevasta, că nu mă văd bine.

Iar în tren, pînă s-ajungem la destinaţie, numai de glume s-au ţinut. Pe socoteala lui taică-meu. Domnişoara călătorea în alt compartiment.

TRENULEŢUL DE PĂPUŞI, CU VAGOANE FĂRĂ UŞI

Ca niciodată, în duminica aceea turistică, bătrînul se-nţolise la mare fix. Îmbrăcîndu-şi costumul bej, cam deschis la culoare pentru vîrsta lui, confecţionat dintr-un fresco lejer,

prin care sufla vîntul ca printr-o sită. Cămaşa albă, cu papion maron, pantofi de antilopă, de fapt capră întoarsă pe dos, iar pe cap, aici era tot şicul, îşi montase o „cantonieră". Aşa se numeau, pe vremea aceea, pălăriile din pai (grîu, secară sau orz, asta n-aveam de unde ştii), tari ca mucavaua bine presată, din preşpan, iar borurile largi şi dure. Încît semăna cu-o roată de cărucior pentru cărat rumeguş. Cum văzusem la tîmplăria domnului Spielberger, de lîngă casa noastră, de pe Tîrgul-de-Vale, care era şi vestită piaţă pentru bîlciuri, în acelaşi timp.

Mîndru de neasemuita sa pălărie, ba şi-o dădea mai pe ceafă, ba mai pe frunte. În funcţie de cum cădeau razele soarelui. Iar, la Curtea-de-Argeş, cînd ne urcaserăm cu toţii într-un vagon miniatural, fără uşi şi ferestre, aparţinînd trenului „decauville" ce-avea să ne ducă pînă la Cumpăna, şi care era proprietatea AREF-ului, întreprinderile forestiere ce exploatau pădurile Negoiului, datorită vipiei ce pornise să ne biciuie cu-o dogoare rar întîlnită, babacul folosea pălăria şi ca evantai. Pentru a-şi răcori scăfîrlia. Care, încinsă zdravăn, datorită paiului din care fusese confecţionată canotiera, slobozea şiroaie de năduşeală.

Iar colonelul Becescu, vînător pînă-n măduva oaselor, şi înţolit corespunzător faimei de care se bucura, l-a interpelat :

— Măi Eftimică dragă, mai lasă dracului pălăria aia în pace, că ne-ai înnebunit cu ea ! Atît o vînturi, încolo şi-ncoa, încît ne poţi sfîrteca feţele dintr-un foc... Fără ea, semeni destul de bine cu Hans Albers, junele prim din filmele nemţilor, şi nu mai e nevoie să pari, în acelaşi timp, şi Maurice Chevalier. Franţuzul e mai tinerel şi-i vine bine, pe cînd tu arăţi, cu ea pe cap, ca un buhai nimerit cu coarnele într-o căpiţă de fîn... Mai bine fă-i vînt domnişoarei noastre, cu batista, decît cu unealta aia ucigaşă !

Taică-meu, mîniat de spusele doctorului, şi-a fixat-o la loc, dîndu-i un pumn zdravăn în calotă. Şi s-a auzit un pîrîit de lemn uscat. Încît lumea a pufnit în rîs. Iar domnul Miltiade Ioanid, profesorul meu de franceză, l-a îmbiat :

— Mai trage-i una, Eftimie, şi rămîi doar cu borurile ! Bune şi-ălea. La tragerile de tir, pe post de talere...

Taică-meu a avut bunul-simţ să facă haz de necaz :

— Uite ce-i, dom' Miltiade, dacă ajungem cu bine la Cumpăna, iar doctorul se-angajează s-o nimerească dintr-un singur foc de puşcă, ceea ce nu prea cred că-i în stare, i-o dăruiesc

fără pic de rîcă ! Dacă nu-i iese pasienţa, îmi dă mie pălăria lui de mare vînător, cu pană de cocor, să fac mămăligă în ea... E bine ?

Cît a ţinut drumul pînă la Cumpăna, lumea s-a distrat copios numai pe contul canotierei babacului şi-a ceaunului de pe capul doctorului Becescu.

Ajungînd la o cotitură a căii ferate înguste, în timp ce locomotiva gîfiia din răsputeri să urce la deal, profesorul a strigat entuziasmat :

— Priviţi, se vede perfect cetatea lui Ţepeş-Vodă !...

Cînd lumea s-a repezit în partea stîngă a vagonului care, după cum am mai spus, n-avea nici ferestre şi nici uşi, colonelul şi cu taică-meu, plecîndu-se prea mult în afară, să admire cît mai bine vestita cetăţuie, ascunsă taman în creierii munţilor, s-au pomenit rămaşi fără „acoperiş". Oricît de mică ar fi fost viteza trenuleţului de păpuşi, curentul cheilor Argeşului le-a suflat de pe cap, cît ai zice peşte, podoabele.

Tata Eftimie, mai suplu decît doctorul Becescu, a sărit din mersul trenului. Să-şi recupereze canotiera. Puţin păsîndu-i de „ceaunul" colonelului. Acesta atîrna de-o creangă de frasin, pe cînd pălăria babacului, flotabilă, naviga pe undele învîrtejite ale Argeşului de lîngă izvoare.

Doctorul, dorind să-i atragă atenţia mecanicului că avusese loc un incident neplăcut, care ar fi putut degenera într-o tragedie, a pus mîna pe puşcă şi-a pornit să tragă în aer. Foc după foc.

În timp ce trenuleţul oprea, tata, tot străduindu-se să-şi pescuiască pălăria ce se rotea la malul apei, a pornit să strige cît îl ţinea gura :

— Nu trage ! Dom'le colonel, nu mai trage ! Dacă-mi găureşti canotiera, chiar dintr-un foc, îţi confisc ceaunul. Că n-o să mai am ce pune pe cap !...

Cînd trenuleţul de păpuşi şi-a reluat mersul, doctorul Becescu îşi înfipsese pălăria în ţeava puştii, s-o zbicească la bătaia vîntului. Iar babacu se tot muncea, apelînd la batista din buzunarul de la piept, să usuce apa de pe canotieră. Care, la fiece frecare, îşi mai lăsa cîte-un pai în mîinile lui taică-meu.

Ajungînd cu bine la Cumpăna, grupul, care era aşteptat de nişte reprezentanţi ai AREF-ului, ce construise acolo cîteva cabane tip vilă, a fost luat în primire de aceştia. Cu chiote de

veselie, îmbrățișări, strîngeri de mînă și zîmbete largi, cît le era gura de mare. Anunțînd că totul era pregătit.

— V-ați gîndit și la o ieșire, după niscaiva căprioare, să-mpușcăm barem vreo două ? s-a interesat doctorul, adresîndu-se forestierilor.

Fiind medic militar, erau clienții săi. Întrucît îi scăpase de armată.

— Da, să trăiți, domnule colonel ! Mai întîi să poftiți la masă, cît sînt bucatele calde...

La una din binecuvîntatele vile, ceva mai răsărită, rezervată probabil mărimilor AREF-ului, într-o încăpere enormă, cît să-ncapă în ea un pluton de infanterie, masa era gata întinsă. Iar înaintea farfuriilor, pahare gata umplute. Cu specialități din dotația paznicilor de vînătoare. Afinate și zmeurate, rachiu din muguri de brad și trăscău din coacăze negre.

După ce grupul și-a ocupat locurile, și-a pornit să guste din toate, s-au ivit și fetele. Probabil soțiile și odraslele localnicilor angajați la AREF. Purtînd pe brațe tăvi încărcate cu păstrăvi fripți la grătar, castroane cu hribi murați și străchini pline cu castraveciori în saramură. Avertizîndu-l pe colonel :

— Dacă vă plac, mai aducem... Însă am vîrît la cuptor și fripturile !

— Ce fel de fripturi ?

— Spinare de căprioară cu sos de smîntînă !...

LA VÎNĂTOARE DE MURE ȘI FRAGI

Taică-meu, care nu se lăsa mai prejos de Becescu, dorind s-arate că-i și dînsul la fel de „bărbat", deja își luase achiul. După primele păhărele de tării vînătorești. Numai cînd a dat ochi cu păstrăvii, și-a amintit și de mine. Pe care mă uitase, lăsîndu-mă să casc ochii la trofeele de pe pereți. Capete de mistreți, coarne de cerb, rîși împăiați și-alte jivine întîlnite în manualul de zoologie. Dar nici în cel de botanică. Și m-a strigat :

— Dom' Vlad, hai de mănîncă, nu mai umbla brambura prin salon... Treci aici !

Oţ mare, şi babacu ! Nu vroia să le ofere comesenilor vreun prilej de glumă, aşezîndu-se chiar lîngă Iliasca. Şi păstrase un scaun liber, între el şi fîşneaţa mea de fostă învăţătoare. Care, aprinsă la chip ca un măr bine pîrguit, continua să ciocnească, din ce în ce mai voioasă, cu partenerii lui taică-meu.

Bineînţeles că, tentat de apariţia păstrăvilor, din care nu mai avusesem ocazia să gust pînă atunci, reprezentînd pentru mine o adevărată premieră culinară, i-am dat numaidecît ascultare. Aşezîndu-mă pe scaunul mai sus pomenit.

Care, inexplicabil, a emis un pîrîit puternic, de surcele frînte.

— Boule, de ce nu te uiţi unde te-aşezi ? Nu vezi că-mi stai pe pălărie !...

Spre norocul meu, dar şi-al canotierei, aceasta nu păţise nimic grav şi iremediabil. Examinînd-o, în hohotele de rîs ale asistenţei, şi constatînd doar o lejeră denivelare a fundului, i-a corectat-o dintr-un singur pumn. Tras pe dinăuntru. Prilej cu care fundul canotierei a ieşit niţel mai la suprafaţă. Pîrîind iarăşi. Era pentru a treia oară, în ziua aceea. Drept care bătrînul, încă necăjit, şi-a pus-o pe cap. Cît mai atent însă. Ca să nu-şi turtească fesul, să zicem aşa.

Iar cu mîna cealaltă, ce nu fusese utilizată încă, mi-a tras o scatoalcă după ceafă, de-am văzut stele verzi. Plus zeci de păstrăvi fripţi.

Cînd ajunsese la spinarea de căprioară în sos de smîntînă, toată lumea era cherchelită zdravăn. Căci cabanierul scosese din beci şi-o damigeană de Drăgăşani. Din care asistenţa se adăpase copios.

Dina Iliescu, la rugămintea maselor, s-a lăsat convinsă să le ofere un recital de romanţe. Pentru inimi albastre. Cînta frumos, cu suflet. Ba chiar mai şi slobozind cîte-o lacrimă, cînd ajungea la vreun pasaj sentimental.

— Bravo, domnişoaro ! răcnea înduioşat doctorul. Ai voce, ai talent, poate şi-alte talente... Praf l-ai făcut pe Eftimică al nostru ! Ia uite la el, ce le mai plînge !

Ridicîndu-mi privirea din farfuria în care-mi mai rămăsese niţel sos, pe care-l meşteream cu-o bucăţică de miez de pîine, l-am văzut şi eu pe babacu mulgîndu-şi ochii. Iar cînd

Iliasca a atacat și „Cruce albă de mesteacăn", a fost nevoit să-și ia canotiera de pe cap. Și să-și acopere fața cu ea.

La un moment dat, refăcînd priză cu realitatea, tata Eftimie a rugat-o pe fosta mea învățătoare :

— Dinuț scump, mai dă-l încolo de colonel și zi-mi și mie una, numai pentru mine, de inimă amară...

— Și ce ți-ar pofti inimioara, Mimi dragă ? l-a consultat Iliasca.

Înmărmurit că babacu se procopsise și cu diminutive de muiere, îngăduindu-i Iliascăi să-i zică „Mimi", cum i se spunea nevestii librarului de pe Strada Mare, vestită curtezană a Piteștiului, am devenit brusc atent, să aflu și eu ce dorință manifesta tata Eftimie.

— Știi ce-aș vroi ? și-a exprimat tata preferința. Să-mi cînți, însă cu suflet și foc, „M-a făcut mama oltean" !

Iliasca s-a înnegurat deodată la față, privind urît la taicămeu. Apoi l-a-ntrebat :

— Iarăși te-au apucat pandaliile, după olteanca ta ? Află că nu-ți cînt nimic. Chiar de m-ai călca-n picioare...

Pentru ca, numaidecît s-o tulească din salonul vilei.

Privind aiurit la fețele prietenilor, care zîmbeau pe sub mustață, tata Eftimie și-a părăsit și dînsul locul, anunțînd :

— Mă-c s-o împac pe nebună !...

Cînd am dat peste ei, pitiți în tufărișurile de zmeură, fragi și mure din dosul cabanei forestiere, i-am auzit șopocăind înfierbîntat. Nu mi-am putut da seama ce-și tot spuneau acolo, însă babacu mă și zărise. Și m-a și luat la-ntrebări :

— Ce-i cu tine aici, și-al cui e bățul ăla ?

— Am plecat după fragi, și l-am rugat pe domnul profesor să-mi împrumute bastonul...

— Pentru ce ?

— Ca să bat tufele, și să cadă fragile singure !

— Deștept gîndit ! m-a felicitat babacu. Ia culege-i și domnișoarei Dina o mînă de fragi.

Iliasca, mare diplomată, a adăugat :

— Lasă-ne singuri, puișor ! Plimbă-te și tu prin pădure, iar cînd ai să ne-auzi strigînd, dai fuga la noi, să plecăm spre casă. Unde totul o să fie bine !...

I-am auzit strigînd. Ca niște disperați. Însă nu pe tata Eftimie și pe Iliasca, ci pe cei din grupul petrecăreților. Care ne chemau la trenulețul de păpuși, acesta urmînd să plece spre Curtea-de-Argeș. Întrucît, pesemne, nu isprăviseră cu manevrele lor de împăcare definitivă și globală, ai mei nu dădeau nici un semn de viață.

Deoarece mecanicul nu mai putea zăbovi, circulînd și el după un orar fix și bine stabilit, toată lumea s-a-mbarcat în vagoanele fără uși și și-a luat valea, ca să mă exprim așa. Căci, pînă la Curtea-de-Argeș, numai la vale aveau să meargă. Iar domnul colonel mi-a spus :

— Rămîi aici, puștiule, și-așteaptă-l pe tac-tu ! Mîine dimineață o să aibă alt tren, care să-l ducă la Curtea-de-Argeș... Și dă-i bastonul domnului profesor. Nu vezi c-abia se mai ține pe picioare ?

Cînd s-au ivit și cei doi rămași de căruță, taică-meu ținea în mînă cratița canotierei, plină cu fragi — se vede că pălăria nu mai rezistase — iar Iliasca își petrecuse pe gît borurile din paie, arătînd ca regina Margareta a Franței. Pe care o cunoșteam foarte bine. Din romanele lui Al. Dumas-tatăl.

— Nu face nimic, Dinuț ! a dat s-o liniștească bătrînul pe profesoară. Aranjez eu un tren special pentru tine. Mă-c să vorbesc cu-ăia de la gară...

— Ba n-ai să te duci nicăieri, Mimișor ! l-a temperat Iliasca. Altfel mă pricep eu să discut cu ăștia. Pe limba lor, fiindcă sînt și profesoară de română. Tu, ce știi ? Doar cifre și registre, ca orice contabil...

— Ba s-avem pardon, Dinuț ! a ținut bătrînul să-și lămurească situația profesională. Sînt director de bancă, nu doar contabil !...

— Mă faci să rîd, cu banca aia a ta ! l-a cam repezit Iliasca. Mai ai și vreun alt slubaș acolo, în afară de tine ?

Iliasca avea perfectă dreptate. Discutînd cu șeful gării, care nici gară nu s-ar fi putut numi, fiind o biată chițimie din scînduri, iar nici șeful șef, deoarece era doar un amărît de angajat al căilor ferate forestiere, aparținînd AREF-ului, făcuse

rost de-un tren de trei persoane. După vreun sfert de ceas de convorbiri în doi. Retraşi în colivia amploaiatului. Care, de la distanţă, se vedea că era troscănit bine cîtă ţuică băgase în el şi vorbăria Iliascăi.

În orice caz, cînd ne-a predat trenul, a ţinut să-i spună Dinei :

— Domniţă scumpă, de n-ai fi fost tălică atît de amabilă şi gureşă, nu-mi dădeam căruţul pe mîna insului care-i cu matale, nici de m-ai fi picat cu ceară. Ai grijă de el, să nu-l pierzi pe drum... Că drezina, cînd o purcede-o la vale, capătă viteză, nu glumă. Şi-i musai să cunoşti unde-s frînele... C-altminteri deraiaţi ! Altfel, dacă toate lucrurile merg ca la carte, într-o oră şi jumătate sînteţi la Curtea-de-Argeş. Unde-o să v-aştepte nea Ghiţă, naşu-meu, să-i predaţi trotineta... Iar mîine mi-o trimite înapoi, cu cursa de dimineaţă...

Trenul „de trei persoane", de fapt o drezină, anume destinată verificării şinelor căii ferate, era o construcţie din cele mai simple. Dar şi ciudate. Deoarece, pentru a fi pusă în mişcare, trebuia să „pompezi" la ea. Întocmai ca la puţurile americane. Din care scoteai apa manevrînd, încolo şi-ncoace, o ţeavă metalică, pe post de pîrghie şi prevăzută c-un fel de ghidon, de care te ţineai cu-amîndouă mîinile. Împingînd înainte şi-napoi. Pînă se punea în stare de funcţiune angrenajul pinioanelor, existente chiar pe osia roţilor din faţă.

Călcînd cu roţile de-a dreptul pe şine, la fel ca şi vagonetele normale, în cazul cînd izbuteai să-i imprimi viteza necesară, la un moment dat puteai să renunţi la „pompare".

Pe la orele cinci, amploaiatul reuşise să-l instrumenteze pe-al bătrîn. Punîndu-l să tragă la „pompă", mai întîi pentru a scoate drezina din mica hală unde mai erau vreo trei.

Neposedînd nici o pantă la îndemînă, babacu era leoarcă de năduşeală. Cînd ajunsese în afara halei.

— Pune osul, boierule, şi mai dă-i ! îl tot impulsiona feroviarul. Pînă o punem pe linia de pornire. Eu trec la macaz şi-ţi dau comanda. Cînd îţi zic înainte, tragi de şaiba de-a-ndoaselea, ca s-o trecem pe linia de manevră, cînd îţi zic înapoi, tragi înainte, pînă schimb iar acul, şi te trec în faţa gării... De-abia de-acolo vă puteţi da drumul la vale. Căci, la vreun kilometru de noi, începe şi coborîşul...

În orice caz, tata Eftimie, pînă la urmă, s-a dovedit un adevărat bărbat. Căci, executînd comenzile feroviarului, în mai puțin de-un ceas drezina era gata de pornire. Dar și babacu, tot gata. Vlăguit de puteri. Dina, văzînd halul în care ajunsese Mimi al ei, l-a întrebat pe amploaiat :

— Și-acum ce-i facem, nene Timofte ?

— Vă luați valea, coniță ! Vă suiți cu toții în drezină, vă țineți bine de mînerele băncii, să nu picați cumva jos, la vreo cotitură, și, după ce treceți de platforma Cumpenei, nu mai aveți nici o problemă...

— Bine, bine, dar cine ne scoate din Cumpăna ?

— Păi cine altcineva, decît tot insul lu' tălică ! Eu nu pot. Că-s cam băut și n-am voie de la stăpînire să mîi drezina în stare de afumătură !... Am făcut ce-am putut, mai mult nu-s în stare. Decît să primesc suta de lei, pentru bunăvoință !

Mobilizat de Iliasca, babacu și-a zvîrlit cît colo castronul de paie ce-l mai purta pe scăfîrlie și-a purces să trudească la „pompă". Ținîndu-se cu-amîndouă mîinile de ghidonul tijei metalice. La început, drezina a luat-o de-a-ndaratelea, gata să-l calce pe bietul Timofte, care asista amuzat la eforturile babanului. Și, numai privindu-l, recunoșteai într-însul pe toți eroii ce se prăbușea la pămînt ca o plăcintă :

— Bă boierule, dacă vrei să mergi înainte, dă numai înapoi !...

Pricepînd cum se cuvine indicația, tata ne-a rugat frumos :

— Ascultă, Dino, ți-ajunge cît ai făcut pe cucoana și te-ai giugiulit cu Ioanid și Becescu, acuma treci lîngă mine și pune mîna pe făcălețul ăsta slinos !... Iar matale, dom' Vlad, așijderea !

În trei, împingînd în sens invers la bara de manevrare, peste vreo zece minute depășeam platforma Cumpenei. Și, căzînd sleiți pe banca din spatele nostru, am asistat încîntați la miracolul ce se petrecea cu drezina noastră. Dînd de coborîș, începea să capete nițică viteză, iar mai apoi, din ce în ce mai iute, să gonească turbată pe valea Argeșului.

Bătuți de vînt și de curentul stîrnit de viteza cu care coboram, eram mai mult decît fericiți. Iar Dina, care reținuse cum devine chestia cu sistemul de frînare, din cînd în cînd mai apăsa pe-o pedală, făcînd să sară scîntei din roțile drezinei, ca să-i mai reducă din avînt.

Pe seară aterizam în triajul Curții-de-Argeș. Unde i-am predat tiribomba nașului lui nea Timofte. În perfectă stare de funcționare. Numai Iliascăi nu-i mai funcționa mintea. De cînd o anunțase tata :

— Dinel dragă, îți iei tălpășița către Pitești. Singură. Eu mi-l iau pe Vlad și plecăm la Calafat. Să văd dacă mai mă pot împăca cu Ongliță ! Am văzut ce-nseamnă Cumpăna...

„HAI DIRIDAM !"

VITE-O ŞI PE ADINA !

Era atît de frumos, cu părul său numai cîrlionţi, avînd o faţă smeadă şi mată, de bîrnaci, cum se spune oacheşilor prin unele părţi ale ţării, cu ochi de catifea, plusaţi, şi nişte pometi ce-l făceau să pară venit de pe-o altă lume, încît mă îndrăgostisem nebuneşte de el. De Ionel Teodoreanu.

Pe care, din păcate, nu-l văzusem decît în pozele din presa literară, sau în vitrina cea mare a librăriei „Cartea Românească". Unde, de fiece dată ce-i apărea vreo nouă carte, i se expunea un portret fotografic executat de-un maestru al genului. Şi, numai privindu-l, recunoşteai într-însul pe toţi eroii romanelor sale.

Bineînţeles, pînă am avut prilejul să-i examinez, pe viu, statura, faţa, ochii şi felul de-a se îmbrăca, precum şi să-i aud glasul de neuitat, îi citisem toate romanele. Începînd cu „La Medeleni", pe care-l luasem la mînă de şase sau şapte ori, nemaisăturîndu-mă, şi pînă la cartea sa din 1937, parcă „Secretul Anei Florantin". Trecînd, după cum era şi normal, şi prin „Uliţa copilăriei", „Turnul Milenei", „Bal mascat", „Fata din Zlataust", „Golia", „Crăciunul de la Silvestri" şi „Lorelei".

Nefiind decît un cititor avid de story, puţin mă interesau părerile criticii literare despre opera sa. Deşi citeam şi opiniile acesteia, mîniindu-mă rău, ori de cîte ori îl lua în tărbacă pe scumpul meu romancier. Şi-l întrebam pe domnul profesor de română, Augustin Z. N. Popescu, de la liceul militar „Ferdinand", care se mai ocupa şi de literatura compusă şi compromisă de debutanţii din clasa a VI-a :

— De ce-i tot cată nod în papură, dom' Augustin ?

— Pentru că-s în meseria lor, de-aia ! Ştiu să citească şi să judece o carte, din toate punctele de vedere, întorcînd-o şi

pe față și pe dos... Se pricep și ei, criticii, cum trebuie să fie confecționată o rogojină !

— Eh, fir-ar să fie a ciorilor, de-aș avea fericirea să-l întîlnesc vreodată pe maestrul Ionel Teodoreanu, i-aș spune să-i dea în judecată... Pentru amestec în treburile sale interne !

Pufnind în rîs, profesorul m-a luat pe după umeri și mi-a explicat, în timp ce păşeam spre cancelaria liceului :

— Literatura nu-i o chestiune personală. Una-i cînd o faci, și-alta-i cînd o pui la dispoziția publicului. Din clipa aceea, nu-ți mai aparține... Uite, mergem chiar acum la bătrînul nostru Volbură Poiană-Năsturaș, să-și spună și dînsul părerea. Nu-i numai colonel și directorul de studii al liceului, ci și poet pe deasupra... Deci, suficient de calificat în materie !

Bătrînul cavalerist m-a mîngîiat pe creștetul capului, auzind despre ce-i vorba, și-a încercat să mă lămurească :

— Măi exploratorule, altfel se petrec lucrurile în lumea literară ! Cu totul pe dos decît în cărțile ce te-au îndemnat să fugi în Abisinia... Trei cercetași sînt cercetași, în vreme ce trei scriitori nu-s toți scriitori ! Nici măcar prieteni... Fiecare se crede geniu, iar ceilalți îs pentru el plevușcă. Nici pe mine, cît mi-s eu de colonel în armată, nu m-au scutit de ofense. Ei și ? Tot așa trebuie să judeci și tu. Să crezi, din adîncul inimii în ceea ce scrii. Restul nu mai contează. Dacă ții la Ionel Teodoreanu, așa cum țiu și eu, mîine am să-ți ofer prilejul să-i declari personal toată prețuirea pe care i-o porți...

— Cum așa ?

— Mîine, în jur de orele prînzului, este invitatul nostru.

— La masă ? Credeți c-or să-mi deie drumul în popota corpului ofițeresc ?

— Mă Hapleo, numai la mîncare ți-e gîndul ! m-a repezit blajinul de Volbură Poiană-Năsturaș. L-am invitat, împreună cu liceul Eparhial de fete, să ne țină o conferință. Tot se află în orașul nostru, pentru nu știu ce proces, în care este avocat pledant, și-am zis să profităm de ocazie... Să ne vorbească și nouă despre meseria de scriitor !

— Și-am să-i pot vorbi ?

— Bineînțeles ! Deoarece se vor pune întrebări din partea asistenței...

In noaptea aceea n-am mai putut dormi liniştit. Pînă şi-n puţinele vise, îmi tot ticluiam vorbele ce-aveam să le adresez marelui şi nedreptăţitului romancier. Cugetînd însă şi la cele aflate de la Augustin Z. N. Pop şi colonelul-poet.

Adunaţi în sala-laborator, unde se predau cursurile de fizică şi chimie, şi aducea destul de mult cu-o aulă universitară, aşteptam înfioraţi, mai ales noi, elevii şi elevele, apariţia marelui Ionel Teodoreanu.

Cînd s-a ivit pe uşă, condus de colonelul Ghika şi de Volbură Poiană-Năsturaş, au izbucnit aplauzele. Furtunoase şi puternice.

Era mult mai falnic decît în fotografie. Dezinvolt şi deloc emoţionat, şi-a dezbrăcat paltonul, zvîrlindu-l nepăsător pe catedra sălii de cursuri, iar apoi şi-a încrucişat braţele în dreptul pieptului. Zîmbind fermecător şi examinîndu-ne atent, în aşteptarea încetării ovaţiilor.

Avea o privire atît de blîndă şi scrutătoare, încît o elevă de la Eparhial, aflată chiar lîngă mine, a îngînat ca pentru sine :

— Doamne, ghine că-l văz şi eu la faţă ! Dacă nu-i Teodoreanu al meu, şăl cu cari dorm în hieşte noapti sub piernă, atunşi nu poati hi dicît zăul Apolo, dîn cartiea di istorie...

Convins c-am lîngă mine o autentică devotată a maestrului, am întrebat-o în şoaptă :

— Cum te cheamă ?

— Adina ! Dară pă tinie ?

— Vlad, dar şi Alexandru...

În acelaşi moment, pogorînd o linişte mormîntală în laborator, Ionel Teodoreanu a început să grăiască, încet şi melodios, c-un glas aproape baritonal :

— Ce-aţi dori să vă povestesc, domniţe-mbujorate şi frumoşi coconi ? Ia zi-i matale, lujer gingaş cu chip de anamită !

Şi şi-a îndreptat mîna în direcţia elevei de lîngă mine. Ce ochi avea şi Ionel Teodoreanu ! Adina, numai că nu leşinase. Sprijinindu-şi umărul de-al meu, a întrebat abia auzit :

— Matali oi hi Danuţ ?...

— Ei, păi dacă-i aşa, atunci să vă spun cum a fost cu eroul meu. Cu care multă lume mă confundă... Dragii mei, cînd

am pornit să-mi scriu romanul, şi eu-mi închipuiam că-s Dănuţ ! Dar, din păcate, sau din fericire, n-a fost să fie aşa...

Şi ne-a povestit vrăjitorul de Ionel Teodoreanu, ţinîndu-ne cu răsuflarea tăiată, mai mult de-un ceas şi ceva. Bineînţeles, aşa cum îmi imaginasem dealtfel, vorbea ca un Dumnezeu. Sau, şi mai exact şi pămîntean, întocmai aşa cum scria. În cuvinte alintate, podoabe de limbă românească, cînd mai tulburat, cînd mai avîntat, ca şi cum ar fi trăit de unul singur drama scriitorului ce-şi destăinuie taina cea mai adîncă a vieţii sale. Înmărmuriţi de plăcere şi bucurie, îl ascultam ca pe Hristos.

Iar cînd a terminat ce-a avut de spus, şi-a mai întors o dată chipul înspre Adina, întrebînd-o :

— Ce zici, frumuseţe anamită, am izbutit să-ţi desluşesc cine-i Dănuţ ?

Aproape cu plînsul în ochi, eleva eparhialului abia a putut îngîna, ca şi cum şi-ar fi fost vorbit iarăşi sieşi :

— Mai difel ! Danuţ îi în inima mé, şi nicăiurea altundiva... Ghini ca ştiu di unde să-l ieu !...

Nu ştia. Însă am lămurit-o eu.

Ionel Teodoreanu plecase dorindu-ne toate cele de cuviinţă. Cu comandantul liceului „Ferdinand", colonelul Ghika, om scump mie şi bun ca pîinea caldă, şi Volbură Poiană-Năsturaş. La „Kovalski". Vestit restaurant al oraşului. Unde trebuia şi dînsul să ia ceva în gură.

Cît or fi zăbovit acolo şi ce-or fi discutat, n-am avut de unde să aflu. Mai ales că, singurul care mi-ar fi putut spune, poetul Volbură Poiană, nu-şi mai făcuse apariţia vreo două zile. După masa de la „Kovalski". Iar gurile rele, în special ordonanţele, povesteau că-şi băuse minţile. Şi că, înspre zori, plecase de la restaurant călare pe iapa birjarului care trebuia să-l ducă acasă.

De fapt, minţile mi le pierdusem eu. După Adina. Care-mi picase cu tronc. De cînd Ionel Teodoreanu îi spusese „frumoasă anamită". Întrucît Adina, cea din „La Medeleni", îmi era nespus de dragă, poate mai mult decît celelalte eroine, îmi strămutasem toată afecţiunea asupra elevei de la Eparhial. Care, nici măcar anamită nu putea fi. Deoarece se născuse la Comrat.

Orăşel vestit pentru populaţia alcătuită doar din găgăuzi. Un soi de tătari ortodocşi. Cărora li se mai zice şi „găgăuţi".

Iar Adina mea, chiar că era o găgăuţă. Nu-i intra deloc în cap c-aş fi şi eu în stare să reprezint, pentru orice fată, un Dănuţ de cea mai aleasă şi gingaşă calitate umană. Asta după ce, nopţi de-a rîndul, îi tot cîntasem din drîmbă (la figurat vorbind), sub poalele zidului ce despărţea stadionul nostru de internatul fetelor de la Eparhiaf.

Mă asculta parcă vrăjită, pentru ca, la despărţire, să-mi spună mereu aceleaşi cuvinte :

— Nu sî poati, Volodiuşka ! Danuţ e la minie sub pernă...

Auzind că mai şi dormea cu el în acelaşi pat, renunţînd atît de uşor la prima variantă, cînd afirmase că-l ţine pe Teodoreanu în acelaşi loc, am lăsat-o în boii ei.

Nu era primul amor ratat cu elevele de la Eparhial. Mai păţisem o dată ceva asemănător. Însă cu una care mă punea mai totdeauna să-i cînt tangouri celebre. Ştiind prea bine că-s total lipsit de corzile vocale necesare.

Şi iată, Ionel Teodoreanu mă vrăjise pentru a doua oară. Tot cu-o Adină. Cu prima îi reuşise figura. Cu anamita, ioc ! Zic „ioc", ca să fiu cît mai aproape de limba maternă a Adinei II...

O LUME ÎNTREAGĂ ÎN PICIOARE, LA PICIOARELE SALE

L-am reîntîlnit pe Ionel Teodoreanu la mai puţin de doi ani după întrevederea din sala de cursuri a laboratorului de fizico-chimie. Ceea ce domnia-sa n-avea de unde să ştie era faptul că părăsisem între timp două licee. „Ferdinand"-ul, ca repetent potenţial. Însă salvat de la înec de minunatul Volbură Poiană-Năsturaş. Iar liceul comercial evreiesc, „Cultura-Max Aziel", din Bucureşti, strada Zborului, ca absolvent. Dar cu pile şi rîngi, de cel mai mare calibru. Şi-n plus : indezirabil ! Deoarece deterioram profilul liceului. Şcoala aparţinînd comunităţii israelite (99,99%), iar eu, fiind pendinte de comunitatea ortodoxă, reprezentam în efectivul liceului doar acel infim

0,1%. Și nu mai ținea figura. Prea eram scutit de multe materii specifice.

Acum eram elev la Craiova. Alt oraș, alt liceu. Tot comercial. „Gh. Chițu" se chema. Iar directorul nostru, un tip dur, total străin de artă și literatură, în ziua aceea trecuse din clasă în clasă, pentru a ne avertiza :

— Cine se va-ncumeta să meargă la teatru, ca să-l asculte pe scriitorul ăla deocheat, care face romane cu dragoste, se poate considera de la sine exmatriculat !... Noi vrem să scoatem contabili și comercianți din de-alde voi, iară nu mîzgălitori de povești aiurite. E clar ?

Indignat, la auzul celor declarate de domnul Cioică, tiranul nostru, al celor aproape șase sute de viitori negustori (precis falimentari), m-am ridicat din bancă și-am luat-o spre ușă.

Nedumerit, Cioică m-a întrebat nervos :

— Unde te duci, mă, pînă ce n-am terminat ce-am avut de spus ?

— La teatru, să-mi cumpăr bilet ! Decît să v-ascult pe dumneavoastră, ca elev, prefer să-l ascult pe marele Ionel Teodoreanu. Mai bine liber și independent, decît rob al cifrelor din registre !...

Hai, că eram și măreț pe vremurile acelea !

Spumegînd de furie, Cioică a răcnit la mine :

— Treci la loc, în banca ta, c-altminteri te și pocnesc !

— În ce fel, domnule director ? Plec... Și n-aveți decît să pocniți cît vreți. În bancă, dacă vă mănîncă palma !

Și, fără să mai adăst o clipă, am și zbughit-o pe ușă afară.

Puțin îmi păsa de Cioică, atîta timp cît în orașul nostru urma să sosească Ionel Teodoreanu. Căruia îi apăruseră două noi cărți : „Fundacul Varlaamului" și „Arca lui Noe". Pe care le mîncasem citindu-le, nu-altceva. Iar conferința pe care avea s-o rostească, despre Mihail Sadoveanu, trebuia să aibă loc duminică. Pe la orele 10.

Încă din faptul dimineții, mă-nțolisem și eu la mare fix. Descosîndu-mi numărul matricol de pe uniformă. Iar la orele nouă, pătrundeam în sala teatrului național. Care nu era chiar teatru, ci numai sală. Aflîndu-se în clădirea colegiului „Carol", din cînd în cînd mai era închiriată diverselor turnee întreprinse

de unele companii din Capitală, sau conferenţiarilor invitaţi de organele culturale locale.

Sala, cu-o oră înainte de apariţia lui Ionel Teodoreanu, era ticsită de lume. Reprezentată, în majoritate, de intelectualitatea oraşului. Profesori, doctori, elevi în „civil", avocaţi, ingineri, arhitecţi, coafeze, proprietari de cinematografe şi de librării, cîţiva pîrliţi de ziarişti craioveni, al căror ziar mai mult dispărea decît apărea, datorită dificultăţilor financiare în care se zbăteau, precum şi nişte aşa-zişi scriitori, din cenaclul lui Şaban Făgeţel, directorul şi proprietarul tipografiei „Ramuri". Care, din cînd în cînd, mai scotea şi cîte-un număr din revista cu-acelaşi nume. Mă rog, o lume dornică de citit şi, mai ales, de a-l auzi pe autorul cu cea mai mare priză la public pe-atunci.

La zece, cînd gongul a anunţat începerea conferinţei, Ionel Teodoreanu s-a ivit dintre culise, păşind sportiv şi elegant spre microfonul plasat la mijlocul scenei. Înainte de-a apuca să rostească ceva, aplauzele au izbucnit furtunoase.

Plecîndu-se politicos şi zîmbitor în faţa asistenţei dezlănţuite, cu braţele larg deschise, ca şi cum ar fi vrut să dea de-nţeles că inima-i aparţinea tuturor celor din sală, a aşteptat răbdător încetarea ovaţiilor.

În momentul cînd aplauzele s-au potolit, încetul cu încetul, pînă ce nu s-a mai auzit muscă zburînd, scriitorul s-a apropiat de microfonul montat pe-o tijă metalică şi şi-a pus palma dreaptă pe agregat, de parcă ar fi vrut să-l mîngîie.

Deodată, bestia aceea metalică a purces să orăcăie şi să guiţe din senin, făcînd să zbîrnîie cumplit difuzoarele din ambele părţi ale scenei. Fără să-şi piardă cumpătul, Teodoreanu şi-a retras mîna, adresîndu-se apoi sălii :

— La Domniile-voastre, oltenii, pînă şi microfoanele zghiară cînd pui mîna pe ele !... Se vede, cît de colo, că vi-i teamă să nu vă fie şterpelite de-un biet şi blajin fiu al dulce tîrgul Ieşilor. Ce-i facem, vă cuvîntez făr' de animalul aiesta, sau aşteptăm vreun electrician isteţ ?

Lumea a început să vocifereze, pornind iarăşi să-l aplaude pe maestru, îndemnîndu-l, totodată, prin strigăte, să se lipsească de agregat.

Dat fiind că microfonul, de îndată ce Ionel Teodoreanu se retrăsese prefăcîndu-se speriat, de lîngă el, încetase să mai emită sunetele acelea îngrozitoare, scriitorul a pornit a grăi :

— Doamnelor și domnițelor, domnilor și domnișorilor, întrucît am să vă povestesc despre Mihail Sadoveanu, v-aș ruga din adîncul inimii să ne exprimăm prețuirea ce i-o datorăm printr-o închinăciune omagială, ridicîndu-ne în picioare !

Pe cînd Ionel Teodoreanu se pleca adînc înaintea publicului, acum aflat în picioare, aplaudînd și ovaționînd, m-am repezit ca un zănatic, din fundul sălii unde mă găseam, spre scena dominată de scriitor, strigînd cît mă țineau puterile :

— Trăiască Măria Sa Mihail Sadoveanu, părintele Măriei Sale puiul pădurii, Ionel Teodoreanu !

După care, am fugit ca din pușcă la locul meu.

Iar scriitorul, rîzînd încîntat, m-a salutat ceremonios cu mîna și-a vorbit cu glas emoționat :

— Într-adevăr, are dreptate tînărul meu suporter, sînt puiul lui Mihail Sadoveanu ! Totdeauna, lîngă stejarii cei falnici, mai răsare și cîte-un lăstar plăpînd, care se-nalță sub ocrotirea uriașului din preajma sa... Ca scriitor, îi sînt dator, pînă la moarte, maestrului ce mi-a călăuzit primii pași în literatură...

Vreme de două ceasuri a grăit Ionel Teodoreanu. Cînd învolburîndu-se, indignat de jignirile aduse marelui său magistru, întrucît se-apucaseră netrebnicii cu cămăși prăzulii să-i zvîrle operele pe focuri de ruguri aprinse în piețe, cînd înduioșat, pînă la lacrimi, amintind de călătoriile întreprinse laolaltă cu Sadoveanu. Prin țară și peste hotare... Terminînd de cuvîntat Ionel Teodoreanu, lumea arăta ca vrăjită. Nemaifiind în stare să scoată o vorbă. Profund tulburată de înflăcărarea și credința în puterile cuvîntului.

Acesta, stană de piatră, țintuit în mijlocul scenei, cu chipul strălucind și părul cîrlionțat, rămăsese cu privirile-ndreptate spre asistență.

Abia într-un tîrziu lumea a izbucnit în urale. Și, de parcă ar fi fost împinsă de-un suflu lăuntric, mulțimea s-a ridicat în picioare. Aplaudînd în continuare.

Pînă ce Ionel Teodoreanu n-a părăsit scena, nimeni n-a acceptat să-și reocupe locul. Erau toți la picioarele lui, însă în picioare. Iar mie-mi șiroiau lacrămi pe obraz. Era pentru prima oară în viață cînd mi se întîmpla să aud un scriitor vorbind despre un alt scriitor. Cu infinită dragoste !

Cînd am avut din nou prilejul să-l revăd pe Ionel Teodoreanu, mă aflam în holul „Societății Scriitorilor Români", unde venisem la Ion Valerian să-l rog pentru niscaiva bănuți. Că se mai dădeau, din cînd în cînd, amărăștenilor de debutanți, ca de-alde noi.

Tocmai cînd mă pregăteam să plec, din cabinetul lui N. Herescu, președintele S.S.R.-ului, ieșea Ionel Teodoreanu. Însoțit de Herescu. Avea cîteva cărți sub braț, în afara servietei din mîna stîngă, și arăta tulburat. Rămăsese același falnic bărbat, ceva mai trecut parcă, însă plin de clocotul vieții.

— Atunci, domnule președinte, rămîneți la părerea dumneavoastră ! Bun. O să mai cuget la cele discutate... Îngăduiți-mi să-mi iau rămas bun !

După care, văzînd că era privit de mica asistență din holul Societății Scriitorilor, ne-a strîns tuturora mîna, urîndu-ne :

— Bună seara și bună să vă fie inima, domnii mei dragi !

Și-a plecat grăbit. Uitîndu-și pe-un gheridon cărțile ce le-avusese sub braț. Și de care se dispensase temporar. Pentru a avea posibilitatea să ne dea mîna. Băgînd seamă că nimeni nu observase, am înșfăcat volumele și m-am repezit după scriitor, înmînîndu-i-le, cînd l-am ajuns în dreptul ieșirii din curtea clădirii.

— Mulțumesc, puiule mi-a spus. Teodoreanu. Adăugînd apoi : Tocmai mi-au apărut, chiar în seara aceasta... Sînt primele exemplare din „Tudor Ceaur Alcaz" !

— Atunci să fie într-un ceas bun, maestre ! i-am urat eu.

— Păi tot la asta mă gîndesc și eu ! Deoarece s-ar putea să nu fie...

Cînd l-am întîlnit iarăși, prin 1945, poate '46, la librăria „Socec", în a cărei editură îi apăruse un nou volum, intitulat nițel cam trăsnit „Zdrulă și Puhă", nici atunci nu părea mai încrezător în destinul cărții sale. Deoarece l-am auzit spunîndu-i lui Virgil Montaureanu, directorul editurii :

— Domnule Virgil, am impresia că am ascultat sfatul dumneavoastră, fără să-mi dau seama ce fac ! Îmi pare rău... Bine că nu m-am lăsat influențat, anul trecut, și de „Cartea

Românească" ! Şi mi-am intitulat romanul cum mi-a poftit inima, „Hai diridam"...

Impresionat de convorbirea surprinsă, n-am mai îndrăznit să-l abordez. Citisem „Hai diridam", în pofida titlului, cu totul străin de titlurile celorlalte romane ale sale. Iar în ceea ce priveşte subiectul şi maniera în care-l scrisese, şi-acestea erau altfel şi neaşteptate. Mi s-a părut cel mai antiromantic volum al scriitorului, conceput realist, crunt şi dureros, dezbătînd drama unui om căzut pradă unei boli rare şi necruţătoare. Încît, pînă-n cele din urmă, titlul căpătase, cel puţin pentru mine, dimensiuni incitante. La gînduri serioase despre viaţă şi moarte, destin şi demnitate umană. Şi l-am decretat cel mai bun titlu din toată opera sa.

Prin '53, întîmplîndu-se să mă găsesc la judecătoria din piaţa Amzei, şi-aflînd că avocatul Teodoreanu pleda într-un proces de duzină, m-am grăbit să intru în sală. Să-l văd cum mai arată şi, mai ales, să-l aud.

N-am priceput ce păţise cetăţeanul împricinat, însă am avut prilejul, pentru întiia oară, să-l aud pe Ionel Teodoreanu pledînd.

— Tovarăşe preşedinte şi onorată instanţă, îşi începuse scriitorul pledoaria, omul pe care trebuie să-l judecaţi, muncitor zidar, cu familie numeroasă, avînd şase copii, ar trebui mai curînd decorat. Pentru atitudine de clasă, într-adevăr muncitorească. A refuzat să se lase jecmănit de şeful său de echipă, care-şi pretindea partea, din paralele amărîte cu care era plătit clientul meu şi, într-un moment de mînie, i-a tras o mamă de bătaie, pe deplin meritată...

— Lăsaţi consideraţiile personale, domnule Teodoreanu, nu sînteţi cel mai indicat, şi nici n-aveţi autoritatea morală să ne vorbiţi nouă despre ce-nseamnă atitudine de clasă şi-alte lucruri de care-aţi fost străin.

După ce-l întrerupsese, jignindu-l, în plină pledoarie, preşedintele completului de judecată i s-a adresat din nou, cît mai impersonal posibil, invitîndu-l :

— Apărarea are cuvîntul ! Însă numai la obiect...

Ionel Teodoreanu, căruia începuseră să-i încărunţească tîmplele, şi-a tamponat fruntea năduşită cu batista din buzunarul de la piept al surtucului, a privit o clipă la preşedintele instanţei, după care a rostit doar atît :

— Apărarea n-are cuvîntul ! Și-l retrage, domnule și tovarășe președinte... Iar față de onorata instanță, exceptîndu-vă pe dumneavoastră, îmi cer scuzele de rigoare !

După care, strîngîndu-și în grabă dosarele în servietă, a părăsit cu capul ridicat sala de judecată.

Zguduit de cele văzute și-auzite, n-am mai avut inima să rămîn mai departe. Ci am plecat și eu. Nădăjduind să-l mai văd pe marele scriitor. Barem în sala pașilor pierduți. Printre clienții celorlalți avocați. Nu mai era acolo. Iar de la grefă, un om cumsecade m-a informat că maestrul plecase acasă. Simțindu-se cam rău și-arătînd tare palid.

Cînd s-a petrecut dintre noi, în timpul formidabilului viscol, din februarie, sfînta sa inimă cedînd în fața gerului năprasnic, abia împlinise cincizeci și șapte de ani. Iar, de-ar fi trăit, cîte romane nu ne-ar mai fi dăruit ? Mai ales în deceniile următoare lui '65. Cînd, de fapt, an de an au început să-i reapară mai toate cărțile...

Ca să vezi și să nu crezi, ăsta era „hai diridam"-ul ! Pe care-l prevăzuse, intitulîndu-și inspirat ultimul roman apărut cît mai era în viață.

Meștere, meștere, cîntă, acolo unde ești, și-un „zumbalai, zumbalai, meștere" ! Ca să rămîi în branșă. Că printre noi ești, în orice caz nemuritor... Făurar neasemuit de cuvinte frumos legate-ntre ele !

MAI LA NORD DE NOI ÎNȘINE

De cînd am abandonat Tîncăbeștiul, ce-ncepuse să mi se pară o povară, datorită multiplelor și repetabilelor lucrări agricole, cărora nu le mai făceam față, nici eu și nici Penke, mai ales ea, care era cu munca pe teren, eu ocupîndu-mă doar de teoria luptei împotriva dăunătorilor de tot genul, atît criptogamici cît și sub formă de bestiole, am considerat că-i cazul să ne tragem ceva mai către nord. Din motivele arătate mai sus, dar și din motive de sănătate (chiar și mintală). Necesitînd un aer niței mai pur, provenind din surse deluros-colinare, eventual și montane. Precum și-un pic de altitudine.

Avînd de ales între trei soluții oferite de prieteni, Văleni-Dîmbovița, Teșila și Păulești, am optat pentru ultima din cele mai sus citate.

De la Păulești la București, ca și îndărăt, nefiind mai mult de 75 km, eram astfel mai aproape de centrul cultural și vital al țării. Pe de-o parte. Pe de alta, mai aveam posibilitatea să ne întreținem fizicul, practicînd și puțintică agricultură.

Căci una-s roșiile, castraveții, vinetele și ardeii grași îngrijiți de mîinile tale, și culeși de-a dreptul din vrej, și alta cele luate de la piață. Vorba ceea : „ce-și face omul cu mîinile sale, se cheamă lucru manual și sănătos, ieftin și la îndemînă !"

Chiar și Titi Chiriță, autorul „Cireșarilor" (5 volume), mă aprobase, spunîndu-mi :

— La Păulești, unde s-au dat lupte memorabile între noi și cotropitorii naziști, aflîndu-te astfel în miezul istoriei, sînteți împresurați numai de dealuri plantate cu viță și livezi, de păduri seculare și de oameni de treabă... Și căsuța mea e tot în Prahova, și știu ce vorbesc !

Mai cunoscîndu-l și pe fostul agronom, de la Găgeni, care ne-ajutase, ca tehnician, la formarea pomilor din livada de la Tîncăbești, cinstindu-ne casa în nenumărate rînduri, iar acuma ajunsese primar al Păuleștilor, fiind băiat isteț și descuiat la minte și suflet, am preluat casa și ograda unui găgenar, mare specialist în motoare de avioane, care trebuia să se stabilească în capitală. Și am devenit noi păuleșteni-găgenari. Flotanți, însă cu gînduri serioase de permanentizare. La bătrîneți.

Iar la vreo trei ani de cînd ne creasem cuibul de lucru, în oaza de liniște de pe ulița Grădiniței, îi spuneam într-o seară nevesti-mii :

— Află că mîine iarăși avem meci ! N-ai să te superi că te las singură, însă-i musai să fiu pe stadion, în jur de trei și jumătate...

— Măiestrică, nu-i a bună ce se petrece cu tine ! m-a luat în răspăr. De cînd te știu, în viața noastră, de peste patruzeci și ceva de ani de trai în comun, niciodată n-ai fost atît de pătimaș în materie de sport... Ce te-a apucat ? Că, încă din primul an, ai purces să bați, săptămînă de săptămînă, stadionul de la Plopeni !

— Păi, draga mea, sportul întărește organismul, doară ți-au spus-o și ție, personal, mai toți prietenii noștri doctori. Pînă și medicul nostru de-aici, pe care l-am poreclit Viorel Val-Vîrtej, în afară de fotbal mai practică și joggingul. Nu i s-a întîmplat, de multe ori, cînd am zăbovit prea mult, la table, să se ducă acasă pe jos ? Zece kilometri. În cap. Cînd la Ploiești, cînd la Cocorăștii-Misli. Distanța fiind aceeași. Și nu-l vezi cum arată ? Ca un cocoș de munte !...

— Pentru că aleargă toată ziua, făcîndu-și meseria, cînd la Cocoșești, cînd la Găgeni, cînd la Păulești. Dacă ai parcurge și tu pe jos, aceleași drumuri, cum crezi c-ai arăta ?

— La vîrsta mea, n-aș mai arăta deloc ! De aceea prefer stadionul... Și știi foarte bine de ce !

Bineînțeles că știa. Chiar de la prima mea „deplasare" pe stadion. Pe care i-o relatasem la amănunt. Inclusiv ce pățisem acolo.

Dealtfel, mă consider dator să povestesc și-aici cum de-am ajuns microbist. La vîrsta mea. Care nu-i de ici de colo.

La data cînd am declanşat investigaţiile şi-mi dădusem întîlnire cu fostul agronom, pentru a-mi furniza informaţii cît mai ample asupra locului unde-aveam să mă stabilesc, nu-l prea înţelesesem bine, telefonul sunînd destul de înfundat. Şi nu pricepusem de ce poseda prefix la Plopeni, de vreme ce locuia în Găgeni.

Întrucît revederea urma să aibă loc la primărie, m-am urcat în „Super-bombiţă", actuala mea maşină proprietate personală, o „Dacie 1300 El", şi peste o oră aterizam în faţa primăriei din Plopeni. Unde, mi-am zis eu, necunoscînd locurile, trebuia să fie, de fapt, sediul în care activa Petrăchiţă. Căci Păuleştiul era mare, fiind alcătuit din mai multe sate.

Cînd am coborît de la volan, după ce-mi parcasem regulamentar maşina, am pornit să mă plimb prin faţa primăriei. Aşteptînd să-şi facă apariţia omul meu din Găgeni. Căci aşa stabilisem. Prin sîrma telefonului aceluia hîrîit.

Petrăchiţă nicăieri. În schimb, lîngă portiţa primăriei erau vreo cîţiva tineri, care discutau febril între ei. Iar cel mai băţos, ţinîndu-se tare, se şi cam răstea la ei. Mirat, întrucît între tineri nu se prea obişnuiesc atari atitudini, m-am decis să domolesc lucrurile. Luînd-o pe ocolite. Şi l-am întrebat pe flăcăul cu pricina, îmbrăcat cu gust :

— Nu vă supăraţi, vă rog, că vă-ntrerup din convorbirea dumneavoastră prietenească, însă aş vrea să ştiu dacă nu-i aici primarul...

— Este, cum să nu fie, din moment ce trebuie să-şi facă meseria ! mi-a răspuns afabil personajul.

— Mulţumesc. Deci, trebuie să-l caut în sediu !

— N-aş zice... Nu de altceva, însă eu îs primarul localităţii !

— Cum aşa, Petrăchiţă a fost schimbat din funcţie ?

— Ar fi şi păcat să fie aşa... E tot primar şi, probabil, o să mai fie, însă la Păuleşti !

Nemaipricepînd nimic şi totul numai din pricina prefixului aceluia buclucaş, despre care crezusem că aparţine tot Păuleştilor, am rămas năuc.

M-a salvat tot flăcăul acela care se dovedise a fi primarul Plopenilor. Cam tînăr totuşi pentru o localitate atît de frumos

îngrijită. Căci, de jur împrejur, numai blocuri noi zăream, precum și-o bijuterie arhitectonică, pe care scria „Club".

— Cine-l caută ? m-a întrebat părintele Plopenilor. Dacă nu sînt indiscret...

— Nu comit nici eu vreo indiscreție, dacă vă spun că mă numesc Vlad Mușatescu, și-aveam nevoie să-l văd pe Petrăchiță ! Acuma, cum să vă zic, am impresia că-s în pom... Am încurcat borcanele. Și-atît de mult aș fi ținut să-l întîlnesc. Mai ales că-i adusesem și ultimul meu roman...

— Deci, nu numai că sînteți scriitor, maestre, dacă-mi îngăduiți să vă spun astfel, însă, în același timp, sînteți și-un om norocos. În clipa asta Petrache e la mine-n birou... Dați-mi voie să vă conduc. L-am invitat la o consfătuire, fără să știu că trebuia să aibă o întîlnire. Și nici nu mi-a pomenit nimic despre sosirea dumneavoastră...

— Uite ce-i, tovarășe primare, te rog foarte mult, nu mă mai lua cu dumneavoastră, că-ncep să mă simt prost ! Sînt doar un biet scriitor, modest din cale-afară, și-mi este suficient dacă ne vom rezuma, reciproc, la dumneata și matale... De acord ?

— Dacă-i așa, și nu vă dați măreț, rămînem la propunerea matale. Și, ca să-l pedepsim pe prietenul dumitale, romanul am să-l iau eu... Am auzit vorbindu-se despre cărțile matale ! Îi facem figura ?

— Da ! Căci o merită... Cu-atît mai mult cu cît n-o să-l urgisesc, lăsîndu-l fără romanul meu, mai avînd vreo cîteva volume în mașină...

În cabinetul primarului (de Plopeni), consfătuirea era în plen. Însă una mai restrînsă, pe probleme gospodărești. Cînd m-a văzut, și-ncă după atît amar de vreme, Petrăchiță m-a îmbrățișat bărbătește ; ne-am scuturat mîinile pînă la amorțeală, ne-am întrebat de sănătate și ne-am cerut scuze.

Primarul îmi lăsase vorbă la sediul din Păulești, unde să dau de dînsul, iar eu eram vinovat, fiindcă habar n-aveam de geografia județului.

După ce-a constatat c-am isprăvit cu politeturile, părintele Plopenilor m-a întrebat :

— Maestre, bem o cafeluță ?

— Mulțumesc de-ntrebare... Beau ! Și trei chiar...

Zîmbind pe sub mustață, primarul mi-a prezentat persoanele de față. Comandînd, totodată, și cafelele. Și cînd am sorbit

din ceaşcă, am înţeles surîsul omului din Plopeni. Era cu înlocuitori. Bună, şi-aia !

La un moment dat, Petrăchiţă m-a chestionat pe neaşteptate :

— Dar unde-i doamna ?...

— În maşină !

— Se poate, maestre ?

Şi imediat a rugat-o pe-o tovarăşă, prezentă acolo :

— Fii drăguţă, şi condu-o pe soţia maestrului să viziteze clubul !

La despărţire, după ce dăruisem volume cu autografe, primarul Plopenilor mi-a mulţumit, întocmai ca şi directorul acela, parcă Dumitrescu, s-ar fi putut zice, deşi nu-nţelesesem prea bine, cu toate că-i scrisesem numele pe cartea dedicată. Au ţinut cu tot dinadinsul să mă conducă pînă jos, la intrarea în primărie. Unde mă aştepta nevastă-mea.

Încîntată de vizitarea clubului, dar şi mai şi, datorită reîntîlnirii cu Petrăchiţă, prieten vechi, de-o viaţă, ca să zicem aşa, deşi nu erau decît vreo cinşpe ani de cînd ne cunoşteam, a ţinut să-l felicite :

— Bravo, măi Petrăchiţă, ai ridicat şi amenajat un club, cum nu-s multe în ţară !...

Jenat, păuleşteanul a pus lucrurile la punct :

— Nu-i opera mea, ci-a tovarăşului Dan, primarul Plopenilor, aici de faţă. Care l-a zidit, din temelii şi pînă la acoperiş, numai cu forţele existente în oraş... Fără nici o subvenţie. Ba şi mai mult, totul e făcut de mîna muncitorilor din localitate care au ţinut să lucreze dînşii fiece piesă. Meşteri, nu glumă !

— Dacă-i aşa, ar fi posibil să-l vizitez şi eu ? l-am întrebat.

— Dar bineînţeles, maestre, căci de-aceea te-am însoţit. Nădăjduind să te corupem...

Într-adevăr, era o autentică bijuterie. Chiar un bibelou, dacă s-ar putea spune astfel despre o lucrare arhitectonică de mici dimensiuni. Şi i-am spus tovarăşului făurar :

— Imediat ce-am să fiu instalat, în noua mea casă, unde ţin neapărat să-ncep volumul al doilea al cărţii pe care-aţi văzut-o şi care sper să vă amuze, nefiind cine ştie ce mare scofală de capul ei, am să rog a mi se îngădui să zăbovesc mai mult prin încăperile acestui castel închinat culturii...

— Maestre, eşti totdeauna invitatul nostru !
— Chiar şi la stadion ! l-a completat directorul cu pompele.
— Care stadion ?
— Stadionul nostru, făcut tot de mîinile noastre !...

SPORTUL ŞI GIMNASTICA ÎNTĂRESC DINAMICA !

După ce veţi termina de citit capitolul de faţă, veţi înţelege de ce mi-am permis un atare subtitlu. Cam trăsnit.

Căci, după opt decembrie, dată la care devenisem cetăţean flotant al comunei Păuleşti, satul Găgeni, n-a mai existat după-amiază de vineri, săptămînă de săptămînă, în care să nu frecventez stadionul „Metalul Plopeni". Altă bijuterie şi-aceasta. Posedînd, o spun autorităţile în materie, unul din cele mai bine întreţinute gazoane din ţară. Motiv pentru care, mai toate întîlnirile internaţionale ale juniorilor au loc pe fragedul covor de iarbă verde al mai sus citatului teren de fotbal.

Nici nu m-apucasem ca lumea de lucru, aşternînd pe hîrtie doar vreo cîteva bruioane, şi mi-am şi amintit de invitaţia lansată de primarul şi directorul din orăşelul învecinat. Doar la doi kilometri de mine.

Întrucît îmi depăşisem norma pe ziua în curs, m-am suit în „Superbombiţă" şi m-am înfiinţat la uşa primăriei. Unde, bucuros de oaspeţi, primarul m-a tratat iarăşi c-un „necafé". Pe cînd îmi sorbeam cafeluţa, telefonă directorului Dumitrescu. Căruia i-a comunicat :

— Poftim la noi, c-a sosit maestrul ! Doar mi-ai zis c-ai şi terminat de citit cartea... Poate vrei să-i spui ce ţi-a plăcut şi nu. Eu am să-i transmit, chiar acum, pînă soseşti, părerile mele...

Compătimind alături de mine, la aceeaşi cafea, mi-a mărturisit, pe cuvînt de onoare, nu numai că se distrase cu aventurile mele, însă se şi-ngrăşase cu vreo cîteva chile din pricina lor, alegîndu-se cu-o poftă de mîncare ce depăşea normalul.

Fără să fac pe modestul, i-am mulțumit :

— Ce să-i fac, tovarășe primar, asta-i soarta mea... În loc să fiu un mare scriitor, capabil să creeze situații dramatice, apte să determine cititorilor lacrimi și scăderea poftei de mîncare, am rămas un romancier minor, față de-alți colegi ! Ride lumea, citindu-mă, ba se mai și-ngrașă, însă tot nu mă consideră un Tolstoi sau John Steinbeck, cum mi-aș fi dorit... Trist destin, cu-atît mai mult cu cît mie nu mi se îngăduie să pap pe pofta inimii ! Ba dimpotrivă. Trebuie să mai slăbesc...

Între timp, directorul Dumitrescu, intrat în cabinet fără să-l aud, a intervenit (salutar după cum s-a dovedit mai tîrziu), spunîndu-mi :

— Nea Vlăduț, dacă încapi pe mîinile noastre, care conducem și clubul sportiv al cărui stadion îți stă la dispoziție, se va realiza și dezideratul atît de mult visat... Avem tot ce ne trebuie, ca să te reducem la limitele uman suportabile !

Surprins de acel dulce „nea Vlăduț", l-am privit într-o dungă. Curios să aflu de unde-l prinsese atîta amabilitate față de subsemnatul, și ce se afla în posesia stadionului, atît de eficient, încît să mă „reducă". Om inteligent, mi-a înțeles imediat uitătura.

— De cînd n-ai mai fost pe la noi, între timp, datorită unei fericite întîmplări, am obținut toate datele necesare în ce te privește. De la Lili Chiriță !...

— Îl cunoașteți pe Iorgu, fratele scriitorului ?

— Ba bine că nu ! Mi-a vorbit atît de frumos despre tălică, așa cum obișnuiești să spui în cartea pe care ți-am devorat-o în două nopți, încît știu precis cum ai ajuns atît de mare... Și ca autor de romane umoristice, și ca om ! Demolînd, rînd pe rînd, și „Capșa", și „Berlin"-ul, dar și „Athenée Palace", unde lumii mult îi place, lăsîndu-i fără nici o rezervă, numai vizitîndu-le la orele de masă... Cînd rădeai totul, ca un aspirator gigant ! Citindu-te, nea Vlăduț, știu acuma unde-i buba... Ei bine, te luăm în primire și te vom tămădui. Căci deviza noastră e : „Sportul și gimnastica întăresc dinamica !" Ceea ce, ca inginer, știu prea bine ce-nseamnă... Dinamica e mișcare, deci arderi metabolice sporite. Exact ce ai nevoie ! Mîine, fiind vineri, ești invitatul nostru, al meu și-al tovarășului prim-secretar, aici de față, să asiști la un meci de fotbal, de valoare internațională, prilej cu care ai să vezi și ce-ți putem oferi, pentru sănătatea matale fizică și morală...

Cînd i-am povesit bulgăroaicei de nevastă-mea ce fericire dăduse peste mine, căpătînd dreptul de-a mă folosi de utilajele stadionului, Penke a exclamat încîntată :

— În sfîrşit, ai să te-apuci şi tu de nitică gimnastică ! Ceea ce n-au izbutit s-o facă toţi prietenii tăi medici, endocrinologi şi nutriţionişti, poate or să izbutească acum cei de-aici... Vezi ce bine am procedat, stabilindu-ne la Păuleşti ?

— Ai perfectă dreptate ! Cred că de mîine, cînd voi asista şi la un meci internaţional, după cum m-a anunţat directorul Dumitrescu, voi începe şi eu să practic sportul. Bineînţeles, fără eforturi fizice aparte, care să mă depăşească !

Înspre orele trei, post meridian, aterizăm cu „Superbombiţa" în incinta stadionului „Metalul Plopeni". Avînd în vedere că mai era o jumătate de oră pînă la declanşarea „internaţionalului", nea Stelică, fiind şi-un soi de preşedinte, sau mai bine zis, animatorul clubului sportiv sub oblăduirea părintelui oraşului, care era şi dînsul de faţă, mi-au prezentat utilajele stadionului. O parte din ele, la figurat vorbind, reprezentate de secţiile clubului : handbal feminin (cu nişte jucătoare de-o graţie şi frăgezime ce-ar fi slăbit pe-oricine, chiar şi subponderal, — la inimă, asta se-nţelege de la sine), ciclism, echipă proprie de fotbal, trăgători cu arcul şi-alte sporturi ceva mai violente, ca judo, jiu-jitsu şi karaté, plus box. Cealaltă parte erau, de fapt, dotările destinate reconfortării sportivilor, ca — bazin cu apă caldă, duşuri nenumărate, cabinet medical şi-o maseuză permanentă. Pe care, văzînd-o înainte de lucru, fiindu-mi prezentată de tovarăşul Radu Caţaonu, care n-am înţeles prea bine ce funcţie avea în fruntea clubului, director sau administrator, mi s-a părut atît de plăpîndă şi firavă, încît m-am întrebat, în sine-mi, dacă îi masează pe sportivi prin presopunctură. Căci n-o credeam capabilă de mai mari performanţe. Însă m-a lămurit directorul Dumitrescu :

— Dacă intri pe mînă Steluţei, nu mai eşti acelaşi om ! Ieşi mereu altul... Chiar aş zice, pînă-ncepe meciul, să profiţi de faptul că bazinul şi duşurile-s libere, şi să-ncerci o procedură de hidroterapie, şi-apoi să te supui unei şedinţe de masaj !

Fără să-mi divulge marele secret, cine erau internaţionalii ce-aveau să evolueze pe gazonul stadionului, şi-ncă la acea

dată, în plin mijloc al lui decembrie, Stelian Dumitrescu m-a mobilizat, spunîndu-mi :

— Treci cît mai iute la bazin, şi-apoi la celelalte, întrucît acum trebuie să te las... În zece minute, căci n-ai nevoie de mai mult, ai să fii gata, iar Caţaonu o să-ţi lămurească, în vreme ce-ai să urmăreşti meciul, cine-s cele două echipe de internaţionali !

Entuziasmat de facilităţile ce mi se ofereau, n-am mai zăbovit. Dîndu-mi jos paltonul, de fapt scurta îmblănită, căci n-am purtat în viaţa mea ceea ce se cheamă, în mod obişnuit, palton, ţoalele şi rufăria de corp ce mă protejau de-o eventuală congestie pulmonară, întrucît eram singur în sala unde se afla bazinul, lîngă aceasta fiind şi duşurile, m-am zvîrlit de-a dreptul în bazinul cu apă caldă. Executînd un plonjon de toată frumuseţea.

Abia cînd mi-am auzit trosnind capul, izbit de betonul de la fundul mazinului, mi-am dat seama că era doar un gen de cadă sau baie, ceva mai mare, şi nu o piscină pentru aruncări de pe trambulină. Şi-am răcnit, utilizîndu-mi la maximum pulmonii :

— Aoleu !

Atît de puternic, încît maseuza, care se afla în cabinetul dînsei, şi-a vîrît capul pe uşă să mă-ntrebe :

— Aţi strigat ceva, maestre ?

— Nu, nu... i-am răspuns vîrîndu-mă cît mai adînc în apă şi fiindu-mi ruşine de mine că mă zvîrlisem ca prostul în bazin, precum şi de privirea femeii aceleia firave. Care, drept să fiu, nu părea chiar atît de impresionată.

— Credeam c-aţi terminat cu hidroterapia şi vreţi să vă iau la-nmuiat oasele !...

— N-am terminat ! i-am strigat eu, abia mai suportînd fierbinţeala apei. Doar că apa asta încă-i în clocot...

— Aşa-i la început... Are timp să se mai răcească, pînă vin băieţii de la meci. În orice caz, înainte de a vă îmbrăca, neapărat faceţi un duş cît mai rece... Altfel vă paşte o gripă.

Cînd am isprăvit cu bine, ca să zic aşa, şi cu duşul, sub care iarăşi mă opărisem, manevrînd pe dos rubinetele, dîrdîiam

din toate mădularele. De frig. Căci stătusem vreo cinci minute sub o apă ca gheața. Cînd am fost gata reechipat, parcă îmi mai trecuseră frisoanele. Și-am vrut să ies afară, să nu pierd meciul.

Pe unde ?

Toate ușile erau închise. Iar singura modalitate de-a evada de-acolo, era să trec prin camera maseuzei. De care mă temeam groaznic. Mai ales de cînd o auzisem că se ocupă cu înmuierea oaselor. Neavînd altă soluție, am procedat în conformitate. Apelînd la încăperea unde se executau tortùrile.

Cînd m-a zărit, Steluța m-a și-ntrebat :

— Nu vă dezbrăcați pentru masaj ?

— Cum așa ? Nu se face pe-mbrăcatelea ?

— Ba da ! Însă numai în chiloți... Nu vă rușinați de mine, c-am văzut destui bărbați în viața mea.

— Poate că da ! Însă eu, ce să spun, niciodată nu m-am lăsat masat de-o femeie, pe gol. Decît la Govora, unde maseuzele sînt, bietele de ele, nevăzătoare... Unde-i Cațaonu, să mă conducă la internaționali ?

— La dînsul în cabinet. Adineauri a ieșit de sub mîinile mele... Acuza dureri de șale, și m-a rugat să-l masez nițel !

— Și i-au trecut ?

— Durerile de șale, sigur ! mi-a răspuns rîzînd. Însă, acuma, îl dor umerii și gîtul... Posibil să-l fi lucrat prea dur, c-altminteri nu-mi explic ce-i cu el !

MECIUL SECOLULUI, DE GROAZA ȘI NEBUNIA LUMII

Avusese dreptate directorul, inginerul Dumitrescu, cu chestia aia bizară : sportul și gimnastica întăresc dinamica ! Mă simțeam extrem de bine, revigorat și capabil de fapte mari. Și nu cunoscusem decît două procedeuri de hidroterapie. Scăpînd teafăr. Întrucît evitasem masajul.

Cataonu, un tip țeapăn, bine strunjit de maica natură, mă aștepta în biroul său. La o cafeluță. Gemînd de durere, m-a întrebat :

— Maestre, te simți mai bine ?

— Excelent chiar !

— Normal, a-nceput să funcționeze dinamica, după cum pe drept cuvînt susține tovarășul director Dumitrescu.

— Și-ncă funcționează zdravăn ! Deoarece parcă mi s-a făcut și foame... O să iau ceva mai tîrziu o-mbucătură, cînd s-o termina meciul. Dar ia spune-mi, meștere Cataonu, cine-s internaționalii, și-n ce stadiu se află jocul de pe teren ?

— Catastrofă curată ! Deocamdată, e 12 la 2... Pentru internaționalii albaștri, roșii fiind mai puțin internaționali, ca funcție și grad. Mai bine haidem să ne uităm, și-ai să-ți dai și singur seama de tragedie !

Am plecat imediat. Însoțit de Cataonu. Care, de pe urma masajului, mergea cu capul nițel sucit spre stînga, și cocoșat. Restul, perfect. Adică, picioarele-i funcționau aproape normal.

Pe teren, urlete, răcnete, hăulituri și-agitație cumplită. Numai spectatorii păreau calmi. Admirînd dramatica evoluție a internaționalilor. Nici nu erau prea mulți. În afara mea și-a lui Cataonu, proaspăt instalați la tribuna de onoare, mai stăteau lîngă noi încă vreo trei persoane.

Nedumerit de ceea ce se întîmpla, am privit mai atent la internaționali. Spre stupefacția mea, printre jucătorii de la albaștri, i-am identificat imediat pe primarul orașului și pe directorul Dumitrescu.

L-am luat la-ntrebări pe Cataonu :

— Spune-mi, te rog, nea Radule, ăștia-s internaționalii ?

— Dar bineînțeles ! m-a aprobat Cataonu, și și-a întors capul spre mine ajutîndu-se cu-amîndouă mîinile. Mai exact, de valoare internațională. Ambele echipe. Alcătuite din oameni care trăiesc și muncesc în orașul nostru. În frunte cu prim-ul și cu directorul. Muncitori, ingineri, maeștri, administrativi, ba chiar și comandantul miliției. Plus că, uneori, mai participă și invitați de peste hotare. Directorul centrului de calcul de la Ploiești, directorul telefoanelor, și mulți alții, amatori să facă

sport în aer liber. Fără să se simtă jenați că joacă fotbal laolaltă cu gradele ceva mai mici. Trăim în plină democrație... Privește la meci, și-am să-ți explic totul, la amănunt.

— O clipă, mă rog ! Deci nu-s profesioniști ?

— Deloc ! Sînt old-boys... Adică bărbați trecuți de prima tinerețe, care doresc să se miște !

— Old-boys ! Bravo... Îmi place cum i-ați botezat. Deși nu-s toți chiar bătrîni. Primarele, bunăoară, nici nu cred să aibă patruzeci de ani !

— Păi vezi, nea Vlăduț, aici ești în eroare ! Old-boys, pe englezește, se traduce prin „băieți bătrîni"... Iar noi punem accentul pe băieți... Cine vrea să facă mișcare și să-și mențină condiția fizică, în nici un caz nu-i bătrîn. Uite, chiar eu, uneori, mă bag în joc, deși-s nițel cam cardiac...

— Interesant gîndit ! Mă amuză și-mi place inițiativa voastră. Va să zică, nici o vîrstă nu-i exclusă de la sportul cu balonul rotund...

— Corect !

Lucruri asemănătoare cu ceea ce mi-a fost dat să văd atunci, la meciul secolului, am avut prilejul să constat că aveau să se repete în fiece săptămînă, vinerea. I-am văzut evoluînd și iarna, cu zăpada sau zloata pînă la glezne, și primăvara, cînd ploile îi făceau ciuciulete, și toamna. Iar verile, în pofida vipiei, unele meciuri durau și cîte cinci sau șase ceasuri.

După cum mi-au explicat, mai tîrziu, atît primarul cît și nea Stelică, old-boys-ii practicau un fotbal ceva mai liber. Dar și suficient de dur.

— La ce ne-ar trebui arbitru ? îmi spunea primarul. Dacă ar acorda bilete galbene sau roșii, n-am avea ce face cu ele. Căci am rămîne descompletați. Iar dacă se mai comit și faulturi, nu-s din rea voință. Numai profesioniștii se amuză rupîndu-și țurloaiele. Noi, dacă ne mai otînjim, pe ici pe colo, e datorită scăpărilor din vedere sau avîntului căpătat în virtutea inerției...

— Și nici de penalizat alte fleacuri n-avem timp ! continua instruirea mea directorul. Nu există ofsaiduri, nici atac la persoană... Jucăm ca să ne distrăm, iar nu ca să discutăm cine și cum a săvîrșit vreo abatere !

Dealtfel, în nenumărate rînduri, am avut ocazia să constat adevărul spuselor celor de mai sus. Pe căldurile cele mai mari, de multe ori jucau desculți, sau numai în chiloți, fără maiouri. Și, ca să se distingă care erau roșii și care albaștrii, întrucît chiloții puteau fi și multicolori, din lipsă de echipament, o echipă se chinuia să asude trăgîndu-și pe bust indiferent ce tricou. În timp ce cealaltă echipă rămînea despuiată, de la brîu în sus.

Iar atunci, făcînd haz de necaz, schimbau denumirea formațiilor. Meciul desfășurîndu-se între „îmbrăcați" și „dezbrăcați". Și toată lumea știa că îmbrăcații sînt foștii albaștri.

— Vezi, nea Vlăduț, ducea muncă de lămurire cu mine directorul, dacă cei mai buni jucători sînt în echipa „îmbrăcaților", asta nu-i din pricină că au funcții mai înalte, ci datorită faptului c-au minte mai multă. Sînt unii, la roșii, care nici ei nu duc lipsă de articolul respectiv. Însă nu le funcționează, ghionoaia...

— Pardon, l-am întrerupt eu, coțofana, așa se spune-n popor !

— Corect ! Am fost în eroare... Deci, după cum îți spuneam, nu le funcționează coțofana atunci cînd au mai multă nevoie de ea... Le zboară.

Observînd îndelungată vreme jocul ambelor echipe, îmi formasem și cu o părere. Pe care, odată, i-am mărturisit-o directorului.

— Și eu am impresia că „albaștrii" sînt mai viguroși la joc. Nu crezi totuși, avînd în vedere scorurile catastrofice cu care sînt bătuți „roșii", că-i ceva în neregulă ? Cum e posibil ca, la terminarea meciului, voi să vă aflați în posesia a 24 de goluri marcate, iar ceilalți doar cu trei sau patru ?

Nițel surprins, fiindcă îl prinsesem la mititica, sau în ofsaid, dacă-i să apelăm și la terminologie fotbalistică, directorul a tăcut mîlc. Pentru ca apoi, să mă ispitească îmbiindu-mă :

— Ia mai spune ceva, bre nea Vlăduț, ce nu ți se mai pare normal ?

— Dar te superi ?

— Eu ? Niciodată...

— Păi de ce, taman tălică eşti mereu numai lîngă poarta nefericiţilor aceia de „roşii", aşteptînd să ţi se paseze mingea de parteneri ? E normal ? Sau ţi se dau mingile la picior, fiindcă eşti director ?

— Zău că mă dezamăgeşti, bre ! Păi nu ţi-ai dat seama care-i motivul ? Pentru că sînt cel mai bun şi puternic trăgător al echipei. De-aia mă cruţă, ţinîndu-mă lîngă poarta adversarilor. Întrucît posed un şut formidabil, fiind capabil să trag din orice poziţie... Chiar de-aş fi şi culcat !

— S-ar putea să fie şi-aşa cum zici matale... Pesemne, de-aceea ţi se spune, folcloric vorbind, „trăgătorul" ! Iar alţii, mai haioşi, chiar „bombardierul"...

Dar, fireşte, explicaţia nu mă satisfăcuse.

Aflînd pesemne de la director despre frămîntările mele, într-o bună zi m-a luat la prelucrat chiar primarul.

— Maestre, să ştii de la mine, dacă mai observi ceva defecţiuni în jocul echipelor noastre, mai cu seamă la „albaştri", totul se datorează rămăşiţelor vechii morale. Ce mai continuă să persiste, pe ici pe colo. Însă din ce în ce mai rar... Deşi-s primar, iar directorul Dumitrescu director, cei mai mulţi dintre jucători nu iau în seamă statutul nostru social. După cum este şi corect. Pe gazon sîntem absolut egali. Făcînd sport în cea mai deplină şi autentică democraţie. Crezi că mie nu mi se „spune", ca să mă exprim astfel, „omul în albastru", deoarece port totdeauna un costum de joc bleumarin ? Asta nu l-a scutit pe careva să-mi fluiere glezna... Sau să-mi expedieze mingea drept în cap. Este ?

— Cred că este ! Mai ales acum, cînd astăzi l-a betegit nea Emil chiar pe comandantul miliţiei, încît a fost nevoit bietul om să-şi pună piciorul în ghips... Iar pe nea Stelică l-au dat dura, de-a văzut stele verzi. În plină zi. Probabil, de-aia stătea cu privirile aţintite spre cer, rostind unele nume din calendarul ortodox !

Om corect, şi primarul ăsta !

Şi nu numai corect, pe probleme de fotbal, dar şi-n felul în care-şi făcea meseria de părinte al oraşului. De multe ori mi se întîmpla să mă găsesc la dînsul în birou, în clipele cînd era nevoit să rezolve probleme de-ale oamenilor, şi-ncă din cele mai complexe.

Cum a fost cazul cu fata de la Slănic. Dorea să fie recomandată la uzină, pentru a fi încadrată ca programatoare. Mai întîi pentru a se afla lîngă viitorul soţ, un băiat drăguleţ şi sfios, care-o asista, privind extrem de atent la buzele primarului, iar în al doilea rînd fiindcă tocmai absolvise o şcoală de specialitate.

După ce-a ascultat-o, examinîndu-i şi hîrtiile prezentate, primarul a întrebat-o în şoaptă, însă formîndu-şi cuvintele într-un chip anume, apelînd în special la jocul buzelor :

— Aveţi unde să locuiţi, căci în privinţa postului ai toate drepturile ?...

— Încă nu ! — i-a răspuns nespus de fericită petenta. Dar o să găsim, poate, vreo gazdă oarecare.

Felul în care se străduia să vorbească fata mi-a reţinut atenţia. Căci făcea impresia că abia de curînd învăţase să grăiască. Primarul a asigurat-o că-i va da un apartament, din rezerva specială a Consiliului popular.

— Sînt amîndoi surdo-muţi ! — mi-a explicat după plecarea lor omul de la biroul pe care îl onora cu-atîta omenie. Iar situaţia amîndurora trebuia de mult rezolvată. Dacă n-ar fi zăcut actele prin sertarele birocraţilor noştri.

Am băut cîte o cafea şi tovarăşul şi-a continuat munca de lămurire.

— De-aia joacă fotbal băieţii noştri ! Indiferent de vîrstă, simt o nevoie cumplită de purificare. De reîntoarcere la frumoasele timpuri ale copilăriei. Cînd însă nu se ştie ce-s invidia, răzbunarea, pîra sau răutatea !... Comandantul miliţiei s-ar putea răzbuna, pentru piciorul cotonogit. Eventual ridicîndu-i carnetul de conducere lui Emil. Comiţînd, astfel, un abuz deliberat. Nu va face una ca asta. Ştiind că Emil l-a lovit fără nici o intenţie... Iar directorul Dumitrescu, avînd în mînă sistemul de premiere, i-ar putea lipsi de dreptul lor pe cei ce l-au cocîrjat. Nici pomeneală de asemenea fapte. E un om dintr-o bucată, nu din mai multe bucăţele...

Aflasem şi eu cîte ceva despre inginerul Dumitrescu. De la un muncitor cam zurliu, care se autobotezase Mohamed, deşi îl chema Ştefan, şi care îi spunea directorului „tată". Copil orfan, crescut la o casă de prunci abandonaţi, lipsit astfel de

dragostea de mamă și de tată, o lua razna cam des. Plus că-i trăgea tare și cu băutura. Și ce se mai chinuia directorul cu el ! Străduindu-se să-i bage minţile în cap. Uneori, îi reușea pasienţa. Și-atunci, de Crăciun sau de Paști, îi dăruia trăsnitului de Mohamed, om ciudat și dotat cu-o inteligenţă scăpărătoare, haine din garderoba sa personală. Un personaj de roman, și Fănică ăsta. În pofida trăsnăilor, ce ţineau mai mult de bravada pușteasca, avea suflet curat. De copil. Pribeag pe coclaurile lumii acesteia.

Iar Mohamed, la meciurile de divizie ale „Metalului-Plopeni", era capabil să ridice un stadion întreg în picioare. Cu șuierăturile sale de expres ce-și anunţă teribila sa goană, prin dreptul barierelor. Încît, gîndeam eu, cam afon în materie de fotbal, echipa adversă își pierdea cumpătul, neștiind ce se întîmplă, iar ai noștri vîrau „boaba" în poarta celor împotriva cărora luptau.

REZULTATE POZITIVE

Tot frecventînd stadionul, vinere de vinere, în fiece după-amiază, am observat și-asupra mea unele mutaţii benefice. În primul rînd, stăteam la aer liber, în plină natură, cîteva ore de-a rîndul. Apoi, asistînd la confruntările dintre „roșii" și „albaștri", aveam prilejul să studiez, mai în adîncime, o varietate largă de caractere umane. Iar în ultimul rînd, spectacolul, oferit de old-boys, întrecînd orice emisiune distractivă de varietăţi, îmi descătușa sufletul, dîndu-mi ocazia să-mi descarc acumulările nervoase de peste zi.

Astfel încît, după un timp, am efectuat și saltul calitativ. Devenind spectator nu numai la meciurile de old-boys, dar și la întîlnirile clubului sportiv „Metalul-Plopeni", cu partenerii săi de divizie. Deocamdată, pînă la cine știe ce ruptură, ceva mai dramatică, „Metalul" mai activînd încă în „B". Urmărindu-i de la distanţă, adică de la tribuna de onoare, începeam să-i cunosc din ce în ce mai bine. Și, într-adevăr, la un mo-

ment dat am ajuns și la concluzia că jucătorii de fotbal reprezintă o faună cu totul aparte. Din cele mai interesante.

De fapt, pînă n-am făcut cunoștință cu stadionul de-aici, mai niciodată nu mă lăsasem captivat de meciurile de fotbal. Decît, rareori, cînd avea loc vreo întîlnire de răsunet internațional. La TV !

— Și cum așa, bre, nea Vlăduț, chiar nu te-a mînat curiozitatea să asiști la un meci, fiind de față, instalat pe-un scaun sau bancă, la vreun stadion oarecare ? m-a întrebat odată directorul Dumitrescu.

— Ba da ! O singură și ultimă oară... Parcă prin '38. La un meci din cadrul unei Balcaniade. Cînd jucaseră, pe stadionul de la Giulești, de curînd construit, ai noștri cu turcii. Copilandru, pe vremea aceea, mă lăsasem atras de niște cunoscuți și prieteni, din aceeași clasă cu mine, însă microbiști autentici și experimentați, să urmăresc jocul celor două naționale...

— Și nu ți-a plăcut ? s-a mirat inginerul.

— Deloc !

— Cum așa, să fie oare posibil ? Să nu te pasioneze o întîlnire internațională...

— Uite că nu ! Fiindcă, nepricepînd mai nimic din fotbal, îi confundam mereu pe otomani cu românii. Cînd ne vîrau turcii vreun gol, începeam să urlu, ca apucat : „Bravo, fraților !" Pînă și-a sărit din balamale un spectator mai versat și mi-a tras una după ceafă. Cu-o sticlă de limonadă. Din fericire goală. De-atunci, am abandonat sportul vizitării stadioanelor. Pe cînd la voi, aici, la „Metalul", îmi place nespus... Mai ales la old-boys !

Ce-i drept, aveam și motivele mele. Fiind cam unicul spectator la întîlnirile lor, băieții se simțeau onorați de prezența unui așa-zis scriitor, care să le-admire fentele, driblingurile, șuturile imparabile, mă rog, ceea ce constituie farmecul acestui sport de mase. Începusem să ne cunoaștem reciproc. Cînd ne vedeam pe stradă, ne salutam și mai zăboveam la o parolă, pentru a comenta ultima întîlnire. Iar Gonzalez, cum îl porecliseră în cadrul lor, avîndu-l pe socru-său pe-aceeași uliță cu mine, uneori mai mă și ajuta la spălatul mașinii. Dîndu-și seama că sînt prea în vîrstă, ca să fac ca lumea asemenea ope-

rații. Pe cînd Vlăsceanu, pe numele său adevărat, era o matahală de om, de peste 1,90 (metri), în plină forță.

În afară de cele de mai sus, probabil datorită sportului, pe la sfîrșitul anului am constatat și-o ameliorare apreciabilă a stării sănătății. Dar și-un plus de două ocale. În greutate. Oricum explicabilă, întrucît aerul pur și mișcarea (altora) îmi priiseră de minune. Și-mi sporiseră și mutațiile metabolice. Fiindu-mi mereu foame. Cînd l-am informat pe primar despre rezultatele pozitive obținute, m-a felicitat, zîmbind subțire, și mi-a propus :

— Ar fi cazul să treci la faza următoare... Adică, în timp ce noi desfășuram meciul, matale să întreprinzi vreo două sau trei ture ale stadionului. Și, mai mult ca sigur, după ce treci prin bazin și pe la dușuri, ai să constați o scădere de minimum două kilograme... Iar dacă mai încapi și pe mîinile maseuzei, ai să dai jos și mai mult !

Deși mă interesa o scădere de două ocale, n-am recurs la sfatul oferit cu-atîta bunăvoință. Păi, făcînd și-un singur tur de stadion, obțineam o atare poftă de mîncare, din pricina deshidratării, încît puneam imediat totul la loc. Și cu ceva bătaie peste. Iar în privința masajului, nici că putea fi vorba.

O văzusem pe Steluța la lucru, și știam ce-i poate trece prin cap. De vreo cîteva ori, la încheierea meciurilor dintre old-boys, asistasem, îngrozit, la maltratarea directorului sau a primarului. Care, ieșind de la duș, și-acuzînd dureri prin toate părțile corpului, se supuneau ca niște sfinți mucenici torturilor la care-i condamna maseuza.

Ședeam pe-un scaun, trăgînd din țigară, și mă amuzam cumplit. Căci nea Stelică, sau tov Dan, întinși pe masa supliciilor, se rugau cu lacrimi în ochi de Steluța :

— Nu acolo, măi frate ! Dincolo... Aoleu ! Mai încet, că-s lovit taman unde mă frămînți acum. N-ai pic de milă, măi fată ?...

Pentru ca, odată scăpați din mîinile doamnei de oțel, căci altfel nu-i puteam spune, să-i aud lăudîndu-se :

— Excelent și masajul ăsta ! Nu mai am nimic... Nici dureri, nici alte suferințe !

— Păi vă cred, încercam să le mai reduc din entuziasm, cînd ieşi din mîinile Steluţei, nu mai eşti în stare să simţi nimic, nu numai dureri ! De pildă eu, doar asistînd şi auzindu-vă, mi-am dat seama c-o să deveniţi incapabili de-a mai percepe ceva !

ANUL SPORTIV, ÎN FINALĂ OLD-BOYS

La finele lui '85, m-am pomenit invitat, pentru data de 30 decembrie, la meciul de încheiere a anului. Urmat de-o festivitate. La care au să fie decernate premii, şi va avea loc o agapă colegială. Prin contribuţia voluntară a tuturor băieţilor. Şi premiile, şi masa.

Pe-o ceaţă nemaipomenită, am nimerit în cele din urmă la stadionul orăşelului muncitoresc, după ce rătăcisem vreo cîteva zeci de minute bune, ajungînd pînă şi-n apropiere de Vălcăneşti.

Şi mi-am parcat „Superbombiţa" cam în spatele tribunei de protocol. Prilej cu care, datorită probabil şi valorii locului unde mă aflam, ceţurile s-au risipit pe loc. Şi cele din capul meu, obosit de-atîtea căutări, şi cele din atmosferă.

Abia atunci mi-am dat seama că nu mă izbisem, cu fundul maşinii, de stîlpii de susţinere ai tribunei, ci de autobuzul clubului. Sub care mă aflam acum. Pînă-n dreptul parbrizului din spate. Al „Superbombiţei", nu al autocarului. Întrucît îşi făcea o apariţie senzaţională soarele, dînd chiar să apună, am dat în marşarier. Şi-n „Lada" primarului. Care mi-a luat niţică vopsea.

Niţel speriat, am coborît rapid de la volan. Ca să constat eventualele stricăciuni. Maşina primarului nu păţise nimic. Ce să-i faci ! Altă vopsea, alţi cai putere, alte puteri. Întrucît era un om tare cumsecade, n-am considerat că-i cazul să trec la represalii. Şi să „umblu" şi la vopseaua „Ladei".

Felicitîndu-mă singur, pentru sufletul de excepţie aflat în posesia mea, m-am repezit în tribună. Să asist la meciul anului. În finală.

Doamne ! Curat final... Cu forţe reunite, mult sporite, echipele întărîtate şi-arţăgoase luptau din răsputeri să cîştige punctele aducătoare de premii. De astă dată, ca nicicînd în alte ocazii, nu mai chiulise nimeni. Veniseră cu toţii. Peste treizeci de jucători. Cei de la „albaştri", parcă erau mai numeroşi. Dar nici „roşii", atîţia cîţi erau, nu se lăsau mai prejos. Goneau ca apucaţii, driblau fantastic (dacă puteau), trăgeau din orice poziţie şi oriunde, chiar şi-n picioarele adversarilor, convinşi că buletinul meteo îi favoriza. De mult nu mai avuseseră parte de-un apus atît de strălucitor.

Cînd s-a terminat meciul, cu un scor plat, total diferit de cele realizate în decursul anului, 4-3, ceea ce nu se prea întîmpla la old-boys, toată lumea s-a avîntat către bazin. Să-şi dea jos mîzga acumulată cu-atîta abnegaţie.

— Ce vrei să faci, bre nea Vlăduţ, nu vezi că eşti îmbrăcat ? m-a alertat la timp directorul.

Bine că m-a oprit la cinci metri de marginea bazinului.

După ce s-au încheiat şi operaţiile de tortură, din sala de masaj, unde Steluţa îşi demonstrase posibilităţile, de urlaseră primarul şi directorul ca din gură de şarpe, toată lumea a trecut în cabina de dezbrăcare-îmbrăcare. Unde s-a înţolit la mare fix.

Caţaonu, care nu jucase ci se ocupase de organizarea celor ce-aveau să urmeze, a pornit să răcnească, aşa cum proceda, de pe marginea terenului, la meciurile oficiale, de divizie :

— Poftiţi în sala de festivităţi ! Urmează premierea celor mai buni dintre cei mai buni...

Apoi, văzîndu-mă că ezit, s-a apropiat de mine şi mi-a şoptit la ureche :

— Vino şi matale, maestre, căci eşti invitatul nostru special !

Cum să nu mă duc ? Obiceiul mi se părea frumos. Iar lumea era încîntată şi voioasă. Semănau, oameni în toată firea, cu nişte copii adunaţi în jurul pomului de Anul Nou, să-şi primească darurile, conform datinei din străbuni.

Emoţionat, mai ales că depistasem prin văzduh unele arome apetisante, de cîrnăciori prăjiţi şi fripturi de tip OZN (orătănii zburătoare neidentificate), m-am alăturat şi eu echipelor re-

unite și-mpăcate, la intervenția expresă a „bombardierului", animatorul de bază al formațiilor de old-boys. Cînd am pătruns în sala destinată jocului de popice, amenajată anume pentru marea festivitate, am rămas cu gura căscată. În centrul halei, deasupra culoarului pe care circulau biloaiele ce urmau să doboare popicele, se amenajase o masă uriașă. De vreo zece sau doispre̦zece metri lungime. Zărind și ce se afla în farfurii, deodată am simțit că-s incapabil să mai scot o vorbă : îmi lăsa gura apă.

Echipele roșiilor și-albaștrilor, de astă dată amestecate între ele, nemaiavînd de-mpărțit decît „gustărelele", așteptau în picioare declanșarea sărbătoririi. „Bombardierul", la un semnal al primarului, și-a extras din buzunar un teanc de hîrtii. Era clar. Sosise clipa atribuirii premiilor. Moment de semnificație majoră.

Lipsit de emfază, niț̦el timid chiar, a demarat imediat :

— Dragi old-boys de valoare internațională, agenția de presă orală din metropola Plopeni, ca și cotidianul fotbalistic „Oase frînte", care încă n-a apucat să fie tipărit, au întreprins o amplă anchetă, în special printre admiratorii sportului cu balonul rotund practicat de noi, pentru decernarea premiilor pe anul 1985. Au participat la anchetă specialiști reputați de la asociațiile sportive : „Două prune" — Cozminele, „Caisata" — Prăjani, „Iazul" — Bucov, „Doaga" — Valea Călugărească, „Intoxic" — Păulești, „Cazanul" — Trăscău-Chiaunești.

Ca urmare a acestei impărțiale și bine puse la punct investigații, au fost desemnați laureații noștri, care sînt :

Cel mai bun jucător al anului '85 — nea Stelian, zis „Biță", cu „diploma de analfabet total la fotbal" și „cununa din lauri de coceni" ; *Cei mai buni jucători ai anului' 85, însă ceva mai mici :* Emil Munteanu, zis „Tatăl vacii", Ion Istrate, zis „Levier", Gheorghe Stan, zis „Bordură" ; *Goalgeterul anului :* Constantin Drăghicenoiu, zis „Săgeata Carpaților", cu premiul „Gheata de aur", constînd dintr-un bocanc cu talpă de lemn, pentru piciorul stîng ; *Cel mai tehnic jucător :* George Vlăsceanu, zis „Gonzales", cu premiul multiplu, „Mulsoarea mecanică a bovinelor", „Broșura zootehnistului fruntaș", „Agenda veterinarului" și „Calendarul montatorului" ; *Cel mai bătrîn jucător :*

Ion Iordan, zis „Puștiul", premiu : un joc de table ; *Cel mai tînăr jucător :* „Fachirul", zis și Dumitru Gheorghe, premiul : un biberon cu eticheta „Old Țuisky" ; *Cel mai bun portar :* Ghiță Viorel, zis „Oca x 100", premiu : palmare pentru muncitori din transporturi ; *Cel mai fun fundaș :* iarăși „Gonzales", cu așchii și surcele de la deșeuri, ca premiu ; *Cel mai bun mijlocaș :* din nou Stan Gheorghe — „Bordură", premiul constînd dintr-o... bordură de trotuar ; *Cel mai bun înaintaș :* Cornel Stoicescu, zis „Purcel de lapte", cu premiul : o săgeată desenată ; *Cel mai bun antrenor :* Virgil Boiangiu, zis „Gicalete", căruia i se decernează „diploma de manager (prost)". Iar acum, urmează *Premiile speciale.* Lui Emil Munteanu, pentru a treia oară, dublul titlu de *cel mai bun cotonogar* și *jucătorul cel mai dotat (cu megafon),* lui Ștefan Țintea, zis „Mohamed Ali Sugiuc", în calitate de *cel mai înfocat susținător,* dotat cu premiu în natură, sub formă de giurumele, cinci sute la număr, și, în cele din urmă, lui Vlad Mușatescu, zis „Bombiță", *cel mai statornic și unic spectator* al nostru — premiul constînd din obiecte utile profesiei sale de scriitor : un coupe-papier și-un cuțit inox de bucătărie, pentru preparatele din cărți. Înmînarea premilor decernate va fi făcută de președintele Federației de fotbal Old-boys Plopeni, Cațaonu Radu Ion, zis „Love me tender". Și, în încheiere, urăm tuturor celor de față „La mulți Ani !", precum și menținerea în continuare a titlului de onoare de old-boys.

Obosit, „bombardierul", ștergîndu-și fruntea de sudoare cu batista de la pieptul hainei, ni s-a adresat iarăși :

— Și-acum la treabă, băieți, să punem mîna pe premii !

După ce asistența a căpătat o clipă de răgaz, a început înmînarea trofeelor. Probabil, aș zice eu, momentul cel mai amuzant al festivității.

Fiind invitați să urce pe-un podium improvizat (dintr-o măsuță oloagă și nițel instabilă), laureații, în pofida excelentei condiții fizice, impulsionați și de ceea ce vedeau în fața lor, în farfuriile de pe masă, au prezentat totuși unele dificultăți la suirea pe fragila instalație.

Din fericire, „podiumul" a rezistat eroic. Spre mirarea și dezolarea echipelor reunite. Care așteptau, nerăbdătoare și înveselite, prăbușirea agregatului.

Bineînțeles, în ceea ce mă privește, am renunțat să urc pe infernalul dispozitiv. Nu știu de ce, însă căpătasem convingerea că, sub valoarea personalității subsemnatului, mașinăria avea să cedeze. Așa c-am preferat partea a doua a festivității. Atacul. Asupra gustărilor !

Tocmai cînd depășisem faza introductivă, lichidînd bucățelele de cîrnăcior și ficățeii, măslinele și costița afumată bine, și-așteptam apariția anunțată de Cataonu :

— Old-boys, țineți-vă-ți bine, că vin puișorii, care nu-s deloc olds, ci fragezi și crocanți ! Atunci, din vina nu se știe cui, a avut loc o pană de curent. Și, în plină beznă, în timp ce băieții care se însărcinaseră să ne servească orătăniile, prestînd muncă obștească, circulau printre noi, cu tăvile în mînă, ne-am ars cu toții. Atît datorită fierbințelii metalului din care erau confecționate tăvile, cît și dispariției OZN-urilor. Care, identificabile au ba, își luaseră zborul mult mai rapid decît ne făcuserăm socotelile. Totuși, n-a rămas nimeni fără o aripioară sau copănel. Cînd s-a reaprins lumina, i-am depistat și pe cei ce se-aleseseră cu piepturile și tîrtițele. Spre surpriza mea, tot noi eram aceia. Fiindcă băieții, de la servirea obștească, ne depuseseră în farfurii și ceea ce scăpase de mîinile noastre orbecăind prin tăvi, în plin întuneric.

FORȚE NOI, INTENSIV REÎMPROSPĂTATE

Încadrat de inginerul Dumitrescu, la stînga mea, și de tov Dan, la dreapta tatălui, cum s-ar fi putut spune, avînd în vedere vîrsta subsemnatului, priveam uimit și adînc impresionat la

dezlănțuirea grupului de old-boys. Care, considerîndu-se prețuit și admirat, pornise să cînte, în cor, cîntece mai mult sau mai puțin sportive, în orice caz antrenante și vioaie. Cu poante, mai la fiece sfîrșit de strofă.

La un moment dat, l-am auzit pe primar :

— Ei, ce zici, maestre, te simți bine la Păulești ?...

— Mai mult decît bine... De cînd mă aflu la Găgeni, unde am pornit să lucrez cu forțe inexplicabile la volumul al doilea, trezindu-mă din zori și pornind să bat la Erika, mă gîndesc că-s mai productiv aici de cît am fost la Tîncăbești. Unde, în afara lucrărilor agricole ce mă depășeau, erau și-altfel de oameni... N-aș putea zice c-ar fi dovedit răutate sau indiferență față de mine, însă mi s-au părut total insensibili la miracolul artei. Nu mă consider cine știe ce mare brînză de scriitor, însă mi-ar fi plăcut să știu că-s citit de consătenii mei...

Cu mîna pe inimă și din tot sufletul, trebuie să mărturisesc că nu mă așteptam să dau, taman la Păulești, Găgeni și Plopeni, peste amatori interesați să mă citească. Și erau o sumedenie. Ce-mi aveau cărțile. Mai înainte de-a fi știut c-am să le fiu vecin. Cum era cazul lui Petrăchiță, sau al familiilor Ioniță și Iordache, al doctorului Stroe, ba chiar și-al directorilor școlilor din zonă, ca Vali Manolescu și Mitică Dincă.

Și nu numai dînșii. Ci mai toată comuna. Bucuroasă că are în mijlocul ei un „făcător" de romane. Pînă și copiii, întîlnindu-mă pe uliță, mă opreau și-mi cereau cărți. Cînd se aflase că scriu și pentru tineret, m-am pomenit invitat la întîlniri cu cititorii. De către conducătorii școlilor din Ploiești. Unde, fie vorba între noi, nu lipseau scriitori mai valoroși decît subsemnatul.

Totul îmi mergea ca pe roate. Și scrisul, și liniștea sufletească. Vecinii îmi erau buni, omenoși și mă ajutau cînd dădeam de vreo belea gospodărească. Și nea Ionel, și nea Mimi, plus soțiile domniilor-lor, ca să nu mai pun la socoteală odraslele : Florin, Daniel, Găbițu mic și Gabi ăl mare, toți mă-nconjurau cu dragoste și atenție.

Numai serile, cînd ne isprăveam cu toții lucrul, mă băteau la table ca pe hoții de cai. Luîndu-mi partidele una după alta. Și Petrăchiță, „primarele", și Viorel Val-Vîrtej, doctorul, și tov Dan și nenumărați alți amatori de-o deconectare activă.

Nu-i nimic ! N-au intrat zilele în sac. Cînd mă voi obișnui mai bine cu aerul de-aici, va fi sărbătoare și pe ulița mea. Sîntem oameni, iar nu fiare. Ca autor de romane, aici îmi prieşte cum nu mi-a priit nicăiurea !

UN MONUMENT PENTRU VEȘNICIA NEAMULUI

POETUL FĂRĂ NUME

De fiecare dată ce eram invitat la Festivalul de umor și satiră socială „Tudor Mușatescu", de la Cîmpulung, din doi în doi ani, acceptam fără nici o rezervă. Nu fiindcă purtam același nume cu-al titanicului dramaturg, și-i mai eram și-o țîră de nepot, destul de îndepărtat, dară mereu mă atrăgea unul din punctele culminante ale Festivalului : și-anume manifestările de la Mățău, acuma Mioarele.

De-aici ne trăgeam, toți cei ce ne numeam Mușatescu, și totdeauna eram încredințat c-am să mai dau de vreo urmă de-a lui Tatapetre, bunicu-meu. Fie vreo rubedenie, cît de cît din aceeași spiță cu neamul nostru, fie de vreun document care să ateste existența fantasticului meu moș.

M-a ajutat enorm directorul școlii. Care, în plus, mai era și animatorul cenaclului literar „Tudor Mușatescu". Din Mățău. Unde se afla înțărînat și tatăl neuitatului autor de piese nemuritoare, chiar în cimitirul din curtea bisericii de peste drum de clădirea impresionantă a școlii.

Directorul era fiu al satului, și-și iubea nespus locul de obîrșie. De aceea și rămăsese mai departe în comună. Deși, avînd în vedere meritele sale deosebite, atît în conducerea instituției respective de învățămînt cît și datorită dragostei față de obiceiurile și portul localnicilor, creînd și-un muzeu al vestigiilor multiseculare identificate ca aparținînd numai Mățăului, ar fi putut aspira la mai mult. Bunăoară, la o catedră în oraș. N-a făcut-o !

Cu prilejul primei mele participări la Festival, mă întîmpinase jovial.

— Maestre, am dat de urma bunicului matale !

— Formidabil ! De la cine ai aflat că umblu de ani și ani după vreo amintire, scrisă, sau chiar intrată în legendele locului, de-a vajnicului meu moș ?

— Din două surse. Amîndouă la fel de importante. Mai întîi, de la tovarășul prim-secretar al comitetului municipal, care mi-a spus că te consideri, deși născut la Pitești, mățăoan get-beget, și că-s dator să-ți ofer tot ajutorul de care-s în stare...

Imediat mi-am amintit că discutasem cu primarul asupra originii bunicului, și că-s disperat de zădărnicia căutărilor mele. Era și „prim"-ul un tip aparte. Legat strîns de locurile pe care le păstorea, mai întîi ca primar în comuna Cetățeni, din care izbutise să facă o bijuterie și una din cele mai îmbelșugate așezări muscelene, aproape triplînd numărul oilor și, în același timp, și veniturile oamenilor, de cînd fusese ales în fruntea Cîmpulungului, se ocupa și mai îndeaproape de sălașele fostului județ Mușcel. Atît în privința sporirii lor în oameni, care să nu-și mai părăsească locul în care se născuseră, cît și-n privința păstrării și punerii în valoare a străvechilor datini și porturi.

Îmi plăcuse dintr-un bun început omul, și de-aceea mă destăinuisem lui, spunîndu-i ce mă frămîntă.

Iar acum aveam dovada că nu mă uitase.

Și l-am mai iscodit pe director :

— Iar a doua sursă ?...

— Romanul matale, „Contratimp", în care pretutindeni pomenești de Tatapetre și de Mățău... M-am pus pe treabă, îndemnat de primar și de carte, și-am găsit ceva. Care te va bucura, mai mult ca sigur !

— Ce anume ? — l-am întrebat fierbînd de nerăbdare.

— Un potir !

— Cum ?

— Așa cum ai auzit... Un potir, dăruit, acum aproape o sută de ani, bisericii din deal, de frații Petre, Apostol, Nicolae și Ioan ai lui Mușat... Interesîndu-mă mai departe, pînă și-n cătunul Suslăneștilor, am aflat că spița bătrînului de-acolo provine... Și-s mai mult decît convins că neapărat trebuie să ai și rubedenii de sînge prin văioagele cătunului ! Și mi-am continuat investigațiile și-n cadrul cenaclului nostru. Unde, unii

membri se revendică a fi din aceeaşi subîncrengătură a Muşateştilor matale...

După ce-am fost împreună la biserica din deal, şi-am descifrat, cu ochii mei personali, numele lui Tatapetre, scris în alfabetul de pe acele vremuri, jumătate slavon şi jumătate latin, pe pereţii exteriori ai potirului, i-am spus însoţitorului meu :

— Un singur lucru mă miră ! Ce l-o fi apucat pe Tatapetre să dăruiască un asemenea obiect de preţ, tocmai unei biserici ? În viaţa lui, după cîte ştiu, mai totdeauna a luat în deşert cele, aşa-zis, sfinte... Iar faptul că biserica Sfîntul Nicolae, din Piteşti, era la o zvîrlitură de băţ de casa bunicului, nu l-a făcut să-i calce vreodată pragul !

— Probabil era mai tînăr, cînd a făcut ofranda ! Pe de-o parte. Iar în al doilea rînd, pesemne o fi fost obligat şi de fraţi. Întrucît stă scris, pe potir, că-i întru pomenirea decedatului lor părinte... Nu văd altă explicaţie !

— Posibil să fie şi-aşa ! Se vede că mai tîrziu a făcut priză cu realitatea, şi şi-a zvîrlit peste bord înclinările bisericoase... Dar cum i-aş putea cunoaşte pe membrii cenaclului, care par să-mi fie cimotii ?

Nu era o problemă. După cum m-a lămurit directorul. Invitîndu-mă să particip la şedinţa festivă a cenaclului lor literar. Atunci am asistat la miracolul măţăoan. Unde vorba de duh, versul şi snoava s-ar zice că răsar din binecuvîntatul pămînt al străvechii silişti.

Şi l-am tras de limbă pe afabilul conducător al făuritorilor de literatură autentică :

— Ia spune-mi drept, nu-i aşa că şi matale scrii stihuri ?

— Din cînd în cînd m-apucă şi pe mine dorul de-a spune ceva în versuri... Însă rar, din păcate. Fiind copleşit de sarcinile de zi cu zi !

Poezii, drept să spun, am pus pe hîrtie o grămadă. Dar, pînă ce vor căpăta drept de-a dăinui peste timp, refuz să le iscălesc ! Mă rog, e-un fel de-a vorbi. Căci, pe ici pe colo, în caietele atît de rar tipărite ale cenaclului nostru, mai mă-ncumet să-mi semnez însăilările... Deocamdată, singurul nume pe care cred că merit să-l dezvălui e-acela de cadru didactic !

Atunci mi-am adus aminte, de parcă mi-ar fi luat cineva piuitul, că nici nu cunoşteam numele preopinentului meu atît de modest. Şi l-am întrebat pe loc :

— Dar ia zi-mi, măi frate, că încă n-am aflat, cum te cheamă ?

— Cezar Neacşu ! a îngînat bărbatul de lîngă mine.

— Păi vezi, ai un nume !

— Bineînţeles... Însă de om ca toţi oamenii. Nicidecum de poet.

ADUNAREA FIILOR SATULUI

Peste ani, după ce ne mai întîlnisem între timp, cu ocazia Festivalurilor bienale, prilej cu care se legase între noi o oarecare prietenie, dacă nu cumva şi ceva mai mult de-atît, adică şi niţică stimă şi preţuire reciprocă, îmi telefona la Găgeni, întrebîndu-mă :

— Maestre, te mai consideri măţăoan ?

— Ce noimă are întrebarea asta ? !

— Are, fiindcă, în fiece an, în ultima duminică a lunii august, la Măţău se petrece întîlnirea fiilor satului ! La care participă nu numai locuitori ai comunei, dar şi cei ce-au plecat de-aici şi-au ajuns pe alte coclauri... Indiferent ce anume. Unii sînt medici vestiţi, alţii ingineri şi arhitecţi, profesori universitari, maiştri de înaltă calificare pe la uzinele de interes republican, iar cei mai mulţi, muncitori prin apropiere, la „ARO", la „Dacia" sau la alte întreprinderi din zonă... Orice-ar fi şi-orice-ar face, nu şi-au uitat Măţăul. Încă de-acum cîteva zeci de ani, chiar foarte multe zeci, prin osîrdia celor zămisliţi aici s-a întemeiat „Asociaţia fiilor Măţăului"... Şi, anual, se poate spune că reîntîlnirea cu dînşii este una din marile sărbători ale comunei.

Simţeam nevoia să-l opresc, întrucît avîntîndu-se, uita că impulsurile contoarelor continuau să se-adune şi ele. Mai rămînea şi sărac, bietul poet necunoscut. Însă atît de înflăcărat fecior al Măţăului. Şi i-am curmat, regretînd, „impulsul" :

— Dom' Cezărică, nu mă mai lua pe după leuștean... Vrei să viu și eu la întîlnire, asta e ?

— Exact ! O vorbă mai spun, și-nchei convorbirea. Este foarte important să vii. Mai ales pentru sat. Dar și pentru matale... Asta-i tot !

Și-a închis telefonul. Lăsîndu-mă total năuc.

De ce era importantă sosirea mea ? Mă consideram mățăoan, prin obîrșie, în orice caz, însă de ce era atît de imperios necesară prezența mea ? Căci și-așa, fără presiuni sentimentale, tot mă duceam.

Intrigat, i-am scris imediat lui Cezărică Neacșu. Cerîndu-i amănunte. Și mi-a răspuns la fel de prompt. Informîndu-mă că, în afara monumentului de la Mateiași, închinat celor ce-și jertfiseră viața în cadrul luptelor desfășurate acolo, de către organele de partii și de stat ale județelor, mățăoanii toți, inclusiv cei plecați din sat, vroiau să clădească și dînșii un monument. Ceva mai mic, bineînțeles, însă întru veșnica pomenire a celor ce-și dăduseră viața pentru dăinuirea neamului, plecînd din Mățău pe cîmpurile de bătălie de la Plevna, de la Mărăști și Mărășești, ca și pe cele din decursul ultimei conflagrații mondiale. Cînd mulți mățăoani se jertfiseră. Știind c-o fac pentru glia strămoșească.

Și mai era un lucru pe care nu-l cunoșteam prea bine. Și-anume că mai mult de jumătate din sat era provenită din Transilvania, de prin părțile Șercaiei. Unde, cu secole în urmă, fuseseră umiliți și împilați de grofii ce jinduiau la pămînturile lor, la munții și pășunile rămase din moși strămoși, la bogățiile unei țări ce nu le-aparținea.

Plecînd la rezbel, cum spuneau, aveau de răzbunat multă obidă. Iar dacă-și lăsau osemintele pe meleaguri străine de vatra lor, cea nouă, de la Mățău, era pentru ca altădată să nu mai cuteze nici un venetic să se gîndească la destrămarea țării.

Scria din adînc înfiorat poetul Cezar Neacșu, cel necunoscut. Nu știam c-ai mei fuseseră siliți să-și părăsească vetrele părintești, de la Șercaia. Iar Neacșu adăuga : „Monumentul îl ridicăm prin munca și banii noștri. Avem toate aprobările necesare. Căci și Mățăul a dat mult pentru veșnicia neamului românesc."

Iar la sfîrșitul epistolei, într-un post-scriptum, mă informa că un vestit cercetător istoric, mățăoan de origine, izbutise să

ducă la bun sfîrșit, după o trudă de-o viață, arborele genealogic al celor mai cunoscute familii din Mățău. Care, stînd și socotind bine, prin seminția lor puseseră pe picioare Mățăul. Ca niște autentici „descălecători". Iar spița noastră, a celor ce ne trăgeam din primul Mușat, își avea și ea tabloul cuvenit.

Așa s-a făcut că, în vara lui '86, să mă călătoresc de două ori la Cîmpulung. Prima oară, cînd fusesem sunat la telefon de Cornel Lamba, un vechi activist al caselor de creație populară de la Pitești, care se ocupau de arta amatorilor de pe întreg cuprinsul Argeșului, ca să mă întrebe :

— Maestre, accepți să faci iarăși parte din juriul Festivalului ?

— Se mai pune oare problema ? i-am răspuns eu bucuros. Doar era vorba de manifestarea brigăzilor de satiră și umor sosite întru omagierea lui Tudor Mușatescu.

— Atunci îi comunic acordul matale directorului ! a exclamat neliniștit Lamba, care nu-nțeleg de ce se mai frămînta, știut fiind că nu refuzasem niciodată o atare onoare.

Peste nici o jumătate de ceas, iarăși zbîrnîia aparatul.

— Mi s-a comunicat vestea cea bună, maestre, și-ți mulțumim !

Era glasul voios, întotdeauna, al freneticului Alexandrescu, directorul Centrului de îndrumare a creației populare. O figură pitorească a celor însărcinați cu-această nobilă misiune. Care-și dădea și snaga din el, cutreierînd mai toate așezările județului, pentru a depista și forma noi talente. O muncă de mucenic, din cîte aflasem de la dînsul și de la ceilalți asistenți ai săi. Puțini la număr, însă neapărat eficienți. C-altminteri, rămîneau de căruță. Mai existînd și-alte Festivaluri închinate umorului : Vaslui, Băilești și nu mai știu pe unde.

— Ba invers, eu vă mulțumesc ! am ținut să-mi precizez opinia.

— Bine ! Dacă-i așa, iarăși te propunem președintele juriului... O să fim cam în aceeași formație, de la precedentele manifestări. Matale președinte, redactorul-șef de la revista „Argeș", Sergiu Nicolaescu, care-i acuma și vicepreședinte al comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, Alexandrescu și Lamba al nostru, plus secretara cu propaganda de

la comitetul de partid al Cîmpului, tovarăşa Ciobanu. Deci, vechi cunoştinţe. A, stai niţel, mai vine să ne-ajute şi-un critic literar... Se ocupă, de la un timp, foarte îndeaproape de activitatea brigăzilor artistice. Îl cheamă Stănescu... Om de treabă, piinea lui Dumnezeu, nu-altceva !

M-am considerat fericit, avînd ocazia să-l cunosc. În carne şi oase. Căci din scis, îl ştiam. Continuînd să-l citesc, oricînd îi vedeam numele sub vreo cronică literară.

Cînd l-am întîlnit, în prima zi a Festivalului, mi-am dat seama că era, de fapt, mai mult oase decît carne, fiind tare slab şi osos, subţire ca trestia de baltă. Şi la fel de flexibil. Judecîndu-i cu blîndeţe pe concurenţii ce evoluau pe scenă.

A doua călătorie la Cîmpulung, mai exact la Mătău, convocat incitatoriu de Cezărică Neacşu, am întreprins-o la două luni după încheierea Festivalului. Festivalul la care participase, pentru prima oară, şi cenaclul de creatori mătăoani. Care, organizîndu-şi, la faţa locului, spectacolul pregătit, s-a pomenit şi premiat. De către juriul ce se deplasase la Mătău, anume pentru a viziona brigăzile în mediul lor ambiant.

Totul începuse de pe la opt seara. Cu echipele participante la Festival, şi care-şi exprimaseră dorinţa de-a-l omagia pe marele dramaturg chiar în satul său de obîrşie. Oferind mătăoanilor, astfel, în afara programului, un mare recital, de peste trei ceasuri. Cu care prilej, majoritatea brigăzilor provenind din mediul rural, se efectuase şi-un fel de schimb de experinţă.

Pe la miezul nopţii, mă consultam cu Alexandru şi Cezar Neacşu :

— Ce-i facem, oameni buni, că lumea nici nu se gîndeşte să părăsească sala căminului ! Mai urmează ceva ?

— Dar bineînţeles ! m-a lămurit Neacşu. Încă două brigăzi din Moldova, şi-apoi spectacolul nostru. Nici dacă s-ar fi anunţat că ne vizitează întreg colectivul Operei române, sau Teatrul Naţional, şi n-ar fi dat buzna atîta lume. Nu-i vedeţi pe mătăoani ce încîntaţi arată ? Aşa ceva nu s-a mai petrecut în comuna noastră, încît să nu mai încapă lumea în căminul cultural şi să steie în picioare, pe lîngă pereţi, ba chiar şi-afară, cît mai aproape de intrare, numai să-i fie dat s-audă cum e şi

prin alte părți ! Căci ce se-ntîmplă pe la noi le este în mare măsură cunoscut. Dar vor să știe cum stau lucrurile și-n ograda altora... Nu-i numai curiozitate omenească ci și necesitatea de-a asista la jocul unor brigăzi de excepție, fapt ce nu li se poate oferi oricînd...

Patosul manifestat de directorul și poetul Neacșu a convins juriul să aibă răbdare. Și-a avut. Pînă către orele două. Din noapte. Cînd a trebuit să-și dea cu părerea, premiind cenaclul mățăoan, și despre brigăzile căminului gazdă. Care s-au dovedit la același nivel cu-al celor sosiți în ospeție.

Mai mult de-atît, onorați de gestul fraților de pe meleaguri îndepărtate, care ținuseră cu orice preț să le „joace" cele mai reușite numere din spectacolul cu care se prezentaseră în concurs, gazdele nu s-au lăsat nici ele mai prejos. Și, în toi de noapte, le-au întins masă mare. Cu bucate specifice Mățăului. Și fripturi de miel, și brînză de oaie, și urdă și jintiță. Mă rog, din toate cele ce se produceau pe plan local.

A fost o noapte de neuitat. Și pentru mățăoani, și pentru oaspeții din țară. Dar și pentru juriu. În completul său. Cu președintele în frunte. Care, dată fiind importanța și unicitatea evenimentului, a uitat deliberat de orice prescripție dietetică. De fapt, nu-mi recomandaseră doctorii mei lactate ? Laptele, în calorii, este aproape la fel ca și carnea. Și-am ras și miel, și urdă cu jintiță.

Dînd urmare invitației, mi-am luat bulgăroaica și, în mai puțin de două ore, debarcam la tanti Pahonțu. O mătușă descoperită recent, cu ocazia Festivalurilor. Care vrusese neapărat să se convingă, de visu, că-i sînt nepot în linie dreaptă, iar nu pe cine știe ce canale ramificate.

Aflînd că aveam să particip la „adunarea fiilor satului", îmi telefonase să trag la dînsa. Ca să dăm de capătul firului ce ne unea, în clipele de răgaz, cînd nu eram angrenți încă în lucrările zilei festive.

Bătrînică vioaie și cu releele cortextului în plină stare de activitate, tanti Pahonțu era un pumn de om și-un munte de omenie. Îl știa bine pe Cezărică Neacșu, căruia i-a și telefonat, la Mățău, ca să știe unde mă stabilisem. Și-i atrăsese atenția :

— Mă Cezărică, ai grijă, nu cumva să nu-mi dai cuvîntul de ziua noastră, căci aș avea multe de spus muierilor măţăoane... Din experienţa de-o viaţă, destul de lungă şi frămîntată, a unei fiice a satului !

RĂDĂCINI ADÎNCI, PUTERNICE, MULTIRAMIFICATE

În ziua cea mare, care cădea pe 30 de august, duminica, am plecat cu toţii. În „Superbombiţă". Urcînd, încîntaţi de priveliște, mîngîioasele serpetine ale drumului de costișă ce duce la Măţău. De la 600 metri, altitudinea Cîmpulungului, şi pînă la 1040, cea a comunei, în punctul său cel mai înalt. Iar asta, numai la cinci kilometri distanţă de oraş.

Peste drum de biserică, prevăzută şi c-un cimitir lîngă ea, lumea se adunase în aşteptarea deschiderii lucrărilor. Era o mulţime de oameni. Vălurîndu-se ca lanul de grîu în adierea vîntului. Unii îşi căutau moşii, cercetînd pietrele funerare din ţintirim, alţii se întreţineau gălăgios, sporovăind, de una de alta. ca vechi cunoştinţe. Şi-atunci am avut ocazia să verific legenda denumirii comunei. Căci mi-a fost dat s-aud, cu urechile mele, doi moşnegi, falnici ca brazii, ţepeni pe picioarele lor, cum îşi vorbeau între ei :

— Ce mai faci, mă Gligore, mai te ţii, mai te ţii ?

— Mă ţău, de ce să nu mă ţău, că încă n-or intrat zilele-n sac !

— Dar tac-tu, moş Tilişcă, se ţine şi el ?

— Se ţine, se ţine... N-o vint, că-i cu oile pe munte !

— La anii lui ?

— D-apăi cum, ce-s mulţi ? Abia a-mplinit, în primăvară, noojpatru... Iară bunicu s-o cărăbănit după ce făcuse o sută şi opt, bătuţi pe muche !

Neacşu, amabil ca-ntotdeauna, a ţinut să mă integreze măţăoanilor, prezentîndu-mă multora dintrei cei ce forfoteau prin

preajma noastră. Ca urmaș al lui Petru sîn Mușat, din Suslănești.

Un moșneguț mărunțel, însă bine proțăpit lîngă director, a insistat întrebîndu-l :

— Mă Cezare, care Mușat, bre ? De la noi, chiar din cătun ?

— Întocmai ! Petre Mușatescu, ăl de-o avut cinci frați și patru surori... După cum stă scris în catastiful metricol al bisericii !

— Ptiu, bată-l cucu de nărod și muieratic ! Păi ăla mi-i văr drept, după tata... Ce-i drept, ar trebui să fie ceva mai în etate decît mine, că era băiatu' ălui mai mare dintre frații lu' taicu !

Apoi, întorcîndu-și fața spre mine, o față scrijelată de ridurile bătrîneții, m-a întrebat curios :

— Mă, știi că-mi vii neam bun ?

— Acuma știu ! După ce-am auzit spusele matale...

— Cîți ani ai ?

— Mulți... Peste șaizeci și ceva !

— Fleac ! Asta nu-i vîrstă... Mie cîți îmi dai ?

— Știu eu ? Vreo șaptezeci...

— Dară nouăzăci nu-s buni ? La toamnă, mă pruncule, vii neapărat la noi, la Suslănești, să-ți cunoști neamurile... Că-s puzderie ! Or fost și cei din stirpea noastră tare puioși. Vii ?

— Viu, nene ! Dar de cine să-ntreb, dacă va trebui să dau de matale ?

— De Vasîle al lu' Gogea Mușatescu ! Fiindcă nu-i un singur Vasile la noi, și pe mulți îi cheamă tot Mușatescu... Sîntem legiune, bre, cum stă scris în cărțile popii Vișoiu !

Cînd Cezar a declarat deschise lucrările „Zilei fiilor Mățăului", sala căminului cultural da să plesnească, de cîtă lume se bulucise înăuntru. Cei din conducerea „asociației" au prezentat un raport de activtate, pomenind și de existența unor „filiale" — la Pitești și București, unde se stabiliseră, cu timpul, mulți oameni de ispravă, și care nu vroiau deloc să-și uite satul din care plecaseră. Apoi, i s-a dat iarăși cuvîntul directorului școlii.

Care, pătruns de emoția momentului, a adus în discuție problema monumentului. La data aceea, subscriseseră o sumedenie de oameni, adunîndu-se vreo șaizeci de mii de lei. Mai era însă nevoie de bani. Macheta fusese proiectată și executată de-un talentat arhitect mățăoan, iar cînd Neacșu a prezentat-o asistenței, din sală a izbucnit un glas :

— Mai treceți-mă cu-o mie de lei !

Și-au urmat și-alții, care își suplimentau contribuția. Cel mai mișcător a fost un tînăr, muncitor la „ARO"-Cîmpulung. Care a ținut să precizeze :

— Eu mai dau două mii... Ca să nu-i uităm pe cei căzuți în războaiele de independență și de reîntregire a țării, ca să nu uit de bunicu-meu și de frații lui, care și-au dat viața la Mărășești. Și, mai ales, pentru a ne fi mereu în minte, că nu dorim vărsări de sînge, provocate de cei care se procopsesc de pe urma lor ! Am trei copii, și țin neapărat să trăiască în liniște. Iar cînd monumentul nostru va fi gata înălțat, am să-i aduc înaintea lui, și-am să-i oblig să citească numele celor înscriși pe el. Neamuri de-ale noastre, mățăoani ce-au pierit numai din dorul de-a-și păstra neștirbit chipul țării întregi !

În încheiere, la rugămintea lui Cezar Neacșu, care mă avertizase din vreme, am dăruit din cărțile mele celor premiați de asociația „Fiii Mățăului". Cu dedicații. Iar printre cei premiați, se afla și vestitul profesor mățăoan, cel care-și închinase o viață de om pentru alcătuirea arborelui genealogic al familiilor de vază din Mățău : trunchiurile de rezistență ale întemeierii și dezvoltării de mai tîrziu a așezării. Care, peste vremuri, dăduseră mereu lăstari noi, împînzind Mățăul cu alte și-alte verzi și vînjoase mlădițe. Pînă ajunsese ceea ce era acum. O așezare numeroasă.

În cinstea aniversării, profesorul dăruise setul de genealogii muzeului din clădirea școlii. Rugînd să fie multiplicat și oferit celor interesați de obîrșia lor.

Cînd am avut prilejul să-mi azvîrl ochii asupra „arborelui genealogic" al spiței Mușaților, abia mai tîrziu devenit Mușatești, am crezut că nu văd bine. Primul străbun, proptit bine în vîrful piramidei neamului căruia îi dăduse naștere, era un

oarecare Badea Românul Mușat. Menționat, în documentele cercetate de neostoitul profesor, cam pe la 1504. Venit dinspre părțile Șercaiei. Și care avusese, nici mai mult nici mai puțin, decît șaisprezece copii ! Care și ei, la rîndul lor, se-nmulțiseră. Într-atît, încît la ora actuală nu ne mai puteam număra.

Cel mai mult mă bucura faptul că-l chema Românul, mai întîi, și-apoi Mușat. Ceea ce însemna foarte mult ! Mai ales că se născuse pe străvechea vatră a neamului, în Transilvania.

DASCĂLI DE LIMBĂ ȘI ȘCOALĂ ROMÂNEASCĂ

Îmi scrie cam așa mătușă-mea, Maria Pahonțu :

Ca să știi, Vlade, cum vine de se leagă să fim rude bune, am să-ți istorisesc povestea noastră. Cam prin 1850, la bîlciul din Cîmpulung, s-au întîlnit preotul din Schitu-Goleşti cu popa Mușat, din Mățău. Băiatul popii Mușat, pre nume Grigorie, abia-și terminase școala de la Cîmpulung. Iar părintele de la Schitu-Goleşti, bucuros nevoie mare, a chiuit :

— Tii ! Păi taică părinte, dă-mi-l mie. Îmi arde buza după un dascăl, care să fie în stare să deschidă și să țină în mînă prima școală din sat...

Înțelegîndu-se, Grigorie s-a dus la Schitu-Goleşti, a văzut în ce hal se găsea chilia bisericii, unde avea să-ntemeieze școala. Și, obosind prin tot satul, a izbutit să strîngă o mînă de copii, între 7 și 8 ani, precum și o sumedenie de oameni în toată firea. Chiar căsătoriți. Cu care, indiferent de vîrstă, a constituit prima clasă.

Ăi mici veneau mai devreme. Iar cei mari, după ce-și hrăneau și-adăpau vitele. Cînd păşeau în clasă, de fapt chițimia pusă la dispoziție de părintele bisericii din Schitu-Goleşti, îl lămureau :

— Bună ziua, logofete ! Cam întîrziarăm, după cum vezi și tălică, c-avurăm ceva treburi pe la căşile noastre...

Apoi își trînteau bîta în dosul ușii și-și lepădau gluga, și porneau să citească scrierile „logofătului", de pe tabla prinsă în perete, și să facă socoteli în conformitate cu programa dascălului.

Cînd oboseau, și-ăi mici și-ăi mari, strigau în cor :

— Logofete, dă-ne drumu' acasă, că ni s-o făcut tare foame !

După ei își făcea apariția cealaltă serie, care nu era liberă dimineața. Iar bietul dascăl trebuia să zăbovească în „clasă", din dimineață și pînă-n seară.

De-a lungul anilor, văzîndu-și și de școală dar și de gospodăria de-acasă, ajunsese totuși să-i dăruiască nevastă-sa și cel de-al șaselea copil. Penultimul, născut în 1881, Simion, a urmat normala din Cîmpulung, iar în 1901 era numit învățător în comuna Olanu, din Argeș.

Cu bocceluța într-o mînă și cu diploma în buzunar, s-a prezentat la primărie, anunțînd :

— Sînt învățătorul vostru !

Primarele l-a măsurat din cap și pînă-n picioare, căci Simion, de fapt taică-meu, avea aproape un metru și nouăzeci, și i-a spus :

— Păi, măi băiete, am mai văzut noi învățători ca de-alde tine ! Ce-i drept, nu chiar atît de vlăjgani. Însă, așa cum au venit, tot așa s-au și dus, zicînd că pruncii noștri nu-s în stare să-nvețe carte. Iar eu, drept să-ți spui, sînt de-aceeași părere... Îs proști ca nime altu' !

Atunci tata Simion, dîndu-și seama că primarele nu era interesat să aibă școală-n sat, și nici un luminător al oamenilor, i-a cerut :

— Ia dați-mi și mie, dacă nu-i cu supărare, registrul cu nașteri !

— E cu supărare, băiete ! Fiindcă-i secretul nostru, al părinților satului...

— Însă aici, în instrucțiunile mele, primite de la minister, ia auzi ce scrie : „Recrutarea elevilor se face după registrul de nașteri din posesia primăriei..."

Și, fără să mai aștepte vreun răspuns, îi înmînează textul cu instrucțiunile ca și diploma.

Primarele le-a sucit și le-a tot răsucit, necăjit că-i neștiutor de carte, iar în cele din urmă l-a strigat pe notar, ordonîndu-i :

— Bă notare, ăsta-i cu diplomă ! I-am citit-o chiar eu. Adă dosarul cu nașteri. Al ălora ce-ar avea cam între opt și unsprezece ani !

În mai puțin de cinci minute, notarul s-a întors cu-o listă de 38 de copii. Extrasă din catastiful ce-l ținea sub braț. Și tata, înșfăcînd tabelul, i-a zis conducătorului satului :

— Și-acum, dom'le primar, să mergem să-i găsim și să-i anunțăm că deschidem școală-n Olanu !

N-a fost de-acord să-l însoțească pe vlăjganul ce-i picase pe cap. Ci l-a însărcinat pe șeful de post să facă treaba. Luînd cu ei, din partea primăriei, pe străjerul acesteia. Ca reprezentant personal al său.

Iar pînă-n amurg, au colindat mai tot satul, mergînd din casă în casă, și discutînd cu părinții celor 38 de viitori școlari. Unii au mai încercat s-o scalde, mărturisindu-i tatei :

— Apăi, dom'ne învățător, la școală trebuie să vie încălțați, îmbrăcați și spălați, nu-i așa ? Păi de unde, de vreme ce-acasă îi ținem și noi după puteri, cum se nimerește și se potrivește... Ba mai desculți, ba cu țoalele găurite. Că n-or fi sămînță de boier !...

Bietul tata. Cît s-a mai amărît și ostenit, pînă să-i convingă că timpurile cînd învățau carte doar puii de boieri trecuseră. Că ministrul învățămîntului, tot dascăl și dînsul, le spusese absolvenților de la normale, cu prilejul unei întruniri :

— Măi copii, mergeți la sate și luminați poporul ! C-altminteri nu mai ieșim din izînă, și rămînem tot niște amărîți de sărăntoci... Învățați-i carte pe toți locuitorii, nu numai pe copii !

Și tata îmi povestea ce sărăcie era în satul lor. Cum veneau copiii la școală desculți, chiar și iarna, iar cînd dădeau de zăpadă, pe alocuri, își scoteau din trăistuțe bucăți din piele de porc, încă nerăzuită de păr, încropindu-și un fel de opincuțe, ca să nu le degere degetele piciorușelor. Că dacă tăiau, de Crăciun, porcul, nici nu se pricepeau cum să-l prepare, mulțumindu-se să-i pună carnea la sare, într-un hîrdău. De unde, zi de zi, își luau cîte-o halcă, pînă ce dădeau gata totul, în mai puțin de

două sau trei săptămîni. Tata i-a învățat ce-i aia afumătura, și că porcul, astfel conservat, poate ține și pînă-n Paști.

Prima zi de școală, cînd reușiseră s-adune copilărimea satului, s-a petrecut într-una din cele două odăi ale primăriei. Neexistînd vreo altă casă, ceva mai acătării, care să poată fi folosită ca școală, s-au refugiat, în cele din urmă, la povarna părăsită a unuia care răposase. Dotată doar cu-o mică ușă, cum îs cele de la grajduri, și două ferestruici cît latul palmei.

Apelînd la părinții elevilor, tata s-a zbătut ca un drac să transforme povarna într-o clădire vrednică să se cheme școală. Au spart din zid, au mărit ferestrele, au bătut cîte patru bulumaci în pămîntul din interiorul povernei, pe care au așezat cîte-o scîndură ceva mai lată, ca să aibă copiii pe ce-și pune tăblițele și cărțile. Însă mai era nevoie și de-o altă scîndură, pe care să steie cei mici.

Primarul s-a înfuriat și-a spus că nu mai dă nimic :

— Dom'le învățător, la biserică și la școală se stă în picioare ! Altmîntrelea adoarme toți, și nu mai ascultă ce spune popa sau dascălul...

La vreo săptămînă, de la începerea cursurilor, au purces să vină pe capul său notarul, cei trei popi din sat, și-alții, care se plîngeau că-i lasă fără slugile curții... I-a dat pe ușă afară. Iar școala și-a văzut mai departe de drum.

Cînd se trăsese mai către casă, la Mățău, să fie lîngă părinți, mai erau foști elevi care-l vizitau și după douăzeci sau treizeci de ani. Ca să mai vază pe învățătorul lor care-i făcuse oameni întregi.

În satul său, doisprezece ani, la rînd, a fost directorul școlii. Era om frumos și zdravăn, vorbea cu patimă, mai totdeauna, despre vitejia oștenilor mățăoani.

Datorită îndemnurilor sale, precum și exemplului ce mi-l oferise, am fost și eu dăscăliță. Tot la Mățău. La început. Mai apoi, căsătorindu-mă, m-am tras tot după bărbatu-meu. La oraș. Părîndu-mi tare rău de faptul că-mi părăsisem satul. În schimb, pretutindeni unde am lucrat ca învățătoare, n-am uitat de unde mă trag. Și mi-am iubit meseria și elevii. Iar în timpul războiului, am lucrat, voluntară, la spitalele militare. Și n-am fost doar infirmieră. Cu elevele școlii mele, am întîmpinat

sărbătorește divizia Tudor Vladimirescu. Cînd a trecut și prin Cîmpulung.

De douăzeci și ceva de ani sînt în pensie, cum se zice. Și tot n-am astîmpăr. Urmăresc, în continuare, drumul celor ce mi-au fost elevi. Care, dacă au ajuns oameni întregi, dintr-o bucată, au izbutit și datorită muncii mele.

Vezi, Vladule, continua mătușă-mea, de unde ne tragem ? Și cum se face că sîntem neamuri. Simion, taică-meu, era băiatul lui Grigorie, feciorul popii Mușat din Mățău. Care, după cîte îmi aduc aminte, era frate cu străbunicu-tu, părintele lui Petre sîn Mușat, din Suslănești.

Deci ia seama, dragul meu, unde ți-i tulpina. Căci popa Mușat din Mățău era popă doar duminica. În restul săptămînii, umbla în urma plugului, mînînd boii la arat. Iar uneori, cînd rămînea satul fără dascăl, mai făcea și pe învățătorul. Predînd copiilor limba română și istoria. Un om de basm, cum nu s-a mai pomenit altul în Mățău !

Terminînd epistola mătușă-mii, am căzut pe gînduri.

Și-am zăcut îndelung, cugetînd asupra celor aflate. Și din cele întîmplate la Mățău, și din spusele Mariei Pahonțu. De-aia, mi-am zis în sine-mi, mă tot trage ața către coclaurile mățăoanilor. Fiindcă-s os din osul lor. Așa că, la anul, chit c-oi face și pe dracu-n patru, tot mai mă reped în direcția izvoarelor din care-au băut, astîmpărîndu-și setea și căpătînd puteri, moșii și strămoșii noștri.

Numai astfel am ajuns să-i spun nevesti-mii :

— Măi, copilă bună, e musai să mă văd cu moș Vasîle al lu' Gogea, din Suslănești...

— N-ai decît, măiestrică ! Ce-i rău în a-ți căuta neamurile ?

— Aci ești în eroare, fată dragă. Nu neamurile mă interesează, întrucît, oarecum, mai știu acum cîte ceva despre ai mei... Ci altceva, mult mai important. Și-anume ce se întîmplă cu oamenii de-acolo, de sînt atît de neastîmpărați, iscoditori, plini de vigoare și-n stare să muncească din greu pînă la adînci bătrînețe ? Asta mă frămîntă ! Poate-mi spun și mie de unde-și sorb puterea de-a trăi, neîntinați și neînfricați, atîta timp și-ncă-n vlagă... Fiindcă am nevoie de forța lor !

— Cum adică ?, m-a întrebat nedumerită Penke.

— Îmi sînt absolut necesare forţe sporite. Ca să duc la bun sfîrşit cartea asta... Şi cam bănuiesc ce-or să-mi dezvăluie. Că vechimea lor, pe-acele pămînturi, dintotdeauna ale moşilor şi strămoşilor lor, este temeiul dăinuirii ! Cacı n-am de povestit despre viaţa mea, cum ar putea crede unii, ci despre viaţa cîtorva decenii de istorie contemporană. Aşa cum mă pricep.

Lei 12